TRUMAN CAPOTE

Bukalemunlar için müzik

Türkçesi: Püren Özgören

SEL

BUKALEMUNLAR İÇİN MÜZİK*

TRUMAN CAPOTE 1924'te New Orleans'ta doğdu. Güneyin çeşitli yörelerinde Alabama ve New Georgia'da büyüdü. On dört yaşına geldiğinde kısa öyküler yazmaya başlamıştı bile. Okulu bıraktı ve The New Yorker'da kısa bir süre muhabir olarak çalıştıktan sonra hayatını yazı yazarak sürdürdü.

Çağdaş Amerikan edebiyatının önde gelen yazarlarından biri olan Capote, küçük kasabalarda ve yaşlı akrabalarının yanında geçirdiği çocukluğunu anlattığı *Başka Sesler Başka Odalar (2007, Sel Yayıncılık)* adlı ilk romanıyla genç bir yazar olarak büyük ilgi gördü.

Hayalin ve gerçeğin şiirsel bir anlatımda buluştuğu *Çimen Türküsü (yayına hazırlanmakta)* adlı kısa romanıyla kendine özgü biçemini sağlamlaştırdı.

Yalnız insanları anlattığı öyküleri *Gümüş Damacana (2006, Sel Yayıncılık)* adıyla kitaplaştı.

New York'ta yaşayan büyüleyici bir genç kadının ilginç öyküsünü *Tiffany'de Kahvaltı'da (2006, Sel Yayıncılık)* anlattı.

*Yerel Renkler'*de *(2009, Sel Yayıncılık),* Yunanistan, İtalya, Afrika ve Batı Hint Adaları'nda yaşadığı dönemlerin izleri görülür.

Soğukkanlılıkla (Sel Yayıncılık, 2. baskı 2008) yazarın tüm yapıtları içinde kült bir roman olma özelliğiyle ayrıcalıklı bir yere sahiptir.

Yüksek sosyeteden varlıklı kişilerin portrelerini çizdiği *Kabul Edilmiş Dualar (Sel Yayıncılık, 2009)* büyük fırtına kopardı. Capote'nin arkadaşı olan ünlüler sırlarını açıkladığı için yazarı hiç affetmediler.

Capote 1984'te skandallarla dolu yaşamını büyük bir yalnızlık içinde noktaladı.

Bukalemunlar İçin Müzik, gerçeğe dayalı bir roman ve kısa öykülerden oluşmaktadır.

*__SEL__ YAYINCILIK / ROMAN

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Caddesi, 11/3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel.: (212) 516 96 85 Faks: (212) 516 97 26

http://www.selyayincilik.com
E-mail: posta@selyayincilik.com

ISBN 978-975-570-439-5

*SEL YAYINCILIK: 423

BUKALEMUNLAR İÇİN MÜZİK
Truman Capote
Roman

Türkçesi: Püren Özgören

Kitabın Özgün Adı
Music for Chameleons

© Anatolialit Ajans aracılığıyla, 2009

Birinci Baskı: Ocak 2010

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Litros Yolu, Fatih Sanayi Sitesi, 12 / 197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Truman Capote

Bukalemunlar için Müzik

Türkçesi:
Püren Özgören

Truman Capote'nin kitapları

Soğukkanlılıkla
Başka Sesler Başka Odalar
Gümüş Damacana
Tiffany'de Kahvaltı
Yaz Çılgınlığı
Kabul Edilmiş Dualar
Yerel Renkler

Tennesse Williams için

Önsöz

Yaşamım -en azından bir sanatçı olarak- tıpkı bir vücut ısısı gibi kaydedilebilir: yükselme ve düşüşler, son derece kesin evreler.

Yazmaya sekiz yaşındayken, ansızın, herhangi bir örnekten esinlenmeden başladım. Yazan biriyle tanışmamıştım hiç; aslında, tanıdıklarım arasında okuyan da azdı. Beni ilgilendiren dört şey vardı: kitap okumak, sinemaya gitmek, step dansı ve resim yapmak. Sonra bir gün yazmaya başladım, kendimi soylu ancak acımasız bir efendiye bir ömürlüğüne zincirlediğimi bilmeksizin. Tanrı size bir yetenek verdiğinde, yanında bir de kamçı verir; ve bu kamçı yalnızca kendi kendinizi kırbaçlamak içindir.

Ama bunu bilmiyordum tabii. Macera öyküleri, polisiye romanlar, kısa komik oyunlar, eski kölelerden ve İç Savaş'a katılmış askerlerden dinlediğim hikâyeleri yazıyordum. Başlarda oldukça eğlenceliydi. İyi yazmakla kötü yazmak arasındaki farkı keşfettiğimde, daha sonra da iyi yazmakla gerçek sanat arasındaki o ürkütücü keşifte bulunduğumda -ki bu ustaca gizlenmiş ancak zalim bir farktır- eğlenceli olmaktan çıktı. Ve ondan sonra, kamçı indi!

Bazı gençlerin günde dört-beş saat piyano ya da keman çalması gibi ben de kâğıt ve kalemlerimle oynuyordum. Ama bundan kimseye söz etmiyordum. Bunca saat neyle uğraştığımı soranlara, ders çalıştığımı söylüyordum. Oysa hiç ödev yapmazdım. Edebiyat çalışmalarım tüm zamanımı alıyordu: teknik ve meleke sunağındaki çömezliğim; paragraflara ayırma, noktalama ve diyalogları yerleştirmenin şeytani karmaşıklığı... Genel tasarımın, giriş-gelişme-sonuç eğrisini kurmanın güçlüğünü saymıyorum bile. Öğrenilmesi gereken o kadar çok şey ve bunlar için o kadar fazla kaynak vardı ki; salt kitaplarda değil, müzik, resim ve tabii sıradan, günlük gözlemler.

Gerçekte o günlerde elimden çıkan en ilginç yazılar, günlüğüme kaydettiğim basit, güncel gözlemlerdi. Bir komşunun tanımı. Kulağıma çalınan konuşmaların uzun uzun, sözcüğü sözcüğüne aktarımı. Yerel dedikodular. Daha sonra beni derinden etkileyecek olan bir tür "haber verme", bir "görme" ve "işitme" tarzı. O sıralar bunun farkında değildim elbette, cilaladığım ve daktiloya çektiğim bütün "resmî" yazılarım, az ya da çok kurmacaydı çünkü.

On yedi yaşıma geldiğimde, başarılı bir yazardım. Piyanist olsaydım ilk konserimi verebilirdim. Ben de artık yayımlanma vaktimin geldiğine karar verdim. Öykülerimi, belli başlı edebiyat dergilerine ve o günlerin en iyi, "kaliteli" denilen çalışmalarını basan haftalık ve aylık dergilere gönderdim - *Story, The New Yorker, Harper's Bazaar, Mademoiselle, Harper's, Atlantic Monthly*- ve öykülerim hepsinde yayınlandı.

Sonra, 1948'de bir roman yayınladım: *Başka Sesler, Başka Odalar.* Olumlu eleştiriler aldı ve en çok satanlar listesine girdi. Aynı zamanda, kapağında yer alan egzotik fotoğrafım nedeniyle, bunca yıldır peşimi bırakmayan kötü bir şöhret kazandırdı bana. Çoğu, kitabın başarısını bu fotoğrafa yordu. Kimisi de kitabı beklenmedik bir kazaymış gibi dışladı: "Bu kadar genç birinin bu kadar iyi yazabilmesi çok şaşırtıcı." Şaşırtıcı? Tam on dört yıldır gece gündüz yazıyordum! Yine de bu roman, gelişmemin ilk evresini noktalayan doyurucu bir sonuçtu.

Kısa bir roman, *Tiffany'de Kahvaltı,* 1958'de ikinci evreyi noktaladı. Aradaki on yıl boyunca yazının hemen hemen her türünü denemiş, farklı teknikler edinmek, bir balıkçının ağı kadar güçlü ve esnek bir teknik ustalığa erişmek için çalışmıştım. Tecavüz ettiğim alanların çoğunda başarısızlığa uğradım tabii, ama insanın başarıdan çok yenilgilerden ders aldığı bir gerçek. Ben almıştım, daha sonra öğrendiklerimi kendi yararıma kullanmayı da becerdim. Her neyse, keşifle geçen bu on yılda kısa öyküler *(Gece Ağacı, Bir Noel Anısı),* deneme ve portreler (*Yerel Renk*, *Gözlemler, Köpekler Havlar'*da yer alan çalışmalar), oyunlar (*Çimen Türküsü, Çiçekten Ev),* film senaryoları *(Şeytanı Kov, Masumlar), ve* çoğu *The New Yorker* için yapılmış pek çok röportaj kaleme aldım.

Aslında bu ikinci evrede yazdığım yazıların yaratıcılık açısından en ilginci, önce *The New Yorker'*da bir dizi makale halinde sonra da *Esin Perileri Duyuldu* adıyla kitap olarak yayımlanan çalışmaydı. ABD ile SSCB arasındaki ilk kültürel alışverişle, 1955'de Siyah Amerikalılar adlı

grubun, *Porgy ile Bess* ile Rusya'ya yaptığı turneyle ilgiliydi. Bu serüveni, kısa komik "gerçeğe dayalı" bir roman biçiminde tasarlamıştım.

Birkaç yıl önce Lilian Ross, "Cesaret Nişanı" filminin çekimlerini anlatan *Film* adlı kitabı yayınlamıştı. Ani kesmeler, geriye dönüşler ve ileriye atlamalarla kitap da tıpkı bir film gibiydi. Okurken hep, acaba yazar katı çizgisel röportaj disiplinini bir yana bırakıp malzemesini kurmacaymış gibi verseydi ne olurdu, diye merak edip durdum -kitap bundan kazançlı mı çıkardı yoksa kayıp mı ederdi?- Sonunda, uygun bir konu bulunca denemeye karar verdim: *Porgy ile Bess* ve kış ortasındaki Rusya uygundu işte.

Esin Perileri Duyuldu, mükemmel eleştiriler aldı; genelde bana pek dostça yaklaşmayan çevreler bile övdü onu. Yine de özel olarak bir dikkat çekmedi, satışlar da vasattı. Her şeye rağmen kitap benim için önemli bir olaydı: yazarken, her zaman en büyük yaratma sorunum olan şeye bir çözüm bulabileceğimi fark ettim.

Kendi başına bir sanat biçimi olarak gazetecilik, yıllardır giderek daha fazla çekmeye başlamıştı beni. İki nedenim vardı. Birincisi, düzyazı ya da genel anlamda edebiyat alanında 1920'li yıllardan bu yana yeni hiçbir şeyin yapılmadığına inanmam, İkincisi de, gazeteciliğin bir sanat olarak henüz el değmemiş, bakir bir alan oluşuydu; bunun nedeniyse pek az edebiyatçının fıkra yazarlığı yapması, yapanların da ya gezi anılarını ya da başlarından geçenleri anlatmak için bu türe başvurmalarıydı. *Esin Perileri Duyuldu*, beni bambaşka bir çizgide düşünmeye yöneltti; bir haber romanı yazmak istiyordum, geniş anlamda, gerçeğin güvenilirliğine, bir filmin güncelliğine, düzyazının derinlik ve özgürlüğüne ve şiirin kesinliğine sahip olmalıydı.

1959 yılına geldiğimizde, gizemli bir dürtü beni aradığım konuya yöneltti. Kansas'ın ücra bir yöresindeki karanlık bir cinayet olayıydı bu. Sonunda, *Soğukkanlılıkla* adlı romanı yayınladığımda, 1966 yılı gelmişti.

Henry James'in bir öyküsünde, sanırım *Orta Yaşlar'*daki, olgunluk çağına gelmiş karakter, feryat eder: "Karanlıkta yaşıyoruz, yapabildiklerimizi yapıyoruz, gerisiyse sanatın çılgınlığı." Ya da buna yakın birşeyler. Her neyse, Bay James açıksözlü; gerçeği söylüyor. Ve karanlığın en karanlık noktası, deliliğin en delice yanı, özündeki amansız kumardır. Yazarların, en azından gerçek risklere girenlerin, kurşunu ısırmaya ya da ip üzerinde yürümeye hazır olanların, başka bir yalnız insan türüyle, örneğin yaşamını bilardo ve kumar oynayarak kazananlarla pek çok ortak noktası vardır. Çoğu kişi altı yıl boyunca Kansas düzlüklerinde dolaşıp durduğum

için beni deli sandı; kimileri "gerçeğe dayalı roman" yazma girişimimi kabullenemedi ve *" ciddi* bir yazara yakışmaz," dedi; Norman Mailer durumu bir 'imgelem kaybı' olarak niteledi, bir romancı gerçekler yerine hayal ürünü şeyler yazmalıdır, demek istedi sanırım.

Evet, pokeri büyük oynamaktan farksızdı; sinir bozucu altı yıl boyunca elimde bir kitap var mı yok mu bilemedim. Yazlar uzun, kışlar dondurucuydu, ama yine de kumarı sürdürdüm; elimdeki kartları mümkün olduğunca iyi değerlendirmeye çalışarak. Sonra anlaşıldı ki bir kitabım varmış. Eleştirmenlerin çoğu "gerçeğe dayalı roman" deyiminin bir çalıntı, bir şaka olduğunu ve yaptığımın özgün ya da yeni bir şey olmadığını ileri sürdü. Ancak farklı düşünenler de vardı. Denediğim şeyin değerini anlayan ve bunu hemen kendi amaçları için kullanmaya başlayanlar -hiçbiri de Norman Mailer kadar hızlı davranamadı.

Mailer yazdığı "gerçeğe dayalı roman'lardan *(Gecenin Orduları, Aydaki Yangın, Celladın Türküsü)* tonla para, bir dolu da ödül kazandı, fakat bunları 'gerçeğe dayalı roman' diye adlandırmamaya büyük özen gösterdi. Her neyse, iyi bir yazar, hoş bir insandır; kendisine bu kadarcık hizmetim dokunduğu için memnunum.

Bir yazar olarak şöhret eğrim, sağlıklı bir yüksekliğe erişmişti, ben de sonuncu olacağını tahmin ettiğim dördüncü evreme geçmeden önce, bir süre orada kalmasına izin verdim. 1968'den 1972'ye kadar tam dört yıl zamanımın çoğunu okuyarak ve eleyerek, kendi mektuplarımı, başkalarından gelen mektupları, günlüklerimi, notlarımı (ki bunlar 1943 ile 1965 arasında geçen yüzlerce olay ve söyleşinin ayrıntılı dökümleriydi) yeniden yazarak ve düzenleyerek geçirdim. Bu malzemenin büyük kısmını, epeydir yazmayı düşündüğüm bir kitapta kullanmaya niyetliydim; 'gerçeğe dayalı', kurmaca olmayan roman üzerine bir çeşitleme. Azize Therese'in, "Kabul edilen dualar için, geri çevrilenlerden çok daha fazla gözyaşı dökülür," sözünden hareketle kitaba *Kabul Edilmiş Dualar* adını verdim. 1972'de önce son bölümü yazarak işe başladım (insanın nereye gittiğini bilmesi iyi oluyor). Sonra birinci bölümü yazdım, *Unspoiled Monsters.* Sonra beşinciyi, *A Severe Insult to the Brain.* Sonra da yedinciyi, *La Cote Basque.* Böyle sürdü gitti; sıra gözetmeksizin yazıyordum. Bunu yapabiliyordum çünkü konu, daha doğrusu konular gerçekti, karakterler de öyle, hepsini birden akılda tutmak zor olmuyordu, zira hiçbiri hayal ürünü değildi. Ama yine de Kabul *Edilmiş Dualar,* sıradan bir roman *â clef,* yani

gerçeklerin kurmaca maskesi ardına gizlendiği bir tür olmayacaktı. Tam tersine: amacım maskeleri indirmekti, imal etmek değil.

1975 ve 1976'da kitabın dört bölümü *Esquire* dergisinde yayınlandı. Bu, dostlarıma ve/veya düşmanlarıma ihanet ettiğime, sırlarını açıkladığıma inanan bazı çevreleri kızdırdı. Bunu tartışmak niyetinde değilim; konu sosyal yaklaşımla ilgili, sanatsal yeteneklerle değil. Tek söyleyeceğim, bütün malzemesi kendi gözlemleri ve çabaları olan bir yazarın bunu kullanma hakkının kimse tarafından yadsınamayacağıdır. Kınanabilir ancak yadsınamaz.

Bununla beraber, 1977 Eylül'ünde *Kabul Edilmiş Dualar* üzerinde çalışmayı bıraktım; bu kararın kitabın yayımlanmış bölümlerine gösterilen tepkiyle ilgisi yoktu. Durmak zorundaydım çünkü başım dertteydi: aynı anda hem bir yaratma hem de bir kişilik bunalımı geçiriyordum. İkincinin birinciyle ilişkisi yoktu, ya da pek az vardı, bu yüzden yalnızca yaratma kaos'uma değineceğim.

Şimdi, o kadar çok acı çekmeme karşın, bunun başıma gelmesine memnunum; sonuç olarak edebiyata bakış açımı, sanata, yaşama ve ikisi arasındaki dengeye yaklaşımımı, gerçek olanla *gerçekten* doğru olan arasındaki farkı anlayışımı, tümüyle değiştirdi.

Öncelikle, çoğu yazarın, en iyilerin bile gereğinden fazla yazdıklarını fark ettim. Ben az yazmayı yeğlerim. Yalın, bir köy deresi kadar berrak. Ancak giderek daha yoğun yazar olmuştum, tek bir paragrafta ulaşmam gereken etkiyi ancak üç sayfa yazarak sağlayabiliyordum. *Kabul Edilmiş Dualar*'ın yazdığım kadarını tekrar tekrar okudum ve kuşkulanmaya başladım, malzeme ya da yaklaşım açısından değil, yazının dokusu açısından. *Soğukkanlılıkla*'yı bir kez daha okudum ve aynı tepkiyi gösterdim: yazabileceğim kadar iyi yazmamış, bütün olanaklarımı kullanmamıştım. Usulca ama giderek hızlanan bir panikle yayımlanmış her sözcüğümü okudum ve hiçbir zaman, yazı hayatımın hiçbir anında bir kez bile elimdeki malzemenin enerjisini ve estetik heyecanını tam olarak aktaramadığımı anladım. İyi yazılarımda bile yazarlık gücümün yalnızca yarısını, hatta bazen üçte birini kullanmıştım. Neden?

Yanıt, aylarca düşündükten sonra geldi: basitti fakat pek doyurucu değildi. Bu, bunalımımı azaltmadı tabii, hatta artırdı. Yanıt, çözülmesi olanaksızmış gibi görünen bir sorun çıkarmıştı ortaya ve eğer ben bunu çözemeyeceksem, yazmayı bırakmalıydım. Sorun şuydu: Bir yazar, yazının diğer tüm formlarına ilişkin bildiği şeyleri, tek bir türde -diyelim ki kısa

öyküde- nasıl başarıyla birleştirebilirdi? Çalışmalarımın sık sık yetersiz bir ışık saçmasının nedeni buydu çünkü; oysa voltaj yeterliydi, ancak kendimi o sırada kullandığım teknikle öyle sınırlıyordum ki, yazmak üzerine bildiğim onca şeyi, senaryolar, oyunlar, röportajlar, şiir, kısa öyküler ve novella'lardan öğrendiklerimi hiç kullanmıyordum. Bir yazar elindeki tüm renkleri, tüm melekeleri aynı palet üzerinde karıştırabilmeli ve uygun anlarda, eşzamanlı uygulamalarla kullanabilmeliydi. Peki ama nasıl?

Yeniden *Kabul Edilmiş Dualar*'a döndüm. Bir bölüm çıkardım, iki tanesini baştan yazdım. Gelişme, kesinlikle bir gelişmeydi bu! Ama hakikat, çocuk yuvasına geri dönmek zorunda olduğumdu. İşte yine o acımasız kumarlardan birine daha başlamıştım! Ama heyecanlıydım; görünmez bir güneşin üzerimde parladığını duyumsuyordum. Yine de ilk denemeler oldukça biçimsizdi. Kendimi, elinde bir kutu boya kalemi tutan bir çocuk gibi hissediyordum.

Teknik açıdan *Soğukkanlılıkla*'yı yazarken karşılaştığım en büyük güçlük, kendimi bütünüyle onun dışında bırakmaya çalışmaktı. Bir muhabir doğal olarak kendisini bir karakter, bir tanık ya da gözlemci olarak kullanır ve bunu inandırıcı olmak için yapar. Ancak o kitabın yansız üslubunu koruyabilmek için yazarın ortalarda görünmemesi gerektiğini hissetmiştim. Aslında bütün röportajlarımda kendimi elden geldiğince görünmez kılmaya çalışmıştım.

Oysa şimdi kendimi sahnenin tam ortasına yerleştiriyor ve katı, bireysel bir tutumla sıradan insanlarla yapılmış basmakalıp konuşmaları yeniden inşa ediyordum: oturduğum apartmanın yöneticisi, jimnastik salonundaki masör, eski bir okul arkadaşı, diş doktorum. Bu tür yalın şeylerle yüzlerce sayfa doldurduktan sonra, sonunda bir üslup bile geliştirdim. Yazmak üzerine ne biliyorsam hepsini özümseyebilecek bir çerçeve bulmuştum.

Daha sonra bu tekniğin daha gelişmiş bir biçimini kullanarak, kısa, 'gerçeğe dayalı' bir roman *(El Oyması Tabutlar)* ve birkaç kısa öykü yazdım. Sonuç, elinizdeki kitap: *Bukalemunlar İçin Müzik.*

Peki bütün bunlar elimdeki diğer çalışmayı, *Kabul Edilmiş Dualar*'ı nasıl etkiledi? Fazlasıyla. Şimdi burada, kapkara deliliğim içinde yapayalnızım, elimde bir deste oyun kartı ve tabii bir de Tanrının bana verdiği kamçı.

I

BUKALEMUNLAR İÇİN MÜZİK

Bukalemunlar İçin Müzik

Uzun boylu ve zayıf, galiba yetmişinde, gümüşî saçlı, bakımlı, teni ne siyah ne beyaz, soluk altın bir rom renginde. Fort de France'da yaşayan, ama Paris'te de evi olan Martinik'li bir aristokrat. Evinin terasında oturuyoruz; havadar, iyi döşenmiş, tahta bir dantelden yapılmışa benzeyen, bana New Orleans'ın bazı eski yapılarını anımsatan bir ev. Absinth'le tatlandırılmış buzlu nane çayı içiyoruz.

Üç yeşil bukalemun terasta birbirini kovalıyor; bir tanesi Madam'ın ayakucunda duruyor, çatallı diliyle hafifçe dokunuyor, Madam açıklıyor: "Bukalemunlar. Ne olağanüstü yaratıklar. Nasıl da renk değiştirirler. Kırmızı. Sarı. Yeşil. Pembe. Eflatun, Müzikten çok hoşlandıklarını biliyor muydunuz?" Güzel siyah gözleriyle bana bakıyor. "Bana inanmıyor musunuz?"

Bütün öğleden sonra pek çok ilginç şey anlatmıştı bana. Geceleri bahçenin nasıl da mamut benzeri, gece uçan pervanelerle dolduğunu. Beni koyu yeşil bir Mercedes'le buraya getiren şoförün, o ağırbaşlı adamın karısını zehirlediğini ve Şeytan Adası'ndan kaçtığını. Sonra kuzeydeki dağların tepesindeki, yalnız albino'ların oturduğu köyü tarif etmişti: "Küçük pembe gözlü, tebeşir kadar beyaz insanlar. Arada sırada Fort de France sokaklarında da rastlıyoruz onlara."

"Elbette inanıyorum size."

Gümüş başını bir yana eğiyor. "Hayır inanmıyorsunuz. Ama kanıtlayacağım."

Kalkıp serin Karayib salonuna, gölgeli, tavandaki pervanelerin ağır ağır döndüğü odaya giriyor ve iyi akort edilmiş bir piyanonun başına geçiyor. Ben hâlâ terastayım ama onu, bu şık, yaşlıca, damarlarında farklı kanlar dolaşan kadını görebiliyorum. Mozart'ın bir sonatını çalmaya başlıyor.

Sonunda bukalemunlar toplanmaya başladı: bir düzine, bir düzine daha, çoğu yeşil, kimisi al, eflatun. Terası kayarcasına geçip hızla salona seğirttiler; çalan müziğin hassas, kendini kaptırmış dinleyicileri. Ve sonra

müzik susunca, zira ev sahibem ansızın kalkıp ayağını yere vurdu, patlayan bir yıldızın kıvılcımları gibi dört yana dağıldılar.

Şimdi bana bakıyor. *“Et maintenant? C’est vrai?*[1]"

“Gerçekten. Ama öyle tuhaf ki bu.”

Gülümsüyor. *“Alors*. Bütün ada tuhaflıklar içinde yüzer. Bu ev perilidir. Burada pek çok hayalet yaşar. Üstelik salt karanlıkta değil. Bazısı günışığında bile görünür; arsızca değil mi? Küstahça?”

“Bu Haiti’de de yaygın. Oradaki hayaletler daha çok gündüz dolaşırlar. Bir keresinde Petionville yakınlarındaki bir tarlada çalışan bir hayalet grubu görmüştüm. Kahve bitkilerindeki böcekleri topluyorlardı.”

Bunu bir olgu gibi kabullenip sözünü sürdürdü: “*Oui. Oui*. Haitililer ölülerini bile çalıştırırlar. Bu yönleri meşhurdur. Bizse onları dertleriyle baş başa bırakırız. Ve sevinçleriyle. Öyle bayağılar ki şu Haitililer. Tam Creole.[2] Üstelik orada kimse yüzemez, köpekbalıkları herkesi ürkütüyor. Peki ya sivrisinekleri: o boyları, cüretleri! Burada Martinik’te hiç sinek yoktur. Tek bir tane bile”

“Fark ettim. Oldukça da şaşırdım.”

“Biz de öyle. Martinik, Karayib’teki sinek belasına uğramayan tek adadır, nedenini de kimse açıklayamıyor.”

“Belki de gece uçan pervaneler hepsini yutuyordur.”

Gülüyor. “Ya da hayaletler.”

“Hayır. Bana kalırsa hayaletler pervaneleri yeğler.”

“Doğru, pervane hayaletler için daha uygun bir yem. Ben aç bir hayalet olsaydım sivrisinekleri ağzıma koymazdım. Biraz daha buz ister misiniz? Absinthe?”

“Absinthe. İşte memlekette bulamadığımız bir şey. New Orleans’da bile.”

“Babaannem New Orleans’lıydı.”

“Benimki de.”

Göz kamaştıran, zümrüt bir sürahiden absinthe doldururken, “O zaman belki de akrabayız. Kızlık adı Dufont’muş. Alouette Dufont,” dedi.

“Alouette? Gerçekten mi? Çok güzel. New Orleans’da Dufont adında bildiğim iki aile var ama ikisiyle de akrabalığım yok.”

“Yazık. Size kuzen demek çok zevkli olacaktı. *Alors*. Claudine Paulot, bunun Martinik’e ilk ziyaretiniz olduğunu söyledi.”

“Claudine Paulot mu?”

“Claudine ve Jacques Paulot. Geçen gece Vali’nin yemeğinde tanışmışsınız.”

Hatırlıyordum: uzun boylu, yakışıklı bir adamdı. Martinik ve Fransız Guyanası’nın -ki buna Şeytan Adası da dahildi- ilk Yargıtay Başkanı. “Paulot’lar. Evet. Sekiz çocukları var. Ölüm cezasını hararetle savunuyor.”

“Madem bu kadar yolculuk ediyorsunuz, nasıl oldu da buraya daha önce gelmediniz?”

“Martinik mi? Nedense gönülsüzdüm. Burada iyi bir dostum öldürüldü.”

Madam’ın güzelim gözleri eskisi kadar dostça bakmıyor. Ağır ağır konuşuyor: “Cinayet çok seyrek işlenir burada. Biz şiddet yanlısı değiliz. Ciddiyiz ama vahşi değil.”

“Ciddi, evet. Lokantalarda, caddelerde, hatta plajlardaki insanların yüzünde öyle haşin bir anlam var ki. Sanki kafaları hep meşgul. Tıpkı Ruslar gibi.”

“Köleliğin 1848’e dek sürdüğü unutulmamalı.”

Bunun konuyla ne ilgisi olduğunu anlamamıştım, ama sormuyorum, zaten sözlerini sürdürüyor: “Üstelik Martinik *tres cher.*[3] Paris’te beş franka satılan sabunun fiyatı burada iki misli. Her şey iki kat pahalı, çünkü her şeyin ithal edilmesi gerekiyor. Eğer bu baş belaları amaçlarına ulaşır da Martinik bağımsızlığına kavuşursa, bu sonu olur. Fransa’nın yardımı olmaksızın Martinik varlığını sürdüremez. Yok olup gideriz. *Alors*, bazılarımızın yüz ifadesi ciddi. Peki, genelde çekici buluyor musunuz halkımızı?”

“Kadınları. Gerçekten inanılmayacak kadar güzel kadınlar gördüm. Esnek, edalı, nefis bir gururla hareket eden gövdeleri, kedilerinki kadar kusursuz kemik yapıları var. Ayrıca insanı çeken bir saldırganlıkları da.”

“Bu, kanlarındaki Senegalli’likten. Burada Senegalli çoktur. Peki ya erkekler; onları fazla cazip bulmuyorsunuz galiba?”

“Hayır.”

“Haklısınız. Erkekler hiç cazip değil. Kadınlarımıza kıyasla ilgisiz, kişiliksiz kalıyorlar: *vin ordinaire.*[4] Martinik, sizin de anladığınız gibi, anaerkil bir toplum. Durum böyle olunca da, tıpkı Hindistan gibi, erkeklerin fazla önemi kalmıyor. Siyah aynama mı bakıyorsunuz?”

Bakıyorum. Gözlerim denetimimden çıkmış aynayı inceliyor -irademin dışında, bazen ayarsız bir televizyonun titrek, anlamsız parıltılarına takılması gibi. Ayna, o tür tuhaf bir güce sahip. Bu nedenle ayrıntılı biçimde tarif edeceğim, tıpkı öyküyü, kişileri ve biçemi bir kenara bırakıp tek bir

nesnenin biçimini, belli bir hareketi, sayfa uzunluğunda paragraflarla anlatan şu ‘avantgarde’ Fransız romancıların yaptığı gibi: bir duvar, üzerinde bir sineğin dolaştığı beyaz bir duvar. Evet: Madam’ın misafir odasındaki nesne, siyah bir ayna. On sekiz santim yüksekliğinde on beş santim eninde. Kitap biçiminde, aşınmış deriden bir çerçevesi var. Gerçekten de, kapağı açık olarak bir masanın üzerinde duruyor, sanki kaldırıp karıştırılmayı bekleyen lüks bir baskı, ama ne okunacak ne de görülecek bir şey var; insanın, sonu gelmez derinliklerine, karanlığının dehlizlerine dalmadan önce aynanın kapkara yüzeyine yansıyan gizemli aksinin dışında.

“Gauguin’e aitti,” diye açıklıyor. “Polinezyalıların arasına yerleşmeden önce burada kaldığını ve resim yaptığını biliyorsunuzdur. Bu onun siyah aynasıydı. Geçen yüzyılın sanatçıları arasında oldukça yaygınmış bu aynalar. Aynısından Van Gogh kullanmış. Renoir da öyle.”

“Tam anlayamıyorum. Ne için kullanırlarmış bunu?”

“Görme yeteneklerini tazelemek için. Renklere, ton farklılıklarına tepkilerini yenilemek için. Bir süre çalıştıktan sonra gözleri yorulurdu, onlar da bu karanlık aynalara bakarak kendilerim dinlendirirlerdi. Tıpkı bir ziyafette, iki mükellef yemek arasında limonlu dondurma yiyerek tat alma duygularını canlandıran gurmeler gibi.” Aynayı masadan kaldırıp bana uzatıyor. “Gözlerim güneşten rahatsız olduğunda, sık sık kullanırım ben de. Öyle yatıştırıcı ki.”

Yatıştırıcı evet, ama kaygılandırıcı da. İnsan baktıkça yüzeyin karanlığı azalıyor, giderek garip bir gümüşsü maviliğe dönüşüyor; gizemli görüntülere açılan bir kapı eşiği sanki; tıpkı Alice gibi, çıkmakta duraksadığım, baş aşağı yapılacak bir yolculuğun eşiğinde hissediyorum kendimi.

Hayal meyal sesini duyuyorum; dumanlı, dingin, kibar: “Demek burada öldürülen bir dostunuz vardı?”

“Evet.”

“Amerikalı mıydı?”

“Evet. Çok yetenekli bir insandı. Bir müzisyen. Bir besteci.”

“Ah, hatırlıyorum, operalar yazan adam! Yahudi. Bıyıklıydı.”

“Adı Marc Blitzstein’dı.”

“Ama bu çok önceydi. En azından on beş yıl. Belki de daha fazla. Anladığıma göre yeni otelde kalıyorsunuz. La Bataille’da. Beğendiniz mi?”

“Gayet iyi. Kumarhane açmak üzereler, bu yüzden biraz telaşlılar. Kumarhaneyi işletecek olan adamın adı Shelley Keats. Önce şaka sandım, ama sonra anladım ki adı gerçekten de bu.”

“Marcel Proust da Le Foulard’da, balıkçı köyü Schoelcher’deki şu küçük şirin balık lokantasında çalışıyor. Garsondur. Lokantalarımız sizi düşkırıklığına uğrattı mı?”

“Hem evet hem hayır. Karayib’deki diğer lokantalara oranla çok daha iyi ama çok da pahalılar.”

“Alors. Dediğim gibi, her şey ithal ediliyor. Kendi sebzemizi bile yetiştirmiyoruz. Yerliler çok uyuşuk.” Bir sinekkuşu terasa giriyor ve ne yapacağını bilemeden havada öylece duruyor. “Ancak deniz ürünlerimiz olağanüstüdür.”

“Evet ve hayır. Bu kadar devasa istakozlar hiç görmemiştim. Tıpkı balina gibiler; tarihöncesi yaratıklar sanki. Bir tane ısmarladım ama bir tebeşir kadar tatsızdı, öyle de sertti ki, ısırınca dolgularımdan biri düştü. Tıpkı California meyvesi gibi: görünüşleri muhteşem fakat lezzet arama.”

Gülümsüyor, keyifsizce. “Eh, özür dilerim,” diyorum, “ayrıca eleştirdiğim için pişmanım. Pek nazik biri değilim galiba.”

“Geçen hafta sizin otelde yemek yedim. Havuza bakan terasta. Şaşkınlıktan donakaldım.”

“Neden?”

“Yüzenlere. Havuzun çevresindeki yabancı hanımların üst kısmında hiçbir şey yoktu, altlarındaysa pek az. Ülkenizde buna izin veriyorlar mı? Neredeyse çırılçıplak kadınların ortalıkta gezinmesine?”

“Bir otelin havuzu gibi kamuya açık yerlerde, hayır.”

“Doğru. Bana kalırsa burada da göz yumulmamalı. Ama tabii turistleri kızdırmayı göze alamayız. Turistik eğlencelerimize katıldınız mı hiç?”

“Dün İmparatoriçe Josephine’in doğduğu evi görmeye gittik.”

“Orayı kimseye tavsiye etmem. Şu yaşlı adam, müze müdürü ne kadar geveze! Üstelik hangisi daha kötü, karar veremedim: Fransızcası mı, İngilizcesi mi yoksa Almancası mı. Tam bir can sıkıntısı. Sanki oraya gitmek yeterince yorucu değilmiş gibi.”

Sinekkuşlarımız çekip gidiyor. Uzaktan davulların, teflerin, sarhoş koroların sesini duyuyoruz. *(‘Ce soir, ce soir nous danserons Sans chemise, Sans pantalons*’: Bu gece, bu gece gömleksiz, pantolonsuz dans ediyoruz). Sesler Martinik’in Karnaval Haftası olduğunu anımsatıyor bize.

“Genelde,” diyor, “karnaval sırasında adayı terk ederim. Dayanılmaz bir şey. O şamata, o pislik.”

Üç kişiyle birlikte bu Martinik deneyimini planlarken, ziyaretimizin Karnaval’a denk geleceğini bilmiyordum; New Orleans'ın yerlisi olarak bu tür olaylardan gına getirmiştim. Ancak Martinik’tekinin umulmayacak kadar canlı, kendiliğinden ve bir maytap fabrikasında patlayan bomba kadar parlak bir şenlik olduğu ortaya çıktı. “Çok hoşumuza gidiyor, arkadaşlarımla tadını çıkarıyoruz. Dün gece nefis bir yürüyüş grubu gördük: siyah şemsiyeli, ipek silindir şapkalar giymiş, vücutlarına fosforlu iskelet kemikleri çizmiş elli erkek. Altın telli peruklar takmış ve yüzlerine payetler yapıştırmış yaşlı hanımlara bayıldım. Hele karılarının gelinliklerini giymiş o erkekler! Ve ellerinde ateş böcekleri gibi parlayan mumlar tutan o milyonlarca çocuk! Aslında az kaldı bir felaketle karşılaşıyorduk. Otelden bir araba kiraladık, tam Fort de France’a varmış, insan selinin arasında sürünerek ilerliyorduk ki, lastiğin biri patladı ve aynı anda etrafımızı eli çataltırmıklı, kızıl şeytanlar kuşatıverdi.”

Madam keyifleniyor: “*Oui*. *Oui*. Kızıl şeytan kılığındaki küçük çocuklar. Bunun kökeni yüzyıllar öncesine dayanır.”

“Evet ama arabanın üzerinde dans ediyorlardı. Korkunç hasar vererek. Arabanın tavanı tam bir samba pisti olmuştu. Tamamen parçalarlar diye bırakıp gidemiyorduk da. Sonunda dostlarımın en soğukkanlısı, Bob MacBride lastiği hemen oracıkta değiştirmeyi üstlendi. Tek sorun, sırtındaki gıcır gıcır beyaz ipek takımdı ve mahvetmek istemiyordu.”

“O da sonunda soyundu. Gayet mantıklı.”

“En azından komikti. Oldukça ciddi biri olan MacBride’ın donla kalmasını ve çevresinde dönen Mardi Gras çılgınlığının ortasında, kendisini çataltırmıklarıyla dürtükleyen kızıl şeytanların arasında lastik değiştirmesini izlemek... Neyse ki tırmıklar kâğıttandı.”

“Ama MacBride başardı.”

“Başaramasaydı, korkarım burada olup konukseverliğinizden yararlanamayacaktım.”

“Hiçbir şey olmazdı. Bizler saldırgan insanlar değiliz.”

“Lütfen. Tehlikede olduğumuzu ima etmek istemedim. Yalnızca... neyse, bu da eğlencenin bir parçasıydı.”

“Absinthe? *Un peu?*[5]"

“Bir yudumcuk. Teşekkür ederim.”

Sinekkuşları dönüyor.

“Şu dostunuz, besteci...”

“Marc Blitzstein.”

“Düşünüyordum da. Buraya bir akşam yemeğine gelmişti. Madam Derain getirmişti onu. O akşam Lord Snowdon da vardı. Amcasıyla birlikte, hani Mustik’teki evleri yapan İngiliz.”

“Oliver Messel.”

“Oui. Oui. O zaman kocam hâlâ hayattaydı. Kocamın çok iyi bir müzik kulağı vardı. Dostunuzdan piyano çalmasını istedi. O da birkaç Almanca şarkı çaldı.” Ayakta şimdi, öne arkaya yürüyor, bense ne kadar kusursuz bir vücudu olduğunu, tüy gibi ipekten yeşil İran işi elbisesinin içinde nasıl da uçacakmış gibi göründüğünü düşünüyorum. “Bunları hatırlıyorum ama nasıl öldüğünü bir türlü anımsayamıyorum. Kim öldürdü onu?”

Siyah ayna hâlâ kucağımda, gözlerim bir kez daha derinliklerine dalıyor. Tutkularımızın bizi sürüklediği yerler, bizi kamçıyla kovalayıp durması, istenmeyen düşlere, kaderlere zorlaması ne kadar tuhaf.

“İki denizci.”

“Buralı mı? Martinikli mi?”

“Hayır. Limanda demirlemiş Portekiz gemisinden iki tayfa. Bir barda tanışmışlar. Bir opera üzerinde çalışıyordu ve burada bir ev tutmuştu. Onları alıp eve götürmüş...”

“Şimdi hatırladım. Onu soymuşlar ve öldüresiye dövmüşlerdi. Dehşet vericiydi. Korkunç bir trajedi.”

“Trajik bir kaza.” Siyah ayna alay ediyor benimle: Neden öyle söyledin? Bir kaza değildi.

“Ama polisimiz yakaladı o denizcileri. Yargılandılar ve Guyana’daki hapishaneye gönderildiler. Acaba hâlâ oradalar mı? Paulot’ya sormalıyım. O bilir. Ne de olsa Yargıtay Başkanı.”

“Aslında hiç fark etmez.”

“Fark etmez mi! O rezilleri giyotine göndermek gerekirdi.”

“Hayır. Ama yine de, onları Haiti tarlalarında kahve toplarken görsem üzülmezdim doğrusu.”

Gözlerimi aynanın şeytansı ışıltısından kaldırınca ev sahibemin bir anlığına terastan ayrılıp gölgeli salona girdiğini fark ediyorum. Piyanodan bir nota yankılanıyor, sonra bir tane daha. Madam aynı ezgiyle oynayıp duruyor. Az sonra müzik âşıkları toplanıyor, kızıl, yeşil, eflatun bukalemunlar; terasın terracotta zeminine sıralanan, kâğıda dizili notalarla özdeşleşen bir dinleyici topluluğu. Bir Mozart mozaiği.

Bay Jones

1945 kışında birkaç ay Brooklyn'de kiralık bir odada yaşadım. Döküntü bir yer değildi, tam tersine zevkle döşenmiş, eskice, kahverengi kumtaşından yapılma, evlenmemiş iki kız kardeşin bir hastaneymişçesine temiz tuttukları bir evdi.

Bay Jones yanımdaki odada oturuyordu. Benimki evin en küçük, onunki en büyük odasıydı; Bay Jones odasından hiç çıkmazdı; neyse ki güzel, büyük, güneşli bir odaydı; ihtiyacı olan her şey, yiyecekler, alışveriş, çamaşırlar, hepsi de orta yaşlı ev sahibeleri tarafından hallediliyordu. Üstelik ziyaretçisi de hiç eksik olmazdı; odasına her gün sabahın erken saatlerinden gece yanlarına kadar ortalama yarım düzine insan gelirdi; erkekler ve kadınlar, genç, yaşlı, ikisinin ortası. Ne uyuşturucu satıcısı ne de falcıydı; hayır, yalnızca konuşmaya geliyorlardı ve anlaşılan sohbetine ve tavsiyelerine karşılık ona armağan niyetine küçük paralar veriyorlardı. Aksi halde neyle geçindiği belli değildi.

Bay Jones'la hiç konuşmadım. O günden beri pişmanlık duyduğum bir şeydir bu. Kırk yaşlarında, yakışıklı bir erkekti. Zayıf, uzun boylu, siyah saçlar ve hemen ayırdedilen, farklı bir yüz: solgun, ince bir çehre, çıkık elmacık kemikleri, sol yanağında da bir doğum lekesi, yıldız biçiminde küçük, kırmızı bir iz. Altın çerçeveli, kapkara gözlük takardı: kördü, bacakları da sakattı, kız kardeşlere kalırsa çocukken geçirdiği bir kaza yüzünden bacaklarını kullanamıyor, koltuk değnekleri olmaksızın hareket edemiyordu. Her zaman, bıçak gibi ütülü, koyu gri ya da lacivert, üç parçalı takım elbise giyer, buna uygun kravat takardı, her an çıkıp Wall Street'teki bir büroya gidecekti sanki.

Her neyse, dediğim gibi evden hiç çıkmazdı. İç açıcı odasında rahat bir koltukta oturur, ziyaretçilerini kabul ederdi. Bu sıradan görünüşlü insanların onu neden görmeye geldiklerini ya da nelerden söz ettiklerini bilmiyordum, üstelik kendi meselelerimle öylesine meşguldüm ki, merak bile etmiyordum. Merak ettiğimde, dostlarının onda kültürlü, kibar, iyi bir

dinleyici bulduklarını, güvenip akıl danıştıklarını düşünürdüm, rahiple ruh doktoru arası biri.

Bay Jones'un bir telefonu vardı. Özel hattı olan tek kiracıydı. Sürekli çalardı, daha çok gece yarısından sonra ve sabahın altısı gibi erken saatlerde.

Sonra Manhattan'a taşındım. Aylar sonra orada bıraktığım kitap dolu bir kutuyu almak için döndüm. Ev sahibeleri tül perdeli *'salon'*larında bana çay ve kek sunarken, Bay Jones'u sordum.

Kadınlar bakışlarını kaçırdı. Bir tanesi boğazını temizledikten sonra, "Konuyla polis ilgileniyor," dedi.

Diğeri açıkladı: "Polise kayıp ihbarında bulunduk."

Birinci ekledi: "Geçen ay, yirmi altı gün önce, kızkardeşim her zamanki gibi Bay Jones'un kahvaltısını götürdü. Odada yoktu. Bütün eşyaları duruyordu. Ama kendisi gitmişti."

"Çok garip"

"-tamamen kör, âciz bir sakat-."

On yıl sonra.

Şimdi bir Aralık akşamüzeri, hava sıfır derece ve Moskova'dayım. Metroda gidiyoruz. Birkaç yolcu daha var, o kadar. Bir tanesi tam karşımda oturuyor, çizmeli bir erkek; kalın, uzun bir palto giymiş, Rus işi kürk kalpak takmış. Gözleri açık renk, bir tavusunki kadar mavi.

Kuşkulu bir andan sonra, açıkça bakakaldım, çünkü kara gözlükler olmadığı halde bile bu zayıf, değişik yüz, bu çıkık elmacık kemikleri ve yıldız biçimi kırmızı leke hiçbir şüpheye yer bırakmıyordu.

Tam yanına gidip konuşmaya hazırlanıyordum ki, tren bir istasyonda durdu ve Bay Jones gayet sağlam iki bacağı üzerinde doğruldu, metrodan indi. Metronun kapısı arkasından hızla kapandı.

Penceredeki Lamba

Bir keresinde bir düğüne çağrılmıştım; gelin, New York'tan oraya giden bir başka davetli çiftle, daha önce hiç tanışmadığım Bay ve Bayan Roberts'la birlikte yolculuk etmemi önerdi. Soğuk bir Nisan günüydü, Connecticut'a doğru yol alırken kırk yaşlarındaki Roberts'ların fena insanlar olmadığını düşündüm; uzun bir hafta sonunu birlikte geçirmek isteyeceğiniz türden olmasalar da, idare ederlerdi.

Her neyse, düğün töreninde epeyce içki tüketildi; üçte biri de yol arkadaşlarım tarafından. Partiden son ayrılanlar onlardı, saat on bire gelmişti, bense onlarla gidip gitmemekte kararsızdım, çünkü içkili olduklarını biliyordum, ama ne kadar sarhoş olduklarını fark etmemiştim. Bay ve Bayan Roberts birbirlerine en olmadık bir dille hakaret ederken, zikzaklar çizen araba, otuz beş kilometre kadar yol almıştı ki (tam *Kim Korkar Virginia Woolf*'tan alınmış bir sahneydi) Bay Roberts, hiç şaşmadım, yanlış bir yöne saparak, karanlık bir köy yolunda yolunu kaybetti. Arabayı durdurmaları ve beni indirmeleri için önce rica ettim, sonra da yalvardım, fakat birbirlerine sövüp saymakla öyle meşguldüler ki, bana aldırmadılar bile. Sonunda araba bir ağacı sıyırtıp kendiliğinden durdu (geçici olarak). Bu fırsattan yararlanıp kendimi arka kapıdan dışarı attım ve ormana doğru kaçtım. Beni o buz gibi karanlıkta bırakarak çekip gittiler. Beni merak etmediklerine eminim, Tanrı biliyor ya, onlar da benim için bir kayıp değildi.

Öte yandan, buz gibi rüzgârlı bir gecede orada kalıvermek hiç de eğlenceli olmadı. Bir otoyola ulaşma umuduyla yürümeye koyuldum. Tek bir ev göremeden yarım saat yürüdüm. Sonra, tam yolun kenarında, penceresini bir lambanın aydınlattığı, sundurmalı, küçük, ahşap bir kulübe gördüm. Sessizce sundurmaya yaklaştım, camdan içeri baktım; yumuşak ak saçlı ve yuvarlak, sevimli yüzlü, yaşlıca bir kadın, şöminenin önüne oturmuş kitap okuyordu. Kedinin biri kucağına kıvrılmıştı, pek çoğu da ayağının dibine yatmış uyuyordu.

Kapıya vurdum, açınca, dişlerim birbirine vurarak şöyle dedim: “Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim, ama bir kaza geçirdim. Acaba taksi çağırmak için telefonunuzu kullanabilir miyim?”

“Ah, canım,” dedi gülümseyerek, “telefonum yok. Maalesef. Parasızlık. Ama lütfen içeri gir.” Ben sıcacık odaya girerken, ekledi: “Aman Tanrım. Donmuşsun, çocuk! Sana kahve yapayım mı? Ya da bir fincan çay? Kocamdan kalma azıcık viski de var -kendisi altı yıl önce öldü.”

Bir yudum viskinin çok iyi geleceğini söyledim.

Viskiyi getirmeye gitti, ben de bir yandan şömine ateşinde ellerimi ısıttım, bir yandan da odayı gözden geçirdim. Türlü renklerde altı ya da yedi sokak kedisinin bulunduğu, ferah bir odaydı. Daha sonra öğrendiğime göre adı Bayan Kelly olan hanımın okuduğu kitabın kapağına bir gözattım: en sevdiğim yazarlardan biri olan Jane Austen’in *Emma*’sıydı.

Bayan Kelly bir bardak buz ve ufak, tozlu bir viski şişesiyle döndü. “Oturun, oturun. Bana pek sık konuk gelmez. Ama kedilerim var tabii. Her neyse, geceyi burada geçirmez misin? Çok uzun zamandır misafir bekleyen küçük, güzel bir konuk odam var. Sabah olunca otoyola çıkıp kente giden bir araca biner, orada da arabanı onaracak bir tamirci bulabilirsin. Yaklaşık dokuz kilometre kadar uzaktadır.”

Nasıl bu kadar tecrit edilmiş bir halde, arabasız ve telefonsuz yaşayabildiğini sordum, postacıyla iyi dost olduklarını, adamın bütün alışveriş ihtiyacını karşıladığını söyledi. “Albert. Gerçekten de öyle tatlı ve vefalıdır ki. Ama seneye emekli olacak. O zaman ne yaparım bilmiyorum. Neyse, bir şey çıkar nasılsa. Belki de kibar, yeni bir postacı. Söylesene, nasıl bir kaza geçirdin?”

Olanları anlatınca, öfkeyle söylendi: “En doğru şeyi yapmışsın. Bir kadeh likör bile içmiş birinin arabasına ayağımı basmam. Kocamı böyle kaybettim işte. Tam kırk yıl, kırk mutlu yıldan sonra sarhoş bir sürücü yüzünden yitirdim onu. Eğer kedilerim olmasaydı...” Kucağında mırlayan sarı bir kediyi okşadı.

Ateşin karşısında, gözkapaklarım ağırlaşana dek konuştuk. Jane Austen’dan (‘Ah, Jane. Trajedim şu; bütün kitaplarını o kadar sık okudum ki, ezberledim artık’) ve hayran olduğumuz diğer yazarlardan söz ettik: Thoreau, Willa Cather, Dickens, Lewis Carroll, Agatha Christie, Raymond Chandler, Hawthorne, Çehov, De Maupassant. Çeşitli konularda çok yönlü ve isabetli düşünebilen bir kadındı; zekâsı ela gözlerinde, yanı başındaki sehpanın üzerindeki küçük lamba gibi ışıldıyordu. Connecticut’ın sert

kışlarından, politikacılardan, uzak yerlerden (‘Hiç yurtdışına çıkmadım. Ama böyle bir şansım olsaydı, Afrika’ya giderdim. Bazen düşlüyorum orayı; yeşil tepeleri, sıcağı, o güzelim zürafaları, ortalıkta gezinen filleri’), dinden (‘Katolik olarak yetiştirildim elbette, ancak şimdi, söylemesi biraz üzüyor beni ama açık fikirliyim. Belki de çok fazla okumaktan), bahçıvanlıktan (‘Tüm sebzelerimi kendim yetiştirir ve konservelerim; bir zorunluluk) konuştuk. Sonunda, “Gevezeliğimi affet,” dedi. “Bunun bana ne büyük bir zevk verdiğini tahmin edemezsin. Ama senin yatma vaktini çoktan geçirdik. Benimkini de.”

Benimle birlikte yukarı çıktı, ben çift kişilik yatağa, kalın rengârenk yorganın altına rahatça yerleştikten sonra geri döndü, iyi geceler, tatlı rüyalar diledi. Yattığım yerde düşünüyordum. Ne olağandışı bir deneyimdi bu; yaşlı bir kadın, bu yaban yerde tek başına yaşıyor ve bir gece yarısı yabancının biri gelip kapıya vurunca yalnız açmakla kalmıyor, güleryüzle içeri davet edip ona bir barınak sunuyor. Ben onun yerinde olsaydım eli açıklık bir yana, bu kadar yürekli davranabilir miydim acaba?

Ertesi sabah mutfakta kahvaltı verdi bana. Kahve, şeker ve krema eklenmiş sıcak yulaf ezmesi. O kadar acıkmıştım ki tadı nefis geldi. Mutfak evin diğer kısımlarına oranla daha bir derme çatmaydı; fırın, takırdayan bir buzdolabı, her şey son nefesini vermek üzereymiş gibiydi. Yalnızca büyük, modern sayılabilecek nesnenin dışında: odanın bir köşesindeki derin dondurucu.

Gevezeliği sürdürüyordu: “Kuşlara bayılırım. Kışın onlara ekmek kırıntısı atmadığım için kendimi suçlu hissediyorum. Ama evin etrafına toplanmalarına izin veremem. Kediler yüzünden. Kedi sever misin?”

“Evet. Eskiden bir Siyam kedim vardı, Torn. On iki yaşına kadar yaşadı, birlikte her yere giderdik. Tüm dünyayı dolaştık. O öldükten sonra yeni bir kedi almaya içim elvermedi bir türlü.”

“O zaman bunu anlarsın,” diyerek beni dondurucunun yanına götürdü, kapağını açtı. İçi ağzına kadar kediyle doluydu: donmuş, kusursuz biçimde korunmuş, dizi dizi kediler. Bu görüntü içimde tuhaf bir duygulanım yarattı. “Bütün eski dostlarım. İstirahate çekilenler. Onları kaybetmeye dayanamazdım. *Yani tamamen.*” Güldü. “Herhalde biraz üşütük olduğumu düşünüyorsun.”

Biraz üşütük. Evet, biraz üşütük, diye düşündüm gri gökyüzünün altında, gösterdiği otoyola doğru yürürken. Ama ışıltılı: bir penceredeki lamba.

Mojave Çölü

O kış öğleden sonrası saat beşte, eski psiko-analisti, şimdiki âşığı Doktor Bentsen'la randevusu vardı. İlişkileri çözümselden duygusala dönüştüğünde, ahlaksal açıdan artık hastası olamayacağını söylemişti kadına. Hiç önemi yoktu bunun. Bir analist olarak fazla yararı dokunmamıştı zaten; sevgili olarak da öyle ya, neyse. Evet, adamı bir keresinde otobüse yetişmek için koşarken izlemişti, kısa boylu, yüz kilonun üzerinde, elli yaşlarında, kıvırcık saçlı, geniş kalçalı, miyop bir Manhattan entelektüeli, ve gülmüştü: Ezra Bentsen kadar huysuz ve çirkin bir erkeği nasıl sevebilirdi? Yanıt olumsuzdu, aslında ondan hiç hoşlanmıyordu. Ama en azından onu teslimiyet ve umutsuzlukla bağdaştırmıyordu. Kocasından ödü kopardı; Dr. Bentsen'dan korkmuyordu. Yine de, asıl sevdiği, kocasıydı.

Kadın zengindi; üstelik zengin kocasından yüklü bir harçlık da alıyordu, böylece sevgilisiyle belki haftada bir, en çok iki kez buluştuğu -asla daha fazla değil- gözlerden uzak bir daire tutabilmişti. Parası, bu buluşmalarda erkeğin beklediği belli olan armağanlara da yetiyordu. Bunların kıymetini takdir edebildiği kuşkuluydu ama: Verdura kol düğmeleri, klasik Paul Flato sigara tabakaları, olmazsa olmaz Cartier kol saati ve en önemlisi, zaman zaman nakit para da istiyordu 'borç' olarak.

Kadına *tek bir* armağan bile vermemişti. Eh, bir tane: aileden kalma, annesine ait olduğunu iddia ettiği, sedeften bir İspanyol tarağı. Asla takamayacağı bir şeydi tabii, çünkü kabarık ve tütün rengi saçlarını çocuksu bir haleyle, aldatıcı bir masumiyet ve gençliğe sahip yüzünü çevreleyecek şekilde açık bırakırdı. Sürekli perhiz, Joseph Pilatos'la yapılan özel jimnastikler ve Dr. Orentreich'ın müdahaleleri sayesinde, yirmi yaşlarında gösterirdi; otuz altı yaşındaydı.

İspanyol tarağı. Saçları. Jaime Sanchez'i ve dün geçen bir olayı anımsadı. Jaime Sanchez berberiydi, tanışalı bir yıl olmamıştı bile, ama kendi tarzlarında çok iyi dost olmuşlardı. Kadın biraz olsun güveniyordu ona, o ise çok daha fazla güvenirdi. Yakın zamana dek Jaime'i mutlu,

neredeyse aşın kutsanmış bir genç adam olarak görürdü. Carlos adında çekici, genç dişçi sevgilisiyle oturuyordu. Jaime ve Carlos, San Juan'da okul arkadaşıydılar, Porto Rico'dan birlikte ayrılmışlar, önce New Orleans'a sonra da New York'a yerleşmişlerdi, Carlos'un dişçilik okulunu bitirmesini sağlayan da güzellik uzmanı olarak çalışan yetenekli Jaime'di. Şimdi Carlos'un kendi muayenehanesi ve sürüyle varlıklı, Porto Rico'lu, siyah hastası vardı.

Ancak, Jaime Sanchez'in genellikle bulutsuz gözleri son zamanlarda karamsarlaşmıştı, yüzü akşamdan kalmaymış gibi sapsarıydı, uzmanca kullandığı, her zaman sakin ve usta elleriyse hafifçe titrer olmuştu.

Dün, tam onun saçlarını makasla düzeltirken durmuş ve soluk almakta zorlanıyormuş gibi değil de, haykırmamak için kendini güç tutarmışcasına soluyup durmuştu.

"Ne oldu?" diye sormuştu kadın. "İyi misin?"

"Hayır."

Jaime lavabolardan birine gidip yüzüne soğuk su çarptı. Kurulanırken, "Carlos'u öldüreceğim," dedi. Neden diye sormasını bekler gibi bir an durdu, kadının yalnızca bakması üzerine, sürdürdü: "Artık konuşmanın yararı yok. Hiçbir şey anlamıyor. Sözlerim hiçbir şey ifade etmiyor ona. Onunla iletişim kurabilmemin tek yolu onu öldürmek. O zaman anlar işte."

"*Ben* anladığımı pek sanmıyorum, Jaime."

"Sana hiç Angelita'dan söz etmiş miydim? Kuzenim Angelita'dan? Buraya altı ay önce geldi. Her zaman âşıktı Carlos'a. Ta on iki yaşından beri. Şimdi de Carlos ona âşık oldu. Kızla evlenmek ve bir ev dolusu çocuk sahibi olmak istiyor."

Kadın ne yapacağını bilemedi, ilk aklına geleni sordu: "Kız hoş mu bari?"

"Fazlasıyla." Jaime makası almış, yeniden kırpmaya koyulmuştu. "Yoo, gerçekten. Mükemmel bir kız, ufacık tefecik, güzel bir papağan gibi, üstelik öyle şirin ki, yumuşaklığı acımasızlığa dönüşüyor. Üstelik bunun farkında bile değil. Örneğin..." Jaime'in lavabonun üzerindeki aynadan görünen yüzüne baktı kadın. Cazibesine sıklıkla kapıldığı o neşeli yüz değildi bu, acı ve şaşkınlık yansıtıyordu. "Angelita ve Carlos, evlendikten sonra onlarla oturmamı istiyorlar, üçümüz aynı evde. Fikir kızdan çıktı ama Carlos da evet! evet! dedi. Birlikte yaşamalıymışız, o ve ben, iki kardeş gibi. İşte bu yüzden onu öldürmek zorundayım. Benim böyle bir cehennemde yaşamamı umursamadığına göre, beni hiç sevmemiş olmalı. 'Evet, seni seviyorum,

Jaime,’ diyor, ‘ama Angelita, farklı bir şey.’ Fark filan yok. Ya seversin ya sevmezsin. Ya yok edersin ya da etmezsin. Fakat Carlos bunu asla anlamayacak. Hiçbir şey ulaşmıyor ona, ulaşamaz da. Bir mermi ya da jiletin dışında.”

Kadının içinden gülmek geldi, ama hemen yapamayacağını anladı, çünkü Jaime’in ciddi olduğunu fark etmişti, aynı zamanda biliyordu ki, bazı insanlara gerçeği göstermenin, *anlamalarını* sağlamanın tek yolu, onları aşırı bir biçimde cezalandırmaktan geçer.

Yine de güldü, ama Jaime’in gerçek bir kahkaha olarak yorumlayamayacağı bir tınıyla. Anlayış dolu bir omuz silkmeye benziyordu. “Sen hiç kimseyi öldüremezsin, Jaime.”

Kadının saçını taramaya başladı; fırça darbeleri yumuşak değildi, ama öfkesi aslında kendine yönelikti. “Allah kahretsin! ” Sonra: “Hayır. Çoğu intiharın nedeni de bu zaten. Biri sana işkence ediyor. Onu öldürmek istiyor ama yapamıyorsun. Onca acı, sırf onları sevdiğin için; onları sevdiğin için de öldüremiyorsun. Sen de kalkıp kendini öldürüyorsun.”

Ayrılırken Jaime’i yanağından öpüp öpmemeyi tarttı, sonra el sıkışmakla yetindi. “Basmakalıp bir laf olduğunu biliyorum, Jaime. Üstelik şu an hiçbir yaran da dokunmaz. Ama unutma, her zaman bir başkası vardır. Hep aynı kişiyi arayıp durma yeter ki, hepsi bu.”

Buluştukları ev Doğu 65. Cadde’deydi; Beekman Place’deki küçük evinden oraya yürüyerek gitti. Hava rüzgârlıydı, kaldırım kenarında hâlâ erimemiş kar kümeleri, havada da kar kokusu vardı; ancak kocasının Noel’de verdiği samur renkli, içi samur kaplı süet palto soğuktan koruyordu.

Bu daireyi kuzenlerinden biri, onun yerine tutmuştu; kendi adına. Huysuz bir kocakarıyla evli olan ve Greenwich’te oturan kuzeni, arada bir sekreteri, insanın burnunu koparacak kadar güçlü Mitsouko parfümü süren, şişman Japon kadınla gelirdi buraya. Bu öğleden sonra daire kadının parfümüyle buram buram tüttüğüne göre, kuzeni son günlerde yine oynaşmıştı anlaşılan. Bu, çarşafları değiştirmesi gerekiyor, demekti.

Değiştirdi, sonra da hazırlandı. Yatağın yanındaki masanın üzerine, parlak mavi kâğıda sarılı küçük bir kutu koydu; içinde Tiffany’den aldığı altın kürdan vardı, tatsız alışkanlıklarından biri de dişlerini -üstelik ardı arkası kesilmez karton kibritlerle- karıştırmak olan Dr. Bentsen için bir

armağan. Altın kürdan bu işlemin nahoşluğunu biraz azaltırdı belki. Pikaba bir dizi Lee Wiley ve Fred Astaire plağı koydu, kendine bir kadeh soğuk beyaz şarap doldurdu, tamamen soyundu, kremlendi ve yatağa uzandı; mırıldanıyor, kutsal Fred'e eşlik ediyor ve âşığının kilitte dönen anahtarının sesine kulak kabartıyordu.

Görünüşe bakılırsa orgazmlar, Dr. Bentsen'a acı veriyordu: suratını buruşturur, takma dişlerini sıkar, ürkmüş bir köpek gibi inlerdi. İniltisini duyduğu an rahatlardı kadın, çünkü bu, köpüğe kesmiş gövdesi az sonra üzerinden yana devrilecek demekti, zira işi bitince oyalanacak, sevgi dolu iltifatlar fısıldayacak erkeklerden değildi: hemen devrilirdi. Bugün de aynısını yaptıktan sonra, kendisine alındığını bildiği mavi kutuya açgözlülükle uzandı. Açınca homurdandı.

Kadın açıkladı: "Altından bir kürdan."

Adam kıkırdadı. Alışılmadık bir sesti çıkardığı, çünkü mizah duygusu zayıftı. "Çok şirin," dedi. Hemen de dişlerini karıştırmaya koyuldu. "Dün gece ne oldu biliyor musun? Thelma'yı tokatladım. Ama iyi oldu. Üstelik midesine de bir yumruk attım."

Thelma karısıydı; pedagogdu, çok başarılı olduğu söyleniyordu.

"Thelma'yla sorunumuz, hiç konuşamamak. Onunla konuşulmaz. Anlamaz çünkü. Bazen, ona mesaj iletmenin tek yolu bu. İyice okşamak."

Kadının aklına Jaime Sanchez geldi.

"Bayan Roger Rhinelander diye birini tanıyor musun?" diye sordu Dr. Bentsen.

"Mary Rhinelander mı? Babası babamın en yakın arkadaşıydı. Ortak bir haraları vardı, yarış atları için. Mary'nin atlarından biri Kentucky Derby'sini kazanmıştı. Zavallı Mary. Gerçek bir piçle evlendi."

"O da öyle söyledi."

"Ya? Bayan Rhinelander yeni hastalarından mı?"

"Yepyeni. Çok komik. Bana geliş nedeni aşağı yukarı seninkiyle aynı; durumunuz çok benzeşiyor."

Nedeni mi? Aslında, Dr. Bentsen'in kanepesinde baştan çıkmasına katkıda bulunan pek çok sorunu vardı, başlıcası da ikinci çocuğunun doğumundan bu yana kocasıyla cinsel ilişkiye girememesiydi. Yirmi dört yaşındayken, kendisinden on beş yaş büyük bir erkekle evlenmişti. Sık sık kavga ettikleri ve birbirlerini kıskandıkları halde evliliklerinin ilk beş yılı belleğinde lekesiz bir anı olarak kaldı. Sorun, kocası çocuk istediği zaman başgösterdi; erkeği o kadar çok sevmeseydi asla razı gelmezdi;

çocuklardan, çocukluğundan beri korkardı; bir çocuğun varlığından hâlâ tedirgin oluyordu. Yine de bir oğlan vermişti kocasına. Gebelik deneyimi fazlasıyla yaralamıştı kadını: gerçekten sancı çekmediği zamanlar çektiğini varsayıyordu, doğumdan sonraysa bir yıldan fazla süren bir bunalıma girdi. Her gün Seconal alıp on dört saat uyuyor, kalan on saati uyanık geçirmek için peşpeşe amfetamin yutuyordu. İkinci çocuk, bir oğlan daha, bir sarhoşluk kazasıydı, ama hep kocasının kendisini kandırdığından kuşkulandı. Yine hamile olduğunu öğrendiği an kürtaj olmak istedi, erkek böyle bir şey yaparsa boşamakla tehdit etti. Buna çok pişman olacaktı ama. Bebek iki ay erken doğdu, neredeyse ölüyordu; her ikisi de güçlü bir iç kanama nedeniyle aylarca yoğun bakım denen cehennemde kaldılar. O günden sonra kocasıyla aynı yatağı hiç paylaşmadı; istedi ama yapamadı, çünkü onu karşısında çıplak görmek, onu içinde hissetmek, dayanılmaz bir dehşeti hortlatıyordu.

Dr. Bentsen jartiyerle tutturulmuş, "aşk yaparken" bile çıkarmadığı kalın, siyah çoraplar giyerdi; jartiyerli bacaklarını parlak mavi serj pantolonuna sokarken, "Bir bakalım," dedi "yarın salı. Çarşamba yıldönümümüz...."

"Yıldönümümüz mü?"

"Thelma'yla benim. Onu bir yere götürsem diyorum... Şu sıralar en iyi lokantanın hangisi olduğunu söylesene."

"Ne fark eder ki? Çok küçük ve çok şıktır, sahibi sana asla masa vermez."

Hiç şakadan anlamazdı adam. "Ne biçim laf bu. Sana asla masa vermez demekle ne kastediyorsun?"

"Ne dediysem, onu. Sana şöyle bir bakar ve topuklarının kıllı olduğunu anlar. Kıllı topuklulara servis yapmayan *insanlar da* var. İşte o da onlardan biri."

Kadının sıradışı argo sözcükler kullanmasına alışıktı ve bunların ne anlama geldiğini bilirmiş gibi davranırdı; tıpkı onun kendi çevresine yaptığı gibi, o da kadınınkine karşı kayıtsızdı, fakat kişiliğinin iddialı yanı, bunu itiraf etmesini engellerdi.

"Peki o halde," dedi Dr. Bentsen, "Cuma uygun mu?"

"Hayır, teşekkürler," dedi kadın. Adam kravatını bağlarken, durdu; kadın hâlâ yataktaydı; üstü açık, çıplak; Fred şarkıyı sürdürüyordu 'By Myself. "Teşekkür ederim ama hayır, sevgili Dr. B. Burada bir daha buluşacağımızı sanmıyorum."

Adamın şaşkınlığım görebiliyordu. Elbette yokluğunu hissedecekti - güzeldi, düşünceliydi, her para istediğinde veriyordu. Yatağın yanına diz çöküp kadının göğsünü okşadı. Dudağının üzerinde buz gibi terden bir bıyık vardı. “Nedir bu? Hap mı aldın? Yoksa içki mi?”

Kadın güldü. “Yalnızca şarap içtim, hem de çok az. Hayır, dostum. Tek nedeni, kıllı topuklarının olması.”

Bir çok analist gibi Dr. Bentsen de mecazdan anlamazdı; bir an için çoraplarını çıkarıp ayaklarını inceleyecekmiş gibi geldi kadına. Bir çocuk gibi, kabaca, “Hayır, topuklarım kıllı *değil,”* dedi.

“Yoo, kıllı. Tıpkı bir at gibi. Bütün sıradan atların kıllı topukları vardır. Saf kanlarınsa, yoktur. İyi cins atların topukları düz ve parlaktır. Thelma’ya sevgilerimi ilet.”

“Ukala. Cuma?”

Astaire’in plağı sona ermişti. Kadın şarabın kalanını bir yudumda içti.

“Olabilir. Seni ararım.”

Ama aramadı, bir daha da görmedi adamı; yalnızca bir kez, bir yıl kadar sonra, La Grenouille’da yanyana masalara düştükleri gün hariç; adam Mary Rhinelander ile birlikteydi; hesabı Bayan Rhinelander’ın ödediğini görmek kadının pek hoşuna gitti.

Yine yürüyerek Beekman Place’deki eve dönerken, gerçekten de kar başladı. Sarıya boyanmış ön kapının aslan pençesi şeklinde, pirinç bir tokmağı vardı. Evde çalışan dört İrlandalı kadından biri, Anna, kapıyı açtı ve bütün öğleden sonrayı Rockefeller Center’da paten yaparak geçirdikleri için yorgun düşen çocukları doyurup yatırdıklarını bildirdi.

Tanrıya şükür. Her gün yinelenen yarım saatlik oyun süresinden, masal anlatmaktan ve iyi geceler dilemekten kurtulmuştu; belki pek şefkatli bir anne değildi ama görevlerinin bilincindeydi, tıpkı kendi annesi gibi. Saat yedide kocası arayıp yedi buçukta evde olacağını haber verdi; sekiz buçukta San Francisco’lu dostları Sylvester Hales’lerle birlikte bir yemek davetine gideceklerdi. Yıkandı, Dr. Bentsen'in anılarını silmek için koku sürdü, zaten pek az yaptığı makyajını tazeledi, gri ipek bir kaftanla inci tokalı gri ipek terliklerini giydi.

Merdivenlerde kocasının ayak seslerini duyduğunda, kütüphanedeki şöminenin önünde pozunu almıştı. Tıpkı odanın kendisi gibi insanı çağıran, zarif bir pozdu. Pek rastlanmayan, sekizgen bir odaydı; tarçın rengi duvarlar, san lake bir zemin, pirinç kitap rafları (Billy Baldwin’den ödünç alınmış bir düşünce), sarı Çin vazolarına yerleştirilmiş iki dev kahverengi

orkide demeti, köşede bir Marino Marini atı, şöminenin üzerinde Gauguin'den bir Güney Pasifik; şöminede titreşen zayıf bir ateş. Yere kadar uzanan camlardan kararmış bahçe, yağan kar ve Doğu Nehri'nde fenerler gibi yüzen ışıklı römorklar görünüyordu. Tam şöminenin karşısında, açık kahverengi kadife kaplı, kocaman bir divan, onun önünde de zeminle aynı renkte, cilalı bir sehpanın üzerindeki buz dolu gümüş kovanın içinde, biberle tatlandırılmış kırmızı Rus votkasıyla dolu bir sürahi duruyordu.

Kocası kapının eşiğinde durakladı, beğendiğini belirten bir baş hareketi yaptı: bir kadının görünüşüne gerçekten dikkat eden erkeklerdendi, bir bakışta tüm havasını fark ederdi. Onun için giyinmeye değerdi; işte onu sevmesinin nedenlerinden biri de buydu. Daha önemli bir nedense, hayatının tek erkeği olan ve yerini kimsenin alamayacağı babasına benzemesiydi; babası kendini vurmuştu, nedenini kimse anlayamamıştı, çünkü neredeyse anormal denecek kadar ketumdu ve tam bir beyefendiydi. Bu olaydan önce üç kez nişanlanıp ayrılmış, ama babasının ölümünden iki ay sonra George'la tanışmış ve hem görünüşü hem de davranışları, yitirdiği o büyük aşka benzediği için onunla evlenmişti.

Kocasını yarı yolda karşılamak için ilerledi. Yanağından öptü; dudaklarına değen teni, penceredeki kar taneleri kadar soğuktu. İriyarı bir erkekti, İrlandalı, siyah saçlı ve yeşil gözlü, son zamanlarda epeyce kilo almasına, biraz da gerdan salmasına karşın, hâlâ yakışıklıydı. Yüzeyde kalan bir canlılığı vardı; sırf bu yüzden erkekler de kadınlar da kapılırdı ona. Ancak yakından incelendiğinde, gizli bir bezginliğin yanısıra, gerçek bir iyimserliğin eksikliği de hissedilirdi. Karısı şiddetle faikındaydı bunun, neden olmasın ki? Her iki ruh halinin de başlıca nedeni kendisiydi.

"Berbat bir gece dışarıdaki," dedi kocasına. "Çok da yorgun görünüyorsun. Hadi evde oturup, yemeğimizi ateşin karşısında yiyelim."

"Gerçekten de sevgilim, kusura bakmazsın değil mi? Hales'lere ayıp olmaz mı? Gerçi kadın orospunun teki."

" George! Bu sözcüğü kullanmasana. Nefret ettiğimi bilirsin."

"Üzgünüm," dedi; öyleydi de. Karısını incitmemeye özen gösterirdi, tıpkı onun da gösterdiği gibi: onları aynı anda hem birlikte hem de ayrı tutan sessiz bir anlaşma.

"Telefon edip soğuk aldığını söylerim."

"Yalan da sayılmaz hani. Galiba üşüttüm."

Kadın Hales'leri arar, Anna'ya da çorba ve sufle hazırlayıp bir saat sonra getirmesini tembihlerken, adam kızıl votkadan irice bir yudum aldı ve midesini ateş gibi yaktığını hissetti; karısı dönmeden bir bardağı iyice doldurdu, boylu boyunca divana uzandı. Kadın yere diz çöktü, kocasının ayakkabılarını çıkardı, ayaklarını ovmaya başladı: Tanrı biliyor ya *onun* topukları kıllı değildi.

Erkek inledi. "Hmmmm. Çok iyi geldi."

"Seni seviyorum, George."

"Ben de seni."

Kalkıp bir plak koymayı düşündüyse de, hayır, şöminenin sesi yeterdi.

"George?"

"Efendim, canım?"

"Ne düşünüyorsun?"

"Ivory Hunter[6] adında bir kadını."

"Gerçekten de Ivory Hunter adında bir kadın tanıyor musun?"

"Eh. Bu, sahne adıydı. Bir striptizciydi."

Kadın güldü. "Nedir bu, kolej maceralarından biri mi?"

"Onunla hiç tanışmadım. Yalnızca bir kez adını duydum. Yale'den ayrıldığımdan sonraki yazdı."

Gözlerini yumdu, votkasını bitirdi. "Otostopla New Mexico ve California'yı dolaştığım yaz. Hatırladın mı? Burnumu kırmıştım hani? California, Needles'da bir bar kavgasında." Kocasının kırık burnunu severdi, yüzünün aşırı yumuşaklığını dengeliyordu; bir keresinde ameliyatla düzelttirmek istemişti de, kadın vazgeçirmişti. "Eylül başıydı, yani Güney California'da yılın en sıcak zamanı; neredeyse her gün otuz yedinin üzerinde. En azından çölü geçmek için otobüse binmem gerekirdi, fakat aptallık ettim ve kendimi Mojave'nin ortasında yirmi beş kiloluk bir sırt çantasıyla, ter bezlerim kuruyana dek terlerken buldum. Yemin ederim gölgede elli derece vardı. Üstelik ortada gölge filan da yoktu. Yalnızca kum ve çalı ve kaynayan mavi gökyüzü. Bir kez büyük bir kamyon geçti, ama durmadı bile. Tek yaptığı, karşıdan karşıya geçmekte olan bir çıngıraklı yılanı ezmek oldu.

"Bir yerlerde bir şey olmalı, diye düşünüyordum sürekli. Bir garaj falan. Arada bir araba geçiyordu, ancak görünmez olsam bu kadar olurdu. Kendime acımaya, çaresizliğin ne demek olduğunu ve Budistlerin genç rahipleri dua etmek için uzaklara yollamalarının ne kadar akıllıca olduğunu

anlamaya başlamıştım. İnsanın burnu sürtülüyor. Bebeklikten kalma ne varsa alıp götürüyor.

“Ve sonra Bay Schmidt’e rastladım. Önce serap gördüğümü sandım. Yolun dört yüz metre kadar yukarısında, yaşlı, ak saçlı bir adam. Tam yolun kıyısında duruyor, çevresinde ısı dalgalan... Yaklaşınca elindeki bastonu ve kapkara gözlüklerini gördüm; kiliseye gider gibi giyinmişti, beyaz takım, beyaz gömlek, siyah kravat, siyah ayakkabı.

“Bana bakmadan, uzaktan seslendi: ‘Adım George Schmidt.’

“Ben, ‘Evet. Tünaydın, efendim,’ dedim.

“ ‘O kadar oldu mu?’ diye sordu.

“ ‘Üçü geçti.’

“ ‘Demek ki iki saatten fazladır buradayım. Nerede olduğumu söyleyebilir misiniz, acaba?’”

‘“Mojave çölünde. Needles’dan yaklaşık otuz kilometre kadar batıda.’

“ ‘Aklınız alıyor mu,’ dedi. “Yetmiş yaşında bir adamı tek başına çölün ortasında bırakmak... Cebimde on dolar, hepsi o. Kadınlar sinek gibi: ya şekere konarlar ya da boka. Ben şeker olduğumu iddia etmiyorum, ama onun şu anda boka konduğu bir gerçek. Adım George Schmidt.’

“ ‘Evet efendim, söylemiştiniz,’ dedim. ‘Ben, George Whitelaw.’ Nereye gittiğimi, amacımı öğrenmek istedi, New York’a doğru otostop çektiğimi söyleyince, bir süre elini tutup, belki bir araba bulana kadar yardım edip edemeyeceğimi sordu. Alman aksanıyla konuştuğunu ve fazlasıyla iri, hatta şişman biri olduğunu söylemeyi unuttum: hayatı boyunca hamakta yatmış gibi görünüyordu. Ama elini tutunca sertliğini, büyük gücünü hissettim. Böyle bir çift elin boğazını sıkmasını hiç istemez insan. ‘Evet, ellerim güçlüdür,’ dedi. ‘Elli yıl masörlük yaptım, son on iki yılı Palm Springs’de. Suyun var mı?’ Hâlâ yarısına kadar dolu olan mataramı verdim. Sonra dedi ki: ‘Beni burada bir yudum susuz bıraktı. Beni faka bastırdı. Oysa Ivory’yi benim kadar iyi tanıyan birinin basmaması gerekirdi. Karımı, yani. Adı Ivory Hunter’dır. Striptizci; 1932 Chicago Dünya Fuarı’nda dans etmiş; Sally Rand olmasaydı büyük bir yıldız olabilirdi. Şu vantilatörlü dans numarasını Ivory bulmuş ama Rand denen kadın hemen üstüne yatmış. Ivory’nin dediği bu. Belki de palavralarından biridir. Ah ah, şu çıngıraklıya dikkat et, yakınlarda bir yerde, gerçekten çıngırak çaldığını duyabiliyorum. Korktuğum iki şey vardır. Yılanlar ve kadınlar. O kadar çok ortak noktalan var ki. Bunlardan biri de şu: en son kuyrukları ölür.’

“Birkaç araba geçti, el salladım, yaşlı adam da bastonunu, fakat oldukça garip görünüyorduk herhalde: tulum giymiş pis bir oğlanla bayramlıklar içinde şişman bir kör adam. O kamyon şoförü olmasaydı hâlâ orada bekliyorduk sanırım. Bir MeksikalIydı. Yolun kenarına park etmiş, lastik değiştiriyordu. Beş kelime kadar TexMex[7] konuşuyordu, hepsi de dört harflik, ama Alvin Amcamla Küba’da geçirdiğim yazdan kalma İspanyolcamı unutmamıştım. Her neyse, Meksikalı, El Paso’ya gittiğini ve eğer bizim için uygunsa, bizi de yanına alabileceğini söyledi.

“Ancak Bay Schmidt fazla hevesli değildi. Onu neredeyse zorla kamyona sokmam gerekti. ‘Meksikalılardan nefret ederim,’ dedi. ‘Hoşlandığım bir Meksikalıya hiç rastlamadım. Eğer o Meksikalı olmasaydı... Daha on dokuz yaşındaydı, Ivory ise, teninin temasından çıkarabildiğim kadarıyla altmışı çoktan geçmişti. Birkaç yıl önce onunla evlendiğimde, elli ikiyim, demişti bana. Route 111 üzerindeki bir TIR parkında yaşıyordum. Palm Springs ile Cathedral City arasındaki şu kamplardan birinde. Cathedral City! Gürültülü ve pis tavernalardan, bilardo salonları ve ibne barlarından başka bir şeyi olmayan bir batakhaneye ne kadar da uygun bir isim! Hakkında söylenebilecek tek şey, Bing Crosby’nin orada yaşadığı. Tabii bunun bir önemi varsa. Her neyse, tam yanımdaki karavanda Hulga adında bir arkadaşım oturuyordu. Karım öldüğünden beri -Hitler’le aynı gün öldü- işe Hulga götürüyordu beni; masörlük yaptığım Yahudi kulübünde garsondu. Kulüpteki bütün kız ve erkek garsonlar yapılı, sarışın Almanlardı. Yahudilerin hoşuna gidiyordu bu; onları at gibi çalıştırmak. Bir gün Hulga, kuzeninin geleceğini söyledi. Ivory Hunter. Gerçek adını unuttum, evlenme cüzdanında yazıyordu ama unuttum. Üç kez evlenmişti; asıl adını kendisi de anımsamıyordu herhalde. Neyse, Hulga kuzeninin ünlü bir dansçı olduğunu, ama son kocasını kaybettiğinden beri, bir yıldır hastanede yattığını anlattı; veremden. Palm Springs’e bu yüzden davet etmişti onu. Havası iyi gelir diye. Onun da gidecek başka yeri yoktu zaten. İlk geldiği gece Hulga beni de çağırdı ve ben kuzeninden ilk anda hoşlandım; fazla konuşmadık, daha çok radyo dinledik, yine de Ivory’den hoşlandım. Gerçekten tatlı bir sesi vardı, alçak ve yumuşak, tıpkı hemşirelerinki gibi; ne içki ne de sigara kullandığını söyledi, benim gibi o da Tanrı’nın Kilisesi’ne üyeymiş. Ondan sonra artık her gece Hulga’daydım....’”

George bir sigara yaktı, karısı da kadehine biraz daha votka doldurdu. Hiç düşünmeden kendisine de bir kadeh doldurduğunu şaşırarak fark etti. Kocasının anlattığı öyküdeki bazı şeyler, her zaman hayatında var olan, ama Librium'la bastırdığı endişeleri hortlatmıştı; anıların sonunun nereye varacağını kestiremese de bir amacı olduğunu biliyordu, çünkü George boşa gevezelik etmezdi. Yale Hukuk Fakültesi'nden üçüncülükle mezun olmuş, hiç avukatlık yapmamış ama Harvard İş İdaresi bölümünü sınıf birincisi olarak bitirmişti; son on yılda Kabine'de bir başkanlık, bir de İngiltere ya da Fransa'da, istediği herhangi bir ülkede elçilik önerisi almıştı. Her ne halse, kadının alevlerin aydınlattığı kızıl votkaya ihtiyaç duymasına yol açan şey, George Whitelaw'un rahatsız edici biçimde Bay Schmidt olup çıkmasıydı; kocası olağanüstü bir taklitçiydi. Bazı arkadaşlarını fena halde kızdıracak biçimde, başarıyla taklit ederdi. Ama bu seferki gelişigüzel bir taklit değildi; kendinden geçmiş gibiydi, bir başkasının zihnine yerleşmişti sanki.

" 'Karım öldüğünden beri kullanılmayan, eski bir Chevy'm vardı. Ama Ivory düzelttirdi ve bir süre sonra Hulga'nın yerine beni işe götürüp getirmeye başladı. Geriye bakınca bunun Hulga'yla Ivory arasında planlanmış bir entrika olduğunu anlıyorum ama o sıralar fark edememiştim. Parkta Ivory'yle tanışan herkes ne kadar tatlı bir kadın olduğundan, iri mavi gözlerinden ve düzgün bacaklarından söz ediyordu. Sırf iyi kalpliliğinden, diyordum. Tanrı'nın Kilisesi; işte bir kör için yemek pişirmesinin, ona bakmasının nedeni buydu. Bir gece radyoda *Hit Parade*'i dinlerken beni öptü ve bacağımı okşadı. Kısa bir süre sonra, günde iki kez yapmaya başlamıştık -kahvaltıdan önce ve akşam yemeğinden sonra- üstelik altmış dokuz yaşındaydım. Ben onunki için nasıl deli oluyorsam o da benimki için çıldırıyordu.' "

Kadın kadehindeki votkayı şömineye fırlattı, alevler tısladı sonra parladı; boş bir protestoydu gerçi: Bay Schmidt'e ulaşmak olanaksızdı.

" 'Evet efendim, Ivory iliklerine kadar kancıktı. Sözcüğü artık hangi anlamda kullanırsanız kullanın. Onunla tanıştıktan tam bir ay sonra evlendik. Fazla değişmedi, yine bana iyi bakıyor, kulüpteki Yahudileri anlatınca ilgiyle dinliyordu, seksi azaltmak isteyen ben oldum, tansiyonumu filan düşünerek. Hiç yakınmadı. Birlikte İncil okuduk, her gece yüksek sesle dergi okuyordu bana, *Reader's Digest* ya da *The Saturday Evening*

Post gibi iyi dergiler, ta ki ben uyuyana dek. Hep benden önce ölmek istediğini, yoksa çok üzüleceğini ve ortada kalacağını söylerdi. Bırakacak fazla bir şeyim yoktu. Sigorta filan, yalnızca ortak hesabımıza aktardığım biraz birikmiş param, bir de onun adına kaydettirdiğim bir karavan. Yoo, Hulga'yla ettikleri o büyük kavgaya kadar, aramızda tek bir tartışma geçmedi diyebilirim.

" 'Uzunca bir süre neden kavga ettiklerini öğrenemedim. Tek bildiğim, artık birbirleriyle konuşmadıklarıydı. Ivory'ye neler olduğunu sorduğumda, "Hiçbir şey," dedi. Bildiği kadarıyla Hulga'ya herhangi bir kızgınlığı yoktu. "Ama ne kadar çok içtiğini bilirsin." Doğruydu. Evet, dediğim gibi Hulga kulüpte garsondu, bir gün haykırarak masaj odasına daldı. Masada bir müşterim yatıyordu, kıçı başı açık, ama Hulga hiç aldırmadı, bir içki fabrikası gibi kokuyordu. Doğru dürüst ayakta duramıyordu bile. Kovulduğunu söyledi ve ansızın küfretmeye ve işemeye başladı. Hem bana bağırıyor hem de yerlere işiyordu. Parktaki herkesin bana güldüğünü, Ivory'nin yaşlı bir sürtük olduğunu ve artık sıfırı tükettiği için bana yamandığını söyledi. Peki ya ben, ne kadar ahmak olduğumun farkında mıydım? Karımın Tanrı bilir ne zamandır Freddy Feo'yla düzüştüğünü bilmiyor muydum?'

" 'Şimdi, bu Freddy Feo oradan oraya dolaşan, aylak bir oğlandı, bir TexMex. Hapisten yeni çıkmıştı, kampın müdürü onu Cat City'deki ibne barlarından birinde bulmuş ve her işe koşturmak için yanma almıştı. Yüzde yüz ibne olduğunu sanmıyorum çünkü para karşılığında etraftaki yaşlı kızlarla yatıyordu. Bunlardan biri de Hulga'ydı. Oğlan için çıldırıyordu. Sıcak gecelerde, karavanın önündeki salıncakta oturup sek tekila -limonsuz- içerler, oğlan gitar çalar, şarkı söylerdi. Ivory oğlanın gitarını, üzerinde sahte elmaslarla adı işlenmiş, yeşil bir gitar olarak tarif etmişti. Gerçekten iyi söylüyordu. Ama Ivory ona tahammül edemediğini ileri sürerdi hep; Hulga'yı son meteliğine kadar soymaya çalışan, basit, küçük bir Meksikalı olduğunu söylerdi. Bana gelince, onunla on kelime bile konuşmuş değildim fakat kokusu yüzünden hoşlanmıyordum ondan. Burnum bir av köpeğininki gibidir, onun kokusunu yüz metre öteden alıyordum, saçına öyle çok briyantin, bir de Ivory'nin dediğine göre, Evening in Paris adında bir parfüm sürüyordu ki."

" 'Ivory yeminler edip, doğru olmadığını söyledi. O? O hiç Freddy Feo gibi TexMex bir maymunun kendisine dokunmasına izin verir miydi? Hulga'nın oğlana duyduğu tutku yüzünden aklını kaçırdığını, kıskandığını

ve onu Cat City’den Indio’ya kadar bulduğu her şeyi düzmekle suçladığını söyledi. Bu yalanlan dinlemekle kendisini aşağıladığımı iddia etti, oysa asıl acınması gereken Hulga’ydı. Sonra ona verdiğim alyansı çıkardı -ilk karıma aitti ama Ivory fark etmez, demişti, Hedda’yı sevdiğimi biliyordu, bundan hoşlanıyordu da- bana uzattı; eğer ona inanmıyorsam yüzüğü alabilirdim, o da nereye olursa olsun kalkan ilk otobüse biner, çeker giderdi. Tabii yüzüğü parmağına geri taktım, birlikte yere diz çöktük ve dua ettik.

“ ‘Ona inanmıştım, en azından inandığımı sandım, ancak beynimde bir tahterevalli vardı sanki; evet, hayır, evet, hayır. Ivory ise serbestliğini yitirmişti, tıpkı sesi gibi vücudunda da bir yumuşaklık vardı eskiden. Oysa şimdi, tel gibiydi: gergin, kulüpteki tüm sıkıntılarını ovup çıkaramadığın için sürekli inleyen, bağırıp çağıran Museviler gibi. Hulga, Miramar’da bir iş buldu; TIR parkında kadının kokusunu alır almaz, yolumu değiştiriyordum. Bir keresinde, yan taraftan fısıldadığını duydum: “O tatlı karının, Meksikalı piçe bir çift altın küpe verdiğinden haberin var mı? Ama oğlanın erkek arkadaşı takmasına izin vermez ki.” Bilemiyorum. Ivory her gece benimle birlikte, Tanrı’nın bizi ayırmaması için dua ediyordu. Ama farkındaydım... Freddy Feo’nun dışarıda, karanlık bir yerlerde gitar çalıp şarkı mırıldandığı o ılık gecelerde, Bob Hope veya Edgar Bergen ya da her kim söylüyorsa, tam şarkının orta yerinde radyoyu kapatır, çıkıp dışarıda oturur ve oğlanı dinlerdi. Yıldızlara baktığını söylüyordu. “Dünyanın hiçbir yerinde yıldızlar böyle görünmez,” derdi. Öte yandan, birdenbire Cat City ve Springs’den nefret etmeye başlamıştı. Çölden, kum fırtınalarından, elli derecelik yazlardan ve eğer zengin ve Racquet Club’a üye değilsen yapacak hiçbir şey bulamamaktan. Bunları bir sabah peşpeşe sıraladı. Toplanıp, havanın daha serin olduğu bir yere gitmeyi önerdi. Wisconsin. Michigan. Fikir bana da cazip geldi; böylece Freddy Feo’yla aralarındaki şey her neyse, biterdi.

“ ‘Kulüpteki müşterilerimden biri, Detroit’li bir adam, bana Detroit Athletic Club’de masörlük ayarlayabileceğim söylemişti; kesin değildi ama bir şeyler yapılabilirdi. Bu, Ivory’ye yetmişti. Göz açıp kapayana dek, karavan yerinden çıkarıldı, on beş yıllık kökler koparıldı; Chevy yola çıkmaya hazır, biriktirdiğimiz tüm para da seyahat çeki olarak cebimizde. Dün gece beni tepeden tırnağa yıkadı, saçımı şampuanladı, bu sabah da gün ışır ışımaz yola koyulduk.

“ ‘Ters bir şey olduğunun farkındaydım; otoyola çıkar çıkmaz uyuya kalmasaydım, neler olup bittiğini anlayacaktım da. Kahveme uyku ilacı

atmış olmalıydı.

“ ‘Uyanınca, kokusunu aldım. Briyantinin ve o ucuz parfümün. Karavanda saklanıyordu. Bir yılan gibi kıvrılmıştı oraya. İlk düşündüğüm şu oldu: Ivory’yle oğlan beni öldürüp akbabalara atacaklar. ‘Uyandın mı, George?’ dedi karım. Söyleyiş şekli, sesindeki belli belirsiz korku, aklımdan geçenleri anladığını gösteriyordu. Yani her şeyi tahmin ettiğimi. *Arabayı durdur,* dedim. Nedenini öğrenmek istedi. Çişim geldi, dedim. Arabayı durdurdu, ağladığını duyabiliyordum. Ben çıkarken, ‘Bana çok iyi davrandın, George,’ dedi, ‘ama elimden başka bir şey gelmez. Senin bir mesleğin var. Nasılsa bir yerlerde bir iş bulursun.’

“ ‘Arabadan indim ve gerçekten de çişimi yaptım. Tam o sırada motorun çalıştığını duydum, Ivory çekip gitti. Siz gelene kadar nerede olduğumu bile bilmiyordum, Bay...?’

“ ‘George Whitelaw.” Sonra şöyle dedim ona: ‘Tanrım, bu cinayetten farksız. Kör bir adamı ıssız bir yerde, öylece bırakmak. El Paso’ya varır varmaz doğru karakola gideriz.’

“ ‘Yoo, olmaz,’ dedi. ‘Polis olmadan da başı yeterince dertte zaten oğlanın. Boka kondu, bırak orada kalsın. Asıl zor durumda olan, Ivory. Üstelik onu seviyorum da. Bir kadın size bunu yapıyor ve onu hâlâ sevebiliyorsunuz.’”

George kadehine votka doldurdu, kadınsa şömineye bir kütük daha yerleştirdi, yeni parlayan alev, ansızın yanaklarına hücum eden öfke dolu kırmızılıktan biraz daha açık renkti.

“O *tür* kadınlar yapar,” dedi sinirli, meydan okuyan bir sesle. “Yalnızca deli biri... Benim böyle bir şey yapabileceğime inanıyor musun?”

Erkeğin gözlerindeki anlam, neredeyse elle tutulur suskunluğu karşısında afalladı; bakışlarını kaçırmak, sorusunu yutmak zorunda kaldı. “Peki, sonra ne oldu ona?”

“Bay Schmidt’e mi?”

“Bay Schmidt’e.”

Erkek omuzlarını silkti. “Onu son gördüğümde, El Paso dışında, kamyonların durduğu bir lokantada bir bardak süt içiyordu. Şansım yaver gitmişti; bir kamyon şoförü beni ta Newark’a kadar getirdi. Hemen hemen unutmuştum olayı. Ama şu son aylarda kendimi sık sık Ivory Hunter ve

George Schmidt'i düşünürken yakalıyorum. Yaştan olmalı; ben de kendimi yaşlı hissetmeye başladım artık."

Bir kez daha yanına diz çöktü, kocasının elini tuttu, parmaklarını parmaklarına doladı. "Elli iki ve kendini *yaşlı* hissediyorsun, öyle mi?"

Kocası içine kapanmıştı, konuştuğunda sesi kendi kendisine seslenen birininki gibi hayret dolu bir mırıltıydı. "Hep öyle güvendim ki kendime. Yolda yürürken bile, bir *canlılık* hissederdim. İnsanların bana baktığını, yolda, lokantada, bir partide gıpta ettiğini, kim bu herif, diye merak ettiklerini hissedebiliyordum. Ne zaman bir partiye gitsem, odadaki kadınların yarısını elde edebileceğimden emindim. Ama hepsi bitti artık. Bizim George Whitelaw görünmeyen adam oldu sanki. Tek bir baş bile dönmüyor. Geçen hafta Mimi Stewart'ı iki kez aradım, karşılık vermedi. Sana söylemedim, fakat dün Buddy Wilson'ın yerine uğradım; küçük bir kokteyl parti veriyordu. En az yirmi tane gerçekten çekici kız vardı ve hiçbiri bana bakmadı. Onlara göre fazla gülümseyen, yaşlı, yorgun bir adamdım."

"Ama Christine'le hâlâ görüştüğünü sanıyordum."

"Sana bir sır vereyim. Christine, Philadelphia'lı Rutherford'ların oğluyla nişanlandı. Kasım'dan beri görmedim onu. Oğlan tam ona göre; Christine mutlu, ben de onun adına mutluyum."

"Hangi Rutherford bu? Paul mü, Kenyon mı?"

"Büyük olanı."

"Kenyon, o zaman. Bunu biliyordun ve bana söylemedin?"

"Sana söylemediğim o kadar çok şey var ki, canım." Tümüyle doğru değildi bu. Yatmaktan vazgeçtikleri gün, erkeğin maceralarını tartışmaya başlamışlardı; tam anlamıyla, kafa kafaya vererek. Alice Kent: beş ay; adamın boşanmasını ve kendisiyle evlenmesini istediği için, bitmişti. Sister Jones: bir yıl sonra, kocası öğrenince sona ermişti. Pat Simpson: *Vogue* modellerinden biri; Hollywood'a gitmişti, dönmeye söz vermiş, dönmemişti. Adele O'Hara: güzel, alkolik, deli dolu, olay çıkarmaya bayılan; onu George bırakmıştı. Mary Campbell, Mary Chester, Jane VereJones. Diğerleri. Şimdi de Christine.

Bu kadınların çok azını kendisi ayarlamıştı; çoğunluğu, kadının tezgâhladığı 'aşk' maceralarıydı, kocasına tanıştırdığı arkadaşları, erkeğe kucak açan ama nerede durulacağını bilen, güvenilir sırdaşlar...

"Eh," diyerek içini çekti. "Christine'i suçlayamayız. Kenyon Rutherford oldukça iyi bir av." Kafası durmaksızın çalışıyor, odunların arasında

titreyen alevler gibi araştırıyordu: boşluğu dolduracak bir isim. Alice Combs: hazır ama çok sıkıcı. Charlotte Finch: fazla zengin; George kendisinden daha zengin kadınlar ya da erkekler karşısında ezilmiş hissederdi kendini. Belki de şu Ellison? Hızla boşanabilmek için Haiti'ye giden şu bakımlı Bayan Harold Ellison....

"Surat asmayı bırak," dedi erkek.

"Asmıyorum."

"Bu daha fazla silikon, Orentreich'dan daha çok fatura, demek. İnsanca kırışıklıkları görmeyi yeğlerim. Kimin hatası olduğu, önemli değil. Zaman zaman hepimiz, birbirimizi yapayalnız bırakırız, nedenini de anlamayız."

Bir yankı, mağaralardan geri gelen bir ses: Jaime Sanchez ve Carlos ve Angelita; Hulga ve Freddy Feo ve Ivory Hunter ve Bay Schmidt; Dr. Bentsen ve George; George ve kendisi, Dr. Bentsen ve Mary Rhinelander...

Kenetlenmiş parmaklarını hafifçe sıktı, diğer eliyle kadının çenesini kaldırdı ve gözleri karşılaşıncaya kadar tuttu. O da kocasının elini dudaklarına götürdü, avucunu öptü.

"Seni seviyorum, Sarah."

"Ben de seni seviyorum."

Ama dudaklarının teması, açıkça söylenmese de ima edilen tehdit, gerginleştirmişti kadını. Aşağıdan gümüş tepsilerin sesi geldi: Anna'yla Margaret yemeği getiriyorlardı.

"Ben de seni," diye yineledi, yalancıktan mahmur, sahte bir bitkinlikle perdeleri örtmeye giderken. Kalın ipek perde geceyi, nehri ve karla kaplanmış, bir Japon parşömenindeki kış deseni kadar dingin tekneleri gizledi.

"George?" Yiyecekleri taşıyan İrlandalı kadınlar gelip ustaca servis yapmadan önce, ivecen bir ısrarla, "*Lütfen* sevgilim, yapma," diye yakardı. "Birini bulacağız, merak etme."

Konukseverlik

Bir zamanlar, kırsal Güney'de, çiftlikler ve oradan geçen neredeyse her yabancının, ister yolculuğa çıkmış bir vaiz olsun, ister bir bileyici, isterse gezgin bir işçi, içtenlikle buyur edildiği sofralar kuran çiftçi karıları vardı. Bu tür çiftçi eşleri herhalde hâlâ vardır. Benim teyzem, Bayan Jennings Carter, onlardan biri. Mary Ida Carter.

Çocukken, uzun süreler Carter'ların çiftliğinde kalırdım; o zamanlar küçüktü ama şimdi bayağı geniş bir arazi. O günlerde ev gaz lambalarıyla aydınlatılır, su bir kuyudan pompalanır ve taşınır, ısınma da yalnız şömineler ve ocaklarla sağlanırdı; tek eğlenceyse bizim ürettiklerimizdi. Akşamları yemekten sonra, yakışıklı ve güçlü bir erkek olan Jennings Enişte, annemin küçük kız kardeşi olan güzel karısının eşliğinde piyano çalardı.

Çok çalışan insanlardı, Carter'lar. Jennings, birkaç ortakçının yardımıyla toprağını ekerdi; bir atın çektiği sabanla. Karısına gelince, günlük işleri sınırsızdı. Çoğuna yardım ederdim: domuzları beslemek, inekleri sağmak, yayıkta tereyağı yapmak, mısır kabuklarını soymak, bezelye ve ceviz ayıklamak eğlenceliydi, kaçındığım ve yapmak zorunda kaldığımda gözlerimi yumduğum tek bir görevin dışında; tavukların boynunu koparmaktan nefret ediyordum, sonradan afiyetle yemeye bir itirazım yoktu gerçi.

Bu, Buhran sırasındaydı, ama Mary Ida'nın masasında, öğlenleri sunulan ve ter içindeki kocasıyla yardımcılarının büyük bir çanı çalarak haber verdikleri günün başlıca yemeği her zaman bol tutulurdu. Çanın sesine bayılırdım; kendimi güçlü ve lütufkâr hissederdim.

İşte masanın sıcak poğaçalar ve mısır ekmeği ve petek balı ve tavuk ve yayınbalığı ya da kızarmış sincap ve tereyağlı fasulye ve börülceyle dolup taştığı öğle yemeklerine kimi zaman konuklar gelirdi; bazen haberli, bazen de beklenmedik. "Eh," diyerek içini çekerdi Mary Ida, yaklaşan bir İncil satıcısını görünce, "başka bir İncil'e ihtiyacımız yok. Ama masaya bir tabak daha koysak, iyi olacak."

Onca doyurduklarımız arasında, hiç unutmayacağım üç kişi vardı. İlki, taşrada dolaşarak günaha batmış yörelerdeki Hıristiyanlık çalışmaları için para toplayan Presbiteryen misyonerdi. Mary Ida hiçbir yardımda bulunamayacağını, ama bizimle birlikte yemesinden memnun olacağımızı söyledi. Zavallı adam gerçekten de yemeğe ihtiyaç duyar gibiydi. Tozlu, pis, parlamış siyah takım esvabı, gıcırtılı, siyah ölü gömücü pabuçları ve yeşilimsi siyah bir şapkası vardı, bir şekerkamışı kadar sıskaydı. Uzun, kırmızı, buruşuk bir boyun ve bir guatr kadar büyük âdemelması. Ondan daha iştahlı birini görmedim; üç yudumda bir litrelik ayranı soğutuverdi, koca bir tabak tavuğu tek elle (daha doğrusu iki eliyle) mideye indirdi, üstüne de tereyağı ve pekmeze batırdığı öyle çok poğaça yedi ki, sayısını unuttum. Bunca atıştırmanın arasında, korku dolu yörelerde başından geçen tüyler ürpertici olayları anlatmaktan da geri durmuyordu. “Size bir şey diyeceğim. Siyah adamları ve beyaz kadınları şişe geçirip, tıpkı sizin domuzları kızarttığınız gibi kızartan ve olduğu gibi, lokma lokma, parmaklarını, beyinlerini, kulaklarını, yani tamamını yiyen yamyamlar gördüm. Bir tanesi en lezzetli yemeğin yeni doğmuş bebek kızartması olduğunu söyledi; tıpkı kuzuya benzermiş tadı. Galiba beni yememelerinin nedeni fazla etli olmayışım. Adamları ayaklarından asıyorlar, kulaklarından kan gelene kadar. Bir keresinde yeşil bir mamba ısırdı beni; dünyanın en zehirli yılanıdır. Kusmaktan içim dışıma çıktı ama ölmedim, siyah adamlar da beni tanrı sandılar ve bana leopar derisinden yapılmış bir palto verdiler.”

Obur vaiz gittikten sonra Mary Ida’nın başı döndü; bir ay boyunca karabasan göreceğinden emindi. Ama kocası onu yatıştırdı: “Ah, tatlım, bu palavraların tek kelimesine inanmadın ya? Ben ne kadar misyonersem o da o kadar misyoner. Dinsiz yalancının teki.”

Daha sonra, Atmore’daki Alabama Eyalet Hapishanesinden kaçmış prangalı bir mahkûmu ağırladık. Onun silahlı soygun suçundan ömür boyu hapse mahkûm olmuş, tehlikeli biri olduğunu *bilmiyorduk* elbette. Gelip kapımızı çaldı ve Mary Ida’ya aç olduğunu söyledi, yiyecek bir şeyler verebilir miydi acaba? “Evet bayım,” dedi teyzem, “tam yerine geldiniz. Ben de sofrayı kuruyordum.”

Her nasılsa; mahkûm giysisini büyük bir olasılıkla bir çamaşır ipinden çekip aldığı bir tulum ve yıpranmış, mavi bir gömlekle değiştirmişti. Hoş biri olduğunu düşündüm, hepimiz öyle; bileğinde bir çiçek dövmesi vardı, gözleri ve konuşması kibardı. Adının Bancroft olduğunu söyledi (Sonradan

anlaşıldığı üzere, *gerçek* adıydı bu). Jennings Enişte sordu: “Ne tür bir işle uğraşıyorsunuz, Bay Bancroft?”

“Eh,” dedi tane tane, “aslında iş arıyorum. Tıpkı çoğu insan gibi. Oldukça becerikliyimdir. Elimden her iş gelir. Bana göre bir iş var mı burada?”

Jennings dedi ki: “Bir adama gerçekten de ihtiyacım var. Ama parasını ödeyemem.”

“Neredeyse boğaz tokluğuna çalışabilirim.”

“Evet,” dedi Jennings. “Ne yazık ki benim verebileceğim hiçbir şey yok.”

Ansızın -evde pek açılmayan bir konuydu- suçtan söz etmeye başladılar. Mary Ida yakındı: “Parlak Çocuk Floyd. Ve şu Dillinger denen adam. Ülkenin dört bir yanında insanları vurup duruyorlar. Banka soyuyorlar.”

“Ah, bilemiyorum,” dedi Bay Bancroft. “Bankalara hiç acımam ben. Dillinger’a gelince, gerçekten zeki, bunu kabul etmek gerekir. Bankaları soyuş şekli ve kaçıp kurtulması güldürüyor beni.” Sonra, tütünden sararmış dişlerini göstererek gerçekten de güldü.

“Bakın,” dedi Mary Ida, “bu söyledikleriniz beni biraz şaşırttı, Bay Bancroft.”

İki gün sonra Jennings arabasına atlayıp kasabaya gitti ve bir fıçı çivi, bir torba un ve bir *Mobile Register’la* döndü. Ön sayfada Bay Bancroft’un bir resmi vardı -yetkililerin deyişiyle ‘Çitfe Namlu’ Bancroft’un. Evergreen’de, elli kilometre kadar uzakta yakalanmıştı. Mary Ida fotoğrafı görür görmez, bayılmasını engellemek istercesine, yüzünü kâğıt bir yelpazeyle yellemeye koyuldu. “Tanrı yardımcımız olsun,” diye haykırdı. “Hepimizi öldürebilirdi!”

Jennings ekşi ekşi, “Ödül varmış,” dedi. “Kaçırdık işte. Tepemi attıran *asıl* bu.”

Bir sonraki, Zilla Ryland adında bir kızdı. Mary Ida onu, iki yaşında, kızıl saçlı bir oğlanı evin arkasındaki ormanda, akan derede yıkarken bulmuştu. Mary Ida’nın anlattığı şekliyle: “O beni görmeden, ben onu gördüm. Çırılçıplak suda durmuş, o güzel bebeği yıkıyordu. Kıyıda basma elbisesiyle bir iple bağlanmış, eski bir bavul duruyordu. Çocuk gülüyordu, kız da öyle. Sonra beni gördü ve şaşırdı. Korkmuştu. ‘Güzel bir gün,’ dedim. ‘Ama sıcak. Su iyi gelmiştir herhalde.’ Fakat o bebeği kaptığı gibi dereden fırladı, ben, ‘Korkmana gerek yok,’ dedim. ‘Ben Bayan Carter’ım ve az ileride oturuyorum. Hadi gel de biraz dinlen.’ Sonra ağlamaya

başladı; öyle küçücüktü ki, bir çocuktan farksızdı. Neyin var, tatlım, diye sordum. Yanıtlamadı. Artık giyinmiş, çocuğu da giydirmişti. Derdini anlatırsan belki yardımcı olurum, dedim. Başını salladı ve hiçbir derdi olmadığını söyledi, ben de iyi, dedim, demek ki sebepsiz ağlıyorsun? Hadi bakalım, beni izle de eve gidelim, oturup konuşalım. O da izledi."

Gerçekten de izlemişti.

Sundurmadaki salıncağa oturmuş, eski bir *Saturday Evening* okuyordum, patikadan tırmandıklarını gördüm, elinde eski püskü bir bavulla Mary Ida ve kollarında bir çocuk taşıyan, yalın ayak kız.

Mary Ida bizi tanıştırdı: "Bu yeğenim, Buddy. Bu da... özür dilerim, tatlım, adını duyamadım."

"Zilla," diye fısıldadı kız, gözlerini yere eğerek.

"Pardon, canım, duyamadım."

"Zilla," diye fısıldadı kız yeniden.

"Eh," dedi Mary Ida neşeyle, "bu gerçekten alışılmadık bir isim."

Zilla omuzlarını silkti. "Annem koymuş. Onun da adı buydu."

İki hafta sonra Zilla hâlâ bizimleydi; kendisinin de adı kadar garip olduğu anlaşıldı. Ana-babası ölmüş, kocası, "bir başka kadınla kaçtı. Kadın şişkoydu, o şişman kadınlardan hoşlanıldı zaten. Benim çok sıska olduğumu söylerdi, böylece kadınla kaçtı, beni boşadı ve onunla Georgia, Athens'da evlendi." Hayattaki tek akrabası, erkek kardeşiydi: Jim James. 'Alabama'ya gelme nedenim de bu. En son, bu civarda bir yere yerleşmiş diye duydum."

Jennings Enişte, Jim James'in izini bulmak için elinden geleni yaptı. Haklıydı da, gerçi Zilla'nın küçük oğlunu, Jed'i çok seviyordu ama Zilla'ya karşı gerçek bir husumet beslemeye başlamıştı; ince sesi ve gizemli, tekdüze melodiler mırıldanıp durması sinirine dokunuyordu.

Mary Ida'ya: "Daha ne kadar kalacak burada?" Mary Ida: "Oh, Jennings. Şışşt! Zilla duyabilir. Zavallı kız. Gidecek hiçbir yeri yok." Bunun üzerine Jennings çabalarını yoğunlaştırdı. Olaya şerifi soktu; yerel gazeteye *paralı* ilan bile verdi ki, bu gerçekten ileri gitmekti. Ama etrafta Jim James'in adını duyan çıkmadı.

Sonunda Mary Ida, zeki kadın, bir şey akıl etti. Komşulardan birini, Eldridge Smith'i, genellikle altıda yenen hafif akşam yemeklerinden birine davet etti. Bunu neden daha önce düşünemedi, bilmiyorum. Bay Smith fazla yakışıklı olmasa da, daha yeni dul kalmış, kırk yaşlarında, okul çağında iki çocuğu olan bir çiftçiydi.

O ilk yemekten sonra Bay Smith hemen hemen her gün, güneş battıktan sonra bize uğramaya başladı. Karanlık basınca hepimiz Zilla'yla Bay Smith'i, sundurmadaki gıcırtılı salıncakta baş başa bırakıyorduk, birlikte sallanıyor ve gülüyor ve konuşuyor ve fısıldaşıyorlardı. Jennings'i çıldırtıyordu bu, çünkü Bay Smith'ten en az Zilla kadar hoşlanmıyordu; karısının sık sık yinelediği "Sus, tatlım. Bekleyip görelim," yollu ricaları bile yatışmasını sağlamıyordu.

Bir ay bekledik. Sonunda bir gece Jennings, Bay Smith'i bir köşeye çekti: "Buraya bak, Eldridge. Erkek erkeğe soruyorum, bu tatlı genç kadınla ilgili niyetin nedir?" Jennings'in söyleyiş tarzına bakılırsa, daha çok bir tehditti bu.

Mary Ida, gelinliği pedallı Singer dikiş makinesinde dikti. Beyaz pamukludan, kabarık kolluydu; Zilla o gün için özellikle kıvrılmış saçlarına beyaz ipek bir bant taktı. Umulmayacak kadar güzelleşmişti. Tören serin bir eylül ikindisi, bir dut ağacının gölgesinde, Rahip L.B. Person'ın nezaretinde yapıldı. Daha sonra herkese ufak kekler ve şaraplı meyve kokteyli sunuldu. Yeni evliler Bay Smith'in katırının çektiği arabasıyla gittiklerinde, Mary Ida eteğinin ucunu kaldırıp gözlerini sildi, ama Jennings, gözleri bir yılanın derisi kadar kuru, şöyle dedi: "Sağol, Tanrım. Eh, madem ki ihsanda bulunuyorsun, haberin olsun, ekinlerimin de biraz yağmura ihtiyacı var."

Göz Kamaşması

Büyülüyordu beni.

Herkesi büyülüyordu, ama çoğu utanıyordu bundan, özellikle New Orleans'ın Garden bölgesindeki daha muhteşem evlerde oturan, gururlu bayanlar. Bu mahallede büyük toprak sahipleri, armatörler ve petrol işindekiler, yani en zengin işadamları yaşardı. Bayan Ferguson'a duydukları hayranlığı tek gizlemeyenler, Garden bölgesindeki evlerde çalışan hizmetçilerdi. Ve tabii ki çok genç ya da ilgilerini saklayamayacak kadar saf olan çocuklardan bazıları.

Ben de o çocuklardan biriydim; bir süre için Garden'daki akrabalarının yanında kalan, sekiz yaşında bir oğlan. Ancak hayranlığımı kendime saklıyordum, çünkü belli bir suçluluk duyuyordum: beni rahatsız eden, beni gerçekten kaygılandıran, kimseye, *hiç kimseye* söyleyemeyeceğim bir sırrım vardı -tepkilerinin ne olacağım kestiremiyordum, beni yaklaşık iki yıldır üzen öyle tuhaf bir şeydi ki. Kimsenin buna benzer bir sorundan yakındığını duymamıştım. Bir bakıma o kadar saçmaydı ki, ama bir bakıma da...

Sırrımı Bayan Ferguson'a söylemek istiyordum, *istemiyordum* aslında, söylemek zorunda hissediyordum kendimi. Çünkü Bayan Ferguson'ın sihirli güçleri olduğu söyleniyordu. Söyleniyor ve ipek çok aklı başında insan tarafından da, maceraperest kocalan evcilleştirdiğine, gönülsüz talipleri evliliğe zorladığına, dökülen saçları yeniden çıkardığına, çarçur olmuş servetleri telafi ettiğine inanılıyordu. Kısacası, dileklerin yerine gelmesini sağlayan bir büyücüydü. Benim de bir dileğim vardı.

Bayan Ferguson büyü yapabilecek kadar zeki birine benzemiyordu. İskambil hileleri bile bilmezdi. Sade bir kadındı, kırk gösteriyordu ama belki de otuz yaşlarındaydı; kestirmek güçtü, çünkü dolunay gözlü, yuvarlak İrlandalı yüzünde hemen hemen hiç kırışık yoktu, oldukça da ifadesizdi. Belki de New Orleans'daki tek beyaz çamaşırcı kadın oydu; işini bir sanatçı gibi yapardı: şehrin en önemli hanımları, özen isteyen en narin dantelleri, ketenleri ve ipekleri için onu çağırırlardı. Başka nedenlerle de çağırırlardı: istekleri yerine gelsin diye: yeni bir sevgili, kızları için belli bir

evlilik, bir kocanın metresinin ölmesi, bir annenin vasiyetnamesine eklenmek, Comus Kraliçesi’ne, Mardi Gras şenliklerinin en büyüğüne bir davetiye. Bayan Ferguson’ı salt çamaşırcılığı için aradıkları enderdi. Başarısının kaynağı ve başlıca geliri, sahip olduğu ileri sürülen yeteneğiydi; hayalleri örten kumu aralamada, alttaki som madde, altın gerçeklik ortaya çıkıncaya kadar kaldırmada gösterdiği maharet.

Şimdi, benim dileğime, sabahın ilk anından başlayıp gece yatana dek peşimi bırakmayan endişeye gelince: karşısına dikilip isteyebileceğim bir şey değildi. Doğru zamanı, özenle hazırlanmış dakikayı beklemeliydi. Evimize nadiren gelirdi; her gelişinde yanına sokulur, dantel oyalı peçetelerle uğraşan kalın, çirkin parmaklarının zarif, titiz devinimlerini izler gibi yaparak gerçekte onunla göz göze gelmeye çalışırdım. Hiç konuşmazdık; ben çok tedirgindim, o da çok aptaldı. Evet, aptal. Güçlü bir cadı ya da değil, Bayan Ferguson’ın aptal bir kadın olduğunu hissediyordum. Arada bir kilitlenen bakışlarımızda, ne kadar sersem olursa olsun, gözlerimde gördüğü o yoğunluk, o büyülenmişlikten, müşterilerinden biri olmak istediğimi anlıyordu. Herhalde bisiklet ya da yeni bir havalı tüfek istediğimi sanıyordu; her neyse, benim gibi bir çocukla ilgilenmek niyetinde değildi. Ona ne verebilirdim ki? O da ince dudaklarını sarkıtır, dolunay gözlerini başka tarafa çevirirdi.

Bu arada, 1932 Aralığının başlarında, büyükannem kısa bir ziyaret için yanımıza geldi. New Orleans’ın kışları serttir; nehirden esen serin, nemli rüzgârlar insanın kemiklerine işler. Florida’da öğretmenlik yapan büyükannem de akıllılık edip bir arkadaşından ödünç aldığı kürk mantoyu getirmişti yanında. Siyah İran kuzusundan yapılmıştı: büyükannem için değil, zengin kadınlar için. Genç yaşta büyütülecek üç erkek çocukla dul kalmış, hayatı güçlüklerle geçmişti ama hiç yakınmadı. Hayran olunacak bir kadındı; açık fikirli, aynı zamanda doğru ve makul düşünen. Ailevi durumlar yüzünden çok az karşılaşırdık, fakat bana sık sık yazar, küçük armağanlar gönderirdi. Beni severdi, ben de onu sevmek isterdim, ama ölünceye kadar -ki doksan yaşından fazla yaşadı- mesafemi korudum, kayıtsız davrandım. Farkındaydı bunun, ancak görünürdeki soğukluğumun nedenini diğerleri gibi o da anlayamadı, çünkü nedeni, anlaşılması güç bir suçla, sıkça taktığı, ince altın bir zincirin ucunda sallanan göz kamaştırıcı san taşla ilgiliydi. İnci ona daha çok yakışacaktı, ama nedense bu gösterişli, büyükbabasının Colorado'daki bir kumar partisinde kazandığı sahte takıya büyük değer verirdi.

Kolye, büyükannemin de soran herkese titizlikle açıkladığı gibi değersizdi, bir kedi pençesi kadar iri olan taş bir ‘cevher’ değildi, ne sarı pırlanta, hatta ne de topaz, yalnızca ustaca yontulmuş ve koyu sarıya boyanmış kristaldi. Ancak Bayan Ferguson takının gerçek değerinden habersizdi tabii; bir öğleden sonra, büyükannemin bizde olduğu sırada, tombul, genç büyücü çarşafları kolalamaya geldi ve büyükannemin boynundaki ince zincirin ucunda sallanan camın ışıltısı karşısında dili tutuldu. Kayıtsız iri gözleri parladı; gerçekten parladı. Artık dikkatini çekmekte zorlanmıyordum; beni daha önce hiç göstermediği bir ilgiyle incelemekteydi.

Giderken, peşinden bahçeye, yüzyıllık mor salkımlı, kışın yaprakları kuruduğu zaman bile gizemli bir kameriyenin bulunduğu yere kadar izledim. Çardağın altına varınca, beni fark etti.

Yavaşça sordu: “Aklında bir şey mi var?”

“Evet.”

“Yapılmasını istediğin bir şey mi? Bir iyilik mi istiyorsun?”

Başımla doğruladım, o da başını salladı, ama tedirgin gözlerle çevreyi taradı: benimle konuşurken görülmek istemiyordu.

“Oğlum gelecek,” dedi. “Sana söyler.”

“Ne zaman?"

Susmamı işaret etti ve hızla bahçeden çıktı. Alacakaranlıkta badi badi uzaklaşmasını izledim. Bütün umutlarımın bu aptal kadına bağlı olması, boğazımı kurutuyordu. O gece yemek yiyemedim; şafağa kadar uyuyamadım. Canımı sıkan mesele yetmezmiş gibi bir sürü yeni endişelerim vardı şimdi. Eğer Bayan Ferguson ondan istediğimi yaparsa, giysilerime, adıma ne olacaktı; nereye gidecektim, kim olacaktım? Allah kahretsin, bu insanı delirtmeye yeterdi. Kimbilir belki de çoktan delirmiştim! İşte sorunun bir parçası da buydu: Bayan Ferguson’dan böyle bir şey yapmasını istediğime göre, aklımı kaçırmış olmalıydım. Kimseye bundan söz edemeyişimin bir nedeni de buydu zaten; deli olduğumu sanacaklardı. Ya da daha beteri. Bu daha beterin ne olduğunu bilemesem de, insanların, ailemin ve onların dostlarının, diğer çocukların deli olduğumu söylemelerinin, başıma gelebileceklerin en hafifi olduğunu seziyordum.

Korkudan ve hırsla karışık boş inananlar yüzünden, Garden’daki tüm hizmetkârlar, en kendini beğenmiş dadılar ve en kibirli uşaklar bile, Bayan Ferguson’dan saygıyla söz ederlerdi. Üstelik de alçak sesle, çünkü salt tuhaf yeteneklerinden değil, aynı oranda tuhaf özel yaşamından ötürü de;

kendilerini New Orleans'ın gerçek sahibi ve elbette efendilerinden çok daha üstün sayan bu şık siyahlar, melezler ve Creole'lerin dedikodularını gizlice dinleyerek, kadına ait çeşitli ayrıntılar toplamıştım. Bayan Ferguson -aslında Bayan denemezdi, en azından altı çocuğu olan kadın hiç evlenmemişti- Doğu Texas'tan, Shreveport sınırındaki redneck'lerin[8] yoğun olduğu köylerin birinden gelmeydi. On beş yaşındayken postanenin önündeki direklerden birine bağlanmış ve öz babası tarafından herkesin önünde kırbaçlanmıştı. Bu korkunç cezanın nedeni, doğurduğu yeşil gözlü, zenci bir babadan olduğu su götürmez oğlandı. Skeeter denen ve şimdi on dört yaşında olan ve şeytanın ta kendisi olduğu söylenen bebekle birlikte New Orleans'a gelmiş, Mandalı Katolik bir rahibin evinde hizmetçilik yaparken adamı baştan çıkarmış, ikinci bebeğini doğurmuş, başka bir erkek için onu terk etmiş, ondan sonra da bir sürü yakışıklı âşık edinmişti; onları baştan çıkarmak için şaraplarına ilaç katıyordu besbelli, yoksa özel güçleri bir yana, kimdi ki o? Doğu Texas'tan gelme beyaz bir süprüntü, siyah erkeklerle düşüp kalkan, altı çocuk anası bir çamaşırcı, bir hizmetçi. Yine de sayıyorlardı onu işte; Birleşik Meyve Şirketi'nin sahipleri Vaccaro ailesinin baş dadısı Bayan Jouet bile hep nazikti ona karşı.

Bayan Ferguson'la konuşmamdan iki gün sonra, bir pazar, büyükanneme kiliseye kadar eşlik ettim; eve dönerken birkaç bina geriden birinin bizi izlediğini fark ettim: iri yapılı, teni tütün rengi, yeşil gözlü bir erkek çocuğu. Aynı anda bunun Skeeter, doğumu yüzünden annesinin kırbaçlandığı o kötü şöhretli çocuk olduğunu anladım. Bana bir mesaj getirdiğini biliyordum, midem bulanıyordu ama içim sevinçle dolmuştu, çakırkeyif biri gibi güldüm.

Büyükannem neşeyle sordu: "Aklına komik bir şey mi geldi?"

Hayır, diye düşündüm, ama bir sırrım var. Yalnızca, "Papazın bir sözünü anımsadım da," demekle yetindim.

"Gerçekten mi? Hiç olmazsa mizah bulmuş olmana sevindim. Bence çok kuru bir törendi. Ama koro iyiydi."

Şu yorumu yapmaktan kaçındım: "Eğer sırf günahkârlardan ve üstelik ne olduğundan habersizken cehennemden söz edeceklerse, vaaz vermeyi bana bıraksalar iyi olurdu. Onlara söyleyecek bir-iki şeyim vardı."

"Burada mutlu musun?" diye sordu büyükannem, geldiğinden beri sormayı düşünürmüş gibi. "Güç olduğunu biliyorum. Şu boşanma işi. Bir orada, bir burada yaşamak. Yardım etmek istiyorum, ancak nasıl edebileceğimi bilmiyorum."

“Ben iyiyim. Her şey yolunda.”

Ama susmasını istiyordum. O da sustu; somurtarak. Neyse, bir dileğim gerçekleşmişti işte. Biri gitti, biri kaldı.

Eve varınca büyükannem migreninin tutmak üzere olduğunu söyleyerek beni öptü biraz uzanmak için içeri girdi. Bahçeyi koşarak geçip çardağa girdim, bir kovukta suç ortaklarını bekleyen bir haydut gibi gizlendim.

Az sonra Bayan Ferguson’ın oğlu göründü. Yaşına göre uzundu, en az bir seksendi, bir dok işçisi kadar da kaslıydı. Annesine hiç benzemiyordu. Sırf koyu renk teni değil; hatları son derece düzgün, kemik yapısı kusursuzdu, babası çok yakışıklı olmalıydı. Hem zümrüt gözleri Bayan Ferguson’ınki gibi boş karikatür benekleri değildi; kısık ve acımasız, tehditkâr bir ifadeyle nişan almış, patlamaya hazır bir çift silah... Yıllar sonra, Houston’da iki kişiyi öldürdüğünü ve Texas Eyalet Hapishanesi’nde elektrikli sandalyede can verdiğini duyunca hiç şaşırmadım.

Üstü başı temizdi, limanın oralarda aylaklık eden, yetişkin, haşin kabadayılar gibi giyinmişti: Panama şapka, iki renkli ayakkabı, kendisinden çok daha zayıf birinin verdiği dar, lekeli, beyaz keten bir takım. Mendil cebinden etkileyici bir puro görünüyordu: bir Havana Castle Moro, Garden yöresindeki beylere yemek sonrası absinthe ve ahududu ile servis edilen türden, ağzının tadını bilenlerin purosu. Skeeter Ferguson, purosunu filmlerdeki gangsterlere özgü bir fiyakayla yaktı, dumandan kusursuz bir halka oluşturup tam suratıma üfledi ve “Seni almaya geldim,” dedi.

“Şimdi mi?”

“Bana yaşlı bayanın kolyesini getirir getirmez.”

Lafı dolandırmanın bir yararı yoktu, yine de denedim: “Hangi kolyeyi?”

“Hiç nefes tüketme. Gidip al da yola koyulalım. Yoksa gitmeyeceğiz. Ve senin de asla ikinci bir şansın olmayacak.”

“Ama kolye boynunda!”

Ustaca, hiç yorulmadan üretilmiş, dumandan bir halka daha. “Nasıl alacağın umurumda bile değil. Ben buradayım. Bekler vaziyette.”

“Ama uzun sürebilir. Peki ya alamazsam?”

“Alacaksın. Sen alıncaya kadar bekleyeceğim.”

Mutfak kapısından girdiğimde ev sessizdi, büyükannemin dışında kimse yoktu; diğerleri nehrin karşı kıyısında oturan yeni evli bir kuzeni ziyarete

gitmişlerdi. Büyükanneme seslenip sessizlikten başka yanıt alamayınca, parmaklarımın ucunda yukarı kata çıktım, yatak odasının kapısını dinledim. Uyuyor olmalıydı. Riski göze alarak kapıyı yavaşça araladım.

Perdeler inikti, porselen sobada yanan kömürün sıcak parlaklığı sayılmazsa oda karanlıktı. Büyükannem örtüleri çenesine kadar çekmiş, yatıyordu; başağrısı için ilaç almıştı belli ki, soluk alışı derin, düzenliydi. Yine de, üzerindeki yorganı, bir banka kasasındaki şifreyi çeviren bir soyguncunun kılı kırk yaran sinsiliğiyle açtım. Boynu çıplaktı; yalnızca iç çamaşırları vardı üstünde, pembe bir kombinezon. Kolyeyi çalışma masasının üzerinde buldum; biri babam olan üç oğlunun fotoğrafının önündeydi. Babamı o kadar uzun zamandır görmemiştim ki, yüzünü unutmuştum, bugünden sonra da göreceğim şüpheliydi. Görsem bile, kim olduğumu anlamazdı. Her neyse, bunları düşünecek vaktim yoktu şimdi. Skeeter Ferguson beni bekliyordu; mor salkımlı kameriyede ayağını yere vurarak ve milyonerlere has purosunu emerek. Her şeye rağmen, duraksadım.

Daha önce hiçbir şey çalmamıştım; eh, sinemalardaki büfelerden birkaç Hershey çikolatası, bir de halk kütüphanesinden alıp da geri vermediğim bir-iki kitap dışında. Buysa öylesine önemliydi ki. Kolyeyi neden çaldığımı bilse, büyükannem bağışlardı beni. Hayır, bağışlanmazdı; *tam olarak* bilse, kimse bağışlamazdı. Ama seçeneğim yoktu. Tıpkı Skeeter'ın dediği gibi: şu anda yapmadığım takdirde, annesi ikinci bir şans tanımayacaktı bana. Ve beni üzen şey de sürüp gidecekti, belki sonsuza dek. Böylece aldım onu. Cebime soktum, kapıyı bile kapatmadan odadan dışarı fırladım. Skeeter'ın yanına varınca, kolyeyi çıkarıp göstermedim, yalnızca aldığımı söyledim, yeşil gözleri daha da yeşillendi, bakışları biraz daha iğrençleşti; o kocaman duman halkalarından birini daha savururken, "Elbette aldın," dedi. "Sen anadan doğma alçaksın. Benim gibi."

Önce yürüdük, sonra Kanal Caddesi'nden aşağı inen bir tramvaya bindik; her zaman kalabalık ve neşe dolu olan caddedeki dükkânlar kapalıydı ve varlığı bir cenaze bulutu gibi hissedilen Sabbath[9] dinginliği içindeydi. Kanal ve Royal'in kesiştiği noktada tramvay değiştirdik ve ta Fransız mahallesine, buraya uzun zaman önce yerleşmiş, Garden bölgesindeki herhangi birinden çok daha saf bir soydan gelen ailelerin de oturduğu, o tanıdık semte kadar gittik. Sonunda yine yürümeye koyulduk, kilometrelerce yürüdük. Ayağımda hâlâ kiliseye giderken giydiğim ayakkabılar vardı, sıkıyordu ve artık nerede olduğumuzu da

bilmiyordum, üstelik her neresiyse buradan hoşlanmamıştım da. Skeeter Ferguson'a sormanın yararı olmazdı, sorsaydım bile gülümser ve ıslık çalardı, ya da tükürür, gülümser ve ıslık çalardı. Acaba elektrikli sandalyeye giderken de ıslık çaldı mı?

Nerede olduğumuz hakkında hiçbir fikrim yoktu gerçekten de; şehrin bu bölgesine daha önce hiç gelmemiştim. Öte yandan, yadırgamıyordum da; bir tek, bu çevrede insanın alışık olduğundan çok daha az beyaz yüz vardı, yürüdükçe de seyrekleşiyordu; siyahlar ve Creole'lerle çevrili, tek tük beyazın bulunduğu bir yerleşim bölgesi... Bunun dışında biçimsiz tahta yapıların, boyası dökülmüş pansiyonların, mütevazı ailelere ait, birkaç istisnanın dışında çoğu bakımsız evin bulunduğu sıradan bir yerdi. Nihayet vardığımız Bayan Ferguson'ın evi, o istisnalardan biriydi.

Eskiydi ama yedi ya da sekiz odalı, *gerçek* bir evdi; Körfez'den esen ilk sert rüzgârda yıkılacak türden değil. Çirkin bir kahverengiye boyanmış olsa da, boyası hiç olmazsa ne güneşten kabarmış, ne de kalkmıştı. Ev büyük, gölgeli bir ağacın -çocuklar için dallarına araba lastiklerinden salıncakların kurulduğu bir tespihağacı- bulunduğu, bakımlı bir avlunun ortasındaydı. Avluya saçılmış başka oyuncaklar da vardı: üç tekerli bir bisiklet, kovalar ve çamurdan kek yapmak için küçük kürekler: Bayan Ferguson'ın babasız kuluçkasının kanıtları. Bir kazığa zincirle bağlanmış, melez bir köpek yavrusu Skeeter'i görür görmez zıplamaya, kesik kesik havlamaya başladı.

Skeeter dedi ki: "İşte geldik. Kapıyı aç ve doğruca gir."

"Yalnız mı?"

"Annem seni bekliyor. Sen dediklerimi yap. Doğruca gir. Eğer onu bir uçuşun ortasında yakalarsan, gözlerini dört aç: işte ben böyle böyle bir uçuş şampiyonu oldum."

Benim için hiçbir anlam taşımayan bu son sözlerini bir kıkırdamayla bitirdi, ben talimatlarına uyarak ilerledim, tam ön kapıya gelince dönüp ona baktım. Olanaksız gibi görünüyordu, ama çoktan gitmişti bile, bir daha da görmedim onu; gördüysem bile anımsamıyorum.

Kapı doğrudan Bayan Ferguson'ın salonuna açılıyordu. Ya da salon gibi döşenmiş yere (bir divan, rahat koltuklar, iki hasır sallanır koltuk, akçaağaçtan sehpalar), zemin kahverengi mutfak muşambasıyla kaplanmıştı; nedeni, evin rengine uydurmaktı sanırım. Odaya girdiğimde Bayan Ferguson sallanan koltuklardan birinde öne arkaya gidip geliyordu, yakışıklı, genç bir adam, Skeeter'dan ancak birkaç yaş büyük bir Creole de diğerinde sallanmaktaydı. Aralarındaki masanın üzerinde bir şişe

rom duruyordu, ikisi de, ağzına dek dolu kadehlerini yudumluyorlardı. Bana tanıştırılmayan genç adamın üzerinde sadece bir atletle, düğmeleri tam iliklenmemiş gemici pantolonu vardı. Tek sözcük etmeden sallanmayı kesti, ayağa kalktı, içki şişesini aldı ve bir çalımla, salına salına koridorda ilerledi. Bayan Ferguson bir kapının kapanmasını duyuncaya kadar dinledi.

Sonra bana döndü: “Nerede?”

Terliyordum. Kalbim deli gibi çarpıyordu. Sanki yüz kilometre koşmuş ve şu son birkaç saatte bin yıl yaşamış gibi hissediyordum kendimi.

Bayan Ferguson koltuğu durdurdu, sorusunu yineledi: “Nerede o?”

“Burada. Cebimde.”

Kalın, kırmızı elini uzattı, avucu yukarı dönüktü, ben de kolyeyi içine bıraktım. Rom gözlerindeki o alışıldık boş bakışı değiştirmişti; gözalıcı san taşsa biraz daha değiştirdi. Tutup çevirdi, gözlerini taşa dikti; ben bakmamaya, başka şeyler düşünmeye çalışıyordum, birden kendimi, acaba sırtında kırbaç izleri var mıdır, diye merak ederken buldum.

“Tahmin etmem mi bekleniyor?” diye sordu gözlerini altın zincirin ucunda sallanan taştan ayırmaksızın.

“Evet? Neden burada olduğunu benim söylememi mi bekliyorsun? İsteğin nedir?”

Bilmiyordu, bilemezdi; birden bilmesini istemedim. “Step dansı yapmak istiyorum,” dedim.

Yeni, parıltılı oyuncağa yönelmiş dikkati bir an için dağıldı.

“Bir step dansçısı olmak istiyorum. Kaçıp gitmek istiyorum. Hollywood’a gitmek ve filmlerde oynamak istiyorum.” Hakikat payı vardı bunda; Hollywood’a kaçmak, kaçış fantezileri listemde oldukça üst sıralardaydı. Ama ona söylememeye karar verdiğim şey, bu değildi tabii.

“İyi,” dedi tane tane. “Filmlerde oynayacak kadar güzelsin. Aslında bir erkek çocuk için fazla güzelsin.”

Biliyordu, işte. Haykırdığımı duydum: “Evet! Evet! İşte bu!”

“Nedir, bu? Bağırmayı da kes. Sağır değilim.”

“Ben bir erkek çocuk olmak istemiyorum. Kız olmak istiyorum.”

Oldukça garip bir ses olarak başladı; gırtlağının derinliklerinde boğulmuş bir çağıltı; sonra kahkahaya dönüştü. İnce dudakları gerildi, genişledi; ağzından kusar gibi bir sarhoş kahkahası döküldü, sanki üstüme başıma sıçramıştı; kusmuk kokusu gibi bir kahkaha sesiydi.

“Lütfen, lütfen. Bayan Ferguson, anlamıyorsunuz. Çok endişeliyim. Her zaman endişeliyim. Yanlış bir şey var. Lütfen. Anlamalısınız.”

Gülerek sallanmayı sürdürdü, sandalyesi de onunla birlikte sallanıyordu.

Sonra dedim ki: “Siz, *aptalsınız.* Ahmak ve aptal.” Ve kolyeyi ondan kapmaya çalıştım.

Kahkahası yıldırım çarpmışcasına kesildi; yüzünü bir fırtına, gerçek bir öfke kapladı. Ama konuştuğunda sesi yine de yumuşaktı, tıslayan bir yılan gibi: “Sen ne istediğini bilmiyorsun, çocuk. Sana istediğini göstereceğim. Bana bak, çocuk, bak buraya. Sana ne istediğini göstereceğim.”

“Lütfen. Hiçbir şey istemiyorum ben.”

“Gözlerini aç, çocuk.”

Evin bir yerinde bir bebek ağlıyordu.

“Bak bana, çocuk. Buraya bak.”

Bakmamı istediği şey, sarı taştı. Başının üstünde tutmuş, belli belirsiz sallıyordu. Taş odadaki tüm ışığı emmiş gibiydi, diğer her şeyi karanlığa gömen, sarsıcı bir parıltı kazanmıştı. Sallan, dön, parla, kamaş.

“Bir bebeğin ağladığını duyuyorum.”

“Duyduğun, sensin.”

“Aptal kadın! Aptal. Aptal.”

“Buraya bak, çocuk.”

Dönkamaştırdönkamaştırdönparladönkamaştırparla.

Hâlâ gündüzdü ve hâlâ pazardı; işte Garden’a dönmüştüm, evimin önünde duruyordum. Buraya nasıl geldiğimi bilmiyordum. Biri beni getirmiş olmalıydı, ama kim; son hatırladığım Bayan Ferguson’ın yeniden başlayan kahkahasının sesiydi.

Tabii, kayıp kolye müthiş bir patırtıya yol açtı. Polis çağrılmadı, ama bütün ev günlerce tepeden tırnağa arandı; bakılmadık tek santim yeri kalmadı. Büyükannem çok üzülmüştü. Ancak kolye çok değerli olup satıldığında onu hayatı boyunca rahat ettirecek bir mücevher olsaydı bile, yine de Bayan Ferguson’ı ele vermezdim. Çünkü ele vermem demek, ona söylediğim ve bir daha kimseye, hiç kimseye söylemediğim şeyin açığa çıkması demekti. Sonunda, büyükannem uyurken eve hırsız girdiğine ve kolyeyi çaldığına karar verildi. Eh, doğrusu da buydu. Büyükannem

ziyaretini bitirip Florida’ya dönünce herkes rahatladı. Kayıp mücevherle ilgili acı olayın yakında unutulacağı umuluyordu.

Ama unutulmadı. Kırk dört yıl uçup gitti, ama unutulmadı. Tuhaflıklar ve aykırı düşüncelerle delik deşik olmuş, orta yaşlı bir adam oldum. Büyükannem yaşına karşın hâlâ dinç ve aklı başındayken öldü.

Kuzenlerimden biri ölümünü bildirmek ve cenazeye katılıp katılmayacağımı sormak için aradı; haber vereceğimi söyledim. Üzüntüden hasta oldum, teselli edilemez hale geldim; saçmalık derecesinde bir üzüntüydü bu. Büyükannem sevdiğim biri değildi. Yine de nasıl ıstırap çektim! Ama cenazeye gitmedim, çiçek de göndermedim. Evde oturup bir litre votka içtim. Çok sarhoştum, fakat telefona cevap verdiğimi ve babamın kendisini tanıtan sesini anımsıyorum. Yaşlı adamın sesini titreten şey, yılların ağırlığından çok daha fazla bir şeydi; ömür boyu bastırılmış gazabı salıverdi ve ben sessizce bekleyince, şöyle dedi: “Seni orospu çocuğu. Ölürken elinde senin fotoğrafını tutuyordu.”

“Üzgünüm,” dedim, telefonu kapattım. Söylenecek ne vardı ki? Bunca yıldır büyükannemden her söz edilişinde, ondan aldığım her mektupta ya da aklıma her gelişinde, Bayan Ferguson’ın hortladığını nasıl açıklayabilirdim? Kahkahasını, öfkesini, sallanan, dönen sarı taşı: dönkamaştırkamaştır.

II

EL OYMASI TABUTLAR

El Oyması Tabutlar

Bir Amerikan Cinayetinin Gerçeğe Dayalı Öyküsü

Mart, 1975.

Batı'daki küçük eyaletlerden birinde bir kasaba. Bir sürü geniş tarlanın ve onları çevreleyen sığır üretme çiftliğinin odak noktası; nüfusu on binden az, on iki kilisesi ve iki lokantası var. Gerçi on yıldır tek film oynatmamış olsa da, sinema salonu suratsız ve neşesiz, Ana Cadde'de duruyor hâlâ. Bir zamanlar orada bir otel de vardı, ama kapandı, şimdilerde bir yolcunun bulabileceği tek sığınak, Prairie Moteli.

Motel temiz, odalar iyi ısıtılmış; hakkında söylenecek tek şey de bu. Jake Pepper adında bir adam, yaklaşık beş yıldır orada yaşıyor. Elli sekiz yaşında, yetişkin dört erkek çocuk babası bir dul. Bir seksene yakın boyu ve sağlık fışkıran bedeniyle en az on beş yaş daha genç görünüyor. Menekşe mavisi gözleri ve bazen gülümsemeyi andıran, bazen de andırmayan hareketlerle kıvrılan ince dudaklarıyla yakışıklı, erkeksi bir yüzü var. Oğlan çocukları gibi görünmesinin gizi, ne ince yapısı, ne toparlak, olgun elma yanakları, ne de gizemli, yaramaz sırıtışları; birinin küçük erkek kardeşi gibi görünmesinin nedeni, saçları: koyu sarı, kısacık kesilmiş ve perçemleri öyle gür ki, gerçekte onları tarayamıyor, yalnızca ıslatıp yatırıyor.

Jake Pepper, Eyalet Soruşturma Bürosu'nun dedektiflerinden. İlk tanışmamız, başka bir eyaletteki dedektiflerden biri olan, ortak bir dostumuz sayesinde oldu. 1972'de bana yazdığı mektupta, beni ilgilendireceğini tahmin ettiği bir olayın, bir cinayet davasının üzerinde çalıştığını bildirdi. Onu aradım ve üç saat konuştuk. Söyledikleri çok ilgimi çekmişti, ama oraya gidip durumu bizzat incelemek istediğimi söyleyince, telaşlandı; bunun için henüz erken olduğunu, kendi araştırmalarını tehlikeye sokabileceğini söyledi, fakat beni haberdar edeceğine söz verdi. Bundan sonraki üç yıl boyunca birkaç ayda bir telefonlaştık. Bir labirent gibi

giderek karmaşık bir hal alan olay, kördüğüme dönüşmüşe benziyordu. Sonunda dedim ki: Bırak da oraya gelip etrafı bir kolaçan edeyim.

Böylece kendimi soğuk bir mart gecesi Jake Pepper'ın motel odasında, Batı'nın bu ücra, küçük kasabasının soğuk, rüzgârların üfürdüğü varoşlarında buldum. Aslında oda hoştu, sıcaktı; ne de olsa beş yıldır Jake'in yuvasıydı, ailesine, oğullarına ve torunlarına ait resimleri ve çoğu İç Savaş hakkındaki yüzlerce kitabı koyduğu rafları kendi yapmıştı. Kitaplar zeki birinin zevkini yansıtıyordu: Dickens, Melville, Trollope ve Mark Twain'e düşkündü.

Jake bağdaş kurmuş, yerde oturuyordu; yanında bir bardak burbon. Önünde açık bir satranç tahtası; dalgın dalgın taşları oynatıyor.

TC: Şaşırtıcı olan, kimsenin bu davadan haberi olmaması. Nerdeyse kimse duymamış.

JAKE: Sebepleri var.

TC: Bir türlü doğru biçimde sıralayamadım. Parçalarının yarısı eksik bir yap-boz gibi.

JAKE: Nereden başlayalım dersin?

TC: En başından.

JAKE: Çalışma masasına git. En alttaki çekmeceye bak. Küçük karton kutuyu gördün mü? İçine bir bakıver.

> (İçinde, minyatür bir tabut vardı. Son derece güzel bir parçaydı, açık renk pelesenkten oyulmuştu. Süssüzdü, menteşeli kapağını kaldırınca, tabutun boş olmadığını gördüm. Bir fotoğraf vardı içinde: orta yaşlı iki kişinin, karşıdan karşıya geçen bir erkekle bir kadının habersiz çekilmiş, sıradan bir resmi. Poz verilmemişti: insan, resmi çekilenlerin bundan habersiz olduğunu hemen anlıyordu.)

İşte o küçük tabut. Bence buna, başlangıç diyebilirsin.

TC: Peki ya resim?

JAKE: George Roberts'le karısı. George ve Amelia Roberts.

TC: Bay ve Bayan Roberts. Tabii ya. İlk kurbanlar. Adam avukattı, değil mi?

JAKE: Avukattı ve bir sabah (tam olarak 1970 Ağustosunun onunda) postada bir armağan buldu. Şu küçük tabut. İçinde de resim. Roberts kaygısız, neşeli biriydi; alıp adliyedeki dostlarına gösterdi, bir şakaymış gibi karşıladı. Bir ay sonra George ve Amelia ölmüşlerdi.

TC: Senin davayı üstlenmen ne kadar sürdü?

JAKE: Hemen. Onları bulmalarının üzerinden bir saat geçmişti ki, ben Büro'dan iki ajanla birlikte buraya gelmek üzere yola çıkmıştım bile. Vardığımızda, cesetler hâlâ arabadaydı. Yılanlar da öyle. Manzarayı ölene kadar unutmayacağım. Asla.
TC: Geriye dön ve ayrıntılı bir biçimde tarif et.
JAKE: Roberts'ların çocuğu yoktu. Düşmanları da. Herkes severdi onları. Amelia kocasının yanında çalışıyordu; sekreteriydi. Bir tek arabaları vardı ve işe hep birlikte giderlerdi. Olay sabahı hava sıcaktı. Ortalık yanıyordu. Arabaya gidip de tüm camları kapalı bulunca epey şaşırmışlardır, sanırım. Her neyse, arabaya ayrı kapılardan girdiler ve yerlerine oturdukları an uuuvv! bir sürü çıngıraklı yılan tarafından şimşek gibi çarpıldılar. Arabada dokuz büyük çıngıraklı bulduk. Hepsine de amfetamin şırınga edilmişti; çıldırmışlardı, Roberts'lerin ısırılmadık yerini bırakmamışlar: boyun, kollar, kulaklar, yanaklar, eller... Zavallılar. Kafaları öyle şişmişti ki, yeşile boyanmış Halloween kabaklarına benziyordu. Herhalde o anda can verdiler. Umarım öyledir. Gerçekten umduğum tek şey bu.
TC: Çıngıraklı yılan bu civarda pek yaygın değildir. Özellikle o boydakiler. Buraya getirilmiş olmalılar.
JAKE: Öyle. Texas, Nogales'teki bir yılan çiftliğinden. Ama şimdi bunu nereden öğrendiğimi anlatmanın sırası değil.

> (Dışarıda, iri kar taneleri toprağı kaplamıştı; daha bahara çok vardı, camı döven sert rüzgâr, hâlâ kışta olduğumuzu haberliyordu. Ama rüzgârın sesi, çınçın öten, tıslayan yılanların üşüştüğü kulaklarım için yalnızca bir mırıltıydı. Kızgın güneşin altındaki koyu renk arabayı, kıvrılan yılanları, gittikçe yeşilleşen, zehirle genişleyen insan kafalarını görüyordum. Rüzgâra kulak verdim, sahneyi silip götürmesini bekledim.)

JAKE: Tabii Baxter'lara tabut gelip gelmediğini bilmiyoruz. Eminim, gelmiştir; aksi halde şablona uymaz. Ama bir tabut aldıklarından hiç söz etmediler, biz de izine rastlayamadık.
TC: Belki de yangında kaybolmuştur. Peki ama yanlarında başkaları da yok muydu, bir başka çift?
JAKE: Hogan'lar. Tulsa'dan. Buradan geçmekte olan, Baxter'ların arkadaşları. Katil onları öldürmek niyetinde değildi. Kazaydı o.
Bak olanlar şöyle: Baxter'lar yeni, şık bir ev yapıyorlardı ama yalnızca bodrum katı bitmişti. Geri kalanı hâlâ inşaat halindeydi. Roy Baxter'ın durumu iyiydi; ev tamamlanana dek istese bu motelin tamamını

kiralayabilirdi. Ama o bodrumda kalmayı yeğledi, tek girişi yerdeki bir kapak olan bodrumda.
Aralık'tı -çıngıraklı yılan cinayetinden üç ay sonra. Kesin olarak tek bildiğimiz: Baxter'ların bu Tulsa'lı çifti, geceyi bodrumda geçirmek üzere davet ettikleri. Şafak sökmeden az önce bodrumda beklenmedik bir yangın başladı ve dört kişi yanıp kül oldu. Kelimenin gerçek anlamıyla: kül haline geldiler.
TC: Peki ama kapaklı kapıdan kaçamazlar mıydı?
JAKE (dudaklarını büzerek, öfkeli): Hayır, efendim. Kundakçı, yani katil, kapağın üzerine çimento kalıpları koymuş. King Kong gelse kıpırdatamazdı.
TC: Evet ama, yangınla yılanlar arasında mutlaka bir bağlantı olmalı.
JAKE: Şimdi böyle söylemesi kolay. Ama o sıra bir bağ kurabilmem olanaksızdı. Davaya beş kişi bakıyorduk. Roberts çifti, Baxter'lar ve Hogan'lar hakkında, kendilerinden daha çok şey biliyorduk. George Roberts'ın, karısının on beş yaşındayken bir çocuk doğurduğunu ve evlatlık verdiğini bilmediğine bahse girerim.

Bu kadar küçük bir yerde, elbette herkes azçok birbirini tanır, ya da en azından öyle görünür. Ama kurbanlar arasında hiçbir ilinti kuramadık. Ortak bir cinayet nedeni de bulamadık. Birinin bu insanları öldürmek için hiçbir nedeni yoktu, yani bulabildiğimiz. (Satranç tahtasını inceledi, piposunu yaktı, burbonunu yudumladı.) Kurbanlar; tümü de yabancıydı benim için. Ölümlerinden önce adlarını bile duymamıştım. Ancak bir sonraki, arkadaşımdı. Clem Anderson. İkinci kuşaktan Norveçli; burada babadan kalma bir çiftliği vardı, oldukça güzel bir arazi. Benden küçüktü, ama kolejde birlikteydik. Benim eski sevgililerimden biriyle, gördüğüm tek lavanta gözlü, nefis kızla evlendi. Tıpkı ametist gibiydi gözleri. Bazen, biraz çakırkeyif olduğumda Amy'den ve ametist gözlerinden söz ederdim de, karımın hiç hoşuna gitmezdi. Her neyse, Clem'le Amy evlenip buraya yerleştiler ve yedi çocuk sahibi oldular. Clem öldürülmeden bir gece önce yemekte onlardaydım; Amy hayatta duyduğu tek pişmanlığın, daha fazla çocuk yapmamak olduğunu söyledi.

Clem'le sık sık görüşürdük -dava için buraya geldiğimden beri. Vahşi bir yanı vardı, çok da içerdi ama cin gibiydi, burası hakkında epeyce şey öğretti bana.

Bir gece beni buradan, motelden aradı. Sesi bir tuhaftı. Hemen beni görmek istediğini söyledi. Ben de kalk gel, dedim. Sarhoş olduğunu

sanmıştım, oysa değildi, korkmuştu. Neden dersin?
TC: Noel Baba'nın yolladığı bir armağandan.
JAKE: Ama o ne olduğunu bilmiyordu, yani ne anlama geldiğini. Tabutlarla yılanlar arasındaki olası ilişki, kamuya yansıtılmamıştı. Gizli tutuyorduk. Konudan Clem'e hiç söz etmemiştim.

Dostum bu odaya gelip de Roberts'lerin aldığı tabutun tıpatıp eşi olan tabutu gösterince, ne kadar büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunu anladım. Kahverengi kâğıda sarılı bir kutunun içindeydi; adı ve adresi siyah mürekkeple, kişiliksiz bir yazıyla yazılmıştı.
TC: Fotoğrafı var mıydı içinde?
JAKE: Evet. Sana iyice tarif edeceğim, çünkü Clem'in ölüm şekliyle doğrudan ilişkili. Bana kalırsa katil küçük bir şaka yapmak istemiş, Clem'in nasıl öleceğine dair sinsi bir ipucu vermişti.

Resim, Clem'i jipe benzer bir aracın içinde gösteriyordu. Kendi buluşu olan acayip bir aracın. Üstü yoktu, siperliği de; sürücüyü koruyacak hiçbir şey. Dört tekerli bir motordan ibaretti. Clem, fotoğrafı daha önce hiç görmediğini söyledi, kimin ne zaman çektiğini de bilmiyormuş.

Şimdi zor bir karar karşısındaydım. Ona güvenip, Roberts ailesinin de ölmeden önce buna benzer bir tabut aldığını, Baxter'ların da büyük bir olasılıkla almış olduğunu söylemeli miydim? Aslında bazı bakımlardan, haberinin olmaması daha iyiydi: böylece onu yakından izlerdik, o da bizi tehlikeden habersiz olduğu için, çok daha kolaylıkla katile götürebilirdi.
TC: Ama söylemeye karar verdin.
JAKE: Söyledim. Çünkü elimizdeki ikinci tabut, cinayetlerin bağlantılı olduğuna inandırmıştı beni. Clem'in yanıtı bildiğini hissediyordum. *Bilmeliydi.*

Tabutun ne anlama geldiğini açıkladığımda, şoka girdi. Suratını tokatlamak zorunda kaldım. Sonra da çocuklaştı: yatağa uzanıp ağlamaya başladı: "Biri beni öldürecek! Neden? Neden?" Ona dedim ki: "Kimse seni öldürmeyecek..Sana söz veriyorum. Ama *düşün,* Clem. Ölenlerle aranda ortak ne olabilir? Bir şey olmalı. Belki de çok önemsiz bir şey." Tek yanıtı, "Bilmiyorum. Bilmiyorum," oldu. Sızana kadar içmesi için zorladım. Geceyi burada geçirdi. Sabahleyin biraz yatışmıştı. Ama hâlâ onu cinayetlere bağlayan şeyi, bu olay örgüsünde nasıl olup da yer aldığını anlayamıyordu. Tabuttan hiç kimseye, karısına bile söz etmemesini tembihledim ve endişelenme, dedim sırf onu kollaması için iki ajan daha getirtecektim.

TC: Peki tabut imalatçısı, sözünü ne zaman yerine getirdi?
JAKE: Ah, sanırım iyice tadını çıkarıyordu. Kepçeye takılan alabalıkla oynayan bir balıkçı gibi eziyet ediyordu. Büro, yolladığı ajanları geri çağırdı, sonunda Clem bile aldırmaz oldu. Aradan altı ay geçti. Amy arayıp yemeğe çağırdı beni. Ilık bir yaz gecesiydi. Havada ateş böcekleri. Çocukların bazıları, çevrede koşuşturup onları yakalıyor, kavanozlara koyuyorlardı.

Ayrılırken, Clem arabaya kadar geçirdi beni. Arabayı park ettiğim patikanın yanından dar bir nehir akıyordu. Clem, “Şu bağlantı meselesi,” dedi. “Geçen gün aklıma birdenbire bir şey geldi. Nehir.” Hangi nehir, dedim; o da işte şu nehir, dedi, önümüzden akan. “Biraz karışık bir hikâye. Ve galiba aptalca da. Bir dahaki görüşmemizde anlatırım.” Tabii onu bir daha görmedim. En azından, canlı olarak.

TC: Sanki sizi duymuş.
JAKE: Kim?
TC: Noel Baba. Demek istediğim, aradan bunca ay geçtikten sonra Clem Anderson nehirden söz ediyor ve ertesi gün, daha niçin nehre değindiğini bile söyleyemeden, katil verdiği sözü tutuyor.
JAKE: Miden nasıldır?
TC: İyidir.
JAKE: Sana birkaç fotoğraf göstereceğim. Ama önce sert bir içki doldur kendine. İhtiyacın olacak.

> (Fotoğraflar üç taneydi; parlak siyah-beyaz, gece flaşla çekilmiş. İlkinde dar bir çiftlik yolunda, Clem'in ev yapımı jipi yan yatmış; jipin farları hâlâ yanıyor. İkinci resim başsız, çapraz yatmış bir gövdeye aitti: çizme, Levis pantolon ve süet ceket giymiş bir erkek. Son resimdeyse kurbanın başı vardı. Bir giyotin ya da usta bir cerrah kesse, bu kadar düzgün olamazdı. Yaprakların arasına, fırlatıp atılmıştı. Clem Anderson’ın gözleri açıktı, ama ölü gibi değildi, âdeta huzurluydu, alnındaki derin, tırtıklı yaranın dışında yüzü de sakin, tıpkı masum, açık renk Norveçli gözleri gibi beresizdi. Ben fotoğrafları incelerken, Jake de omuzumun üzerinden uzanıp benimle birlikte baktı.)

JAKE: Alacakaranlıktı. Amy, Clem’in yemeğe gelmesini bekliyormuş. Babasını karşılaması için, oğlanlardan birini anayola yollamış. İşte o çocuk bulmuş onu.

Önce, devrilmiş aracı görmüş. Sonra, elli metre kadar ileride cesedi bulmuş. Koşarak eve dönmüş, annesi de beni aradı. Kendime lanet üstüne

lanet okudum... Oraya varınca, benim ajanlardan biri kesik kafayı buldu. Gövdeden epeyce uzaktaydı. Doğrusu, telin çarptığı yerdeydi hâlâ.
TC: Doğru ya, tel. Teli asla akıl edemezdim. Öyle...
JAKE: Zekice, değil mi?
TC: Ondan da öte. Akıl almaz.
JAKE: Akıl almayacak bir şey yok. Dostumuz, Clem Anderson'ın kafasını koparacak temiz, tatlı bir yöntem bulmuş. Üstelik tanık olasılığını tamamen ortadan kaldırarak.
TC: Matematiksel bir yöntem, sanırım. Matematikle ilgili her şey şaşırtır beni.
JAKE: Eh, bu işten sorumlu beyefendinin matematikten anladığı kesin. En azından, oldukça hassas bir ölçüm yapmak zorundaydı.
TC: Teli iki ağacın arasına mı germiş?
JAKE: Bir ağaçla bir telefon direği arasına. Bir ustura kadar keskin, güçlü, çelik tel. Görünmesi olanaksız, gün ışığında bile. Hele karanlıkta, otoyoldan ayrılıp o çılgın küçük arabasıyla daracık yolda ilerleyen Clem'in görmesi mümkün değildi. Tam gereken yerden yakaladı onu: çenesinin hemen altından. Ve senin de gördüğün gibi kafasını, bir genç kızın papatya yolması kadar kolay, kesiverdi.
TC: Bir sürü *aksilik* çıkabilirdi.
JAKE: Çıksa, ne olurdu ki? Bir hata nedir ki? Bir kez daha denerdi ve başarana dek sürdürürdü.
TC: İşte aklımın almadığı, *bu*. Her zaman başarıyor.
JAKE: Evet ve hayır. Neyse, buna sonra döneriz.

> (Fotoğrafları bir zarfa koydu. Piposunu emerken parmaklarını gür saçlarından geçirdi. Suskundum, çünkü üzüldüğünün farkındaydım. Sonunda yorgun olup olmadığını, gitmemi isteyip istemediğini sordum. Hayır, dedi saat daha dokuzdu, gece yarısından önce asla yatmazdı.)

TC: Şimdi burada tek başına mısın?
JAKE: Tanrım, hayır, çıldırırdım yoksa. İki ajanla dönüşümlü olarak çalışıyoruz, ama işin başında yine ben varım. Öyle de olmasını istiyorum zaten. Burada gerçek bir soruşturma yürüttüm. Yapacağım son şey de olsa, bizimkini çivileyeceğim. Bir hata yapacak. Aslında yaptı bile. Gerçi Dr. Parsons'ı ortadan kaldırma yöntemi kusursuzdu, ama...
TC: Adli tabip mi?
JAKE: Adli tabip. Sıska mızmız kambur küçük tabip.

TC: Şimdi bir düşünelim. Başta intihar sanmıştın, değil mi?
JAKE: Doktoru tanısaydın, sen de öyle sanırdın. Kendini öldürmesi için her türlü nedeni vardı. Karısı çok güzeldi. Onu morfinle tavlamış; evlenmeye de böyle razı etmiş. Tefecinin tekiydi. Bir kürtajcı. En azından bir düzine sarsak moruk kadın, tüm mirasını ona bıraktı. Gerçek bir iblis, Dr. Parsons.
TC: Ondan hoşlanmazdın demek.
JAKE: Kimse hoşlanmazdı. Ama dur, az önce söylediğim yanlıştı. Parsons'ın intihar etmek için her türlü nedeni vardı, dedim. Aslında, hiç yoktu. Tanrı onunlaydı, güneşse yirmi dört saat üzerinde parlardı. Tek sıkıntısı, ülseriydi. Bir de daimi hazımsızlığı. O koca Maalox şişelerini yanından hiç ayırmazdı. Günde birkaç tane parlatırdı.
TC: Yine de Dr. Parsons'ın kendini öldürdüğünü duyan herkes şaşırdı tabii?
JAKE: Yo, hayır. Çünkü kimse kendini öldürdüğünü düşünmedi. Yani başlarda.
TC: Özür dilerim ama yine aklım karıştı, Jake.

(Jake'in piposu sönmüştü; bir tablaya boşalttı, bir puronun kâğıdını yırttı ama yakmadı; içilecek değil, çiğnenecek bir nesneydi. Kemikle oynayan bir köpek.)

Önce, cenazeler arasındaki süreyi öğrenmek istiyorum. Clem Anderson'la Dr. Parsons'ın cenazesi arasındaki süreyi.
JAKE: Hemen hemen dört ay.
TC: Peki Noel Baba doktora da armağan göndermiş mi?
JAKE: Bekle. Bekle. Fazla hızlı gidiyorsun. Parsons'ın öldüğü gün en azından biz öyle sanıyorduk; yalın ve basit. Hemşiresi onu ofiste yerde yatarken bulmuş. Kasabadaki bir başka doktor, Alfred Skinner, büyük ihtimalle kalp krizi geçirdiğini söyledi, ancak emin olmak için otopsi yapılmalıymış.

O gece Parsons'ın hemşiresi beni aradı. Bayan Parsons'ın benimle konuşmak istediğini bildirdi, ben de peki, dedim, hemen geliyorum.

Bayan Parsons beni yatak odasında kabul etti; odadan pek az çıktığını anlamıştım, morfin keyfiyle birlikte kendini oraya hapsetmişti, sanırım. Kesinlikle hastalıklı biri değildi, yani yaygın tanımıyla. Harika bir kadındı, üstelik sağlıklı. Gerçi teni bir inci kadar düzgün ve soluktu ama yanaklarının rengi yerindeydi. Yalnız gözleri fazla parlaktı, gözbebekleri büyümüştü.

Sırtını dantelli yastıklara dayamış, yatakta oturuyordu. Tırnakları dikkatimi çekti; uzun ve cilalıydı. Elleri de çok zarifti. Elinde tuttuğu şeyse

hiç zarif değildi.
TC: Bir armağan?
JAKE: Diğerlerinin tıpatıp aynısı.
TC: Ne dedi?
JAKE: “Galiba kocam öldürüldü,” dedi. Ama çok sakindi, hiç üzülmüşe benzemiyordu, gergin de değildi.
TC: Morfin.
JAKE: Bence daha fazlası. Yaşamdan çoktan ayrılmış bir kadındı. Geriye, bir kapıdan bakıyordu; en ufak bir pişmanlık duymadan.
TC: Tabutun ne anlama geldiğini anlamış mı?
JAKE: Yo, sanmam. Kocası da anlamamıştı zaten. Eyalet tabibi olarak teoride her ne kadar bizim ekipteyse de, ona hiçbir zaman açılmamıştık. Tabutlar hakkında hiçbir şey bilmiyordu.
TC: Peki kadın neden kocasının öldürüldüğüne inanıyordu?
JAKE (purosunu çiğneyerek, asık yüzle): Tabut *yüzünden.* Birkaç hafta önce kocası göstermiş. Ciddiye almamış, hain bir davranış, düşmanlarından birinin gönderdiği bir şey sanıyormuş. Ama *kadın* tabutu ve içindeki resmi görür görmez, ‘bir gölgenin’ düştüğünü hissetmiş. Garip ama galiba adamı seviyordu. O güzelim kadın. O kıllı küçük kamburu.

İyi geceler dilerken, tabutu aldım ve kimseye söz etmemesi gerektiğini ısrarla belirttim. Zaten tek yapabileceğimiz, oturup otopsi raporunu beklemekti. Ki rapor şöyleydi: Ölüm nedeni zehirlenme, muhtemelen intihar.
TC: Ama sen, cinayet olduğunu *biliyordun.*
JAKE: Biliyordum. Bayan Parsons da biliyordu. Fakat diğerleri intihar sandı. Çoğu da hâlâ öyle düşünüyor.
TC: Peki dostumuzun seçtiği zehir ne tür bir şeydi?
JAKE: Sıvı nikotin. Son derece saf bir zehir, hızlı ve güçlü, renksiz, kokusuz. Nasıl verildiğini bilmiyoruz; ama ben doktorun sevgili Maalox’una karıştırıldığından kuşkulanıyorum. İrice bir yudum ve tamam, yolcusun.
TC: Sıvı nikotin. Hiç duymamıştım.
JAKE: Eh, pek tanınmış bir marka sayılmaz, arsenik kadar yani. Dostumuzdan söz açılmışken, geçen gün bir şeye rastladım, Mark Twain’in bir sözü, bana çok uygun geldi. (Kitap raflarını karıştırdı, aradığı kitabı buldu, bir yandan odayı arşınlarken, kendi sesine hiç benzemeyen bir sesle okumaya başladı: kaba, hırçın bir ses) “Tüm yaratıklar arasında, insan en

iğrencidir. Bütün canlılar içinde kin güden tek, bir tek odur. Bütün içgüdülerin, tutkuların, günahların en aşağılığı, en nefret edilesi de budur. Acıyı tanıdığı halde, sırf spor olsun diye acı veren tek yaratık odur. Ayrıca kötü niyetli tek yaratık da odur." (Jake kitabın kapağını çarparak kapadı, yatağın üstüne fırlattı.) İğrenç. Kindar. Kötü niyetli. Evet efendim, bunlar Bay Quinn'i mükemmelen tanımlıyor. Tamamını değil, üstelik. Bay Quinn farklı yetenekleri olan bir adamdır.

TC: Adından daha önce hiç söz etmemiştin bana.

JAKE: Ben öğreneli altı ay oldu zaten. Ama o. Quinn!

> (Jake sıkılı yumruğunu avucuna avucuna indiriyordu, çok uzun süredir hapsedilmiş, bunalmış bir tutuklu gibi. Ne de olsa yıllardır bu davaya mahpustu; büyük öfke, iyi viski gibi uzun bir mayalanma süreci gerektirir.)

Bay Robert Hawley Quinn. Son derece saygıdeğer bir beyefendi.

TC: Ama hata yapan bir beyefendi. Aksi halde adını bilmezdin. Daha doğrusu *dostumuz*'un o olduğunu.

JAKE: (Sessizlik; dinlemiyor.)

TC: Yılanlardan mı anladın? Texas'taki bir yılan çiftliğinden geldiklerini söylemiştin. Bunu bildiğine göre, kimin getirdiğini de biliyorsundur.

JAKE (öfkesi geçmiş; esneyerek): Ne?

TC: Peki ama neden yılanlara amfetamin şırınga edilmişti?

JAKE: Neden dersin? Onları tahrik etmek için tabii. Saldırganlıkları artsın diye. Benzin dolu bir depoya yanan kibrit atmak gibi.

TC: Yine de anlayamıyorum. Isırılmadan, yılanlara iğne yapmayı ve arabaya sokmayı nasıl becerdi acaba?

JAKE: Usulünü öğrenmişti.

TC: Kimden?

JAKE: Ona yılanları satan kadından.

TC: Bir kadın mı?

JAKE: Nogales'teki yılan çiftliğinin sahibi, bir kadın. Çok mu garip? En büyük oğlum, Miami polis örgütünde görevli bir kızla evlendi; profesyonel açık deniz dalgıcı bir kız. Tanıdığım en iyi araba tamircisi kadındır.

> (Telefon çalınca sustu, saatine bakıp gülümsedi, öyle içten ve rahatlamış gülümsüyordu ki, arayanın kim olduğunu bildiğini anladım; sesini duymayı mutlulukla beklediği biri.)

Alo, Addie? Evet, burada. New York'a bahar geldiğini söylüyor, orada kalmalıydın, dedim. Yoo, hiçbir şey. Yalnızca birkaç kadeh atıp malum

konuyu tartışıyoruz. Yarın pazar mı? Perşembe sanıyordum. Galiba keçileri kaçırıyorum. Tabii, seve seve geliriz yemeğe. Addie, sakın *büyütme*. Ne pişirsen bayılacaktır. Doğu ya da Batı, Rocky'lerin her iki yanındaki en iyi aşçı sensin. Lütfen büyük iş çıkarma kendine. Evet, belki şu üzeri elmalı, üzümlü kekin. Kapıları kilitle. İyi uyu. Evet, ben de. Biliyorsun ya. *Buenos noches.*

(Tebessümü, telefonu kapattıktan sonra da genişleyerek sürdü; sonunda puroyu yaktı, zevkle tüttürdü. Kıkırdayarak, telefonu gösterdi.)

Bay Quinn'in hatası, *buydu* işte. Adelaide Mason. Yarın akşam yemeğe bekliyor bizi.

TC: Kim bu Bayan Mason?

JAKE: Kendisi bekâr. Harika bir aşçıdır.

TC: Peki onun dışında?

JAKE: Addie Mason, hep beklediğim şey. Hayatımın fırsatı.

Karımın babası, bir Metodist rahipti. Karım ailedeki herkesin kiliseye gitmesi konusunu çok ciddiye alırdı. Bense elimden geldiği kadar atlatmaya çalışırdım, onun ölümünden sonraysa ayak basmadım. Her neyse, altı ay kadar önce Büro bu dava dosyasını kapatacak hale geldi. Çok fazla zaman ve para harcamıştık. Üstelik elde var sıfırdı. Ortaya koyacak hiçbir şeyimiz yoktu: bir dava bile. Sekiz cinayet, ancak kurbanlar arasında bir bağlantı, bir cinayet nedeni oluşturabilecek tek bir ipucu bile yoktu. Hiçbir şey. Şu el oyması üç küçük tabutun dışında.

Kendi kendime şöyle diyordum: Hayır! Hayır! Olamaz. Bütün bunların ardında bir *beyin* ve bir neden olmalı. Kiliseye gitmeye başladım. Zaten burada pazar günleri yapacak hiçbir şey yoktur. Bir golf sahası bile. Ve dua ettim: Tanrım, bu orospu çocuğunun yaptığı yanına kalmasın, buna izin verme!

Ana Caddede, Okay Cafe diye bir yer var. Her sabah sekizle on arası orada bulunduğumu herkes bilir. Köşedeki masada kahvaltımı eder sonra da gazete okuyarak ve bir fincan kahve içmeye gelen değişik kişilerle, yörenin işadamlarıyla filan sohbet ederek oyalanırım.

Son Şükran Yortusu'nda, her zamanki gibi orada kahvaltı ediyordum. Oldukça tenhaydı, eh tatil filan tabii, zaten canım da çok sıkkındı, Büro artık bu davanın ardını bırakmam ve buradan çekip gitmem için baskı yapıyordu. Tanrım, mesele şu tozlu kasabadan ayrılmak istemeyişim değildi! Elbette istiyordum. Ama vazgeçme fikri, o şeytanın onca cesedin

üzerinde dans etmesine izin vermek çıldırtıyordu beni. Bir keresinde düşüne düşüne midem bulandı ve gidip resmen kustum.

Sonra, ansızın Adelaide Mason girdi Cafe'ye. Dosdoğru masama geldi. Daha önce pek çok kez karşılaşmış ama hiç konuşmamıştık. İlkokulda öğretmendir. Dul kız kardeşi Marylee ile oturur. Addie Mason dedi ki: "Bay Pepper, Şükran Günü'nü Okay Cafe'de oturarak geçirmeyeceksiniz herhalde? Başka planlarınız yoksa neden yemeğe bize gelmiyorsunuz? Sadece kardeşimle ben varız." Addie sinirli bir kadın değildir, fakat gülümsemesine ve içtenliğine karşın, nasıl desem, aklı karışmış, ya da ürkmüş gibi bir hali vardı. Bekâr bir hanımın, hemen hemen hiç tanımadığı bekâr bir erkeği evine çağırmasının pek uygun olmadığını düşünüyor galiba, dedim içimden. Evet ya da hayır dememe kalmadan, atıldı: "Doğruyu söylemek gerekirse bir sorunum var, Bay Pepper. Sizinle tartışmak istediğim bir şey. Bu iyi bir fırsat olabilir. Öğlede, diyelim mi?"

Hayatımda daha güzel bir yemek yememiştim: hindi yerine yabani pirinçli güvercin ve en iyisinden şampanya. Addie bütün yemek boyunca sohbetin gayet hoş bir biçimde sürmesini sağladı. Hiç de sinirli görünmüyordu, oysa kız kardeşi gergindi.

Yemekten sonra kahve ve konyaklarımızı alıp oturma odasına geçtik. Addie özür dileyerek odadan çıktı, döndüğünde elinde...

TC: İki tahminde bulunabilir miyim?

JAKE: Bana uzattı ve, "Seninle tartışmak istediğim buydu," dedi.

> (Jake'in ince dudaklarından bir duman halkası çıktı, ardından bir tane daha. Sonra içini çekti, o ana dek odadaki tek ses, camlara çarpan rüzgârın iniltisiydi.)

Uzun bir yoldan geldin. Belki de bu gecelik burada kessek, daha iyi olacak.

TC: Yani beni böyle ortada mı bırakacaksın?

JAKE (ciddi, ama o haylaz, çift anlamlı sırıtışlarından biriyle): Yalnızca yarına kadar. Addie'nin öyküsünü Addie'den dinlemelisin, bana kalırsa. Hadi gel; seni odana kadar geçireyim.

> (Garip ama uyku beni bir hırsızın sustalısı kadar gafil avladı; gerçekten de uzun bir yolculuk yapmıştım, sinüslerim canımı sıkıyordu, yorgundum. Ama birkaç dakika sonra uyandım; daha doğrusu uyku ile uyanıklık arası bir yerdeydim sanki, zihnim kristal bir prizma, sarmallanmış görüntülerin yansımalarını toplayan, tavana asılı bir objeydi sanki; yapraklar arasındaki bir erkek kafası, bir otomobilin zehirle sıvanmış camları, buğulu sıcakta kayan yılanların gözleri,

topraktan fışkıran yangın, bir mahzen kapısını döven, kavrulmuş yumruklar, akşam alacasında parlayan gergin tel, yol üzerindeki bir gövde, yapraklar arasındaki bir kafa, ateş, ateş, nehir gibi akan bir ateş, nehir, nehir. Sonra bir telefon çalar.)

ERKEK SESİ: N'oluyor? Bütün gün uyuyacak mısın?

TC (perdeler inik, oda karanlık, nerede olduğumu, kim olduğumu çıkaramıyorum): Alo?

ERKEK SESİ: Ben, Jake Pepper. Anımsadın mı? Acımasız herif. Acımasız mavi gözleri olan?

TC: Jake! Saat kaç?

JAKE: On biri geçiyor. Addie Mason yaklaşık bir saat sonra bizi bekliyor. Hadi, doğra duşa. Kalın bir şeyler giy. Dışarıda kar yağıyor.

(Yoğun bir kardı, kalın taneler uçuşamayacak kadar ağırdı, doğrudan toprağa düşüyor ve örtüyordu. Motelden ayrılınca, Jake arabanın sileceklerini çalıştırdı. Ana Cadde gri ve beyaz ve boştu; renk değiştiren trafik lambasının dışında tümüyle cansız. Her yer kapalıydı, Okay Cafe bile. Kasabanın kasvetli hali, sıkıcı kar sessizliği etkilemişti bizi: ikimiz de konuşmadık. Ama Jake'in keyfi yerindeydi, hissediyordum; hoş olaylarla karşılaşacakmış gibiydi. Sağlıklı yüzü parlıyor, biraz keskin bir tıraş losyonu kokuyordu. Saçları her zamanki gibi karman çorman olsa da, özenle giyinmişti; kiliseye gider gibi değil tabii. Boynundaki kırmızı kravat, neşeli bir ortama daha uygundu. Bir randevuya gitmekte olan bir talip? Bu olasılık dün gece, Bayan Mason'dan söz ederken gelmişti aklıma; sesindeki o tını, o renk, o mahremiyet.

Ancak Adelaide Mason'la tanışır tanışmaz, bu düşünceyi kafamdan silip attım. Jake ne kadar yalnız ve sıkılmış olursa olsun, bu kadın fazla sadeydi. En azından ilk izlenimim buydu. Kız kardeşi, kırkını aşkın Marylee Connor'dan biraz daha gençti: yüzü hoştu, sevimli, ama fazla güçlü, erkeksiydi; makyaj bu özelliği daha da belirginleştirebilirdi, o da akıllılık etmiş, hiç makyaj yapmamıştı. En çekici fiziksel vasfı, temizliğiydi: kumral kısa saçları, tırnakları, teni; özel bir bahar yağmurunda yıkanmış gibiydi. O ve kardeşi dört kuşaktır buranın yerlisiydiler, koleji bitirdiğinden beri kasabadaki okulda öğretmendi; insan merak ediyordu, zekâsı, kişiliği ve genel kültürü dikkate alınacak olursa, altı yaşındakilerin doldurduğu bir sınıf yerine neden kendine daha geniş bir salon aramadığı şaşırtıcıydı.

“Hayır.” dedi bana. “Çok mutluyum. Yaptığım işi seviyorum. Birinci sınıfa ders vermek. Başlarken yanlarında olmak, işte bundan hoşlanıyorum. Hem birinci sınıfa her şeyi öğretmem gerekiyor. Terbiye de dahil buna. Davranış biçimi çok önemlidir. Bunu evde öğrenen çocuklarımın sayısı o kadar az ki.”

İki kardeşin paylaştığı, aileden kalma bu eski ev ılık, yatıştırıcı konforu, çağdaş, tok renkleri ve karakteristik düzenlemesi ile küçük kardeşin kişiliğini yansıtıyordu, zira Bayan Connor, Adelaide’in seçici gözünden, hayalgücünden yoksundu.

Daha çok mavi-beyaz renklerin hâkim olduğu salon, çiçek açan bitkilerle doldurulmuştu; kocaman Victoria tarzı bir kafeste yarım düzine kanarya şakıyordu. Yemek odası sarı, beyaz ve yeşildi, çam parkeden yapılma zemin çıplak ve ayna gibi cilalıydı; büyük bir şöminede kütükler yanıyordu. Bayan Mason, Jake’in ileri sürdüğünden çok daha yetenekli bir aşçıydı. (Olağanüstü bir İrlanda yahnisi, inanılmaz bir elmalı, üzümlü kek sundu; kırmızı şarap, beyaz şarap ve şampanya. Bayan Connor’a kocasından yüklü bir miras kalmıştı.

Daha genç olan ev sahibemiz hakkındaki ilk izlenimim, yemek sırasında değişmeye başladı. Evet, bu genç hanımla Jake’in çok iyi anlaştıkları kesindi. Sevgiliydiler. Ona daha dikkatli baktıkça, onu Jake’in gözleriyle gördükçe, bu varlığı su götürmez duygusal ilgiyi takdir etmeye başlamıştım. Doğru, yüzü kusurluydu ama vücudunu saran jarse elbisenin belirginleştirdiği hatları düzgündü; hiç de fena sayılmazdı; insanın gözünün önüne getirebileceği en seksi film yıldızına rakip olacak hareketleriyle çok heyecan verici olduğunun farkında gibiydi. Kalçalarının salınışı, dik göğüslerinin serbestçe oynayışı, kontralto sesi, zarif el hareketleri: tümü de fazlasıyla baştan çıkarıcı, nazenin değil ama kadınsıydı. Gücü, yaklaşımından kaynaklanıyordu; dayanılmaz olduğuna inanan biri gibi davranıyordu ve yakaladığı fırsatlar ne olursa olsun, kadının tarzı, dipnotlarıyla birlikte erotik bir geçmişi çağrıştırıyordu.

Yemek sona erdiğinde Jake kadına, kolundan tutup doğruca yatak odasına götürecekmiş gibi bakmaktaydı: aralarındaki gerginlik, Clem Anderson’ın kafasını kesen çelik telden farksızdı. Her neyse, Jake purosunu yakmaya hazırlandı. Bayan Mason da çakmağı uzattı. Güldüm.)

JAKE: Evet?

TC: Tıpkı bir Edith Wharton romanı gibi. Hanımların, beylerin purolarını sürekli yakıp durdukları, *Eğlence Evi* sanki.
BAYAN CONNOR (savunurcasına): Burada âdettir. Annem her zaman babamın purosunu yakmıştır. Kokusundan hiç haz etmediği halde. Öyle değil mi, Addie?
ADDIE: Doğru, Marylee. Jake, biraz daha kahve ister miydin?
JAKE: Otur, Addie. Hiçbir şey istemem. Harika bir yemekti, artık dinlenmeyi hak ettin. Addie? Kokusu için ne düşünüyorsun?
ADDIE (neredeyse kızararak): İyi bir puronun kokusuna bayılırım. Eğer içseydim, sigara yerine puroyu yeğlerdim.
JAKE: Addie, hadi Şükran Günü'ne dönelim. Aynen şimdiki gibi oturuyorduk, hani?
ADDIE: Ve ben sana tabutu göstermiştim.
JAKE: Öykünü, dostuma da anlatmanı istiyorum. Tıpkı bana anlattığın gibi.
B. CONNOR (iskemlesini geriye iterek): Ah, lütfen! Bundan söz etmemiz şart mı? Her zaman! Sürekli! Kâbus görüyorum sonra.
ADDIE (kalkar, kolunu kız kardeşinin omuzuna dolayarak): Tamam, Marylee. O konudan söz etmeyeceğiz. Salona geçelim, sen de bize piyano çal.
B. CONNOR: Öyle *iğrenç ki.* (Sonra, bana bakarak): Eminim, berbat bir hanım evladı olduğumu düşünüyorsunuz. Hiç şüphe yok ki öyleyim. Ayrıca şarabı da biraz fazla kaçırdım.
ADDIE: Hayatım, şu anda sana gereken tek şey, iyi bir uyku.
B. CONNOR: Uyku mu? Addie, kaç kez söyleyeceğim? *Kâbus* görüyorum. (Birden, kavrayarak) Ah, elbette. Uyku. İzninizle lütfen.

> (Kardeşi gidince Addie kendine bir kadeh kırmızı şarap doldurdu, kaldırdı; şöminedeki ateş, şarabın kızıl parıltısını belirginleştirmişti. Bakışlarını ateşten şaraba, sonra bana çevirdi. Kahverengi gözleri değişik yansımalarla -ateş, masadaki mumlar- renklenmişti, kedi gözleri kadar sarıydılar şimdi. Uzaktan kafesteki kanaryaların şarkısı ve camlara, yırtılmış dantel perdeler gibi çarpan karın sesi duyuluyor, odanın rahatlığını, ateşin sıcaklığını, şarabın kızılını vurguluyordu.)

ADDIE: Öyküm. Evet, ya!

Kırk dördümdeyim. Hiç evlenmedim, iki kez dünyayı dolaştım, iki yazda bir Avrupa'ya giderim ve sarhoş olup aklı başından giden bir gemicinin İsveç bandıralı bir yük gemisinde ırzıma geçmeye çalışması

dışında, başıma biçimsiz hiçbir olay gelmedi, ta ki bu yıla, yani Şükran Yortusu'ndan bir hafta öncesine kadar.

Kız kardeşimle benim postanede bir kutumuz vardır; hani şu 'Çekmece' dediklerinden; gerçi pek fazla yazışmayız ama öyle çok dergiye aboneyiz ki. Her ne halse, okuldan dönerken postaneye uğradım ve çekmecemizde, oldukça büyük ama hafif bir kutu buldum. Eski, sanki daha önce kullanılmışa benzeyen, buruşuk, kahverengi bir kâğıda sarılmış, eprimiş bir sicimle bağlanmıştı. Damgası yereldi ve paket benim adımaydı. Adım, üzerine özenle, kalın siyah mürekkeple yazılmıştı. Daha açmadan, bu ne biçim saçmalık, diye düşündüm. Tabutlardan haberiniz var, herhalde?

TC: Bir tanesini görmüştüm, evet.

ADDIE: Ben habersizdim. Kimse bilmiyordu ki zaten. Jake'le ajanları arasında bir sırdı bu.

> (Jake'e göz kırptı, başını geriye atarak şarabını bir yudumda bitirdi; bunu hayret verecek kadar büyük bir zarafet, nefis boynunu gözler önüne seren bir çeviklikle yapmıştı. Jake de ona göz kırptı ve dumandan bir halkayı ona doğra savurdu, havada ağır ağır yüzen oval halka, erotik bir mesaj taşıyordu sanki.)

Doğrusu, kutuyu açtığımda çoktan gece olmuştu. Çünkü eve döndüğümde kardeşimi basamakların dibinde buldum; düşmüş, bileğini burkmuştu. Doktor geldi. Ev birbirine girmişti. Paketi tümüyle unutmuştum, ta ki yatağa girene dek. Eh, sabaha kadar bekleyebilir, dedim kendi kendime. Keşke kararımda kalsaydım; bir gecelik uykumu yitirmemiş olurdum.

Çünkü. Çünkü *şok ediciydi.* Bir keresinde imzasız bir mektup almıştım, gerçekten berbat bir şey; özellikle üzücüydü, zira aramızda kalsın, yazılanların büyük kısmı doğruydu. (Gülerek kadehini doldurdu). Beni *sarsan* tabut değildi aslında. İçindeki fotoğraftı: postanenin önündeki basamaklarda çekilmiş, oldukça yeni bir resmim. Farkında olmayan birinin fotoğrafını çekmek, kişinin mahremiyetine bir tecavüz, bir hırsızlıktır. Fotoğrafçının ruhlarını çalmaya yeltendiğini sanarak kameralardan kaçan o Afrikalıları çok iyi anlıyorum. Şaşırmış ama korkmamıştım. Korkan, kız kardeşimdi. Küçük armağanımı gösterince, "Şu öbür meseleyle ilgisi yok mu dersin?" dedi. 'Öbür mesele'den kastettiği, son beş yıldır burada yaşananlardı; cinayetler, kazalar, intiharlar ya da benzerleri: kiminle konuştuğunuza bağlı artık.

Omuz silkip geçtim, onu da imzasız mektupla aynı sınıfa soktum; ama düşündükçe... belki de kardeşim doğru noktaya parmak basmıştı. O paketi

kıskanç bir kadın fesatlık olsun diye göndermemişti. Bir erkeğin işiydi bu. O tabutu bir erkek yontmuştu. Adımı paketin üzerine güçlü parmaklarıyla yazmıştı. Ve amacı, tehdit etmekti. Peki ama niçin? Belki Bay Pepper biliyordur, diye düşündüm.

Bay Pepper'ı tanıyordum. Jake'i. Aslında, ona tutkundum.

JAKE: Öyküden uzaklaşma.

ADDIE: Uzaklaşmıyorum ki. Öyküyü sırf seni ayartmak için kullandım.

JAKE: Bu doğru değil.

ADDIE (üzgün, sesi kanaryaların cıvıltılı serenadlarına sönük bir kontrpuan halinde): Hayır, doğru değil. Çünkü Jake'le konuşmaya karar verdiğimde, birinin beni gerçekten öldürmeye niyetli olduğunu anlamıştım; kim olduğu hakkında da akla yatkın bir varsayımım vardı, gerçi nedeni hiç olmayacak bir şey, ama... Öyle ehemmiyetsiz ki.

JAKE: Ne olmayacak bir şey, ne de ehemmiyetsiz. Hele iblisin tarzını öğrendikten sonra.

ADDIE (ona aldırmayarak, öğrencilerine çarpım tablosunu ezberletircesine yansız): Herkes herkesi tanır. Küçük kasabalar için böyle denir. Oysa doğru değildir. Bazı öğrencilerimin ana babasıyla hiç karşılaşmadım. Her gün, tamamen yabancı bir sürü insanın yanından geçiyorum. Ben Baptist'im, cemaatimiz fazla geniş sayılmaz, yine de, birkaç üyemiz var ki, kafama silah dayasanız adlarını söyleyemem.

Söylemek istediğim şu: ölenleri düşününce, hepsini de tanıdığımı fark ettim. Ed Baxter'la karısının evinde kalan o Tulsa'lı çift hariç...

JAKE: Hogan'lar.

ADDIE: Evet. Ama onlar zaten bu işin içinde değillerdi. Cehennem ateşine düşen seyircilerdi. Kelimenin gerçek anlamıyla.

Kurbanların hepsi yakın arkadaşlarım değildi, belki Clem ve Amy Anderson dışında; çocukları öğrencilerimdi.

Yine de, onları tanıyordum: George ve Amelia Roberts, Baxter'lar, Dr. Parsons. Onları bayağı iyi tanıyordum. Ve tek bir nedenle. (Gözlerini şaraba dikti, dumanlı kristali, tılsımlı cam küresine danışan bir çingene gibi, kızıl pırıltıları inceledi) Nehir. (Kadehi dudaklarına götürdü, yine uzun, gösterişli, zahmetsiz tek bir yudumda içkisini bitirdi) Nehri gördünüz mü? Daha görmediniz mi? Şimdi mevsimi değil zaten. Ama yazın çok hoştur. Buralardaki en güzel şeydir. Ona Mavi Nehir deriz; mavidir, belki Karayib mavisi değil ama onun kadar berraktır, kumlu, derin, tam yüzülecek sakin koyları vardır. Kuzeydeki dağlardan doğar, ovalardan, çiftliklerden geçer;

başlıca sulama kaynağımızdır. Kendinden daha küçük iki kolu var, birinin adı Büyük Kardeş, diğerininki Küçük Kardeş.

Sorunun kaynağı, bu iki küçük kol. Onlara bağımlı pek çok küçük çiftçi, Mavi Nehir'i bölerek Büyük ve Küçük Kardeşler'in genişletilmesinden yanaydı. Ancak nehirin arazilerini beslediği çiftçiler, bu öneriye karşıydı tabii. Özellikle BQ çiftliğinin sahibi Bob Quinn. Mavi Nehir hiçbir yerde, onun arazisindeki kadar geniş ve derin bir yatakta akmaz.

JAKE (ateşe tükürerek): Sayın Bay Robert Hawley Quinn.

ADDIE: Bu, yıllardır süren bir kavga. Herkes o iki kolun, gücü ve sırf güzelliği açısından, Mavi Nehir'in aleyhine bile olsa güçlendirilmesinin en doğru ve mantıklı iş olduğuna inanıyordu. Ama Quinn ailesi ve bazı varlıklı Mavi Nehir çiftçileri, çeşitli hilelerle harekete geçilmesini sürekli engelliyorlardı.

Sonra, iki yıl süren bir kuraklığın ardından, konu yine gündeme geldi. Hayatta kalmaları Büyük ve Küçük Kardeşler'e bağlı olan çiftçiler öfkeden kuduruyordu. Kuraklık fena vurmuştu onları. Sığırlarının çoğunu yitirmişlerdi ve artık Mavi Nehir'den paylarına düşeni, ne pahasına olursa olsun almaya hazırdılar.

Sonunda belediye meclisi, konuyu bir çözüme kavuşturmak için özel bir komite atanmasını kararlaştırdı. Üyeleri nasıl seçtiklerini bilmiyorum. Hiçbir özel vasfım olmadığı halde, yaşlı yargıç Hartfield -şimdi emekli oldu, Arizona'da yaşıyor- beni arayıp görev almak isteyip istemediğimi sordu. İşte böylece seçildik. İlk toplantımızı Ocak 1970'de, adliye sarayındaki Konsey Salonu'nda yaptık. Kurulun diğer üyeleri Clem Anderson, George ve Amelia Roberts, Dr. Parsons, Baxter'lar, Tom Henry ve Oliver Jaeger..

JAKE (bana): Jaeger. Posta müdürü. Çılgın bir orospu çocuğu.

ADDIE: Gerçekten çılgın değil. Bunu söylemenin nedeni..

JAKE: Gerçekten çılgın olması.

> (Addie'nin canı sıkılmıştı. Uzun uzun şarap kadehini seyretti, doldurmak için yerinden kalktı, şişenin boş olduğunu görünce, kucağında duran küçük keseden çok güzel, minicik, içi mavi haplarla dolu, gümüş bir kutu çıkardı: Valium. Bir tane alıp, biraz suyla yuttu. Addie'nin sinirli bir kadın olmadığını söylemişti Jake, değil mi?)

TC: Tom Henry kim?

JAKE: Bir başka manyak. Oliver Jaeger'den de üşütüktür. Benzin istasyonu var.

ADDIE: Evet, dokuz kişiydik. İki ay süreyle, haftada bir kez toplandık. Her iki taraf da, yandaş ve karşı olanlar, tanıklık edecek uzmanlar gönderdi. Çiftçilerin çoğu bizzat geldi; konuşmak, kendi fikirlerini savunmak için.

Ama Bay Quinn görünmedi. Bob Quinn'den tek bir haber çıkmadı, BQ çiftliğinin sahibi olarak, 'nehrini' bölmeye oybirliğiyle karar verdiğimiz takdirde en çok zarar görecek kişi kendisi olduğu halde. Bizimle ve küçük aptal komitemizle uğraşamayacak kadar yüksek ve yüceydi; Bob Quinn, o valiyle, senatörlerle, milletvekilleriyle konuşmakla meşguldü; hepsini de çantada keklik sayıyordu. Bizim alacağımız kararın ne önemi vardı ki. O kodaman dostları nasılsa veto edeceklerdi.

Ama işler hiç de öyle yürümedi. Oybirliğiyle Mavi Nehir'i, tam da Quinn'in arazisine girdiği noktadan bölmeyi kararlaştırdık: nehirsiz kalmıyordu elbette, yalnızca eskisi gibi pastanın tamamına sahip olamayacaktı.

Tom Henry aleyhimize dönmeseydi, oylamaya katılanların adı gizli kalacaktı. Haklısın Jake, Tom *gerçekten* üşütük. Oylar sekize birdi. Ve bu çoğunluğun kararıydı; kimseye zararı dokunmayan, çoğunun yararına bir hüküm. Quinn'in siyasi kafadarlarının yapabileceği fazla bir şey yoktu; hükümette kalmayı istiyorlarsa elbette.

Oylamadan birkaç gün sonra postanede Bob Quinn'e rastladım. İnanılmayacak kadar abartılı bir nezaketle şapkasını çıkardı, gülümseyerek sağlığımı sordu. Gerçi yüzüme tükürmesini beklemiyordum ama bu kadar kibar davrandığını daha önce bile hiç görmemiştim. Kimse kinlendiğini tahmin edemezdi. Kinlenmek mi? Basbayağı çıldırmıştı!

TC: Neye benziyor bu Bay Quinn?

JAKE: *Sakın söyleme!*

ADDIE: Neden?

JAKE: Öyle işte.

> (Kalkıp şöminenin yanına gitti ve purosunun izmaritini alevlere fırlattı. Sırtını ateşe döndü, bacakları ayrık, kollar kavuşmuş, öylece durdu: kendini beğenmiş biri değildi, fakat şu an açıkça poz vermekteydi, çekici görünmeye çalışıyor ve başarıyordu da. Güldüm.) Evet?

TC: Şimdi de bir Jane Austen romanı. Onun romanlarında seksi beyler, popolarını hep şöminede ısıtırlar.

ADDIE (gülerek): Oh, Jake, doğru! Gerçekten!

JAKE: Ben kadın edebiyatını hiç okumam. Hiç okumadım. Okumayacağım da.

ADDIE: Sırf bu yüzden bir şişe şarap daha açacağım ve tek başıma bitireceğim.

(Jake masaya dönüp Addie'nin yanına oturdu, elini avucuna aldı; parmakları kenetlendi. Bunun kadın üzerindeki etkisi, insanı utandıracak kadar belirgin oldu; yüzü kızardı, boynunu kızıl benekler kapladı. Jake'e gelince, kadının ve kendi hareketinin farkında değil gibiydi. Daha çok, bana bakıyordu; ikimiz baş başaydık sanki.)

JAKE: Evet, biliyorum. Bunları dinledikten sonra şöyle düşünüyorsun: Eh, olay açığa çıkmış. Yapan Bay Quinn.

Geçen yıl, ben de böyle düşündüm. Addie az önce sana anlattıklarını geçen yıl bana anlattığında, kıçını arı sokmuş bir ayı gibi dışarıya fırladım. Doğruca şehre gittim. Şükran Günü olmasına aldırmaksızın, hemen o gece bütün Büro toplandık. Ortaya serdim: işte nedeni, işte katil. Kimse vaaay! demedi; şef hariç. “Ağır ol. Pepper,” dedi. “Suçladığın adam, tüy siklet değil. Peki kanıtların nerde? Bunların hepsi tahmin. Varsayım.” Herkes katıldı ona. “Hani kanıt?” dediler.

Kendimi kaybetmiş, bağırıyordum: “Neden burada olduğumu sanıyorsunuz? Hep birlikte kanıtı bulmalıyız! Quinn'in yaptığını biliyorum!” Şef, “Yerinde olsam daha dikkatli hareket ederdim,” dedi. “Tanrım, hepimizi kovdurabilirsin!”

ADDIE: Ertesi gün, buraya döndüğünde, Jake'in resmini çekebilmek isterdim. Görev uğruna bazen çocukları fırçalamak zorunda kalıyorum, ama hiçbiri senin kadar perişan görünmemiştir, Jake.

JAKE: Pek mutlu sayılmazdım. Doğrusu bu.

Büro bana arka çıktı; Robert Hawley Quinn'in yaşantısını kontrol etmeye başladık. Ama parmak uçlarına basarak yürümemiz gerekiyordu; şef Ölüm Hücresindeki bir katil kadar korkuyordu. BQ çiftliğini arama izni istedim, evleri, tüm araziyi. Geri çevrildi. Adamı sorguya çekmeme bile izin verm..

TC: Quinn kendisinden şüphelendiğini biliyor muydu?

JAKE (burnundan soluyarak): En başından beri. Valilikten biri kulağını bükmüş. Belki de valinin kendisi. Ayrıca Büro'daki çocuklar da söylemiş olabilir. Kimseye güvenmiyorum. Bu davayla ilgili kimseye.

ADDIE: Sen daha Rumpelstilskin diyene kadar, bütün kasaba öğrenmişti bile.

JAKE: Oliver Jaeger sağolsun. Ve Tom Henry. Hata bendeydi. Her ikisi de Nehir Komitesi'nde olduklarından onlara güvenebileceğimi, Quinn'i

tartışabileceğimizi, onları tabutlar hakkında uyarabileceğimi sandım. Dillerini tutmaya söz verdiler. Oysa onlara söyleyeceğime, tüm kasabayı toplantıya çağırıp nutuk atsam daha iyi olurmuş.
ADDIE: Sınıftaki oğlan çocuklarından biri parmağını kaldırıp: “Babam anneme birinin size tabut yolladığını söyledi, mezarlıktakilerden. Bay Quinn yapmış.” dedi. Ben de, “Ah Bobby,” dedim, “baban annenle şakalaşıyormuş yalnızca, masal anlatıyormuş.”
JAKE: Oliver Jaeger’ın masallarından birini. O piç, Hıristiyanlık alemindeki herkesi aramış. Sen de kalkmış, deli değildir, diyorsun.
ADDIE: Onu deli sanıyorsun çünkü o *senin* deli olduğuna inanıyor. İçtenlikle, yanıldığına inanıyor. Yani masum bir adama zulmettiğine. (Hâlâ Jake’e bakarak, ama bana hitap ederek) Oliver girdiği hiçbir yarışmayı kazanamazdı, ne sempati ne de akıl yarışmasını. Ama mantıklı biriydi, dedikoducu fakat iyi kalpli. Quinn ailesiyle akrabalığı vardı; Bob Quinn ikinci dereceden kuzeniydi. Fikirlerini neden şiddetle savunduğunu açıklar bu. Oliver’in kavgası, pek çoğunun da katıldığı gibi, Mavi Nehir Komitesi’nin kararıyla buradaki cinayetler arasında bir bağ olsa bile, neden Bay Quinn’in suçlandığıydı. Durumdan yakınan tek çiftçi o değildi ki. Walter Forbes’dan ne haber? Ya da Jim Johanssen? Throby ailesi. Miller’ler. Riley’ler. Neden illa Bob Quinn? Onu diğerlerinden ayıran özel şartlar neydi?
JAKE: O yaptı.
ADDIE: Evet, o yaptı. Biliyoruz. Ama daha çıngıraklı yılanları onun satın aldığını bile kanıtlayamıyorsun. Kanıtlasan bile..
JAKE: Canım viski istiyor.
ADDIE: Tamamdır, efendim. Başka isteyen?
JAKE (Addie içki almaya gidince): Haklı. Yılanları alanın o olduğunu biliyor ama kanıtlayamıyoruz. Biliyor musun, baştan beri o yılanların profesyonel kaynaklardan sağlandığına inandım: zehirini tıbbi laboratuvarlara satmak için besleyen üreticilerden. Asıl üreticiler Florida ve Texas’ta, ancak ülkenin dört yanına dağılmış yılan çiftlikleri de var. Son birkaç yılda çoğuna başvurduk; tek bir yanıt bile alamadık.

Ama içimden bir ses, o yılanların Lone Star eyaletinden geldiğini söylüyordu. Çok mantıklıydı, aradığını iyi kötü yandaki evde bulacağını bilen biri, neden kalkıp ta Florida’ya gitsin? Evet, Quinn sahneye çıktığı an, onu yılan konusunda -gerektiğince eğilmediğimiz bir konuda- kıstırmaya karar verdim. Özel araştırmalar ve yolculuk masrafları gerektiriyordu

çünkü. Şefin elini cebine almasına gelince; eh, cevizi takma dişle kırmak çok daha kolaydır. Texas Bürosu'nda yıllardır çalışan biri, bana bir iyilik borçluydu. Ona birkaç şey gönderdim: Quinn'in toplayabildiğim fotoğrafları ve öldürdükten sonra bir çamaşır ipine astığımız dokuz yılanın resimleri.
TC: Nasıl öldürdünüz onları?
JAKE: Tabancayla. Kafalarını uçurduk.
TC: Bir keresinde bir yılan öldürmüştüm. Bahçe çapasıyla.
JAKE: Bizimkileri çapayla filan öldüremezdin. Bir çentik bile açamazdın. En ufağı iki metreydi.
TC: Dokuz yılan, dedin. Mavi Nehir Komitesi'nde de dokuz üye vardı. Oldukça garip bir rastlantı.
JAKE: Bill, Texas'lı dostum, çok azimli oğlandır; Texas'ı bir ucundan diğerine taradı, tatilinin büyük kısmını yılan çiftliklerini dolaşarak, üreticilerle konuşarak geçirdi. Bir ay kadar önce beni aradı ve aradığını buldum, dedi; Bayan Garcia adında TexMex bir hanımın Nogales yakınlarında bir yılan çiftliği varmış. Buradan yaklaşık on saat çeker. Tabii eğer resmî bir araç kullanıyor ve saatte yüz kırk kilometre yapıyorsan. Bill benimle orada buluşmaya söz verdi.

Addie de benimle geldi. Gece yolculuğu yaptık; kahvaltımızı Bill'le birlikte bir Holiday Inn'de ettik. Sonra da Bayan Garcia'ya gittik. Yılan çiftliklerinden bazısı turist çeker; onunki öyle değildi; otoyoldan uzakta ve hayli küçük bir yerdi. Ama kadının elinde gerçekten etkileyici örnekler vardı. Biz oradayken, o devasa yılanlarla oynayıp durdu, alıp boynuna, kollarına doluyordu gülerek; dişlerinin neredeyse tamamı altındı. Önce erkek sandım onu; ayağındaki fermuarlı kovboy pantolonuyla tıpkı Pancho Villa'ya benziyordu.

Bir gözünde katarakt vardı; diğeri de fazla keskin değildi. Ama Quinn'in resmini hiç tereddütsüz teşhis etti. 1970 yılının ya haziran ya da temmuzunda çiftliği ziyaret ettiğini söyledi (Roberts'lar 5 Eylül 1970'de öldüler) yanında da genç bir Meksikalı varmış; Meksika plakalı küçük bir kamyonla gelmişler. Quinn hiç ağzını açmamış; Meksikalıyla kadın pazarlık yaparken öylece dinlemiş. Müşterilerine malı ne için aldıklarını sormak âdeti değilmiş fakat Meksikalı kendiliğinden açıklamış, dinsel bir törende kullanmak için bir düzine yetişkin çıngıraklı istiyormuş. Kadın hiç şaşırmamış; insanların ayinlerde kullanmak için sık sık yılan satın aldıklarını söyledi. Ama Meksikalı, yılanların yarım tonluk bir boğaya

saldırıp öldürebileceklerine dair garanti istemiş. Kadın da evet, demiş, olabilir; tabii yılanlara boğayla temas etmeden önce bir ilaç, amfetamin şırınga edilirse.

Nasıl yapılacağını göstermiş, Quinn de izliyormuş. Bize de gösterdi. Kadın bir sopa kullanıyordu, bir binici kırbacının yaklaşık iki katı uzunluğunda ve bir söğüt çubuk kadar esnek; ucuna da deri bir ilmek takılmış. Bir yılanın başını ilmeğe geçiriverdi, havaya kaldırdı ve karnına bir iğne batırdı. Meksikalıya birkaç deneme yaptırmış; gayet iyi becermiş.

TC: O Meksikalıyı daha önce hiç görmüş mü?

JAKE: Hayır. Tarif etmesini istedim, o da yirmi ile otuz arasında herhangi bir sınır kasabalı Meksikalıyı tarif etti. Parasını ödemiş; kadın yılanları ayrı kutulara koymuş, onlar da çekip gitmiş.

Bayan Garcia çok yardımsever bir hanımdı. İşbirliğine hazır. Ta ki önemli soruyu yöneltene dek: 1970 yılının belli bir yaz gününde kendisinden bir düzine çıngıraklı yılan satın alan iki kişiden birinin, Robert Hawley Quinn olduğuna dair yeminli ifade vermeye hazır mıydı? O anda suratı ekşidi. Hiçbir şey imzalamayacağını söyledi.

Yılanların iki kişiyi öldürmek için kullanıldığını açıkladım. O zaman suratını görmeliydin. Hemen eve girip kapıları kilitledi, panjurları indirdi.

TC: Onun ifadesi... Bunun yasal açıdan pek bir ağırlığı olmazdı.

JAKE: Ama Quinn'in karşısına dikilecek bir şeydi: bir açılış hamlesi. Yılanları arabaya koyan, Meksikalıydı ama onu Quinn tutmuştu, tabii. Biliyor musun? Meksikalının çoktan ölmüş, bomboş kırlarda bir yere gömülmüş olduğuna bahse girerim. Bay Quinn'in bir lütfu.

TC: Quinn'in geçmişinde bir yerde, psikotik saldırganlığa yatkın olduğunu kanıtlayan bir şey mutlaka olmalı.

(Jake başıyla doğruladı, doğruladı, doğruladı.)

JAKE: Beyefendi cinayetle gayet yakından tanışmıştı.

(Addie viskiyle döndü. Jake teşekkür edip onu yanağından öptü. Kadın yanına oturdu, yine elleri birleşti, parmakları kenetlendi.)

Quinn'ler buranın en eski ailelerindendir. Bob Quinn üç kardeşin en büyüğü. Hepsinin de BQ çiftliğinde hissesi olsa da patron, o.

ADDIE: Hayır, asıl patron karısı. Birinci dereceden kuziniyle, Juanita Quinn'le evlendi. Annesi İspanyoldu, kadının kanı bir Meksika yemeği kadar acı ve sıcak. İlk çocuğu doğumda öldü, o da bir tane daha doğurmayı reddetti. Ama herkes, Bob Quinn'in çocukları olduğunu bilir. Başka bir kasabadaki başka bir kadından.

JAKE: Adam savaş kahramanı. İkinci Dünya Savaşı sırasında deniz kuvvetlerinde albaymış. Kendisi hiç değinmez ama başkalarından dinlediğimize göre Bob Quinn tek başına, Hiroshima'daki bombadan daha fazla Japon öldürmüş.

Ancak savaştan hemen sonra, o kadar vatanperver olmayan, küçük bir cinayet daha işledi. Bir gece geç vakit şerifi arayıp BQ çiftliğine gelmesini ve birkaç cesedi toplayıp götürmesini istedi. Sığırlarını çalan iki kişiyi yakaladığını ve vurduğunu ileri sürüyordu. Bu onun öyküsüydü, kimse de karşı çıkmadı, en azından açıkça. Oysa gerçekte o iki adam sığır hırsızı değildi; Denver'lı kumarbazlardı ve Quinn'in onlara yüklüce bir borcu vardı. Vadesi gelen bir ödeme için BQ çiftliğine gelmişlerdi. Ellerine geçense, bolca kurşun oldu.

TC: Onu bu konuda sorguya çektin mi?

JAKE: Kimi?

TC: Quinn'i.

JAKE: Açık konuşmak gerekirse, onu *hiçbir* konuda sorguya çekmedim.

(Ağzı o tuhaf, alaycı gülümsemeyle çarpıldı; viskisindeki buzları tıngırdattı, biraz içti sonra kıkırdadı, derin, kaba bir kıkırdamaydı, balgam çıkarmaya çalışan birininki gibi.)

Son günlerde onunla epeyce sohbet ettim. Ama davayı üstlendiğim beş yıl boyunca adamla hiç tanışmadım. Onu görüyordum. Kim olduğunu biliyordum.

ADDIE: Şimdiyse iki muhabbetkuşu gibiler. İki ahbap çavuş.

JAKE: Addie!

ADDIE: Aman Jake, yalnızca takılıyorum.

JAKE: Bu alay edilecek bir şey değil. Benim için gerçek bir işkence.

ADDIE (erkeğin elini okşayarak): Biliyorum. Özür dilerim.

(Jake kadehini başına dikti, bitirdi, çarparak masaya koydu.)

JAKE: Ona bakmak. Onu dinlemek. Pis şakalarına gülmek. Ondan nefret ediyorum. Benden nefret ediyor. İkimiz de farkındayız.

ADDIE: Sana bir viski daha doldurayım.

JAKE: Otur yerine.

ADDIE: Belki de gidip Marylee'ye bir göz atsam iyi olur. Bakalım iyi mi.

JAKE: Kıpırdama.

(Ama Addie odadan kaçmak istiyordu, Jake'in kızmasından, suratını kaplayan o buz gibi öfkeden rahatsız olmuştu.)

ADDIE (pencereden dışarıya bakarak): Kar durdu.

JAKE: Okay Cafe. pazartesi sabahları dolar. Hafta sonunun ardından herkes haber almak için uğrar. Çiftçiler, işadamları, şerif ve çetesi, adliyeden insanlar. Ama o gün, Şükran Yortusu'ndan sonraki pazartesi yani, Okay hıncahınç doluydu, millet kucak kucağaydı ve herkes yaşlı kız kuruları gibi kikirdeşip duruyordu.

Neye gülüştüklerini tahmin edebilirsin. Tanrı, Tom Henry ile Oliver Jaeger'den razı olsun, bütün hafta sonunu Büro'dan gelen adamın, şu Jake Pepper'in Bob Quinn'i cinayetle suçladığını anlatarak geçirmişlerdi. Köşemde oturmuş farkında değilmiş gibi davranmaya çalışıyordum. Ama Bob Quinn de bizzat içeri girince, artık fark etmek zorunda kaldım; tüm kafenin soluğunu tuttuğunu duyabilirdin.

Şerifin yanındaki tabureye oturdu; şerif ona sarıldı, güldü ve bir kovboy narası attı. İçerdekilerin çoğu ona uydu, heheey, Bob! yaşasın, Bob! diye bağrıştılar. Evet efendim, Okay Cafe yüzde yüz Bob Quinn'in arkasındaydı. Bu adamın katil olduğunu kanıtlasam bile, daha onu tutuklamama kalmadan beni linç edeceklerini hissediyordum.

ADDIE (başı ağrıyormuşcasına, bir elini alnına bastırarak): Haklı. Bütün kasaba Bob Quinn'den yana. Kız kardeşimin bu konuya tahammül edememesinin nedenlerinden biri de bu. Jake'in yanıldığını, Bay Quinn'in iyi biri olduğunu söylüyor. Bu suçlardan Dr. Parsons'ın sorumlu olduğunu, bu yüzden de intihar ettiğini ileri sürüyor.

TC: Ama siz tabutu almadan çok önce ölmüştü o.

JAKE: Marylee çok tatlıdır ama fazla zeki sayılmaz. Özür dilerim Addie, ama durum böyle.

> (Addie elini Jake'inkinden çekti: uyaran bir jest, fakat haşin değil. Böylece Jake ayağa kalkıp odayı arşınlamakla özgür kaldı. Ayak sesleri cilalı parkede yankılanıyordu.)

Evet, Okay Cafe'ye dönelim. Ben ayrılmak üzereyken, şerif uzanıp kolumu yakaladı. Tam bir İrlandalı fırlamadır. Ve şeytana külahını ters giydirir. "Hey, Jake," dedi. "Bak, Bob Quinn'le tanışmanı istiyorum. Bob, bu Jake Pepper. Büro'dan." Quinn'in elini sıktım. Quinn dedi ki: "Bahsini çok duydum. Satranç oynuyormuşsun. Fazla oyun arkadaşı bulamıyorum. Birlikte oynamaya ne dersin?" Elbette, dedim, o da: "Yarın olur mu? Beşte filan gel. Birer kadeh atar, birkaç oyun oynarız."

İşte böyle başladı. Ertesi gün akşamüstü BQ çiftliğine gittim. İki saat oynadık. Benden daha iyi oyuncu gerçi, ancak ben de ilgisini çekecek kadar kazandım. Gevezenin teki, her şeyden konuşuyor: politika, kadınlar, seks,

somon avı, bağırsakların çalışması, Rusya yolculuğu, sığıra karşı ekin, cine karşı votka, Johnny Garson, Afrika'da çıktığı safari, din, İncil, Shakespeare, General McArthur'ın dehası, ayı avı, Reno fahişelerine karşı Las Vegas fahişeleri, borsa, zührevi hastalıklar, mısır gevreğine karşı ufalanmış buğday, altına karşı pırlanta, ölüm cezası (var gücüyle destekliyor), futbol, beyzbol, basketbol, *her şey.* Benim bu kasabaya çakılıp kalmamın nedeni dışında, her şey.

TC: Yani davadan bahsetmiyor muydu?

JAKE (volta atmaya ara vererek): Bahsetmemek meselesi değil. Ortada böyle bir dava yokmuş gibi davranıyordu. Ben konuyu açıyorum ama o hiçbir tepki göstermiyor. Clem Anderson'ın fotoğraflarını gösterdim: belki şaşkınlıktan bir şey yapar, diye umuyordum. *Herhangi* bir yorum. Ama o gözlerini yine satranç tahtasına çeviriyor, bir hamle yapıyor ve açık saçık bir fıkra anlatıyor.

Evet, Bay Quinn'le son birkaç aydır sık sık bir araya gelip oyun içinde oyun oynuyoruz. Aslına bakarsan, bugün geç vakit yine oraya gideceğim. Sen de... (parmağını benden yana uzatarak) benimle geleceksin.

TC: Beni bekliyor mu?

JAKE: Bu sabah aradım onu. Tek sorduğu: Satranç bilir mi?

TC: Bilirim. Ama izlemeyi yeğlerim.

> (Bir kütük düştü, çatırtısı dikkatimi şömineye çekti. Oynaşan alevleri seyrettim ve Addie'nin Quinn'i tarif etmesini Jake'in neden engellediğini düşündüm. Onu gözümün önüne getirmeye çalıştım; başaramadım. Onun yerine, Jake'in Mark Twain'den okuduğu paragrafı anımsamıştım: "Tüm yaratıklar arasında, insan en iğrencidir....kin güden bir tek, yalnızca odur....kötü niyetli tek yaratık da odur."
>
> Addie'nin sesi beni mide bulandırıcı dalgınlığımdan kurtardı.)

ADDIE: Ah, kar yine başladı. Ama çok hafif. Yalnızca uçuşuyor. (Sonra karın başlaması ölümlülüğü, zamanın uçuculuğunu çağrıştırmış gibi) Biliyor musun, neredeyse beş ay oldu. Onun için oldukça uzun bir süre. Genelde bu kadar beklemez.

JAKE (canı sıkılmış): Ne demek şimdi bu, Addie?

ADDIE: Benim tabut. Alalı hemen hemen beş ay oldu. Dediğim gibi, genellikle bu kadar uzatmaz.

JAKE: Addie! Ben buradayım. Sana hiçbir şey olmayacak.

ADDIE: Elbette, Jake. Oliver Jaeger'ı merak ediyordum. Tabutunu ne zaman alacak acaba? Bir düşünün, Oliver posta müdürü. Gelen postayı ayırıyor ve.. (Sesi ansızın şaşırtacak kadar titrek, incinmiş; kanaryaların tasasız konserini vurgular gibi özlem dolu) Her neyse, çok çabuk gerçekleşmeyecek.
TC: Neden?
ADDIE: Çünkü Ouinn'in önce benim tabutu doldurması gerekiyor.

Çıktığımızda saat beşi geçiyordu, hava durgun, karsızdı; havada, batmakta olan güneşin titrek, donuk ışıltısı, yeni doğan ayınsa soluk parlaklığı: dolunay ufukta bir tekerlek gibi ya da bir maske, arabanın camından bizi gözetleyen beyaz, özelliksiz, tehditkâr bir maske gibi yuvarlanmakta. Ana Cadde'nin sonunda, tam kasabanın kırlara açıldığı yerde, Jake bir benzin istasyonunu gösterdi: "İşte Tom Henry'nin yeri. Tom Henry, Addie, Oliver Jaeger: ilk Nehir Komitesi'nden geriye kalan üç kişi. Tom Henry'nin deli olduğunu söylemiştim. Öyledir. Ama şanslı bir deli. O aleyhte oy kullanmıştı. Böylece paçayı sıyırdı. Tom Henry'ye tabut yok."
TC: *Dimitrios için bir tabut.*
JAKE: Ne dedin?
TC: Eric Ambler'ın bir kitabı. Bir gerilim romanı.
JAKE: Kurmaca mı? (Başımla onayladım; yüzünü ekşitti) Bu saçmalıkları gerçekten okuyor musun?
TC: Graham Greene, birinci sınıf yazardı. Vatikan yakasına yapışana kadar. Ondan sonra, *Brighton Rock* kadar iyi bir şey yazamadı. Agatha Christie'yi beğenirim, bayılırım. Ve Raymond Chandler, büyük üslûpçu, aslında bir şair. Entrikaları karman çorman olduğu halde.
JAKE: Çerçöp. Onlar gündüz gözüyle düş gören tipler, bir daktilonun başına çöküp içlerindekini kusuyorlar, tek yaptıkları bu.
TC: Demek Tom Henry'e tabut yok. Peki ya Oliver Jaeger?
JAKE: O da alacaktır. Bir sabah postaneyi karıştırır, gelen posta torbalarını boşaltırken, üzerinde adı yazan, kahverengi bir kutu çıkacak karşısına. Şu kuzen meselesini unut; Bob Ouinn'in kafasına kutsal hareler takıp durduğunu da. Aziz Bob onun birkaç ilahiyle bu işten sıvışmasına izin vermeyecektir. Eğer Aziz Bob'u tanıyorsam tabii. Bence yontma bıçağını çoktan kullandı, küçük bir şey yonttu ve Oliver Jaeger'ın resmini içine yerleştirdi bile...

(Jake'in sesi yavaşladı, durdu, sanki birbirine bağlı bir hareketmiş gibi ayağı fren pedalına gitti: araba kaydı, yön değiştirdi, toparlandı; yola

devam ettik. Ne olup bittiğini biliyordum. Tıpkı benim gibi o da Addie'nin acınası yakınmasını anımsamıştı: "... Quinn'in önce benim tabutu doldurması gerekiyor." Dilimi tutmaya çalıştım, başaramadım.)

TC: Ama bunun anlamı..

JAKE: Artık farları yakmalı.

TC: Bu, Addie ölecek, demektir.

JAKE: Yoo, hayır! Bunu söyleyeceğini biliyordum. (Avucuyla direksiyona vurdu) Addie'nin çevresine bir duvar ördüm. Ona 38'lik bir Detective Special verdim, kullanmasını da öğrettim. Birini yüz metreden iki kaşının arasından vurabilir. Tek bir darbeyle bir tahtayı ikiye bölecek kadar karate öğrendi. Addie akıllıdır; tongaya basmaz. Ayrıca ben de buradayım. Onu gözlüyorum. Quinn'i de gözlüyorum. Diğerleri de öyle.

(Güçlü tutku, giderek teröre dönüşen korku, Jake Pepper kadar sağduyulu birinin mantığını dahi tahrip edebilir -aldığı önlemler Clem Anderson'ı bile kurtaramamıştı. Bu noktayı onunla tartışmaya hazır değildim, en azından bu kadar mantıksız bir haldeyken, ama neden, Oliver Jaeger'ın çoktan mahkûm olduğunu bile bile, Addie konusunda bu kadar güveniyordu ki kendisine? Onun kurtulacağına? Çünkü eğer Quinn planına sadık kalırsa, kesinlikle Addie'yi ortadan kaldırması, bir sonraki adımını atmadan önce onu sahneden uzaklaştırması gerekecekti. Ancak ondan sonra ikinci dereceden kuzeni ve güvenilir savunucusu olan, yerel posta müdürüne bir paket gönderecekti.)

TC: Addie'nin dünyayı dolaştığını biliyorum. Ama bence bir kez daha dolaşmasının zamanı gelmiş.

JAKE (gaddarca): Buradan ayrılamaz. Şimdi olmaz.

TC: Ya? Bana pek intihar eğilimli biri gibi gelmedi de.

JAKE: Bir kere okul yüzünden. Okul hazirana kadar açık.

TC: Jake! Tanrı aşkına! Şu anda nasıl *okuldan* söz edebiliyorsun?

(Işık sönük olsa da yüzündeki utanmış ifadeyi, çıkık çenesini seçebiliyordum.)

JAKE: Tartıştık bunu. Marylee'yi alıp uzun bir gemi yolculuğuna çıkmasını, filan. Ama hiçbir yere gitmek istemiyor. Dedi ki: "Köpekbalıklarına yem gerek. Eğer köpekbalığını avlayacaksak, oltanın ucu boş kalmamalı."

TC: Yem de Addie olacak? Kaplanın saldırısını bekleyen bir oğlak.

JAKE: Dur bir dakika. Ortaya koyuş biçiminden hoşlanmadım.

TC: Sen nasıl koyardın peki?

JAKE: (Suskunluk)
TC: (Suskunluk)
JAKE: Addie, Quinn’in aklında. Gerçekten. Adam sözünü tutmaya niyetli. İşte o zaman yakasına yapışacağız; yeltendiği anda. Tam perde kalkınca ve ışıklar açıkken yakalayacağız onu. Riski var tabii, kesinlikle; ama göze almamız gerekiyor. Çünkü, eh, dürüst olmak gerekirse, elimize geçecek tek lanet olası fırsat bu olabilir.

(Başımı cama dayadım: Addie’nin geriye attığı güzel boynunu ve parlayan kızıl şarabı tek bir nefis yudumla içişini seyrettim. Kendimi zayıf, güçten düşmüş hissettim; Jake’den nefret ettim.)

TC: Addie’den hoşlandım. Hem gerçek biri, hem de gizemli. Neden hiç evlenmediğini merak ediyorum.
JAKE: Aramızda kalsın, Addie benimle evlenecek.
TC (içgözüm hâlâ başka yerlerdeydi; aslında hâlâ Addie’nin şarabı içişini izliyordu): Ne zaman?
JAKE: Gelecek yaz. İznimi alınca. Kimseye söylemedik henüz. Marylee hariç. Şimdi anlıyor musun? Addie *güvende*, ona bir şey olmasına izin vermem, onu seviyorum, onunla evleneceğim.

(Gelecek yaz: bir ömür kadar uzakta. Daha da yükselmiş dolunay, şimdi daha beyaz görünen, karda parlayan çayırlarda koşuşan çakallar tarafından selamlanıyor. Sığır kümeleri soğuk, karlı tarlalarda bekleşiyor; ısınmak için birbirine sokulmuş. Kimisi ikili duruyor. Gözüme iki benekli dana çarpıyor; yan yana, teselli bulmak, korunmak için birbirlerine yaslanmışlar: tıpkı Jake ve Addie gibi.)

TC: Evet, tebrikler. Harika bir şey bu. Çok mutlu olacağınızdan eminim.

Az sonra etkileyici, dikenli telle kaplanmış bir çit, toplama kamplarındaki yüksek çitlerin benzeri, otoyolun her iki yanını da sınırladı; BQ çiftliğinin başladığını haber veriyordu: Beş bin dönüm ya da ona yakın. Camı indirdim, içeriye buz gibi, taze karın ve eski samanın tatlı kokusunu taşıyan keskin hava doldu. Otoyoldan ayrılıp tahta, iki yana açılır kapıdan geçerken, Jake, “İşte geldik,” dedi. Girişte, farlarımız çok güzel harflerle işlenmiş bir tabelayı aydınlattı: *BQ Çiftliği/R.H. Quinn/Mal Sahibi.* Mal sahibinin adının altına bir çift çapraz balta çizilmişti; çiftliğin logosu muydu yoksa aile arması mı? Her iki halde de, bir çift uğursuz balta uygun düşüyordu, doğrusu.

Yol dardı, iki yanında yaprakları dökülmüş ağaçlar sıralanıyordu, dalların gölgeleri arasında arada bir parlayan hayvan gözleri sayılmazsa,

karanlıktı. Ağırlığımızla gıcırdayan, tahta bir köprüden geçtik, suyun sesini duydum, derin, boğuk bir çağıltıyla akıyordu, Mavi Nehir olmalıydı ama göremiyordum, çünkü ağaçlar ve kar kümeleri gizlemişti; yol boyu ses izledi bizi, nehir bizimle beraber akıyordu: zaman zaman ürkütücü bir şekilde sessiz, sonra ansızın çağlayanların, şelalelerin kırılmış müziğiyle çağıl çağıl.

Yol genişledi. Ağaçlara serpiştirilmiş ampuller karanlığı deliyor. Çok güzel bir erkek çocuk, çıplak bir ata binmiş, sarı saçları dalgalanan bir oğlan, bize el salladı. Bir dizi lambayla aydınlatılmış, televizyondan yükselen şamatanın sarstığı kulübenin önünden geçtik; işçilerin evleri. Önümüzde, çevresindekilerden belirgin bir biçimde ayrılan asıl ev, Bay Quinn'in evi duruyordu. Geniş, büyük, iki katlı ahşap yapının önünde boydan boya uzanan bir verandası vardı; tüm pencereler karanlık olduğundan, terk edilmişe benziyordu.

Jake korna çaldı. Aynı anda, merasim kıtasının trampetleri gibi, bir ışık demeti verandaya yayıldı; lambalar üst kattaki pencereleri ışığa boğdu. Ön kapı açıldı; bir erkek dışarı çıktı, bizi selamlamak için bekledi.

BQ çiftliğinin sahibiyle ilk karşılaşmam, Jake'in Addie'yi adamı tarif etmekten niçin alıkoyduğunu açıklamıyordu. Fark edilmeden yanından geçilip gidilecek biri değildi, ama görünüşü aman aman olağandışı da sayılmazdı; yine de şaşırmıştım: *Bay Quinn'i tanıyordum.* Emindim. Bir şekilde, kuşkusuz çok eskiden, Robert Hawley Quinn'le karşılaştığıma yemin edebilirdim; sanki birlikte korkutucu bir deneyimi paylaşmıştık ve bu öyle rahatsız edici bir maceraydı ki, hafızamız şefkatle örtüvermişti üstünü.

Ayağında yüksek topuklu, pahalı çizmeler vardı, ama onlarsız bile boyu bir seksenin üzerindeydi, kamburunu çıkarıp omuzlarını düşüreceğine dik dursaydı, boylu poslu, oldukça hoş bir endam sunabilirdi. Uzun, maymunsu kolları vardı; elleri dizlerine değiyordu, parmaklarıysa uzun, becerikli, garip biçimde soyluydu. Bir Rachmaninoff konserini anımsadım; Rachmaninoff'un elleri de tıpkı Quinn'inkiler gibiydi. Quinn'in yüzü geniş ama etsizdi, yanakları çökük, doğadan sertleşmiş, bir ortaçağ köylüsünün, dünyanın olanca derdini sırtlamış, sabanın gerisindeki adamın yüzüydü bu. Ama Quinn budala, ağır sorumlulukların altında ezilmiş bir köylü değildi. İnce tel çerçeveli gözlük takmıştı, bu profesyonel gözlüğün kalın camlarının gerisindeki gri gözler ele veriyordu onu: uyanık, kuşkucu, zeki, kötülükle pırıl pırıl, kendini beğenmiş, üstünlük taslayan gözler. Gülüşü de, sesi de konuksever, sahte bir güleryüzlülükle doluydu. Ama bir sahtekâr değildi.

Bir idealist, bir misyonerdi; kendine vazifeler saptıyordu ve bunlar onun putu, dini, kimliğiydi; evet, sahtekâr değildi, bir fanatikti; aynı anda, hâlâ verandada dururken, belleğimin derinliklerinden su yüzüne çıkıverdi: Bay Quinn'le daha önce nerede ve nasıl karşılaştığımı anımsadım.

O uzun ellerinden birini Jake'e uzattı; diğer elini, sert, kırçıl, yele gibi uzun saçlarından geçirdi; çiftçi dostları arasında pek yaygın olmayan bir uzunluktaydı saçları; her cumartesi berbere gidip kısacık kestiren ve şampuanla yıkatırmış gibi görünenlerden farklıydı. Burun deliklerinden ve kulaklarından kırçıl kıllar fışkırıyordu. Kemeri dikkatimi çekti; tokasını, altın ve kırmızı mineyle işlemiş iki balta süslüyordu.

QUINN: Hey, Jake. Juanita'ya dedim ki, bak tatlım, o korkak bugün görünmeyecektir. Karı bahane edecek.
JAKE: Sen buna *kar mı* diyorsun?
QUINN: Yalnızca takılıyorum, Jake. (Bana) Buradaki karı bir görmelisiniz! 1952'de tam bir hafta, evden çıkabilmek için tavan arasındaki pencereyi kullanmak zorunda kaldım. Yedi yüz baş sığır kaybettik, hepsi de benim Santa Gertrudis'ler: Ha ha! Ne kıştı ama! Evet efendim, satranç oynar mısınız?
TC: Tıpkı Fransızcam gibi. *En peu*.[10]
QUINN (gıdaklar gibi gülerek, sahte bir neşeyle baldırlarına vurarak): Evet, biliyorum. Bizim gibi taşralı çocukların derisini yüzmeye gelen şehirli bir düzenbazsın. Hem Jake'le, hem de benimle aynı anda oynayıp ikimizi de gözü kapalı yeneceğine bahse girerim.

> (Geniş, yüksek bir holde onu izleyerek büyük bir odaya girdik; ağır, devasa İspanyol mobilyalar, kanepeler ve koltuklar ve masalar ve geniş mekândaki eşyalarla orantılı barok aynalarla tıkış tıkış bir katedral. Zemin, tuğla kırmızısı Meksika çinisiyle kaplıydı, üzerine yer yer Navajo kilimleri atılmıştı. Duvarın biri tamamen düzensiz kesilmiş granit bloklarıyla örtülmüştü; bu mağaramsı granit duvarda, bir bütün öküzün kızartılabileceği büyüklükte bir şömine vardı; içinde yanan hafif ateşse, ormandaki incecik bir sürgün kadar cılız kalmıştı.
>
> Ama şöminenin yakınında oturan kişi, hiç de önemsiz biri değildi. Quinn tanıştırdı: "Karım, Juanita." Kadın bizi başıyla selamladıysa da, dikkatini tam karşısındaki televizyon ekranından ayırmadı: televizyon sessiz çalışmaktaydı; dilsiz görüntülerin tuhaf titreyişlerini, görsel

gürültüler çıkaran bir yarışma programını izliyordu. Oturduğu koltuk bir zamanlar bir İber şatosunun taht salonunu süslemiş olabilirdi; koltuğu, titrek küçük bir Chihuahua köpek ve kucağındaki sarı gitarla paylaşıyordu.

Jake'le ev sahibimiz abanoz-fildişi karışımı gözalıcı bir satranç takımının durduğu masaya yerleştiler. Oyunun başlamasını seyrettim, birbirlerine takılmalarını dinledim. Çok garipti: Addie haklıydı, gerçekten de iki dost, iki ahbap çavuş gibiydiler. Bir süre sonra kalkıp şöminenin yanına gittim; suskun Juanita'yı biraz daha keşfetmeye kararlıydım. Yakınına oturdum ve sohbeti başlatacak bir konu aradım. Gitar? Ya da kıskançlıkla bana doğru havlamaya başlayan titrek Chihuahua?)

JUANITA QUINN: Pepe! Seni aptal sivrisinek!

TC: Rahatsız olmayın. Köpekleri severim.

(Bana baktı. Ortadan ayrık ve gerçek olamayacak kadar siyah saçları, kafasına yapışıktı. Yüzü yumruk gibiydi: hatları ince, birbirine yakın. Kafası vücuduna göre fazla büyüktü, şişman değilse de kilosu olması gerekenden fazlaydı, fazlalığın çoğu da göğsüyle karnı arasına dağılmıştı. Ancak ince, düzgün bacakları vardı, ayaklarında bir çift son derece güzel boncuklu Kızılderili çarığı. Sivrisinek kesik kesik havladı, ama bu kez kadın aldırmadı. Dikkatini yeniden televizyona yöneltti.)

Merak ettim: Neden sesini kapattınız?

(Can sıkıntısıyla dolu akik gözleri bana çevrildi. Soruyu yineledim.)

JUANITA QUINN: Tekila içer misiniz?

TC: Evet, Palm Springs'de nefis Margarita yapan küçük bir mezbele var.

JUANITA QUINN: Bir erkek tekilayı sek içer. Limonsuz. Tuzsuz. Sek. Biraz ister miydiniz?

TC: Elbette.

JUANITA QUINN: Ben de. Ama ne yazık ki, hiç yok. Evde bulunduramıyoruz. Bulundursak, hepsini içerdim; karaciğerim kururdu.

(Hastalığı ifade etmek için parmaklarını şaklattı. Sonra sarı gitara dokundu, tellerini tıngırdattı, bir ezgi çaldı, ustalık isteyen, tanımadık melodiye bir dakika kadar mutlu mutlu mırıldanarak eşlik etti. Durunca yüzü yeniden düğümlendi.)

Eskiden her gece içerdim. Her gece bir şişe tekila içer sonra yatar ve bir bebek gibi uyurdum. Tek bir gün bile hastalanmadım; iyi görünüyor,

kendimi iyi hissediyor, iyi uyuyordum. Artık değil. Şimdi gribin biri bitiyor biri başlıyor, başağrıları, romatizma; üstelik gözümü bile kırpmıyorum. Tek nedeni doktorun tekila içmemi engellemesi. Ama hemen yargıya varmayın. Ayyaş biri değilim ben. Dünyadaki bütün şarap ve viskiyi alıp Grand Canyon'a dökebilirsiniz. Benim tek sevdiğim içki, tekiladır. Şu koyu sarı olanından. En çok onu severim. (Televizyonu gösterdi) Sesini niçin kapattığımı sordunuz. Bir tek hava raporunu dinlemek istediğim zamanlar açarım sesini. Bunun dışında yalnızca izler ve söylenenleri hayal ederim. Gerçekten dinlersem hemen uykum geliyor. Oysa tahayyül etmek beni uyanık tutuyor. Ve uyanık kalmam gerek -en azından gece yarısına kadar. Aksi halde sabaha kadar uyuyamam. Nerede oturuyorsunuz?
TC: Daha çok, New York’da.
JUANITA QUINN: Her yıl ya da iki yılda bir New York’a giderdik. Rainbow Salonu: işte manzara dediğiniz orada. Ama eski tadı kalmadı artık. Hiçbir şeyin kalmadı. Kocam, Jake Pepper’ın eski bir dostu olduğunuzu söyledi.
TC: On yıldır tanırım kendisini.
JUANITA QUINN: Neden kocamın bu işle ilgisi olduğunu sanıyor?
TC: İş?
JUANITA QUINN (şaşırmış): Mutlaka *duymuş* olmalısınız. Evet, Jake Pepper neden kocamın karıştığına inanıyor?
TC: Jake, kocanızın karıştığına mı *inanıyor?*
JUANITA QUINN: Bazılarına göre, öyle. Kız kardeşim dedi ki..
TC: Peki ama siz ne düşünüyorsunuz?
JUANITA QUINN (Chihuahua’yı kaldırıp göğsüne bastırarak): Jake için üzülüyorum. Çok yalnız olmalı. Ve yanılıyor; burada hiçbir şey yok. Hepsi unutulmalı. O da evine dönmeli, (gözler kapalı; bıkkın bir sesle) Eh, kim bilir? *Ya da* kim aldırır? Ben aldırmam. *“Ben değil, dedi Örümcek, Sineğe. Ben değil."*

Az ötede, satranç masasında bir şamatadır gidiyordu. Zaferini kutlayan Quinn, bağıra çağıra kendini tebrik etmekteydi: “Aslansın be! Beni buraya kıstırdığını sanmıştın, değil mi? Ama vezirini hareket ettirdiğin an.. Büyük Pepper için yolun sonu!’’ Kaba bariton sesi, tonozlu odada bir opera yıldızının *brio'su* gibi çınlıyordu. “Şimdi sen, genç adam,” diye seslendi bana. “Bir oyuna ihtiyacım var. Gerçek bir meydan okumaya! Bizim Moruk Pepper elime su dökemez benim.” Özür dilemeye giriştim; Quinn’le satranç oynama düşüncesi gözümü korkuttuğu gibi yorucuydu da; onu

yenebileceğime, bu kibir kalesini zaferle fethedebileceğime inansaydım, belki farklı hissederdim. Bir keresinde okulda bir satranç şampiyonasını kazanmıştım, fakat bu yıllar önceydi; oyun bilgim, uzun zamandır aklımın tavan arasına kaldırılmıştı. Her neyse, Jake bir işaret çakıp doğrulunca ve iskemlesini bana uzatınca, razı oldum, Juanita Quinn'i televizyon ekranının sessiz çırpınışlarıyla baş başa bırakarak kocasının karşısına geçtim; Jake yüreklendirici varlığıyla arkamda duruyordu. Ama Quinn duraksamama, ilk hamlelerimin kararsızlığına bakarak kolay lokma olduğuma karar vermişti, Jake'le daha önce başlattıkları, fotoğraf makineleri ve fotoğrafçılık hakkındaki sohbeti sürdürüyordu.

QUINN: Kraut'lar iyidir. Hep Kraut kamera kullanırım. Leica. Rolliflex. Ancak Japonlar piyasanın canına okuyor. Japonların son numaralarından bir tane aldım, bir deste oyun kâğıdı kalınlığında bir makara filmle tam beş yüz resim çekebiliyor.

TC: O makineyi bilirim. Pek çok fotoğrafçıyla çalıştım, kimisi onu kullanıyordu. Richard Avedon'ın vardı bir tane. İşe yaramaz, derdi.

QUINN: Aslına bakarsan, benimkini henüz denemedim. Umarım dostun yanılıyordur. O oyuncağa ödediğim parayla, ödüllük bir boğa satın alabilirdim.

(Ansızın Jake'in, parmaklarıyla omuzuma bastırdığını duyumsadım, bunu, konuyu sürdürmem için mesaj yolladığı şeklinde yorumladım.)

TC: Bu sizin hobiniz mi. Fotoğrafçılık, yani?

QUINN: Arada bir. Bir başlar bir bırakırım. Ödül kazanan sığırlarımın resmini çeken şu profesyonellere avuç dolusu para ödemekten bıkınca, fotoğraf çekmeye başladım. Çevredeki değişik üreticilere ve alıcılara göndermek için. En az onlar kadar iyi yapabileceğimi anlamıştım, böylece param cebimde kaldı.

(Jake'in parmakları omuzumu bir kez daha dürtükledi.)

TC: Portre de çekiyor musunuz?

QUINN: Portre mi?

TC: İnsanların.

QUINN (alaylı): Bana kalırsa *portre* denmez onlara. Enstantaneler belki. Sığırların dışında daha çok doğa resimleri çekiyorum. Manzaralar. Fırtınalar. Çiftlikteki mevsimler. Buğday henüz yeşilken ve sonra, sararınca. Nehrim... nehrimin taşkın halini gösteren birkaç mükemmel resmim var.

(Nehir. Jake'in konuşmaya hazırlanır gibi genzini temizlediğini duyunca, sinirlerim gerildi; ama konuşmak yerine, parmaklarının

baskısını artırdı. Vakit kazanmaya çalışarak, bir piyonla oynadım.)
TC: O zaman daha çok renkli çekiyorsunuzdur?
QUINN (başıyla onaylayarak): Bu yüzden de kendim basıyorum. Elindekini şu laboratuvarlara yollarsan, geriye neyin geleceğinden hiç emin olamazsın.
TC: Ah, demek bir karanlık odanız var?
QUINN: Adı buysa, evet var. Gösterişli bir şey değil.
(Jake'in boğazı bir kez daha hırıldadı, bu sefer niyeti ciddiydi.)
JAKE: Bob? Sana sözünü ettiğim resimleri anımsıyor musun? Şu tabut resimlerini. Hızlı kamerayla çekilmişti.
QUINN: (sessizlik)
JAKE: Bir Leica'yla.
QUINN: İyi de benimkiyle değil. Benim eski Leica'yı Afrika'nın derinliklerinde bir yerde kaybettim. Zencinin biri yürüttü. (Satranç tahtasına bakarak, yüzünde şakacıktan yılmış, gözü korkmuş bir ifadeyle) Ne? Seni küçük namussuz! Sinsi! Şuraya bak, Jake. Dostun neredeyse mat ediyordu beni. *Neredeyse...*

Doğruydu; bilinçaltı yeniden can bulan bir yetenekle abanoz ordumu hiç farkında olmadan, ancak dikkate değer bir beceriyle sürüyordum, gerçekten de Quinn'in şahını tehlikeli bir pozisyona sokmayı başarmıştım. Bir bakıma pişmandım bu başarıdan, çünkü Quinn bunu, Jake'in sorgusunun açısını saptırmak, ansızın hassaslaşan konuyu fotoğraftan yine satranca çevirmek için kullanıyordu; öte yandan gururlanmıştım: kusursuz oynayarak kazanabilirdim, an meselesiydi. Quinn çenesini kaşıdı, gri gözlerini şahına dikti; şu andaki misyonu onu kurtarmaktı. Benim için satranç takımı bulamamıştı ama, zihnim bir zaman palamarına bağlanmış olan, yaklaşık yarım yüzyıldır uyuyan anılarla uyuşmuştu.

Yazdı ve ben beş yaşındaydım, akrabalarımın yanında, küçük bir Alabama kasabasında yaşıyordum. O kasabanın da bir nehri vardı; kıpırtısız, çamurlu ve su engerekleriyle, bıyıklı yayınbalıklarıyla dolu olduğu için nefret ettiğim bir nehir. Her ne kadar vahşi burunlarından nefret etsem de, yayınbalığı yemekten hoşlanırdım, hele kızartılmış ve ketçapa batırılmışsa; tıpkı aşçımızın sık sık yaptığı gibi. Adı Lucy Joy'du,[11] ama ondan daha neşesiz birini göımedim desem, yeridir. Güçlü kuvvetli, siyah bir kadındı, içine kapalı, aşırı ciddi; yalnızca, çamdan yapılmış kiliselerin

birindeki koroda şarkı söylediği pazar günleri yaşardı sanki. Ancak bir gün Lucy Joy dikkate değer bir değişime uğradı. Onunla mutfakta yalnızdık, durup dururken Rahip Bobby Joe Snow'dan bahsetmeye başladı, adamı öyle bir heyecanla tarif ediyordu ki, benim hayal gücümü de tutuşturdu: adam mucizeler yaratıyordu, ünlü bir gezgin vaizdi, yakında bu kasabaya gelecekti; Rahip Snow önümüzdeki hafta bekleniyordu, vaaz vermek, vaftiz etmek ve ruhları kurtarmak için! Beni götürmesi için Lucy'ye yalvardım, o da gülümsedi ve kabul etti. Aslında ona eşlik etmem şarttı. Rahip Snow beyazdı ve izleyicileri de beyazlardı. Lucy de aralarına karışmanın tek yolunun, vaftiz edilecek küçük, beyaz bir çocuğu yanında götürmek olduğunu hesaplamıştı. Doğal olarak, beni neyin beklediğini açıklamadı. Bir hafta sonra, Rahip'in kamp toplantısına katılmak üzere yola koyulduğumuzda tek tahayyül ettiğim, cennetten gönderilmiş kutsal bir adamın, körlerin gözlerini açacağı ya da kötürümleri yürüteceği türünden bir dramaydı.

Fakat doğruca nehre yöneldiğimizi görünce, huzursuzlandım; oraya varıp da yüzlerce insanın kıyıda toplanmış olduğunu, bu beyaz, kaba saba çöp yığınının ayak vurup haykırdığını görünce, durakladım. Lucy'nin gözü dönmüştü; beni buram buram terleyen güruhun arasına çekti. Şıngırdayan ziller, sıçrayan gövdeler; diğerlerini bastıran bir sesi, tekdüze gürleyen bir baritonu duyabiliyordum. Lucy de şarkı söylüyor, inliyor, sallanıyordu. Mucizevi bir şekilde bir yabancı beni kaldırıp omuzlarına aldı, mütehakkim sesli adamı bir an için görebildim. Nehre girmişti, su beyaz giysisinin beline kadar geliyordu; sırılsıklam, karmakarışık saçları gri ve aktı, göğe doğru uzanmış uzun elleri, nemli öğle güneşine yakarıyordu. Yüzünü görmeye çalıştım, bunun Rahip Bobby Joe Snow olduğunu biliyordum; ama daha görmeme kalmadan, benim hayır sahibi beni yeniden yere, vecd halindeki ayakların, dalgalanan kolların, titreyen teflerin yarattığı o iğrenç karışıklığın ortasına bırakıverdi. Eve dönmek için yalvardım ama Lucy, zaferden sarhoş, beni tuttu. Güneş çalkalandı; boğazımda kusmuk tadı hissettim. Ama kusmadım; onun yerine haykırmaya, yumruk sallamaya ve çığlık atmaya başladım; Lucy beni nehre doğru çekiyor, kalabalık da bize yol açmak için ikiye ayrılıyordu. Nehir kıyısına ulaşana dek mücadele ettim, sonra durdum, gördüğüm sahne karşısında sustum. Nehrin içindeki beyaz giysili adam, sırtüstü uzanmış genç bir kızı tutuyordu; onu ansızın suya batırmadan önce İncil'den birkaç mukaddes cümle okudu, sonra yeniden kaldırdı; kız ağlayarak, çığlık çığlığa bağırarak kıyıya doğru sendeledi. Şimdi rahibin

maymun kolları bana uzanmıştı. Lucy’nin elini ısırdım, pençesinden kurtulmak için debelendim. Fakat köylü çocuklardan biri beni yakaladı, suya fırlattı. Gözlerimi yumdum; İsa’nın saçlarının kokusunu duydum, rahibin beni aşağıya, boğan karanlığa bastıran, sonra, saatler sonra kaldıran kollarını hissettim. Gözlerim açıldı, onun gri, deli gözleriyle karşılaştı. Yüzü, geniş ama zayıf, yaklaştı ve beni dudaklarımdan öptü. Bir top ateşi gibi patlayan yüksek kahkahasını işittim: “Şah mat!”

QUINN: Şah mat!
JAKE: Allah kahretsin, Bob. Yalnızca nezaket gösterdi. Yenmene izin verdi.

> (Öpücük dağıldı; rahibin yüzü geriye çekildi, yerini hemen hemen aynısı bir yüz aldı. İşte, Bay Quinn’i ilk görüşüm, yaklaşık elli yıl önce, Alabama’da olmuştu. Daha doğrusu, kopyasını: Boby Joe Snow, gezici vaiz.)

QUINN: Ne dersin, Jake? Bir dolar daha kaybetmeye hazır mısın?
JAKE: Bu gece, olmaz. Sabah Denver’a gideceğiz. Bu dostumun uçağa yetişmesi gerekiyor.
QUINN (bana): Tüh! Bu seferki sayılmaz. Yakında yine gel. Yazın gel de seni balık avına götüreyim. Onun da eski tadı kalmadı ya. İlk oltada üç kiloluk alabalık garantiydi. Yani nehrimi mahvetmelerinden önce.

> (Juanita Quinn’e veda etmeden ayrıldık; horul horul uyuyordu. Quinn bizimle arabaya kadar geldi: “Dikkatli olun!” diye uyardı el sallarken; arka lambalarımız görünmez oluncaya kadar bekledi.)

JAKE: Eh, sayende bir şey öğrenebildim. O resimleri kendisinin bastığını artık *biliyorum.*
TC: Evet, neden Addie’nin onu tarif etmesini engelledin bakalım?
JAKE: İlk izlenimini etkileyebilirdi. Onu yansız bir gözle görmeni ve neler gördüğünü anlatmanı istedim.
TC: Daha önce gördüğüm birini gördüm.
JAKE: *Quinn'i* mi?
TC: Hayır, Quinn’i değil. Ama ona çok benzeyen biri. İkiz kardeşi.
JAKE: Daha açık konuşsana.

> (O yaz gününü, vaftizimi anlattım; Quinn ile Rahip Snow arasındaki benzerlikler, onları birleştiren lifler öyle açık seçikti ki; ama hissettiklerimi iletmek için fazla duygusal, metafizik konuştum ve

Jake'in düş kırıklığına uğradığını gördüm: benden Quinn'in kişiliği, güdüleri hakkında düşündüklerini aydınlatacak bir dizi mantıklı yorum, bozulmamış, pragmatik gözlem bekliyordu.

Jake'in umudunu boşa çıkarmış olmanın kederiyle, sustum. Yine de otoyola varıp kasabaya doğru yollandığımızda, anılarımın olanca karmaşıklığıyla, pek zavallıca dile getirdiğim şeyi kısmen yorumlamayı başarmıştı.)

Demek Bob Quinn kendini Tanrı *sanıyor.*

TC: Sanmıyor. Biliyor.

JAKE: Emin misin?

TC: Kesinlikle. Tabutları yontan adam, Quinn.

JAKE: Ve yakında bir gün kendininkini yontacak. Öyle olmazsa benim adım da Jake Pepper değil.

Ondan sonraki birkaç ay Jake'i haftada en az bir kez, genellikle pazarları, Addie'nin evinden aradım, böylece ikisiyle de konuşma şansım oluyordu. Jake sohbeti genellikle şu sözlerle başlatıyordu: "Üzgünüm, ortak. Yeni bir haber yok." Ama bir pazar, Jake Addie'yle düğün tarihini kararlaştırdıklarını bildirdi: 10 Ağustos. Addie de ekledi: "Umarım gelebilirsin." Tarih, Avrupa'ya yapacağım üç haftalık geziyle çakışıyordu ama yine de söz verdim; tarihlerle oynayacaktım artık. Ancak düğün tarihini değiştirenler gelinle güvey oldu, balayı sırasında ('Honolulu'ya gidiyoruz!') Büro'da Jake'in yerini alacak olan ajan, sarılığa yakalanmış, düğün de eylülün birine ertelenmişti. "Ne şanssızlık," dedim Addie'ye. "Ama o zamana kadar dönmüş olurum; orada olacağım."

Ağustos başlarında Swissair'le İsviçre'ye uçtum ve Alpler'deki bir köyde birkaç hafta, ebedi karlar arasında güneşlenerek tembellik ettim, uyudum, yedim, tüm Proust'u yeniden okudum ki, bu yer sarsıntısının oluşturduğu dev bir dalgaya, bilinmeyen bir hedefe dalmaktan farksızdı. Yine de aklım sık sık Bay Quinn'e takılıyordu; ara sıra, uyurken kapıya vuruyor ve rüyalarıma giriyordu, bazen kendisiydi, gri gözleri tel çerçeveli gözlüklerinin ardında parlıyordu; bazen de beyazlar içindeki Rahip Snow kisvesiyle boy gösteriyordu.

Alpler'den kısa bir esinti insana hayat verir, ama dağlarda uzun süreli tatiller klostorofobik olabilir, açıklanamayan ruh çöküntüleri yaratabilir. Her

neyse, bu karamsarlıklardan birine kapıldığım bir gün bir araba kiraladım ve Grand St. Bernard Geçidi üzerinden İtalya'ya, Venedik'e gittim. Venedik'te insan hep kostümlü ve maskelidir; bu da, bu kişi sen değilsin ve davranışlarından sorumlu değilsin, demektir. Öğleden sonra beşte Venedik'e ayak basan ve gece yarısından önce İstanbul'a giden bir trene binen, ben değildim. Her şey Harry'nin barında başladı, pek çok Venedik kaçamağı gibi. Tam bir martini ısmarlamıştım ki, döner kapıdan Gianni Paoli girdi: bu enerjik gazeteciyle, bir İtalyan gazetesinde muhabir olarak çalıştığı yıllarda, Moskova'da tanışmıştım; birlikte, votkanın da yardımıyla iç karartıcı bir Rus lokantasını epeyce canlandırmıştık. Gianni, İstanbul'a gitmek üzere Venedik'teydi; gece yarısı kalkan Orient Express'e yetişecekti. Altı martini sonra beni de onunla gitmeye razı etti. İki gün iki gece süren bir yolculuktu; tren Yugoslavya ve Bulgaristan'dan kıvrıla kıvrıla geçti, ama bu iki ülkeye ait izlenimlerimiz yataklı vagonun penceresinden yakalayabildiklerimizden ibaretti; yalnızca şarap ve votka stoğumuzu tazelemek için ayrılıyorduk kompartımandan.

Oda döndü. Durdu. Döndü. Yatağımdan çıktım. Parçalanmış camdan oluşan beynim, kafamın içinde acı vererek çınlıyordu. Neyse ki ayakta durabiliyor, yürüyebiliyor, nerede olduğumu bile anımsayabiliyordum: İstanbul'daki Hilton'da. Ağır ağır, Boğaziçi'ne bakan balkonuma çıktım. Gianni Paoli güneşleniyor, kahvaltı ediyor ve Paris baskısı *Herald Tribune* okuyordu. Gözlerimi kırpıştırarak gazetenin tarihine baktım. Eylülün biriydi. Peki ama bu, neden böylesine şiddetli duygulara yol açmıştı ki? Mide bulantısı; suçluluk; vicdan azabı. Allah kahretsin, düğünü kaçırmıştım! Gianni neden bu kadar üzüldüğümü anlayamıyordu (İtalyanlar her zaman üzgündür ama başkalarının neden üzgün olduğunu bir türlü anlayamazlar); portakal suyuna votka karıştırdı, bana uzattı ve iç, sarhoş ol, dedi. "Ama önce bir telgraf çek." Sözünü dinledim; ne dediyse... Telgraf şöyleydi: *Elimde olmayarak geciktim ama bu harika günde mutluluklar dilerim.* Daha sonra biraz dinlenme ve perhizle ellerim düzeldiğinde, kısa bir mektup yazdım; yalan söylemedim, yalnızca neden 'elimde olmayarak' geciktiğimi açıklamadım; birkaç gün içinde New York'ta olacağımı ve onları balaylarından döner dönmez arayacağımı yazdım. Mektup Bay ve Bayan Jake Pepper adınaydı, postalanmak üzere otele teslim edince sırtımdan bir yük kalkmışcasına rahatladım; Addie'yi saçına bir çiçek takmış vaziyette hayal ettim, Addie ve Jake alacakaranlıkta Waikiki

plajında yürüyorlar, deniz yanlarında, yıldızlar tepelerinde; acaba Addie çocuk doğurma yaşını geçmiş miydi?

Ama hemen dönemedim; başka şeyler çıktı. İstanbul'da eski bir arkadaşıma rastladım, Türkiye'nin güneyinde Anadolu kıyılarında 'kazı' yapan bir arkeolog; ona katılmam için tutturdu, çok hoşlanacağımı söyledi; haklıydı, hoşlandım. Her gün yüzüyordum, Türk folk danslarını öğrendim, rakı içtim ve yerel tavernada her gece açık havada dans ettim; iki hafta kaldım. Sonra gemiyle Atina'ya, oradan da uçakla Londra'ya geçtim, bir takım elbise diktirdim. Anahtarı New York'taki dairemin kapısına soktuğumda, aylardan ekimdi, neredeyse güz.

Çiçekleri sulamak için arada bir evime uğrayan dostum, gelen mektupları çalışma odasındaki masanın üzerine tarih sırasına göre yerleştirmişti. Birkaç telgraf vardı, daha paltomu çıkarmadan şöyle bir karıştırdım. Birini açtım; bir Halloween partisine çağrıydı. Bir diğerini açtım; Jake'tendi: *Beni hemen ara.* 29 Ağustos tarihliydi, altı hafta önce. Aceleyle, kendimi aklımdan geçenlere inanmaktan alıkoyup, Addie'nin telefon numarasını buldum ve çevirdim, açılmadı. Sonra Prairie Motel'i ihbarlı aradım: Hayır, Bay Pepper şu anda orada kalmıyordu; evet, santral kendisiyle Eyalet Soruşturma Bürosu'ndan temas kurulabileceğini tahmin ediyordu. Aradım; bir adam aşağılık bir piç, Dedektif Pepper'ın izinde olduğunu bildirdi, hayır, nerede olduğunu söyleyemezdi ('Bu, kurallara aykırı'); adımı verip New York'tan aradığımı söyleyince, ya öyle mi, dedi; ben, dinleyin, lütfen, bu çok önemli, der demez de, orospu çocuğu telefonu kapadı.

Çişim gelmişti, ama Kennedy havalimanından buraya kadar peşimi bırakmayan ihtiyaç, gözlerim masanın üzerindeki mektuplara takılır takılmaz, yok oldu. Sanki içime doğmuştu. Bir posta ayırıcısının profesyonel süratiyle desteleri karıştırdım, Jake'in elyazısını arıyordum. Buldum. Zarfın damgası 10 Eylül tarihliydi; Soruşturma Bürosu'nun resmi zarfıydı ve eyalet merkezinden postalanmıştı. Kısaydı, yazının katı, erkeksi üslûbu, yazanın kederini ele vermiyordu:

İstanbul'dan yazdığın mektup bugün geldi. Okurken ayıktım. Şimdi o kadar ayık değilim. Geçen ağustos, Addie'nin öldüğü gün, beni aramanı rica eden bir telgraf gönderdim sana. Her neyse, sanırım yurtdışındaydın. Sana söylemem gereken de bu zaten: Addie öldü. Hâlâ inanamıyorum, asla da inanmayacağım, ta ki gerçekte neler olduğunu öğrenene dek. Düğünümüzden iki gün önce Marylee ile birlikte Mavi Nehir'de

yüzüyorlarmış. Addie boğulmuş; ama Marylee onu boğulurken görmemiş. Yazamıyorum. Kaçıp gitmeliyim buralardan. Kendime güvenim yok. Nereye gidersem gideyim, Marylee Connor bana nasıl ulaşacağını bilecek. Sevgiler...

MARYLEE CONNOR: Oo, merhaba! Evet, elbette, sesinizi hemen tanıdım.

TC: Bütün öğleden sonra, her yarım saatte bir aradım sizi.

MARYLEE: Neredesiniz?

TC: New York'ta.

MARYLEE: Hava nasıl?

TC: Yağmur yağıyor.

MARYLEE: Burada da öyle. Ama işimize yarıyor. Öyle kurak bir yaz geçirdik ki. Saçlarımdaki tozu çıkaramadım. Beni daha önce de aradığınızı mı söylemiştiniz?

TC: Bütün öğleden sonra.

MARYLEE: Evdeydim. Ama korkarım kulağım pek iyi duymuyor. Üstelik bir bodruma bir tavan arasına koşturup durdum. Toplanıyorum da. Artık yalnız kaldığıma göre, bu ev benim için fazla. Bir kuzinimiz var, o da duldur Florida'da bir yer almış, bir apartman dairesi, ben de yanına taşınacağım. Peki siz nasılsınız? Son günlerde Jake'le konuştunuz mu?

> (Avrupa'dan yeni döndüğümü ve henüz Jake'le temas kuramadığımı açıkladım; Jake'in Oregon'da, oğullarından birinin yanında kaldığını söyledi, telefon numarasını verdi.)

Zavallı Jake. Çok sarsıldı. Nedense kendisini suçluyor. Ah... Ah, yoksa *bilmiyor muydunuz?*

TC: Jake yazmış bana, ama mektubu ancak bugün okuyabildim. Ne kadar üzüldüğümü tahmin ede...

MARYLEE (sesi bir an için kısılarak): Addie'den haberiniz yok muydu?

TC: Bugüne kadar yoktu...

MARYLEE (kuşkulu): Jake ne dedi?

TC: Boğulduğunu söyledi.

MARYLEE (savunurcasına, sanki tartışıyormuşuz gibi): Evet, boğuldu. Ve Jake'in ne düşündüğü umurumda değil. Bob Quinn görünürlerde yoktu. Bu işe bulaşması *mümkün değildi.*

> (Derin bir soluk aldığını duydum. Bunu uzun bir sessizlik izledi, sanki yatışmak için ona kadar sayıyordu.)

Suçlanacak biri varsa, benim. Yüzmek için Sandy Cove'a gitme fikri benden çıkmıştı. Sandy Cove, Quinn'e ait değildir. Miller çiftliğindedir.

Addie’yle hep giderdik oraya; gölgeliktir, güneşten korunabilirsiniz. Mavi Nehir’in en güvenli yeridir; doğal bir havuzu vardır, küçücük çocukken yüzmeyi orada öğrenmiştik. O gün Sandy Cove tümüyle bizimdi; birlikte suya girdik ve Addie, önümüzdeki hafta bugün Pasifik Okyanusu’nda yüzüyor olacağını söyledi. Addie güçlü bir yüzücüdür, bense çabuk yorulurum. Biraz serinledikten sonra, bir ağacın altına havlumu yaydım, yanımızda getirdiğimiz dergilere bakmaya başladım. Addie suda kaldı, sesini duyuyordum: “Koyu yüzerek döneceğim ve çağlayanda oturacağım.” Nehir, Sandy Cove’dan çıkar ve bir koyun çevresinde akar; koyun ilerisinde kayalık bir bayır, nehiri izleyerek küçük bir çağlayan oluşturur -kısa bir düşüş, iki metreden az. Çocukken o bayırda oturmak ve bacaklarımızın arasından akıp giden suyu hissetmek, çok eğlenceliydi.

Okuyordum, bir titreme gelene kadar zamanı fark etmedim, baktım güneş dağlara doğru alçalmış; kaygılanmamıştım, Addie’nin hâlâ çağlayanın tadını çıkardığını düşündüm. Ama bir süre sonra nehir kıyısına yürüdüm ve Addie! Addie! diye seslendim. Belki benimle şakalaşıyordur, diye geçirdim aklımdan. Seti tırmandım, Sandy Cove’un tepesine kadar; oradan çağlayanı ve kuzeye akan nehrin tamamını görebiliyordum. Kimseler yoktu, Addie de. Sonra, hemen şelalenin altında, suyun üzerinde yüzen beyaz bir nilüfer gördüm, dalıp çıkan. Aynı anda bunun nilüfer olmadığını ayrımsadım; pırlanta yüzüklü bir eldi bu. Addie’nin nişan yüzüğü, Jake’in verdiği küçük pırlanta. Setten aşağı kaydım, nehre girdim ve çağlayanın bulunduğu bayıra doğru kulaç attım. Su gayet berraktı, fazla derin de değildi: Addie’nin suyun hemen altındaki yüzünü ve batmış bir ağaç dalının sürgünlerine takılan saçlarını görebiliyordum. İş işten geçmişti; elini yakaladım ve bütün gücümle çektim ama yerinden kımıldatamadım. Nasıl olduğunu asla öğrenemeyeceğimiz bir şekilde, bayırdan düşmüş ve ağaç onu saçlarından yakalamış, dipte tutmuştu. *Boğularak ölüm, kaza.* Adli tabibin kararı böyle. Alo?

TC: Evet, buradayım.

MARYLEE: Büyükannem Mason, ‘ölüm’ sözcüğünü asla kullanmazdı. Birisi, özellikle sevdiği birisi ölünce, hep ‘geri çağrıldı’ derdi. Gömülmediklerini, ebediyen kaybedilmediklerini, daha ziyade o kişinin mutlu bir çocukluğa, yaşayan şeylerin dünyasına ‘geri çağrıldığını’ kastediyordu. İşte şimdi kardeşim için aynı şeyi hissediyorum. Addie, sevdiği şeylerin arasında yaşamak üzere geri çağrıldı. Çocukların. Çocuklar ve çiçekler. Kuşlar. Dağlarda bulduğu yabani bitkiler.

TC: Bayan Connor, öyle üzgünüm ki. Ben...
MARYLEE: Tamam, canım.
TC: Keşke yapabileceğim bir şey...
MARYLEE: Sesinizi duymak çok güzeldi. Jake'le konuşursanız, sevgilerimi iletmeyi unutmayın.

Duş yaptım, yatağımın yanına bir şişe konyak koydum, yorganın altına girdim, telefonu başucumdaki sehpadan alıp, karnımın üzerine yerleştirdim ve Marylee'nin verdiği Oregon numarasını çevirdim. Jake'in oğlu açtı; babasının dışarıda olduğunu, ne zaman döneceğini bilmediğini söyledi. Eve geldiğinde, saat kaç olursa olsun, beni aramasını rica ettim. Ağzıma alabildiği kadar konyak doldurdum, gargara yapar gibi çalkaladım: dişlerimin birbirine vurmasını önleyecek bir ilaç. Sonra da yuttum. Uyku, mırıldanan bir ırmağın kıvrımları gibi kafamın içinde akıyordu; her şey gelip nehire dayanıyordu; her şey ona dönüyordu. Çıngıraklı yılanları, yangını, nikotini, çelik teli Quinn sağlamış olabilirdi, ama ilham kaynağı nehirdi, şimdi de Addie'yi istemişti. Addie: suyun dibindeki bitkilerin kavradığı saçları, rüyamda, sallanan boğulmuş yüzünü bir gelin duvağı gibi sarıyordu.

Bir deprem başladı; deprem, dalıp gidince unuttuğum yerde, hâlâ karnımın üstünde duran telefonun sarsıntısıydı. Jake olduğunu biliyordum. Kadehime kendime gelmemi sağlayacak, bolca içki dolduruncaya kadar, bıraktım çalsın.

TC: Jake?
JAKE: Demek sonunda memlekete dönebildin?
TC: Bu sabah.
JAKE: Eh, düğünü kaçırmadın işte.
TC: Mektubunu aldım. Jake...
JAKE: Hayır. Nutuk atman gerekmez.
TC: Bayan Connor'ı aradım. Marylee'yi. Uzun uzun konuştuk...
JAKE (işkillenmiş): Sahi mi?
TC: Olanı biteni anlattı.

JAKE: Ah, yapamaz! Yaptıysa Allah kahretsin onu!
TC (yanıtın kabalığından sarsılmış): Ama Jake, dedi ki...
JAKE: *Evet. Ne dedi?*
TC: Kaza olduğunu söyledi.
JAKE: Sen de inandın?

(Sesinin tonu, acımasızca alay edişi, Jake'in yüzündeki anlam hakkında bir fikir veriyordu: gözleri buz gibi, ince, hareketli dudakları gerilmiş.)

TC: Bana anlattıklarına bakılırsa, tek açıklaması bu.
JAKE: Neler olduğunu bilmiyor o. *Orada* değildi. Yan gelip yatmış, dergi okuyordu.
TC: Evet ama eğer Quinn'se...
JAKE: Evet, dinliyorum.
TC: O zaman bir sihirbaz, bu adam.
JAKE: Şart değil ki. Neyse, şu an tartışamam. Yakında, belki. İşi hızlandıracak küçük bir şey oldu. Noel Baba bu yıl erken geldi.
TC: Jaeger'dan mı söz ediyoruz?
JAKE: Tastamam. Posta müdürü, paketini aldı.
TC: Ne zaman?
JAKE: Dün. (güldü, neşeyle değil, gerginlikten, enerji boşalımı) Jaeger için kötü ama benim için iyi haber. Şükran Yortusu'nu geçirene kadar burada kalmayı planlamıştım. Ama inan, keçileri kaçırmak üzereydim. Tek duyduğum, çarpan kapıların sesiydi. Tek düşünebildiğimse: Peki ya Jaeger'in peşine düşmezse? Ya bana bu son şansı tanımazsa? Her neyse, yarın gece beni Prairie Motel'den arayabilirsin. Orada olacağım.
TC: Jake, bekle bir dakika. Mutlaka kazadır. Addie, yani...
JAKE (aşırı tatlı dilli bir sabırla, geri zekâlı birini eğitircesine): Şimdi, uykunu getirecek bir şey söyleyeceğim sana.

Şu 'kaza'nın olduğu yer, Sandy Cove, A.J. Miller adında birine ait. Oraya gitmenin iki yolu var. Kısa olanı, Quinn'in arazisini çapraz kesen arka yollardan biri ve doğruca Miller'ın çiftliğine ulaşıyor. Bizim hanımlar bu yolu kullanmış.

Adios, amigo.

Uykumu getirmek için söyledikleri, doğal olarak uykumu kaçırdı, hem de güneş doğana dek. Şekiller oluşuyor, kayboluyordu; sanki zihnen bir filmin montajını yapıyordum.

Addie'yle kız kardeşi arabalarıyla otoyolda ilerliyorlar. Otoyoldan ayrılıp BQ çiftliğinin bir parçası olan, tozlu yola sapıyorlar. Quinn evinin önündeki verandada duruyor; ya da belki pencerelerin birinden bakıyor: bir ara nasılsa geçmekte olan aracı görüyor, içindekileri tanıyor ve Sandy Cove'a yüzmeye gittiklerini anlıyor. Onları izlemeye karar veriyor. Arabayla? At sırtında? Yürüyerek? Her neyse, dolambaçlı bir patikadan kadınların yüzdüğü yere geliyor. Sandy Cove'un sırtlarındaki ağaçların altına gizleniyor. Marylee bir havlunun üzerine uzanmış, dergilere bakmakta. Addie suda. Addie'nin kardeşine seslendiğini duyuyor: "Koyu yüzerek döneceğim ve çağlayanda oturacağım!" Harika; Addie şimdi korunmasız, yalnız, kız kardeşinin görüş alanının dışında. Quinn, kadın kendini çağlayanın keyfine iyice kaptırıncaya kadar bekler, sonra setten aşağıya kayar (Marylee'nin daha sonra kardeşini ararken kullandığı set). Addie onu duymaz; şelâlenin gürültüsü, adamın hareket ederken çıkardığı sesleri bastırmaktadır. Peki ama kadının gözlerinden nasıl kaçabildi? Adamı gördüğü an tehlikeyi sezecekti. Karşı çıkacak, bağıracaktı. Yo, bir silahla susturabilirdi kadını. Addie bir şey duyuyor, başını kaldırıyor, Quinn'in hızla bayırı indiğini görüyor; silahını doğrultmuş, kadını zorla çağlayana sokuyor, ardından kendi de suya giriyor, kadını aşağıya çekiyor, dipte tutuyor: son vaftiz.

Mümkündü.

Ama güneşin doğuşu ve New York trafiğinin başladığını haber veren sesler, ateşli fantezilerimle beslenen coşkumu azalttı, beni o cesaret kinci uçurumun, gerçekliğin derinliğine sertçe fırlatıverdi. Jake'in seçeneği yoktu: Quinn gibi o da ateşli bir hedef saptamıştı kendine; onun misyonu, insanlık görevi, Quinn'in on çirkin ölümden, özellikle evlenmek istediği o sıcak, dost kadının ölümünden sorumlu olduğunu kanıtlamaktı. Ancak Jake, benim düş gücümün becerebildiğinden daha inandırıcı bir teori geliştiremediği takdirde, her şeyi unutacaktım; adli tabibin sağduyulu kararını düşünerek yatıp uyuyacaktım: *Boğulma sonucu ölüm, kaza.*

Bir saat sonra tamamen uyanıktım: uzun uçak yolculuğunun bir kurbanı. Uyanık ama güçsüz, huysuz ve açlıktan ölmek üzere. Uzun süren yokluğum nedeniyle, buzdolabında ağza atılacak tek bir şey kalmamıştı tabii. Ekşimiş süt, küflenmiş ekmek, kararmış muzlar, kokmuş yumurta, buruşmuş

portakallar, kurumuş elmalar, çürümüş domatesler, küflenmiş çikolatalı bir kek. Beni güçlendireceğini umarak, bir fincan kahve yaptım, içine biraz konyak kattım ve birikmiş mektupları gözden geçirdim. Doğum günüm 30 Eylül'dü; birkaç kişi iyi dileklerini bildiren kartlar yollamıştı. Bir tanesi, emekli dedektif ve beni Jake Pepper'la tanıştıran ortak dost, Fred Wilson'dandı. Jake'in davasından haberdar olduğunu, Jake'in sık sık ona danıştığını biliyordum, ama nedense onunla bu konuyu hiç tartışmamıştık, şimdi onu arayacak ve bu ihmalkârlığı telafi edecektim.

TC: Alo? Bay Wilson'la görüşebilir miyim, lütfen?
FRED WILSON: Buyrun.
TC: Fred? Sesin, korkunç bir grip geçiriyormuşsun gibi.
FRED: Hem de nasıl. Gerçekten fena yakalandım.
TC: Doğum günü kartın için teşekkürler.
FRED: Ah, evet. Sırf bu yüzden paranı harcamana değmezdi.
TC: Seninle Jake Pepper hakkında konuşmak istedim.
FRED: Hey, şu telepati dedikleri doğru olmalı. Telefon çaldığında Jake'i düşünüyordum. Biliyorsun, Büro onu izne çıkardı. Davayı bırakması için baskı yapıyorlar.
TC: Yine işin başında ama.

> (Bir gece önce Jake'le yaptığım görüşmeyi dinledikten sonra, çoğu Addie Mason'ın ölümüne ve Jake'in bu konudaki görüşüne ilişkin, bir sürü soru sordu.)

FRED: Büro'nun, geri dönmesine nasıl izin verdiğini anlayamadım. Jake tanıdığım en makul adamdır. Bizim meslekte Pepper'dan daha fazla saygı duyduğum kimse yok. Ancak muhakeme yeteneğini tümüyle yitirdi. Kafasını aynı duvara öyle uzun zamandır vurup duruyor ki, içindeki bütün sağduyu akıp gitti. Kız arkadaşının başına gelen elbette korkunç. Ama o bir kazaydı. Kadın boğuldu. Jake bunu kabullenemiyor ama. Damlara çıkıp cinayet, diye bağırıyor. Şu Quinn denen adamı suçluyor.
TC (gücenmiş): Jake haklı olabilir. Mümkündür.
FRED: Adamın yüzde yüz masum olması da mümkün. Aslında, ortak kanı da böyle. Jake'in bürosundakilerle konuştum; ellerindeki delillerle bir sineği bile ezemezmişsin. Baştan aşağı utanç verici bir durum olduğunu söylediler. Jake'in kendi şefiyse, bildiği kadarıyla Quinn'in hiç kimseyi öldürmediğini söyledi.

TC: İki sığır hırsızını öldürmüş.
FRED (kıkırdadı, hemen arkasından öksürdü): Evet ama onlara cinayet diyemeyiz. Yani bu taraflarda.
TC: İyi de onlar hırsız değildi. Denver'dan gelen bu iki kumarbaza Quinn'in borcu varmış. Velhasıl, Addie'nin ölümü kaza değildi bana kalırsa.

> (Savunurcasına, sersemletici bir otoriteyle, canlandırdığım 'cinayeti' betimledim; şafakta kafamdan silip attığım varsayımlar şimdi yalnız makul değil, kesinlikle inandırıcı da geliyordu: Quinn iki kardeşi Sandy Cove'a kadar *izlemiş,* ağaçların arkasına gizlenmiş, setten aşağı kaymış, Addie'yi bir silahla tehdit etmiş, tuzağa düşürüp boğmuştu.)

FRED: Bu, Jake'in öyküsü.
TC: Hayır.
FRED: Yani bunlar senin tahminlerin mi?
TC: Az ya da çok.
FRED: Fark etmez, *bu* Jake'in öyküsü. Bir dakika bekle, burnumu sileceğim.
TC: Bu Jake'in öyküsü, demekle ne kastediyorsun?
FRED: Dediğim gibi şu telepati işi gerçek galiba. Birkaç ayrıntıyı değiştir ve tamam, al sana Jake'in öyküsü. Bir rapor hazırlamış, bir kopyasını da bana gönderdi. Raporda olanı biteni aynen böyle açıklamış: Quinn arabayı gördü, onları izledi...

> (Fred konuşmayı sürdürdü. Vücudumu sıcak bir utanç dalgası kaplamıştı; sınavda kopya çekerken yakalanan öğrenci gibi hissediyordum kendimi. Mantıksız biçimde Jake'i suçluyordum; daha önce sağlam bir çözüm bulamadığı için kızmıştım, varsayımları benimkilerden daha iyi değildi, hevesim kırılmıştı. Jake'e bir profesyonel olarak güvenmiştim ve bu güvenin sürekli sarsılması perişan etmişti beni. Ama bu ne rastlantısal bir uyumdu: Quinn, Addie ve çağlayan. Fred Wilson'ın yıkıcı yorumları ne olursa olsun, Jake'e duyduğum o temel güven boşa çıkmamıştı işte.)

Büro güç bir noktada. Jake'i bu davadan almak zorundalar. O kendi kendini eledi. Yo, onlarla savaşacaktır! Ama bunu sırf kendi şanı için yapacak. Bir de güvenliği için. Kız arkadaşını kaybetmesinden sonraydı, bir gece beni aradı, sabahın dördünde. Bir mısır tarlasında dans eden yüz Kızılderiliden daha sarhoştu. Uzun lafın kısası, Quinn'i düelloya davet edeceğini söyledi. Ertesi gün bir yoklayayım dedim. Piç, beni aradığını bile anımsamıyordu.

Korku, herhangi pahalı bir psikiyatristin söyleyeceği gibi, depresyondan kaynaklanır, ama depresyon, aynı psikiyatristin bir vizite ücreti daha ödeyerek yaptığınız ikinci ziyarette size söyleyeceği gibi, korkudan kaynaklanır. Bütün öğleden sonra bu can sıkıcı dairenin içinde dönüp durdum. Akşam olduğunda iki iblis birleşmiş, korkuyla depresyon kaynaşmıştı, gözümü dikmiş Bay Bell'in tartışılabilir icadına bakıyordum; Prairie Motel'in numarasını çevirip, Jake'in davadan alındığını onaylayan sesini duyacağım andan korkarak. İyi bir yemeğin yararı olurdu elbet; fakat açlığımı bastırmak için küflenmiş çikolatalı keki çoktan mideye indirmiştim. Ya da bir sinemaya gidebilir, biraz esrar çekebilirdim. Öte yandan insanın başı böylesine dertteyken, en iyisi teslim olmaktır; korkuyu kabullen, depresyona gir, rahatla ve bırak akıntı seni nereye isterse oraya sürüklesin.

SANTRAL: İyi akşamlar, Prairie Motel. Bay Pepper mı? Hey, Ralph, Jake Pepper'ı gördün mü? Barda mı? Alo? Aradığınız kişi barda, efendim. Bağlıyorum.

> (Prairie barı anımsadım; motelden farklı olarak, belli bir karikatür bandı çekiciliğine sahipti. Kovboy müşteriler, neşeli posterler ve Meksika sombrerolarıyla bezenmiş, ham deriden duvarlar, kapısında BOĞALAR ve DİLBERLER yazan tuvaletleri ve folk müziğine adanmış bir müzik dolabı. Ansızın patlayan müzik sesi, barmenin telefonu açtığını bildirdi.)

BARMEN: Jake Pepper! Seni arıyorlar. Alo, bayım. Kimin aradığını öğrenmek istiyor.
TC: New York'tan bir dostu.
JAKE'İN SESİ (uzaktan, almaca yaklaştıkça yükselerek): Tabii ki New York'ta dostlarım var. Tokyo'da. Bombay'da. Alo, New York'lu dostum?
TC: Sesin pek şen geliyor.
JAKE: Bir dilencinin maymunu kadar şenim.
TC: Konuşabilir misin? Yoksa daha sonra mı arayayım?
JAKE: Yo, zarar yok. Öyle gürültü var ki, kimse beni duyamaz.

TC (yaraları deşmekten korkarak, yoklarcasına): Evet, ne var ne yok?
JAKE: Pek iyi sayılmaz.
TC: Büro mu?
JAKE (şaşırmış): Büro mu?
TC: Herhalde canını sıkıyorlardır.
JAKE: Yo, *hiç* sıkmıyorlar. Ama ben onlarınkini epey sıkıyorum. Bir sürü budala. Hayır, sorun bizim odun kafalı Jaeger. Sevgili posta müdürümuz. Korkağın teki. Polisi atlatmak istiyor. Ve ben onu nasıl engelleyeceğimi bilemiyorum. Oysa mecburum.
TC: Neden?
JAKE: Köpekbalığına yem gerek.
TC: Jaeger'la konuştun mu?
JAKE: Saatlerce. Şu an yanımda. Karşı köşede, deliğe atlamaya hazır küçük, beyaz bir tavşan gibi oturmakta.
TC: Eh, onu gayet iyi anlıyorum.
JAKE: Bense anlayamam. Bu yaşlı hanım evlâdını tutmak zorundayım. Ama nasıl? Altmış dört yaşında; yakında iyi bir ikramiyeyle emekli olacak. Bekârdır; hayattaki tek yakın akrabası Bob Quinn! Tanrı aşkına. Üstelik hâlâ Quinn'in yaptığına inanmıyor. Evet, diyor, belki biri bana zarar vermek niyetinde, ama bu Bob Quinn olamaz; onunla aynı kandanız.

Onu duraksatan tek bir şey var.

TC: Paketle ilgili bir şey mi?
JAKE: Iıh..ııh..
TC: Elyazısı? Yo, o olamaz. Resim olmalı.
JAKE: İyi atış. Bu resim farklı. Diğerleri gibi değil. Bir kere, yirmi yıllık. Eyalet Fuarı'nda çekilmiş: Jaeger bir Kiwanis töreninde yürürken. Başında bir Kiwanis şapkası. *Resmi Quinn çekmiş.* Jaeger onun çektiğini görmüş, hatırlamasının nedeniyse, Quinn'den bir tane de kendisi için basmasını istemiş, ama o yapmamış.
TC: O halde posta müdürü oturup bir kez daha düşünmeli. Bunun jüriyi etkileyeceğini pek sanmam.
JAKE: Aslına bakarsan, posta müdürünü de fazla etkilemiyor.
TC: Ama kasabadan ayrılacak kadar ürkmüş durumda, öyle değil mi?
JAKE: Korkmuş, kesinlikle. Gerçi korkmasa bile onu burada tutacak hiçbir şey yok. Hep hayatının son yıllarını yolculuk ederek geçirmek istermiş. Benim vazifemse bu yolculuğu ertelemek. Süresiz olarak. Dinle, benim

küçük tavşanı fazla yalnız bırakmasam iyi olur. Bana şans dile. Ve irtibatı kesme.

Ona şans diledim, ama şanssızdı; bir hafta içinde hem posta müdürü hem de dedektif kendi yollarına gittiler: birincisi bütün dünyayı kapsayan bir geziye, İkincisi de Büro onu bu davadan aldığı için.

Aşağıdaki notlar, kendim için tuttuğum günceden alınmıştır: 1975'den 1979'a kadar.

20 Ekim 1975: Jake'le konuştum. Çok sinirli: dört bir yana zehir kusuyor. "İki kuruşa ve bir Konfederasyon dolarına" işi bırakmaya hazır olduğunu, istifayı basıp Oregon'a gideceğini ve oğlunun çiftliğinde çalışacağını söyledi. "Ama Büro'da olduğum sürece şaklatacak bir kamçım var demektir." Üstelik şu sıra bırakırsa, emekli ikramiyesinden olabilir; göze alamayacağı bir *beau geste*[12].

6 *Kasım 1975:* Jake'le konuştum. Eyaletin kuzeydoğu kesiminde bir sığır hırsızlığı salgını başlamış. Sığırları gece çalıyor, kamyonlara yükleyip Dakotas'a götürüyorlarmış. Jake'le birkaç ajan geceyi açık çiftlikte, sığır sürülerinin arasına gizlenerek ve hiç görünmeyen hırsızları bekleyerek geçirmişler. "İnan, öyle soğuk ki oralar! Bu tür kabadayılıklar için fazla yaşlıyım." Marylee Connor'ın Sarasota'ya taşındığını bildirdi.

25 Kasım 1975: Şükran Günü. Sabah uyanır uyanmaz Jake'i düşündüm ve tam bir yıl önce o 'büyük fırsat'ını yakaladığını anımsadım: Addie'ye yemeğe gidişini, Quinn'den ve Mavi Nehir'den söz edişlerini. Onu aramamaya karar verdim; bu özel yıldönümüne ait acı dolu anıları canlandırmaktan başka işe yaramayacak. Fred Wilson'la karısı Alice'i aradım, *bon appétit*[13] demek için. Fred, Jake'i sordu; son haber aldığımda sığır hırsızlarını kovalıyordu, dedim. Fred: "Doğru, canını çıkarıyorlar. Aklını öbür işten, Büro'daki çocukların 'Çıngıraklı Yılan Bebeği' dediği işten uzak tutmak için. Davanın başına Nelson adında genç birini getirmişler, ama sırf görünüşü kurtarmak için. Yasal olarak dava sürüyor olsa da, Büro üstüne bir çizgi çekti bile."

5 Aralık 1975: Jake'le konuştum. İlk sözleri:"Posta müdürünün sağ salim ve Honolulu'da olduğunu öğrenmek, hoşuna gider sanırım. Önüne gelene kart atıyor. Bir tane de Quinn'e yolladığından eminim. Eh, kalkıp Honolulu'ya gitmiş, oysa ben gidemedim. Ya işte böyle, hayat garip." Hâlâ sığır hırsızlığı işindeymiş. Ve artık iyice bıkmış. "Hırsızlara katılmalıyım. Benden yüz misli fazlasını kazanıyorlar."

20 Aralık 1975: Marylee Connor'dan bir kart geldi: "Sarasota hârika! Bu, ılıman bir iklimde geçirdiğim ilk kış ve doğruyu söylemek gerekirse, bizim oraları hiç özlemiyorum. Sarasota'nın, Ringling Bros sirkinin kışlık merkezi olmasıyla tanındığını biliyor muydunuz? Kuzinimle birlikte sık sık gidip sanatçıların çalışmasını izliyoruz. Öyle eğlenceli ki! Akrobatları eğiten bir Rus kadınla ahbap olduk. Tanrı yeni yılda sizinle olsun. İlişikteki küçük armağanı lütfen kabul edin." Armağan, aile albümü için çekilmiş bir fotoğraftı: Addie genç bir kız, belki on altısında, bir çiçek bahçesinde duruyor, üzerinde beyaz bir yazlık giysi, saçında da ona uygun bir bant. Kollarında, kırılmasından korkarmış gibi beyaz bir kedi yavrusu tutuyor; kedi esniyor. Marylee resmin arkasına şöyle yazmış: *Adelaide Minerva Mason. Doğumu, 14 Haziran 1939. Geri çağrılması, 29 Ağustos 1975).*

1 Ocak 1976: Jake aradı: "İyi seneler!" Kendi mezarını kazan bir mezarcı gibiydi sesi. Yılbaşı gecesini *David Copperfield*'ı okuyarak geçirmiş. "Büro, büyük bir parti verdi ama ben gitmedim. Gitseydim sarhoş olup birkaç kişinin kafasını tokuştururdum, biliyorum. Belki de epeyce kişinin. Sarhoş ya da ayık, şefi yumruklamamanın tek yolu bu çünkü." Noel'de Marylee'den kart aldığımı ve ekindeki fotoğrafı anlattım, evet, dedi, Marylee ona da benzer bir resim göndermiş. "Peki ama ne demek bu? Yazdığı yani, 'Geri çağırıldı?" Deyimi, dilim döndüğünce anlatmaya çalışırken, hırıldayarak susturdu beni; ona göre fazla süslüydü. Sonra ekledi: "Marylee'yi severim. Hep tatlı bir kadın olduğunu söylemişimdir. Ama basit. Birazcık basit."

5 Şubat 1976: Geçen hafta Addie'nin fotoğrafı için bir çerçeve aldım. Yatak odamdaki sehpanın üzerine koydum. Dün çekmeceye kaldırdım. Çok üzücüydü. Öyle hayat dolu ki, özellikle kedinin esnemesi.

14 Şubat 1976: Üç Valentine[14] kartı: eski okul öğretmenimden Miss Wood'dan; mali müşavirimden; üçüncü de Sevgiler, Bob Quinn, imzalı. Bir şaka elbette. Jake'in kara mizah anlayışı mı?

15 Şubat 1976: Jake'i aradım, kartı gönderdiğini itiraf etti. Herhalde sarhoştun, dedim. "Öyleydim," dedi.

20 Nisan 1976: Jake'den, Prairie Motel'in kâğıdına yazılmış, kısa bir mektup: "İki gündür burada dedikodu topluyorum, daha çok Okay Cafe'de. Posta müdürü hâlâ Honolulu'da. Juanita Quinn şiddetli bir kriz geçirmiş. Juanita'yı severim, üzüldüm. Ama kocası taş gibi sağlam. Benim de istediğim bu zaten. Ben son darbeyi indirene dek Quinn'e bir şey olmasını

istemem. Büro bu konuyu unutmuş olabilir, ancak ben unutmadım. Asla vazgeçmeyeceğim. Sevgiler...”

10 Temmuz 1976: Dün gece Jake’i aradım, iki aydır haber alamamıştım. Konuştuğum kişi, yepyeni bir Jake Pepper’dı, ya da daha doğrusu eski Pepper; dinç, iyimser.. Derin bir sarhoşluk uykusundan nihayet sıyrılmıştı sanki, dinlenmiş kasları harekete hazırdı. Onu neyin canlandırdığını hemen öğrendim: “Bir şeytanı kuyruğundan yakaladım. Beklenmedik bir olay.” Bu beklenmedik olayın, bence son derece sıradan bir cinayet olduğu anlaşıldı. Yirmi iki yaşında bir delikanlı, yaşlı büyükbabasıyla mütevazı bir çiftlikte yaşıyormuş. Bahar gelince torun, malına konmak için dedeyi öldürmüş ve çaldığı parayı bir döşeğin altına gizlemiş. Komşular dedenin yok olduğunu, genç adamın da gıcır gıcır bir arabayla gezip tozduğunu fark etmişler. Polise haber verilmiş, onlar da kısa sürede, akrabasının ani ve sürekli yokluğunu bir türlü izah edemeyen genç adamın yeni arabayı nakit parayla aldığını öğrenmişler. Sanık, büyükbabasını öldürdüğünü ne kabul ne de reddediyormuş, oysa yetkililer onun yaptığına eminmiş. Sorun şuymuş: ceset. Ceset olmadan tutuklama olmuyormuş. Ancak tüm aramalara karşın kurban bulunamıyormuş. Yerel polis, Eyalet Soruşturma Bürosu’ndan yardım istemiş, Jake de davanın başına getirilmiş. “Çok etkileyici. Oğlan cin gibi zeki. O yaşlı adama yaptığı her neyse, çok şeytanca. Ve eğer cesedi bulamazsak, elini kolunu sallayarak çekip gidecek. Ama o çiftlikte bir yerde olduğundan eminim. İçgüdülerim, Dede’yi ufak parçalara doğradığını ve her parçayı başka yere gömdüğünü söylüyor. Tek gereksindiğim, baş. Araziyi karış karış kazmam gerekse bile, başı bulacağım. Her santimini.” Kapattıktan sonra içim öfkeyle doldu, bir de kıskançlıkla: sanki sevgilimin ihanetini öğrenmiştim. İşin aslı, Jake’in beni ilgilendiren davanın dışında hiçbir şeyle ilgilenmesini istemiyorum.

20 Temmuz 1976: Jake’ten telgraf: *Başı Bir Eli İki Ayağı Buldum. Balığa Çıkıyorum. Jake.* Neden telefon etmek yerine telgraf çekti? Bu başarıya içerlediğimi tahmin mi etti? Onun adına sevindim, çünkü kırılan onurunun kısmen onarıldığını biliyorum. Yalnızca, balığa çıktığı yerin Mavi Nehir yakınlarında bir yer olduğunu umarım.

22 *Temmuz 1976:* Jake’e bir kutlama mektubu yazdım ve üç aylığına yurtdışına gideceğimi bildirdim.

20 Aralık 1976: Sarasota’dan bir Noel kartı: “Yolunuz bu taraflara düşerse, lütfen uğrayın. Tanrı sizi korusun. Marylee Connor.”

22 Şubat 1977: Marylee’den bir not: “Eski kasabadaki gazeteye hâlâ aboneyim. Ekteki kupürün ilginizi çekeceğini tahmin ediyorum. Kocasına yazdım. Addie’nin başına gelen kazadan sonra, o bana çok tatlı bir mektup göndermişti.” Gazete kesiği, Juanita Quinn’in ölüm ilanıydı; uykusunda ölmüştü. Ne gömülme ne de tören olacağını okuyunca şaşırdım. Merhum yakılmayı ve küllerinin Mavi Nehir’e serpilmesini vasiyet etmişti.

23 Şubat 1977: Jake’i aradım. Dalgın dalgın, “Selam, ortak! ” dedi. “Yabancı olup çıktın.” Aslında ona İsviçre’den yazmış, yanıt alamamıştım. Noel tatili sırasında da iki kez aramış, bulamamıştım. “Ah, evet. Oregon’daydım.” Sonra sadede geldim: Juanita Quinn’in ölüm ilanı. Kehanette bulunur gibi, “Kuşkulanıyorum,” dedi. Nedenini sorunca, “Yakılmalar beni hep şüphelendirir,” dedi. On beş dakika daha konuştuk ama zorlama bir sohbetti, dostum kendini zorluyordu. Belki de ona, ruhsal dayanıklılığı açısından artık unutmak istediği şeyleri hatırlatıyordum.

10 Temmuz 1977: Jake aradı, sevinçliydi. Hiçbir girişe gerek duymadan açıkladı: “Dediğim gibi, yakılmalar beni hep kuşkulandırır. Bob Quinn evlendi! Şövalye Quinn'den dört çocuğu olan kadını, adamın ikinci ailesini herkes biliyordu. Onları yaklaşık yüz altmış kilometre güneybatıdaki Appleton’da gizlediğini de. Geçen hafta o hanımla evlendi! Gelini ve civcivleri alıp, bir horoz kadar gururlu, çiftliğe getirdi. Juanita mezarında sıçrardı. Tabii eğer mezarı *olsaydı."* Jake’in öyküsünün hızıyla sersemlemiş, “Çocuklar kaç yaşında?” diye sordum. “En küçüğü on, en büyüğü on yedi. Hepsi de kız. İnan, kasaba birbirine girdi. Evet ölümlerle baş edebilirler; birkaç cinayet onları telaşlandırmaz ama parlak silahşörlerinin, savaş kahramanlarının bu utanmaz sürtüğü ve dört küçük piçini gözler önüne sermesi, onların Presbiteryen gözlerinin kaldıramayacağı kadar fazla.” Ben: “Çocuklar için üzülüyorum. Kadın için de.” Jake: “Ben Juanita için üzülmeyi yeğlerim. Eğer ortada, mezardan çıkarılabilecek bir ceset olsaydı, adli tabip içinde yeterli miktarda nikotin bulurdu, emin ol.” Ben: “Sanmam. Juanita’ya zarar vermezdi. Alkolikti kadın. Adam onun hâmisiydi. Kadını seviyordu.” Jake, tane tane: “Anladığıma göre, Addie’nin *kazasıyla* da ilgisi olmadığını düşünüyorsun.” Ben: “Onu öldürmek istedi. Fırsat bulsa, öldürürdü de. Ama Addie boğuldu.” Jake: “Ve herifi zahmetten kurtardı! Peki, Clem Anderson’ı, Baxter’ları izah et.” Ben: “Evet, onlar Quinn’in işiydi. O yaptı. O, misyonu olan bir mesih.” Jake: “Peki, posta müdürünün parmaklarının arasından kayıp gitmesine neden izin verdi?” Ben: “Öyle mi, dersin? Bence yaşlı Bay Jaeger’ın Samarra’da bir randevusu var. Quinn er

geç yoluna çıkacaktır. Bu gerçekleşene kadar huzura kavuşamaz. Aklı başında değil, biliyorsun.” Jake kapattı, ama önce hırçın bir sesle sormadan edemedi: “Peki ya senin?”

15 Aralık 1977: Bir rehincinin vitrininde siyah timsah derisinden bir cüzdan gördüm. İyi durumdaydı ve üzerinde J.P. harfleri vardı, aldım. Jake’le son konuşmamız öfkeyle sona ermişti (kızgın olan oydu, ben değil). Hem bir Noel armağanı hem de bir barış önerisi olarak Jake’e gönderdim.

22 Aralık 1977: Vefalı Bayan Connor’dan bir Noel kartı: “Sirkte çalışıyorum! Yo, akrobat değilim. Sekreterim. Öyle denk düştü ki! Yeni yıl için en iyi dileklerimle.”

17 Ocak 1978: Jake’ten, cüzdana teşekkür eden dört satırlık bir karalama..kısa, yetersiz. İmaları çabuk kavrarım. Bir daha ne yazacak, ne de arayacağım.

12 Eylül 1978: Geçen hafta Fred Wilson’la karısı Avrupa’ya gitmek üzere New York’a geldiler (ilk seyahatleri). Balayındaki bir çift kadar mutlular. Onları yemeğe çıkardım, bütün gece onları bekleyen yolculuktan söz ettik, sonra, tam tatlıları seçerken Fred, “Bakıyorum Jake’ten hiç bahsetmiyorsun,” dedi. Şaşırmış gibi yaptım ve bir yıldır haberleşemediğimizi söyledim, önemsemez bir tavırla. Fred kurnazca: “Ne o, ikiniz kavga mı etiniz yoksa?” Omuzlarımı silktim. “O kadar vahim bir şey yok. Her zaman aynı fikirde değildik, zaten.” Fred: “Jake’in sağlığı son zamanlarda pek iyi değil. Anfizem. Bu ayın sonunda emekliye ayrılıyor. Bak, üstüme vazife değil ama onu araman hoş bir jest olurdu. Tam da desteğe ihtiyacı olduğu bir sırada.”

14 Eylül 1979: Fred WiIson’a her zaman minnettar kalacağım; tükürdüğümü yalayıp Jake’i aramamı kolaylaştırdı. Bu sabah konuştuk; sanki daha dün ve önceki gün görüşmüş gibiydik. Dostluğumuzun kesintiye uğradığına kimse inanmazdı. Emeklilik haberini doğruladı: “Yalnızca on altı gün kaldı!” Oregon’daki oğlunun yanına taşınmayı tasarlıyormuş. “Ama ondan önce bir-iki gün Prairie Motel’de kalacağım. O kasabada henüz bitmemiş birkaç tatsız işim var. Kendi dosyalarım için adliyeden bazı bilgiler yürüteceğim. Hey, dinle! Neden beraber gitmiyoruz? Tam bir kavuşma olur. Seni Denver’dan alırım, birlikte arabayla gideriz.” Fazla ısrar etmesine gerek yoktu, o önermeseydi bile ben önerecektim: o melankolik köye dönmeyi, uyur ya da uyanıkken, sık sık düşlemiştim, çünkü Quinn’i tekrar görmek istiyordum: onunla buluşmak ve konuşmak; yalnızca ikimiz, baş başa.

Ekimin ikinci günüydü.

Birlikte gitme teklifimi geri çeviren Jake, arabasını bana vermişti, öğle yemeğinden sonra BQ çiftliğindeki randevuma gitmek üzere Prairie Motel'den ayrıldım. Bu araziden son geçişimi anımsıyordum: dolunay, karla kaplı tarlalar, dondurucu soğuk, birbirine sokulmuş, kümeler halinde toplaşmış, ılık nefesleri kutup soğuğunda tüten sığırlar. Şimdi, ekimde, manzara muhteşem biçimde farklıydı: şose altın bir kıtayı ikiye bölen, incecik, siyah bir ırmak; her iki yanda güneşin ağarttığı, alev alev, biçilmiş ekin sapları, bulutsuz bir gökyüzü altında sarı benekli siyah gölgeler... Boğalar otlaklarda caka satıyor; inekler, aralarında yeni buzağılarıyla anneler otluyor, uyukluyor...

Çiftliğin girişinde genç bir kız, çapraz baltaların resmedildiği tabelaya yaslanmıştı. Güldü, durmam için elini salladı.

GENÇ KIZ: Tünaydın! Ben, Nancy Quinn. Babam sizi karşılamam için gönderdi.

TC: Teşekkür ederim.

NANCY QUINN (arabanın kapısını açıp içeri girerek): Balık avlıyor. Sizi yanına götüreceğim.

> (On iki yaşlarında, neşeli, dişlek, oğlan çocuklarına benzeyen bir kızdı. Koyu kumral saçları kısacık kesilmişti; cildi tepeden tırnağa çillerle kaplıydı. Üstünde yalnızca eski bir mayo vardı. Dizlerinden biri pis bir sargı beziyle sarılmıştı.)

TC (sargı bezini kastederek): Yaralandın mı?

NANCY QUINN: Yoo. Eh, atıldım.

TC: Atıldın mı?

NANCY QUINN: Kötü Çocuk attı beni. Çok gaddar bir at. Onun için Kötü Çocuk diyorlar. Çiftlikteki bütün çocukları atar. Oğlanları da. Ona bineceğime bahse girerim, dedim. Bindim de. Hemen hemen iki saniye kadar. Buraya daha önce geldin mi?

TC: Bir kez; yıllar önce. Ama geceydi. Tahta bir köprü anımsıyorum..

NANCY QUINN: İşte az ötedeki!

> (Köprüden geçtik; nihayet Mavi Nehir'i gördüm, ama bir sinekkuşunun uçuşu kadar ani bir görüntüydü, son gördüğümde çıplak

olan ağaçlar şimdi koyu renk sonbahar yapraklarıyla, nehiri gizliyorlardı.)

Hiç Appleton'a gittin mi?

TC: Hayır.

NANCY QUINN : *Hiç mi?* Çok komik. Hiç Appleton'a gitmemiş biriyle tanışmamıştım.

TC: Bir şey kaçırdım mı dersin?

NANCY QUINN: Yo, pek sayılmaz. Biz orada otururduk. Ama burayı daha çok seviyorum. Tek başına etrafta dolaşmak ve hoşlandığım şeyleri yapmak daha kolay burada. Balık. Çakal avlamak. Babam vurduğum her çakal için bir dolar vereceğini söyledi; ama iki yüz dolardan fazla verince, bir çeyreğe indirdi. Eh, paraya ihtiyacım yok. Ben kardeşlerim gibi değilim. Hep aynanın karşısındalar.

Üç kız kardeşim var, burada mutlu değiller. Atları sevmiyorlar; neredeyse her şeyden nefret ediyorlar. Oğlanlar. Akıllarındaki tek şey bu. Appleton'dayken babamı fazla görmezdik. Belki haftada bir. Onlar da parfüm ve ruj sürer, bir dolu oğlanla arkadaşlık ederdi. Annem kızmazdı. O onlar gibidir, bazı bakımlardan yani. Süslenmekten, güzel görünmekten hoşlanır. Ama babam gerçekten sıkıdır. Kız kardeşlerimin oğlanlarla arkadaşlık etmesine izin vermez. Ya da ruj sürmelerine. Bir keresinde eski sevgilileri Appleton'dan buraya geldiler, babam onları elinde tüfekle kapıda karşıladı ve eğer bir daha onları toprağında görürse kafalarını uçuracağını söyledi. Vaay, diye kaçıştılar. Kızlar hasta düşünceye kadar ağladılar. Ama olanlar beni çok güldürdü.

Yoldaki şu çatalı görüyor musun? Orada dur.

(Arabayı durdurdum; ikimiz de indik. Ağaçların arasındaki bir açıklığı gösterdi; karanlık, bol yapraklı, aşağı doğru eğimli bir patikaydı.)

Onu izle.

TC (ansızın yalnız kalmaktan korkarak): Sen benimle gelmiyor musun?

NANCY QUINN: Babam iş konuşurken etrafta kimseyi istemez.

TC: Peki, tekrar teşekkürler.

NANCY QUINN: Ben teşekkür ederim.

Islık çalarak uzaklaştı.

Patikadaki bitki örtüsü yer yer öyle sıktı ki, dalları eğmem, yüzümü sürtünen yapraklardan korumam gerekti. Fundalar, garip dikenler pantolonumu yakalıyor, ağaçların tepesinde kargalar gaklıyor, çığlık atıyordu. Bir baykuş gördüm; gündüz gözü baykuş görmek tuhaftı, göz kırptı ama kaçmadı. Bir keresinde, az kaldı bir arı kovanına basıyordum - eski bir ağaç kovuğuna vahşi kara arılar oğul yapmıştı. Nehrin sesini hep duyuyordum; yavaş, yumuşak bir çağıltı; sonra patikadaki bir kıvrımda, hem suyu gördüm hem de Quinn'i.

Kauçuk bir giysi vardı sırtında; yukarıya doğru, bir orkestra şefinin değneğiymiş gibi kaldırdığı, esnek bir kamış tutuyordu. Beline kadar suyun içindeydi, şapkasız başını yandan görüyordum; saçları artık yer yer kır değildi, kalçasının etrafında dönen köpükler kadar beyazdı. Dönüp kaçmak istedim, sahne öbür güne, Quinn'in benzeri Rahip Billy Joe Snow'un beni suda beklediği o geçmiş güne o kadar benziyordu ki. Ansızın adımı işittim; Quinn sesleniyor, kıyıya doğru güç belâ ilerlerken bana işaret ediyordu.

Altın otlaklarda çalım satan genç boğaları düşündüm; kauçuk giysisi içinde pırıl pırıl parlayan Quinn onları anımsatmıştı: yaşam dolu, güçlü, tehlikeli; ak saçları sayılmazsa, hiç yaşlanmamıştı; aslında çok daha genç görünüyordu: elli yaşında, sağlığı mükemmel bir erkek.

Gülümseyerek bir kayaya çömeldi, kendisine katılmam için bana el etti. Yakaladığı bir alabalığı gösterdi. "Biraz çelimsiz. Ama tadı harikadır."

Nancy'den söz ettim. Sırıttı, "Nancy. Oo, evet," dedi. "İyi bir çocuktur." Konuyu kesti. Karısının ölümüne ve yeniden evlenmesine değinmedi: Yakın mazisinden haberim olduğunu tahmin etmişti.

"Beni aradığında, şaşırdım," dedi.

"Ya?"

"Bilmem. Şaşırdım işte. Nerede kalıyorsun?"

"Prairie Motel'de. Başka nerede olabilir?"

Bir süre sustuktan sonra, neredeyse mahcup, sordu: "Jake Pepper seninle mi?" Başımla doğruladım.

"Biri Büro'dan ayrılacağını söyledi."

"Evet. Oregon'a yerleşecek."

"Demek ki yaşlı piçi bir daha görmeyeceğim. Çok kötü. Gerçek dost olabilirdik. Tabii o kuşkulara kapılmamış olsaydı. Tanrı cezasını versin, zavallı Addie Mason'ı boğduğumu bile düşündü!" Güldü; sonra kaşlarını çattı. "Benim bakış açıma göre, bu Tanrı'nın işiydi." Elini kaldırdı, arkada

görünen nehir, koyu bir kurdele gibi dolanıyordu parmaklarının arasında. “Tanrı’nın işi. Onun iradesi.”

III

SÖYLEŞİ PORTRELERİ

Bir Günlük İş

Sahne: Yağmurlu bir nisan sabahı, 1979. New York'un İkinci Caddesi'nde, elimde içi tıka basa temizlik malzemesiyle dolu, muşamba bir alışveriş torbası, yanımda ikimizi de yağmurdan koruyan bir şemsiye taşıyan Mary Sanchez'le yürüyorum. Bu onun için fazla güç değil, çünkü boyu benden uzun; bir seksen.

Mary Sanchez saat başına beş dolar alan, haftada altı gün çalışan profesyonel bir hizmetçi. Günde yaklaşık dokuz saat çalışıyor ve pazartesiyle cumartesi arasında ortalama yirmi dört ayrı evi ziyaret ediyor: müşterileri onu genellikle haftada bir çağırıyor.

Mary elli yedi yaşında; küçük bir Güney Carolina kasabasında doğmuş, ama son kırk yıldır 'Kuzeyde' yaşıyor. Bir Puerto Rico'lu olan kocası, geçen yaz öldü. San Diego'da oturan evli bir kızı ve biri diş doktoru, biri silahlı soygundan on yıla mahkûm, biri de çekip gitmiş üç oğlu var. "Tanrı bilir nereye. Geçen Noel beni aradı, sesi çok uzaklardan geliyordu. Neredesin Pete, diye sordum ama söylemek istemedi. Babasının öldüğünü bildirdim, iyi, dedi; ona verebileceğim en iyi Noel armağanı buymuş; ben de telefonu suratına kapadım, umarım bir daha aramaz. İnsanın babasının mezarına bu şekilde tükürmesi... Evet, doğru, Pedro çocuklarına hiç de iyi davranmamıştır. Bana da. Tek yaptığı, içip içip zar atmaktı. Kötü kadınlarla düşüp kalkardı. Ölüsünü Central Park'ta bir bankın üzerinde buldular. Bacaklarının arasında, kesekâğıdı içinde yarısına kadar içilmiş bir şişe Jack Daniels varmış; yalnızca en iyisini içerdi. Yine de Pete, babasının ölümünden memnun olduğunu söyleyerek çizmeyi aştı. Ne de olsa, dünyaya gelmesini ona borçlu, öyle değil mi? Pedro'ya ben de bir şey borçluyum. Eğer o olmasaydı, ben hâlâ Tanrı'yı yitirmiş cahil bir Baptist'tim. Evlenirken Katolik Kilisesinde evlendim ve Katolik Kilise hayatıma, bir daha kaybolmayan ve asla kaybolmayacak bir *parıltı* getirdi. Ölsem bile sönmeyecek. Çocuklarımı inançlı yetiştirdim; ikisi iyi çıktı, bunu da daha çok Kilise'ye borçluyum."

Mary Sanchez'in vücudu kaslıdır, ama soluk, yuvarlak, yumuşak, hoş bir yüzü, minik, kalkık bir burnu, sol yanağında da bir ben var. Irksal anlamda kullanıldığında 'siyah' sözcüğünden hiç hoşlanmaz. "Ben siyah değilim. Esmerim. Açık kahve renkli bir kadınım. Hem sana bir şey daha söyleyeyim: Renkliler arasında, kendilerine siyah denmesinden hoşlanan fazla insan tanımıyorum. Belki bazı gençler. Ve o radikaller. Ama akranlarım ya da yarı yaşımdakiler, asla. Gerçekten siyah olanlar bile hoşlanmıyor. Hem Zenci'nin nesi varmış? Ben bir zenciyim ve Katoliğim ve bunu söylemekten gurur duyuyorum."

Mary Sanchez'i 1968'den beri tanırım, bunca yıldır düzenli aralıklarla bende çalışmıştır. Dürüsttür ve müşterilerine üstünkörü bir ilgiden çok daha fazlasını gösterir, ki çoğunu pek az tanır ya da hiç tanımaz, zira çoğu, temizliğe gittiği saatlerde evde bulunmayan, çalışan bekâr erkekler ve kadınlardır; birbirleriyle pusulalar yoluyla haberleşirler: "Mary, lütfen sardunyaları sula ve kediyi doyur. Umarım bu not eline geçer. Gloria Scotto."

Bir keresinde, bir günlük mesaisi boyunca ona eşlik etmek istediğimi söyledim, peki dedi, bunda yanlış bir şey yokmuş, aslında varlığıma sevinirmiş: "Bu işte insan bazen çok yalnızlık çekiyor."

İşte böylece, bu yağmurlu nisan sabahı birlikte yola düştük. İlk işine gidiyoruz: Doğu Yetmiş Üçüncü Cadde'de oturan Bay Andrew Trask.

*

TC: Allah kahretsin! Ne bok var bu torbanın içinde?
MARY: Ver onu bana. Küfretmeni istemiyorum.
TC: Ah, özür dilerim. Ama çok ağır.
MARY: Herhalde ütüdendir.
TC: Onların giysilerini de mi ütülüyorsun? Benimkileri hiç ütülemezsin.
MARY: Bu insanların kimisinde malzeme yok. Bu yüzden bu kadar çok eşya taşımam gerekiyor. Notlar yazıyorum: Şunu al, bunu al. Ama unutuyorlar. Benimkilerin hepsi belaya batmış sanki. Örneğin şu Bay Trask, şu anda gittiğimiz. Yedi-sekiz aydır yanındayım, daha yüzünü göremedim. Çok içiyor, karısı da bu yüzden terk etti onu, ayrıca her yere borcu var; telefonu her açışımda karşıma bir alacaklı çıkıyor. Neyse ki artık telefonunu da kestiler.

(Eve varıyoruz, omuzdan askılı çantasından düzinelerce anahtarın şıngırdadığı ağır, metal bir halka çıkarıyor. Kahverengi kumtaşından yapılma bina dört katlı, minicik bir asansörü var.)

TC (girdikten ve yeşilimsi arsenik renkte duvarları olan genişçe bir oda, küçük bir mutfak ve bozuk, tuvaleti sürekli akan banyodan ibaret Trask konutuna bir göz attıktan sonra): Hmmm. Ne demek istediğini anlıyorum. Bu adamın sorunları var.

MARY (ekşi ekşi ter kokan çamaşırlarla tepeleme dolmuş bir dolabı açarak): Evde tek bir temiz çarşaf yok! Ya şu yatak! Mayonez! Çikolata! Kırıntılar, kırıntılar, çiklet, sigara izmaritleri. Ruj! Hangi kadın böyle bir yatağa girmeye razı olur? Çarşafları haftalardır değiştiremedim. Aylardır.

(Abajurları çarpık birkaç lambayı yaktı; o etraftaki karışıklığı düzeltmeye çalışırken ben de daireyi daha yakından inceledim. Sanki bir hırsız girmiş, yazı masasının çekmecelerini açık bırakmış, bazılarını da kapatmış gibiydi. Çalışma masasının üzerinde deri bir çerçeve içinde tıknaz, esmer, maço bir erkekle sarışın, havalı, fazla gelişmiş bir kadının ve üç sırma saçlı, güleryüzlü, dişlek, güneşten yanmış, en büyüğü on dördünde, üç oğlan çocuğunun fotoğrafı vardı. Bulanık bir aynanın kenarına sokulmuş bir resim daha vardı: bir başka sarışın, ama kesinlikle gelişkin değil, belki de Maxwell's Plum'da ayarlanmış bir kız; herhalde yataktaki ruj lekesi ona aitti. *True Dedective* dergisinin aralık sayısı yere atılmış; banyoda da, biteviye akan tuvaletin üstüne sıralanmış bir deste açık saçık dergi, *Penthouse*, *Hustler*, *Oui:* bunun dışında herhangi bir kültür malzemesinden bütünüyle yoksun. Ama dört bir yanda yüzlerce boş votka şişesi; uçaklarda ikram edilen şu minyatür şişelerden.)

TC: Neden yalnızca bu minyatürleri içiyor, dersin?

MARY: Belki parası daha büyüğüne yetmiyordur. Parası neye yetiyorsa, onu alıyor. İyi bir işi var, elinde tutabilse keşke, ama sanırım ailesi yüzünden hep meteliksiz.

TC: Ne iş yapıyor?

MARY: Uçaklar.

TC: Şimdi anlaşıldı. Bu küçük şişeleri bedavaya alıyor.

MARY: Ya? Nasıl oluyor? O bir hostes değil ki, pilot.

TC: Aman Tanrım.

(Bir telefon çalıyor, kısık bir ses, çünkü alet karmakarışık bir battaniyenin altına sokulmuş. Kaşlarını çatmış, elleri bulaşık sabunuyla

köpüklü Mary, telefonu bir arkeologun özeniyle bulup çıkarıyor.)
MARY: Yeniden bağlamışlar demek. Alo? (Sessizlik) Alo?
BİR KADIN SESİ: Kim o?
MARY: Burası Bay Trask'ın ikametgâhı.
KADIN SESİ: Bay Trask'ın *ikametgâhı* mı? (Kahkaha; sonra, kendini beğenmiş bir sesle): Kiminle görüşüyorum?
MARY: Ben Bay Trask'ın hizmetçisiyim.
KADIN SESİ: Demek Bay Trask'ın hizmetçisi var, öyle mi? İşte bu, *Bayan* Trask'ın sahip olmadığı bir şey. Bay Trask'ın hizmetçisi Bay Trask'a, Bayan Trask'ın kendisiyle görüşmek istediğini söyleyebilir mi lütfen?
MARY: Evde değil.
BAYAN TRASK: Numara yapmayı bırak. Hemen çağır şunu.
MARY: Özür dilerim, Bayan Trask, sanırım uçuşta.
BAYAN TRASK (acı bir alayla): Uçuşta mı? Her zaman uçar o canım. Her zaman.
MARY: Söylemek istediğim, Bay Trask işte.
BAYAN TRASK: Beni New Jersey'den, kız kardeşimin evinden aramasını söyle. Eve gelir gelmez arasın, tabii kendi iyiliğini düşünüyorsa.
MARY: Tabii, Bayan. Ona mesaj bırakırım. (Kapattı) Gaddar kadın. Adamın haline hiç şaşmamalı. Şimdi de işsiz. Acaba benim paramı bıraktı mı? Hah, işte burda. Buzdolabının üzerinde.

(İnanılmaz ama bir saat kadar sonra kaosu örtmeyi ve odayı kusursuz olmasa da oldukça saygın bir hale getirmeyi becermişti. Kurşunkalemle bir not yazdı, çalışma masasının camına sıkıştırdı: "Sevgili Bay Trask, karın, onu kardeşinin evinden aramanı istedi, saygılar Mary Sanchez." Sonra içini çekti ve yatağın kenarına oturdu, torbasından içinde birkaç çeşit ot bulunan, küçük, teneke bir kutu çıkardı; birini seçti, kâğıda sarıp yaktı, derin bir nefes çekti, gözlerini yumarak dumanı bir süre ciğerlerinde tuttu. Bana da uzattı.)

TC: Teşekkürler. Henüz çok erken.
MARY: Hiçbir zaman erken değildir. Ayrıca bu malı denemelisin. *Mucho cojones.* Bir müşterimden alıyorum, gerçekten iyi bir Katolik hanımdır; Perulu biriyle evli. Adamın ailesi gönderiyor bu malı. Doğrudan postayla. Kafayı bulmak için asla kullanmam. Yalnızca çirkinlikleri azıcık kaldıracak kadar. (Sonuna kadar içip bitirdi; neredeyse dudaklarını yakıyordu) Andrew Trask. Zavallı korkmuş şeytan. Sonu Pedro gibi olabilir. Bir bankta ölür, kimse de aldırmaz. O adamı umursamadığımdan değil. Son zamanlarda sık

sık Pedro'yla geçirdiğim güzel günleri anıyorum, sanırım birini seven, sonra da kaybeden herkese böyle olur; kötüler unutulur, hoş şeylerse kolay kolay ölüp gitmez. Pedro, âşık olduğum o genç adam, hârika dans ederdi, ah, tango bilirdi, ah, rumba yapardı, bana dans etmeyi öğretti; ayaklarımı yerden kesercesine dans ederdi benimle. Eski Savoy balo salonunun daimi müdavimleriydik. Temizdi, düzenliydi, içkiye başladığı zaman bile hep tırnaklarını keser, cilalardı. Hele aşçılığı! Hârika yemek pişirirdi. Hayatını da böyle kazanırdı zaten, çabuk ve kolay yemekler hazırlayan bir aşçıydı. Çocuklara hiçbir iyilik yapmadı, demiştim, eh, okula götürdükleri beslenme çantasını hazırlardı. Mumlu kâğıda sarılmış çeşit çeşit sandviçler. Jambon, fıstık ezmesi ve reçel, yumurta salatası, tonbalığı ve meyve; elmalar, muzlar, armutlar, ballı ılık süt dolu bir termos. Şimdi o parktaki halini düşünmek acı veriyor, bir de polis gelip haber verdiğinde ağlamamış olmam; tek bir damla gözyaşı dökmemiş olmam. Oysa ağlamam gerekirdi. Bunu hak etmişti. Çenesine iyi bir yumruğu da.

Işıkları Bay Trask için açık bırakacağım. Karanlık bir eve girmesine gerek yok.

> (Binadan ayrıldığımızda yağmur durmuştu, ama gökyüzü bulutluydu, kaldırımlardaki çerçöpü savuran, yoldan geçenleri şapkalarını tutmaya zorlayan bir rüzgâr çıkmıştı. Dört sokak ötedeki mütevazı ama modern, üniformalı kapıcısı bulunan bir binaya, Edith Shaw'un evine gidiyorduk; yirmi küsur yaşlarındaki bu genç kadın, bir derginin yazıişlerinde çalışıyordu. "Bir tür haber dergisi. Binlerce kitabı var. Fakat hiç de kitap kurduna benzemez. Çok sağlıklı bir kızdır, bir sürü de erkek arkadaşı var. Epeyce; aynı erkekle uzun süre bir arada kalamıyor sanki. Aramızda bir yakınlaşma oldu, çünkü... Eh, bir keresinde evine geldim ve onu bir kedi kadar hasta buldum. Bir bebeği öldürtmek zorunda kalmış. Bundan hiç hoşlanmam elbette; inançlarıma aykırıdır. Neden bu adamla evlenmedin, diye sordum. Aslında kiminle evleneceğini bilmiyordu; bebeğin babasının kim olduğunu bilmiyordu. Üstelik bir koca ya da bir bebek, hayatta istediği en son şeydi.")

MARY (Bayan Shaw'un iki odalı dairesinin kapısını açıp manzarayı gözden geçirirken): Burada fazla iş olmaz. Biraz toz olmak, o kadar. O eve gayet iyi

bakar. Şu kitaplara bak. Tavana kadar, tamamı kütüphane.

(Yüklü kitap raflarının dışında, daire çekici biçimde boştu. İskandinav usulü bembeyaz ve parlak. Bir tek antika vardı: eski tip, üstü açılan yazı masalarından; üzerinde bir daktilo, daktiloda da bir kağıt; yazılara bir baktım:

“Zsa Zsa Gabor
305 yaşında
Biliyorum çünkü
Yüzüklerini saydım.”

Bunun üç aralık altında da, şu satırlar:

“Sylvia Plath, senden nefret ediyorum
Ve o Allanın belâsı babandan.
Memnunum, duyuyor musun,
Kafanı gazı açık bir fırına Soktuğun için *memnunum.”*

TC: Bayan Shaw şair mi?

MARY: Hep bir şeyler yazar. Ne yazdığını bilmem. Bana uyuşturucu kullanıyormuş gibi geliyor. Buraya gel, sana bir şey göstermek istiyorum.

(Beni insanı şaşırtan büyüklük ve parlaklıktaki banyoya götürdü. Küçük bir dolabın kapağını açtı, raflardan birindeki nesneyi işaret etti: pembe, plastik bir vibratördü ve ortalama büyüklükte bir penis biçimindeydi.)

Bunun ne olduğunu biliyor musun?

TC: Sen bilmiyor musun?

MARY: Soruyu soran benim.

TC: Bu bir vibratör.

MARY: Vibratörün ne olduğunu biliyorum. Ama bunun gibisini hiç görmemiştim. Üstünde, ‘Japon malı’ yazıyor.

TC: Ah, evet Uzakdoğu aklı.

MARY: Kâfirler. Hakikaten çok güzel parfümleri var. Tabii parfümden hoşlanıyorsan. Ben yalnızca kulaklarımın arkasına azıcık vanilya sürerim.

(Mary işe koyuldu; cilalı, halisiz parkeleri siliyor, tüylü bir silecekle kitap raflarının tozunu alıyor; çalıştığı sürece ot kutusunun kapağı açık, esrarlı sigarayı hazırda tutuyor. Ne kadar çektiğini bilmiyordum ama sırf kokusu bile başımı döndürüyordu.)

MARY: Bir-iki nefes çekmek istemediğinden emin misin? Bak, güzel bir şeyden mahrum kalıyorsun.

TC: Beni baştan çıkarmaya çalışıyorsun.

(Delikanlılığımdan beri arada bir esrar çeksem de hiç tiryakisi olmadım, yine de sıradan Meksika haşhaşıyla, Tayland çubuğu ya da seçkin Maui Wowee arasındaki farkı, kaliteli bir esrarı ayırt edebilirim. Ancak Mary'ninkilerden birini içip bitirdikten, İkinciyi de yarıladıktan sonra, nefis bir cin tarafından çarpılmış, çılgın, olağanüstü bir neşeyle kucaklaşmış gibi oldum: cin ayak parmaklarımı gıdıklıyor, karıncalanan başımı kaşıyor, kızıl şekerli dudaklarıyla beni ateşli ateşli öpüyor, kızgın dilini boğazıma sokuyordu. Her şey parlıyordu; gözlerim zoom mercekleri gibiydi; en üst raftaki kitapların adlarını bile okuyabiliyordum: *Günümüzün Nörotik Kişiliği, Karen Horney; Eimi, e.e.cummings; Dört Quartet; Robert Frost'un Seçilmiş Şiirleri.)*

TC: Robert Frost'tan nefret ederim. Şeytanın ta kendisi, bencil piç.

MARY: Bak, eğer küfretmeye başlayacaksak...

TC: O ve başındaki kabarık saç halesi. Egomanyak sahtekâr sadist. Bütün ailesini mahvetti. Yani bir kısmını. Mary, hiç bunu günah çıkartan papazla konuştun mu?

MARY: Peder McHale'le mi? Neyi konuştum mu?

TC: Böylesine muhteşem bir biçimde tükettiğimiz şu paha biçilmez nektarı, şu tapılası Güney Amerika otunu. Peder McHale bu leziz serüvenden haberdar mı?

MARY: Öğrenmezse acı da çekmez. Hey, şu 'Hayat Kurtaranlar'dan al bir tane. Nane şekerlerinden. O zımbırtının tadını artırır.

(Garip, hiç de kafayı bulmuş gibi görünmüyordu, şu kadarcık bile. Bense Venüs'ün ve Jüpiter'in, eski dost Jüpiter'in yanından daha yeni geçmiş, lila renkli, yıldız parıltılı gezegenlerin arkasından el sallamıştım. Mary telefonun yanına gidip bir numara çevirdi; kapatmadan önce uzun uzun çaldırdı.)

MARY : Evde yok. Buna şükredilir işte. Bay ve Bayan Berkowitz. Evde olsalardı, seni yanımda götüremezdim. Şu burnu büyük Yahudilerden onlar. Nasıl soğuk ve kibirli olduklarını tahmin edemezsin!

TC: Yahudiler mi? Çok doğru. Pek kibirliler. Hepsinin de Doğal Tarih Müzesi'ne konmaları gerek.

MARY: Bayan Berkowitz'e işten çıkacağımı bildireyim, diyorum. Sorun, Bay Berkowitz. Konfeksiyon işindeydi, emekli oldu, şimdi ikisi de sürekli evde. Ayak altında. Tabii Greenwich'e gitmedikleri zamanlar; orada mülkleri var. Bugün de oraya gittiler herhalde. Onları bırakmak istememin

bir başka nedeni de yaşlı papağanları; her yanı batırıyor. Üstelik aptal! O salak papağanın söyleyebildiği iki şey var; “Kutsal inek! ” ve *“Oy vey!”* Her eve girişimde, “Oy vey! ” diye bağırmaya başlıyor. Çok sinirime dokunuyor. Ne dersin? Birer esrarlı sigara daha içelim mi?

(Yağmur yeniden başlamıştı, rüzgâr da artmış, ikisinin karışımı havayı paramparça olmuş bir aynaya benzetmişti. Berkowitz’ler Park Avenue’da, Seksenli caddelerden birinde oturuyorlardı, bir taksiye binelim dedim ama Mary hayır, dedi, amma hanım evlâdıymışım, yürüyebilirmişiz; görünüşüne karşın o da yıldızlı patikalarda dolanıyordu demek. Ağır ağır yürüyorduk, sanki gökyüzü masmavi, hava ılık ve dingindi; sert, kaygan sokaklarsa inci renkli bir Karaib plajı. Park Avenue sevdiğim bulvarlardan biri değildir; cazibeden yoksun bir zenginliği vardır ve Bayan Lasker onu Grand Central’dan İspanyol Harlemi’ne kadar lalelerle donatsa bile, yararsızdır. Yine de, anıları harekete geçiren belli binaları vardı. Büyük hayranlık duyduğum Amerikalı kadın yazar Willa Cather’ın hayatının son yıllarını geçirdiği, arkadaşı Edith Lewis’le paylaştığı evin önünden geçtik: sık sık şöminelerinin karşısında oturur, Bristol Cream içer ve alevlerin Bayan Cather’ın berrak, dâhi gözlerini tutuşturmasını izlerdim.

Seksen dördüncü Cadde’de, bir kez küçük, resmi bir akşam yemeğine katıldığım apartman dairesini seçtim. Ev sahiplerim Senatör ve Bayan John F. Kennedy’ydi, o sıralar öyle genç ve tasasızdılar ki. Ancak ev sahiplerinin tüm tatlı çabalarına karşın, gece umduğum kadar aydınlatıcı geçmedi, çünkü bayanların erkekleri likör ve purolarıyla baş başa bırakarak çekilmelerinden sonra, konuklardan biri, gerçekten düşük çeneli bir modacı, Oleg Cassini Las Vegas’a yeni yaptığı yolculuktan ve sahnede izlediği binlerce dansçı kızdan söz ederek sohbeti tekeline aldı: kızların ölçüleri, erotik gösterileri, maddi istekleri; dinleyicileri ipnotize eden bu resitale, hiçbiri de geleceğin Başkanı kadar kaptırmamıştı kendisini.

Seksen yedinci Cadde’ye vardığımızda, 1060 Park Avenue’nün dördüncü katını gösterdim, Mary’ye açıkladım: “Annem orada otururdu. İşte yatak odası. Çok güzel ve çok zekiydi, ama yaşamak istemedi. Pek çok nedeni vardı, en azından nedeni olduğuna inanıyordu. Sonunda, elinde yalnızca kocası kaldı; üvey babam. Kendini yetiştirmiş, başarıya ulaşmış biriydi, annem ona tapardı, o da

gerçekten iyi bir insandı, fakat kumar oynardı, başı derde girdi ve zimmetine yüklüce bir para geçirdi, işini kaybetti ve Sing Sing'e gönderildi."

Mary başını sallıyor: "Tıpkı oğlum gibi. Aynen." Durmuş pencereye bakıyoruz, sağanak ikimizi de sırılsıklam etmiş. "Nihayet bir gece, annem gayet şık giyindi ve bir yemek daveti verdi: herkes çok güzel olduğunu söyledi. Partiden sonra, yatağa girmeden önce, otuz Seconal yuttu, bir daha da uyanmadı."

Mary kızgın; yağmur altında hızlı hızlı ilerliyor: "Bunu yapmaya hakkı yoktu. Kabul etmiyorum. İnançlarıma aykırı bu.")

VİYAKLAYAN PAPAĞAN: Kutsal inek!

MARY: Duydun mu? Sana dememiş miydim?

PAPAĞAN: *Oy vey! Oy vey!*

(Yeşil, sarı ve turuncu renklerde, sürrealist bir kolaj olan papağan, Bay ve Bayan Berkowitz'in amansızca resmî salonunda maun bir tüneğe yerleşmişti. Oda sanki tümüyle maundandı: parke zemin, kaplama duvar ve görkemli bir döneme ait mobilyaların pahalı taklitleri, Tanrı bilir hangi dönem, belki de erken Grand Concourse. Düz arkalıklı iskemleler; tefekküre dalmış bir profesörün sabrını sınayan kanepeler. Dut rengi kadife perdeler, uyumsuz hardal rengi storlarla kaplanmış pencereleri örtüyor. Maundan oyulmuş bir şömine rafının üzerine, maun çerçeve içinde sarkık gerdanlı, soluk benizli birinin portresi asılı. Bay Berkowitz, taşra soylularının tilki avına çıkarken giydikleri kostümle poz vermiş: kırmızı ceket, ipek kravat, bir kolunun altına bir boru, diğerine de bir binici kırbacı sıkıştırmış. Bu dolambaçlı evin diğer kısımlarının neye benzediğini bilmiyorum, çünkü mutfağın dışında hiçbir yerini göremedim.)

MARY: Bu kadar komik olan ne? Neye gülüyorsun?

TC: Bir şey yok. Yalnızca şu Peru tütünü, meleğim. Anladığıma göre Bay Berkowitz biniciliğe meraklı.

PAPAĞAN: *Oy vey! Oy vey!*

MARY: Kes sesini! Yoksa o kahrolası boynunu koparırım.

TC: Bak, eğer küfredeceksek... (Mary mırıldanarak haç çıkarıyor) Bu yaratığın bir adı var mı?

MARY: Keh keh. Bir tahmin yürüt bakalım.

TC: Polly.

MARY (gerçekten şaşırmış): Nasıl bildin?

TC: Demek dişi.
MARY : Bu bir kız adı, o da kız olmalı. Ne olursa olsun, şirretin teki. Yerdeki şu pisliklere bak. Temizlemek bana düşüyor tabii.
TC: Lisanına dikkat et.
POLLY: Kutsal inek!
MARY: Sinirlerim... En iyisi biraz uçmak. (Yine teneke kutu, esrar, kâğıt, kibrit ortaya çıktı) Bakalım mutfakta neler var? Karnım zil çalıyor.

> (Berkowitz'lerin buzdolabı bir oburun fantezisi, şişmanlatıcı yiyeceklerle dolu bir cornucopia[15] idi. Evin beyinin neden gerdan saldığına şaşmamalı. “Ah, evet,” diye doğruladı Mary, “ikisi de domuz gibidir. Kadının karnını görsen. Her an beşiz doğuracakmış gibi. Adam giysilerini hep terziye diktirir: dükkânlarda üstüne uyacak bir şey bulamaz ki. Mımm, gerçekten çok acıktım. Şu hindistancevizli kekler nefis görünüyor. Üstüne biraz dondurma da koyabiliriz.” Kocaman çorba kâseleri buldu, içini kekler, mokalı pasta ve yumruk büyüklüğünde fıstıklı dondurmayla doldurdu. İnsanın ağzını sulandıran yiyecekleri alıp salona döndük ve terk edilmiş yetimler gibi saldırdık. İnsanın iştahını esrar kadar açan başka şey yoktur. Birinci tabakları bitirdikten ve biraz daha esrar depoladıktan sonra Mary tabakları daha da büyük porsiyonlarla yeniden doldurdu.)

MARY: Kendini nasıl hissediyorsun?
TC: İyi.
MARY: Ne kadar iyi?
TC: Gerçekten iyi.
MARY: Tam olarak nasıl hissettiğini söyle bana.
TC: Avustralya’dayım.
MARY: Hiç gittin mi Avusturya’ya?
TC: Avusturya değil, Avustralya. Hiç gitmedim ama şu anda oradayım işte. Herkes sürekli çok sıkıcı bir yer olduğunu söyler. Onlar ne bilir ki? Dünyadaki en iyi sörf orada yapılır. Okyanusun ortasında sörf yapıyorum ve bir dalga, öyle yüksek, öyle yüksek ki...
MARY: Senin kadar yüksekte. Ha ha.
TC: Eriyen zümrütlerden yapılmış. Dalga. Güneş sırtımı ısıtıyor, yüzüme sıçrayan su tuzlu, çevremde aç köpekbalıkları. *Mavi Deniz, Beyaz Ölüm.* Ne müthiş filmdi, değil mi? Her yanda aç yamyamlar, ama kaygılandığım yok, umurumda bile de...

MARY (gözleri korkudan açılmış): Köpekbalıklarına dikkat et! Dişleri insanı öldürür. Ömür boyu sakat kalırsın. Sokak köşelerinde dilenirsin.
TC: Müzik!
MARY: Müzik! Tam zamanı.

(Sarhoş bir güreşçi gibi yalpalayarak, şans eseri daha önce gözümden kaçmış olan çirkin bir nesneye doğru ilerledi: televizyonu, fonograf ve radyoyu kapsayan maun bir konsol. Latin ritimli bangır bangır bir müzik çalan istasyonu buluncaya kadar radyoyla oynadı.

Kalçaları kıvrılıyor, parmakları şaklıyor, zarif ama kendinden geçmiş; sanki bir gençlik gecesini anımsıyor ve hayali bir eşle aklında kalan bir koreografiye uygun, dans ediyor. Artık yaşı olmayan gövdesinin davullara ve gitarlara karşılık vermesi, gizli bir ritmi izlemesi bir mucize; vecd halinde, sanki gözüne Tanrı'nın inayetine mazhar olan azizler görünmekte. Ben de müziği duyuyorum; içimde amfetamin gibi hızla yayılıyor, her nota, sessiz bir kış pazarında katedral çanlarının duruluğuyla ayrı ayrı çınlıyor. Ona doğru gidiyorum ve kollarının arasına sokuluyorum, birbirimizin adımlarına uyuyoruz, gülüyoruz, dalgalanıyoruz; müzik kastanyetler kadar hızlı İspanyolca konuşan bir spiker tarafından kesildiği halde dansı sürdürüyoruz, çünkü gitarlar artık beynimize kilitlenmiş, tıpkı bizim kahkahamıza, sarmaş dolaş bedenlerimize kilitlendiğimiz gibi: yüksek daha yüksek, öyle yüksek ki, anahtarın sesini, kapının açıldığını ve kapandığını duymuyoruz. Ama papağan duyuyor.)

POLLY : Kutsal inek!
KADIN SESİ: Nedir bu? Neler oluyor burada?
POLLY : *Oy vey! Oy vey!*
MARY: Oo, merhaba, Bayan Berkowitz. Bay Berkowitz. Ne var ne yok?

(Ve işte buradalar, gözümün önünde Mickey ve Minnie Mouse balonları gibi uçuşup duruyorlar. Gerçi bu ikisinin fareyle yakından uzaktan ilgisi yok. Öfkeden çıldırmış gözleri; kadınınki, çerçevesi payetli, köşeleri yukarı kıvrık gözlüklerin ardından, sahneyi yutarcasına izliyor: dudaklarımızın çevresindeki dondurma bıyıkları, havayı kirleten, keskin kokulu esrar dumanı. Bay Berkowitz azametle yürüyor ve radyoyu kapatıyor.)

BAYAN BERKOWITZ: Kim bu adam?
MARY : Evde olduğunuzu bilmiyordum.
BAYAN BERKOWITZ: Belli oluyor. Kim bu adam, dedim sana?

MARY: Bir arkadaşım. Bana yardım ediyor. Bugün öyle çok işim vardı ki.
BAY BERKOWITZ: Sarhoşsun sen, kadın!
MARY (sahte bir tatlılıkla): Ne dediniz?
BAYAN BERKOWITZ: Sarhoş olduğunu söyledi. Dondum kaldım. Gerçekten.
MARY: Madem gerçeklerden bahsediyoruz, o halde size gerçekten söylemeliyim: Bugün burada pis zenciyi son kez oynuyorum; istifa ediyorum.
BAYAN BERKOWITZ: Defolun buradan! Yoksa polis çağıracağız.

> (Hiç sesimizi çıkarmadan, eşyalarımızı topladık. Mary papağana el salladı: “Hoşçakal, Polly. Sen iyi bir kızsın. Yalnızca takılıyordum." Sonra ön kapıda, eski işverenlerinin asık yüzle beklediği yerde, açıkladı: “Sırf haberiniz olsun diye söylüyorum, hayatımda tek damla içki koymadım ağzıma.”
>
> Dışarıda yağmur hâlâ sürüyor. Park Avenue’yü güçbela geçiyoruz, Lexington’a çıkıyoruz.)

MARY: Çok kibirli olduklarını söylememiş miydim?
TC: Tam müzelik.

> (Ama neşemiz kaçmıştı; Perulu bitkinin gücü kaybolmuş, yerini bir hayal kırıklığı almıştı, sörf tahtam batıyordu ve şu anda belirecek tek bir köpekbalığı bile ödümü koparabilirdi.)

MARY: Sırada Bayan Kronkite var. Ama tatlı kadındır, bugün gitmezsem beni bağışlar. Yarın giderim. Belki de eve yollanmalıyım.
TC: Dur sana taksi çevireyim.
MARY: Onlarla muhatap olmaktan nefret ediyorum. Taksi şoförleri renkli insanlardan hoşlanmıyor. Kendileri de renkli olsalar bile. Hayır, buradan, sonra da Seksen altıncı’dan metroya binebilirim.

> (Mary, Yankee stadyumu yakınlarında kiralık bir dairede oturur; ailesi yanındayken çok sıkışıyorlarmış ama şimdi bir başına kaldığından, ev ona çok geniş ve tehlikeli geliyormuş: “Her kapıya üç kilit taktım, bütün pencereler de çivili. Tüm gün yalnız kalacağım düşünmesem, bir bekçi köpeği alırdım. Ben yalnızlığın ne olduğunu bilirim ve bir köpeğe aynı şeyi yapamam.”)

TC: Lütfen Mary, bırak da sana bir taksi bulayım.
MARY: Metro çok daha hızlı. Hem uğramak istediğim bir yer var. Hemen şuracıkta.

(Yer, yan yollardan birindeki yüksek binaların arasına sıkışmış, dar bir kilise. İçeride kısa iki sıra ve çarmıha gerilmiş, alçıdan İsa'nın üstüne eğildiği küçük bir mihrap var. Havayı tütsü ve mum kokusu kaplamış. Mihrapta bir kadın mum yakıyor, ışığı düzensiz bir uyku gibi titreşiyor; onun dışında kilisede bizden başka kimse yok. Son sıraya yan yana diz çöküyoruz ve Mary torbadan gül ağacından yapılma iki tespih çıkarıyor ("Hep bir tane fazladan taşırım"), birini bana veriyor, ama daha önce hiç kullanmadım, nasıl idare edeceğimi bilmiyorum. Mary fısıldıyor, dudakları kıpır kıpır.)

MARY: Sevgili Tanrım, merhamet et. Lütfen, Tanrım, Bay Trask'a içkiyi bırakması ve işini geri alması için yardım et. Lütfen, Tanrım, Bayan Shaw'un bir kitap kurdu ve kız kurusu olmasına izin verme; dünyaya senin çocuklarını getirmeli. Ve Tanrım, sana yalvarırım, oğullarımı ve kızımı ve torunlarımı, hepsini ayrı ayrı hatırla. Bir de lütfen Bay Smith'in ailesine engel ol, onu düşkünler yurduna yollamasınlar; gitmek istemiyor, hep ağlıyor...)

(Listesindeki isimler tespihindeki tanelerden çok; onlar adına sıraladığı istekler mihraptaki mum alevinin içten parlaklığına sahip. Durup bana bakıyor.)

MARY: Dua ediyor musun?

TC: Evet.

MARY: Seni duyamıyorum.

TC: Senin için dua ediyorum, Mary. Senin sonsuza dek yaşamanı diliyorum.

MARY: Benim için etme. Ben çoktan kurtuldum. (Elimi tutuyor) Annen için dua et. Karanlıkta yitip gidenler için. Pedro. Pedro.

Merhaba, Yabancı

Zaman: Aralık 1977
Yer. New York’ta bir lokanta, Four Seasons.

Beni öğle yemeğine davet eden adam, George Claxton, tam on ikide buluşmamızı önerdi ve neden bu kadar erken bir saat saptadığını açıklamadı. Ama nedenini kısa sürede anladım; onu son gördüğümden bu yana, yani bir yıldan biraz fazla bir sürede, bugüne kadar az çok perhiz yapmış, yemesine içmesine dikkat etmiş biri olan George Claxton, iki eliyle birden içen biri olup çıkmıştı. Yerimize oturur oturmaz duble Wild Turkey ısmarladı (“Sek olsun lütfen, buzsuz”), on beş dakika sonra da bir tane daha istedi.

Şaşırmıştım, yalnızca susuzluğuna değil. En az on beş kilo almıştı; çizgili yeleğinin düğmeleri patlamak üzereymiş gibi görünüyordu, koşudan ve tenisten genellikle pembeleşmiş olan teninin garip bir solukluğu vardı, sanki hapishaneden yeni çıkmıştı. Üstelik kapkara bir gözlük takmıştı; şöyle düşündüm: Ne kadar teatral! Şu bizim iyi, bildik, yalın George Claxton'a ne olmuş böyle? Greenwich ya da Westport ya da her neyse bir yerde Gertrude ya da Alice ya da adı her neyse karısıyla oturan, üç ya da dört ya da beş çocuğu olan, Wall Street’e sağlamca demirlemiş adam, şimdi duble Wild Turkey’leri peş peşe yuvarlıyor ve kara gözlük takıyor!

Dosdoğru sormamak için kendimi güç tuttum: Hey, sana ne oldu böyle? Onun yerine, “Nasılsın, George?” dedim.

GEORGE: İyi. İyi. Noel. İsa. Bir türlü ayak uyduramıyorum. Bu yıl benden kart filan bekleme. Kimseye göndermiyorum.
TC: Gerçekten mi? Kartların bir gelenekti âdeta. Şu aile şeyleri, köpeklerle filan. Peki ailen nasıl?
GEORGE: Genişliyor. En büyük kızım ikinci çocuğunu doğurdu. Bir kız.
TC: Tebrikler.

GEORGE: Aslında erkek istiyorduk. Erkek olsaydı, benim adımı verecekti.
TC (düşünceli: Neden buradayım? Neden bu budalayla yemek yiyorum? Sıkıyor beni, her zaman da sıkmıştır): Ya Alice? Alice nasıl?
GEORGE: Alice mi?
TC: Gertrude demek istedim.
GEORGE (suratını asarak, aksi aksi): Resim yapıyor. Bilirsin evimiz tam Sound'dadır. Kendimize ait küçük bir plajımız var. Bütün gün odasına kapanıp pencereden gördüklerini resmediyor. Tekneler filan.
TC: Bu çok hoş.
GEORGE: Bence değil. Smith Koleji'ndendir, sanat bölümünden. Evlenmeden önce pek az resim yapardı. Sonra tümüyle bıraktı. Şimdiyse bütün gün resim yapıyor. *Bütün gün.* Odasına kapanıp. Garson, şefe mönüyle birlikte buraya gelmesini söyler misiniz? Bana da şunlardan bir tane daha getirin. Buzsuz.
TC: Bu pek İngilizvari, değil mi? Halis, buzsuz viski.
GEORGE: Ağzıma köprü yapılıyor. Dişlerime ne değse acı veriyor. Kimden Noel kartı aldığımı tahmin et. Mickey Manolo'dan. Karakas'lı zengin çocuk... Bizim sınıftaydı.

> (Mickey Manolo'yu tabii ki hatırlamıyordum ama başımla onayladım, evet, evet, der gibi yaptım. Birlikte okuduğumuz fazlasıyla ağır özel okuldan mezun olalı beri, kırkbilmemkaç yıldır özenle izimi sürmeseydi, George Claxton'ı da anımsamayacaktım. Pennsylvania'lı ortanın biraz üstü bir aileden gelme, sırım gibi, atletik yapılı bir oğlandı; ortak hiçbir yönümüz olmamasına karşın, kendimizi bir tür ittifak içine girmiş bulduk: bütün kitap özetlerini ve İngilizce kompozisyonlarını benim yazmama karşılık o da cebir ödevlerimi yapar ve sınavlarda kopya verirdi. Bunun sonucunda, her yıl ya da iki yılda bir yinelenen bir yemek davetinden ibaret, kırk yıllık bir 'arkadaşlığa' saplanıp kaldım.)

TC: Bu lokantada kadınlara pek rastlanmıyor.
GEORGE: Burayı sevmemin nedeni de bu. Vıcır vıcır konuşan karılar yok. Hoş, erkeksi bir ortam. Benim pek yiyecek halim yok. Dişlerim. Çiğnemek büyük acı veriyor.
TC: Belki biraz poşe yumurta?
GEORGE: Sana anlatmak istediğim bir şey var. Belki birkaç öneride bulunursun.
TC: Tavsiyeme başvuranlar genellikle pişman olurlar. Yine de...

GEORGE: Geçen haziran başladı. En küçük oğlum Jeffrey'in mezuniyetinden hemen sonra. Bir cumartesiydi ve Jeff'le ikimiz küçük kumsalımızda tekneyi boyuyorduk. Jeff bira ve sandviç almak için eve girdi, ben de hemen soyunup suya atladım. Su hâlâ çok serindi. Sound'da temmuzdan önce pek yüzülmez. Her neyse, sırtüstü yatmış hayatımdan memnun yüzerken, suya batıp çıkan şişeyi gördüm.

Sodalı içeceklerin konduğu, açık renk bir şişeydi. Biri mantarla tıkamış, yapışkan bantla kapatmıştı. Ama içindeki kâğıdı, notu görebiliyordum. İçimden gülmek geldi; aynı şeyi çocukken ben de yapardım, mesaj yazıp şişeye sokar, denize fırlatırdım: *İmdat! Denizde Kayboldum!*

Şişeyi yakaladım, kıyıya döndüm. İçindekini merak ediyordum. Evet, bir ay öncesine ait bir nottu ve Larchmont'ta yaşayan bir kız tarafından yazılmıştı. Şöyle diyordu: *Merhaba, yabancı, adım Linda Reilly ve on iki yaşındayım. Bu mektubu bulursanız lütfen nerede ve ne zaman bulduğunuzu haber verin. Bunu yaparsanız size bir kutu ev yapımı kurabiye gönderirim.*

Nedense, Jeff sandviçlerle döndüğünde, şişeden ona söz etmedim. Nedenini bilmiyorum, ama söylemedim. Şimdi, keşke söyleseydim, diyorum. O zaman belki hiçbir şey olmazdı. Kendime saklamak istediğim bir sırdı sanki. Bir oyun.

TC: Acıkmadığına emin misin? Ben yalnız omlet alacağım.

GEORGE: Oldu. Bir omlet, çok yumuşak.

TC: Sen de böylece genç hanıma, Bayan Reilly'ye yazdın?

GEORGE (duraksayarak): Evet. Evet, yazdım.

TC: Ne dedin peki?

GEORGE: Pazartesi büroya dönünce, çantamı karıştırırken notu buldum. "Buldum" diyorum çünkü oraya koyduğumu unutup gitmiştim. Aklımdan çocuğa bir kart atmak geçti; yalnızca hoş bir jest olarak, bilirsin. Ama o gün, martiniden fazlasıyla hoşlanan bir müşterimle yemeğe çıktım. Aslında öğlenleri hiç içmezdim; başka zamanlarda da içmem ya. Her neyse, o gün iki martini içtim, ofise döndüğümde başım fırıl fırıldı. Oturup küçük hanıma uzun bir mektup yazdım, kendi elimle; nerede oturduğumu, şişeyi nasıl bulduğumu; sonra ona şans diledim ve aptalca bir şey ama, yabancı olmama rağmen, ona bir dostun sıcak dileklerini gönderdiğimi ekledim.

TC: İki martinilik bir mektup. Peki ama bunda ne sakınca var?

GEORGE: Gümüş Mermiler. Martiniye böyle diyorlar: Gümüş Mermiler.

TC: Omlet ne olacak? Hiç dokunmayacak mısın?

GEORGE: Tanrı aşkına! Dişim çok *ağrıyor.*

TC: Gerçekten lezzetli. Yani bir lokanta omleti için.
GEORGE: Bir hafta kadar sonra, büyük bir kutu kurabiye geldi. Ofisime gönderilmişti. Cevizli, çikolatalı kurabiyeler. Ofistekilere dağıttım ve herkese kızımın yaptığını söyledim. Çocuklardan biri, "Yaa, öyle mi?" dedi. "Yaşlı George'un gizli bir sevgilisi olduğuna bahse girerim."
TC: Kurabiyelerin yanında mektup da var mıydı?
GEORGE: Hayır. Ama ben bir teşekkür mektubu yazdım. Çok kısa. Sigaran var mı?
TC: Sigarayı bırakalı yıllar oldu.
GEORGE: Bense yeni başladım. Ama hâlâ satın almıyorum. Arada bir tüttürüyorum işte. Garson, bana bir paket sigara getirebilir misiniz? Markası fark etmez, yeter ki mentollü olmasın. Bir tane de Wild Turkey, lütfen.
TC: Ben bir kahve rica edeceğim.
GEORGE: Ama teşekkür notuma yanıt geldi. Uzun bir mektup. Beni gerçekten etkiledi. Kendi resmini de eklemişti. Renkli bir polaroid. Üstünde mayoyla plajda duruyordu. On iki yaşında olabilir, ancak on altı gösteriyordu. Kısa, kıvırcık, siyah saçlı ve masmavi gözlü, çok güzel bir çocuk.
TC: Humbert Humbert'ın gölgeleri.
GEORGE: Kimin?
TC: Önemli değil. Bir roman karakteri.
GEORGE: Ben hiç roman okumam. Okumaktan nefret ederim.
TC: Evet, biliyorum. Senin tüm kitap özetlerini ben çıkarmaz mıydım? Peki Bayan Linda Reilly'nin söyleyecek nesi varmış?
GEORGE (tam beş saniye sustuktan sonra): Çok üzücüydü. Dokunaklı. Larchmont'a yeni taşındıklarını, hiç arkadaşı olmadığını ve denize bir düzine şişe attığını, ama bunlardan birini bulup da cevap veren tek kişinin ben olduğumu yazıyordu. "Wisconsin'denmiş, babası ölmüş, annesi de üç kızı olan bir adamla evlenmiş, hiçbiri de Linda'yı sevmiyormuş. On sayfalık mektuptu, hatasız. Bir çok akıllıca şey söylüyordu. Ama gerçekten acınası bir haldeydi. Yeniden yazacağımı umuyormuş, belki de Larchmont'a gidebilir ve onunla buluşabilirmişim. Bunlar seni sıkıyor mu? Eğer öyleyse...
TC: Lütfen devam et.
GEORGE: Resmi sakladım. Daha doğrusu, cüzdanıma koydum. Kendi çocuklarımın resimlerinin yanına. Çünkü mektup yüzünden, onu da kendi çocuğummuş gibi görmeye başlamıştım. Mektubu aklımdan

çıkaramıyordum. Ve o gece, trenle eve dönerken, çok nadir yaptığım bir şeyi yaptım. Trenin barına gittim, birkaç sert içki ısmarladım ve mektubu tekrar tekrar okudum. Sonunda ezberledim. Sonra eve varınca, karıma biraz çalışacağımı söyledim. Çalışma odama kapandım ve Linda'ya yazmaya koyuldum. Gece yarısına kadar yazdım.

TC: Bu arada sürekli içiyor muydun?

GEORGE (şaşırmış): Neden?

TC: Yazdıklarını etkilemiş olabilir de.

GEORGE: Evet, içiyordum ve sanırım oldukça duygusal bir mektup oldu. Ama bu çocuk için öyle üzülüyordum ki. Ona yardım etmek istiyordum. Kendi çocuklarımın bazı sorunlarından söz ettim. Harriet'ın sivilcelerinden ve nasıl hiç erkek arkadaşı olmadığından -ta ki cildini düzeltene dek. Yetişme çağında karşılaştığım kendi sorunlarımdan da bahsettim.

TC: Ya? Ben senin ideal Amerikan gençliğinin ideal yaşamının keyfini çıkardığını sanırdım.

GEORGE: Ben insanlara göstermek istediklerimi gösteririm. İçerdeyse bambaşka bir hikâye sürer.

TC: Beni kandırmayı başardın.

GEORGE: Gece yarısına doğru karım kapıya vurdu. Bir şey mi var, diye sordu, ben de gidip yatmasını, bitirmem gereken âcil bir mektup olduğunu, bitirir bitirmez de postaneye gidip postalayacağımı söyledim. Neden sabaha kadar bekleyemeyeceğimi sordu, on ikiyi geçmişti. Kendimi kaybettim. Otuz yıldır evliyim ve ona bağırdığım günlerin toplamı, iki elin parmaklarını geçmez. Gertrude hârika, hârika bir kadındır. Onu tüm kalbimle severim. Allah kahretsin, gerçekten severim! Ama ona bağırdım: Hayır, bekleyemez. Bu gece gitmeli. Çok önemli.

> (Bir garson George'a açılmış bir paket sigara getirdi. Bir tane alıp dudaklarına yerleştirdi, garson da yaktı, iyi de oldu çünkü elleri öyle titriyordu ki, kendini yakmadan kibriti tutmayı beceremeyecekti.)

Eh, Tanrı şahit, *çok* önemliydi. Çünkü mektubu o gece postalamadığım takdirde, bir daha yapamayacağımı hissediyordum. Belki ayılınca fazla kişisel ya da öyle bir şey olduğuna inanırdım. Oysa karşımda bana kalbini açan yalnız ve mutsuz bir çocuk vardı: benden haber alamazsa kimbilir neler hissedecekti? Hayır. Hemen arabama atladım ve postaneye gittim, mektubu postaya atar atmaz, kendimi eve dönemeyecek kadar bitkin hissettim. Arabada uyuyakaldım. Uyandığımda tanyeri ağarmıştı ama karım uyuyordu, döndüğümü fark etmedi.

Trene yetişmek istiyorsam bir an önce tıraş olup üstümü değiştirmeliydim. Ben tıraş olurken Gertrude banyoya girdi. Gülümsüyordu; dün geceki küçük öfke nöbetime hiç değinmedi. Elinde cüzdanımı tutuyordu, şöyle dedi: “George, annen için Jeff in mezuniyet fotoğrafını büyüteceğim,” sonra da cüzdanımdaki resimleri karıştırmaya başladı. O ansızın konuşuncaya kadar, aklıma bile gelmemişti: “Kim bu kız?”

TC: Larchmont’lı genç hanımdı tabii.

GEORGE: Keşke bütün hikâyeyi o anda anlatsaydım. Ama ben... Her ne halse, işe birlikte gidip geldiğimiz bir arkadaşın kızı olduğunu söyledim. Resmi trendekilere gösteriyordu, barda unutmuş, dedim. Onu bir dahaki görüşümde vermek üzere alıp cüzdanıma koymuştum.

Garçon, un autre de Wild Turkey, s'il vous plait

TC (garsona): Duble olmasın.

GEORGE (nahoş bir tatlılıkla): Fazla içtiğimi mi söylemeye çalışıyorsun?

TC: Eğer ofise döneceksen, evet.

GEORGE: Ama ofise dönmeyeceğim. Kasım başından beri gitmedim oraya. Bir sinir buhranı geçiriyormuşum. Aşırı çalışma. Yorgunluk. Evde sakin sakin dinlendiğim ve bana hayran karım tarafından özenle bakıldığım varsayılıyor. Oysa o odasına kapanmış teknelerin resmini yapıyor. *Bir tekne.* Aynı kahrolası tekneyi tekrar tekrar boyuyor.

TC: George, tuvalete gitmem gerekiyor.

GEORGE: Yoksa benden mi kaçıyorsun? Sana bütün cebir yanıtlarını veren eski okul arkadaşından kaçmıyorsun ya?

TC: Öyle bile olsa, sınıfta çakmıştım! Hemen dönerim.

> (Çişim gelmemişti; düşüncelerimi toplamaya ihtiyacım vardı. Oradan gizlice sıvışıp sessiz bir sinema salonuna gizlenecek cesaretim yoktu, ama o masaya geri dönmek istemediğimden emindim. Ellerimi yıkadım, saçlarımı taradım. İki adam girdi, pisuarların önünde yerlerini aldılar. Bir tanesi, “Şu kafayı bulan. Onu sanki tanıyorum bir yerden,” dedi. Arkadaşı: “Eh, tümüyle yabancı sayılmaz. Adı George Claxton.” “Atıyorsun! ” “Biliyorum, çünkü eskiden patronumdu.” “Ee, ne oldu?” “Farklı öyküler anlatılıyor. “Sonra ikisi de sustu, herhalde benim yüzümden. Yemek salonuna döndüm.)

GEORGE: Demek *vazgeçmedin?*

> (Aslında biraz daha yatışmış görünüyordu, daha az sarhoş. Makul bir şekilde kibriti çakmayı ve sigarasını yakmayı becerdi.)

Gerisini dinlemeye hazır mısın?
TC (suskun, ama teşvik edici bir baş hareketiyle.)
GEORGE: Karım bir şey demedi, resmi cüzdana geri soktu. Tıraş olmayı sürdürdüm ama iki yerimi kestim. Akşamdan kalmayalı o kadar uzun zaman olmuştu ki, ne berbat bir şey olduğunu unutmuştum. O ter, midem; sanki jilet sıçmaya çalışıyordum. Çantama bir şişe burbon koydum ve trene biner binmez doğruca tuvalete yollandım. İlk yaptığım resmi yırtıp klozete atmak oldu. Sonra kapağın üstüne oturdum, şişeyi açtım. İlk yudum midemi bulandırdı. Üstelik kor gibi yakıcıydı. Midem Hades'ti sanki. Ama bir süre sonra sakinleşmeye ve hayret etmeye başladım: Neden bu kadar telaşlanıyordum ki? Yanlış bir şey yapmamıştım. Ayağa kalkınca yırtılmış Polaroid'in hâlâ klozetteki suyun içinde yüzdüğünü gördüm. Sifonu çektim; resmin parçaları, başı ve bacakları ve kolları fırıl fırıl dönmeye başladı, bu da başımı döndürdü: onu bıçakla doğramış bir katil gibi hissediyordum kendimi.

Grand Central'a vardığımızda çalışacak durumda olmadığımı biliyordum, yürüyerek Yale Club'a gittim, bir oda kiraladım. Sekreterimi aradım, Washington'a gitmem gerektiğini, ertesi gün döneceğimi bildirdim. Sonra evi aradım ve karıma işim çıktığını, geceyi kulüpte geçireceğimi söyledim. Sonra yatağa girdim ve düşündüm: akşama kadar uyurum; beni rahatlatması için de bir kadeh içerim, sinirlerim yatışır, güzelce uyurum. Ama yapamadım, yani bütün şişeyi içip bitirmeden önce. Ah, ondan sonra nasıl da güzel uyudum! Ertesi sabah ona kadar.
TC: Nerdeyse yirmi saat.
GEORGE: Doğru. Uyandığımda kendimi gayet zinde hissediyordum. Yale Club'ta çok iyi bir masör vardır, bir Alman, elleri bir goril kadar güçlü. O adam insanı kendine getiriyor. Evet, biraz sauna, kemik kütürdeten bir masaj ve buz gibi suyun altında on beş dakika. Yemeği de kulüpte yedim. Alkolsüz tabii, ama inan, aç kurtlar gibiydim. Dört kuzu pirzola, iki fırında patates, kremalı ıspanak, bir bütün mısır, bir litreye yakın süt, iki dilim böğürtlenli pasta...
TC: Keşke şu anda da bir şeyler yesen...
GEORGE (haşin bir azarlama, şaşırtıcı biçimde kaba): Kes sesini!
TC: (Sessizlik)
GEORGE: Özür dilerim. Bir an kendi kendimle konuştuğumu sandım. Burada olduğunu unutmuştum sanki. Ve sesin...

TC: Anlıyorum. Neyse, mükellef bir yemek yemiştin ve kendini oldukça iyi hissediyordun.
GEORGE: Çok doğru. Suçlu, mükellef bir yemek yemişti. Sigara?
TC: Kullanmıyorum.
GEORGE: Doğru. İçmiyorsun. Yıllardır içmedin.
TC: Dur seninkini yakayım.
GEORGE: Burayı yakmadan bir kibriti kullanmayı becerebilirim, sağol. Evet, nerde kalmıştık? Hah, evet, suçlu adam, bürosunun yolunu tutmuştu; sakinleşmiş ve pırıl pırıl.

Çarşambaydı. Temmuzun ikinci haftası; kavurucu bir sıcak vardı. Sekreterim Bayan Reilly'nin telefonda olduğunu haber verdiğinde, ofisimde yalnızdım. Bağlantıyı o an kuramadım ve kim? diye sordum. Ne istiyormuş? Sekreterim de, özelmiş, dedi. Aynı anda jeton düştü. Ah, evet, dedim, bağlayın.

Ve dinledim: "Bay Claxton, ben Linda Reilly. Mektubunuzu aldım. Aldığım en güzel mektup. Sizin gerçek bir dost olduğunuzu hissediyorum, işte sizi aramaya bu yüzden cesaret ettim. Bana yardım edebileceğinizi umuyorum. Çünkü bir şey oldu ve eğer siz yardım etmezseniz ne yapacağımı bilmiyorum." Tatlı bir genç kız sesiydi, ama öyle soluk soluğa, öyle heyecanlıydı ki, daha yavaş konuşmasını rica etmek zorunda kaldım. "Fazla vaktim yok, Bay Claxton. Üst kattan arıyorum; annem aşağıdaki almacı her an kaldırabilir. Mesele şu, benim bir köpeğim var. Jimmy. Altı yaşında fakat hâlâ çok yaramaz. Çocukluğumdan beri yanımda, sahip olduğum tek şey o. Gerçek bir centilmendir, görüp görebileceğiniz en tatlı köpektir. Ama annem onu uyutmalarını istiyor. Ölürüm ben! Yaşayamam. Bay Claxton, lütfen, Larchmont'a gelip benimle Safeway'in önünde buluşur musunuz?

Jimmy'yi yanımda getiririm, siz de alıp götürürsünüz. Ne yapacağımıza karar verene kadar onu saklarsınız. Daha fazla konuşamayacağım. Annem merdivenleri çıkıyor. Yarın fırsat bulur bulmaz sizi arayacağım, bir tarih kararlaştırırız..."
TC: Peki *sen* ne dedin?
GEORGE: Hiçbir şey. Kapattı.
TC: Peki ama ne *derdin?*
GEORGE: O kapatır kapatmaz, tekrar aradığında olur, demeye karar verdim. Evet, zavallı çocuğun köpeği kurtarmasına yardım edecektim. Alıp

eve götüremezdim tabii. Bir köpek çiftliğine filan bırakacaktım. Eğer işler başka türlü yürüseydi, aynen böyle yapacaktım.
TC: Anlıyorum. Bir daha aramadı, değil mi?
GEORGE: Garson, şu koyu şeylerden bir tane daha istiyorum. Bir bardak da Perrier, lütfen. Evet, aradı. Söyledikleri kısaca şunlar: “Bay Claxton, çok üzgünüm; telefon açmak için komşulardan birinin evine gizlice girdim, çok acele etmeliyim. Annem dün gece mektuplarınızı, bana yazdığınız mektupları buldu. Delidir, kocası da öyle. Hep korkunç şeyler düşünürler, bu sabah ilk iş olarak Jimmy’yi elimden aldı; daha fazla konuşamam, daha sonra yine deneyeceğim.”

Ama bir daha ondan haber alamadım; en azından doğrudan doğruya. Birkaç saat sonra karım aradı; öğleden sonra üçte filan. Dedi ki: “Sevgilim, mümkün olduğu kadar çabuk eve gel.” Sesi öyle sakindi ki, müthiş bir gerilim içinde olduğunu anlamıştım; nedenini de aşağı yukarı tahmin ediyordum; yine de, söylediklerine çok şaşırmış gibi yaptım: “Burada iki polis memuru var. Biri Larchmont’tan diğeri de köyden. Seninle konuşmak istiyorlar. Nedenini bana söylemiyorlar.”

Trenle filan uğraşmadım. Bir limuzin kiraladım. Hani şu içinde barı olan limuzinlerden. Yol pek uzun sayılmazdı, bir saat kadar, yine de birkaç Gümüş Mermi yuvarlamayı becerdim. Fazla yararı olmadı; gerçekten korkmuştum.
TC: Peki ama neden, Tanrı aşkına? Ne yapmıştın ki? Bay İyi Çocuğu, Bay Mektup Arkadaşını oynamıştın yalnızca.
GEORGE: Keşke o kadar düzgün olsaydı. O kadar temiz. Her neyse, eve gittiğimde polisler salonda oturmuş televizyon izliyorlardı. Karım kahve ikram ediyordu. Odadan çıkmayı önerdiğinde, hayır dedim, burada kalıp her neyse dinlemeni istiyorum. Polisler gençti, utanmış görünüyorlardı. Ne de olsa zengin bir adamdım, önemli bir vatandaş, kiliseye giden, beş çocuk babası. Onlardan korkmuyordum. Korkan, Gertrude’du.

Larchmont'lu polis durumu açıkladı. Bürosuna Bay ve Bayan Henry Wilson’ın on iki yaşındaki kızları Linda Reilly’nin, benim adımda, elli iki yaşında bir adamdan ‘şüpheli’ mektuplar aldığını bildiren bir şikâyet gelmişti ve durumu yeterince açıklayamadığım sürece Wilson’lar beni suçlamaya niyetliydiler.

Güldüm. Ah, en az Noel Baba kadar şendim. Bütün öyküyü anlattım. Şişeyi bulduğumu. Yalnızca çikolatalı kurabiye sevdiğim için yanıtladığımı. Gülümsediler, özür dilediler, koca ayaklarını kıpırdattılar ve bugünlerde ana

babaların nasıl da kolayca garip fikirlere kapıldığını bilirsiniz, dediler. Olanları saçma sapan bir yanlış anlama olarak kabul etmeyen tek kişi, Gertrude'du. Aslında hiç fark etmemiştim ama, odayı ben daha sözlerimi bitirmeden terk etmişti.

Polisler gittikten sonra, onu nerede bulacağımı biliyordum. O odada, resim yaptığı yerde. Karanlıktı ve düz arkalıklı bir iskemlede oturmuş karanlığa bakıyordu. “Cüzdanındaki resim,’’dedi. “Kız oydu.” Yalanladım. O da, “Lütfen, George,” dedi. “Yalan söylemene gerek yok. Bir kere daha yalan söylemek zorunda kalmayacaksın.”

O gece o odada yattı, ondan sonra da her gece. Kendini tekne resimleriyle birlikte oraya kilitleyerek. Bir tekneyle.

TC: Tamam, biraz düşüncesizlik etmiş olabilirsin, ama neden bu kadar bağışlamaz bir tutum takındığını anlayamıyorum.

GEORGE: Nedenini söyleyeyim. Bu, polisin bizi ilk ziyareti değildi.

Yedi yıl önce ani bir kar fırtınasına yakalanmıştım. Arabamı sürüyordum; evden fazla uzakta olmamama rağmen, birkaç kez yolumu kaybettim. Birçok kişiye yolu sordum. Bir tanesi bir çocuktu, genç bir kız. Bir iki gün sonra eve polis geldi. Evde yoktum, Gertrude'la konuşmuşlar. Son kar fırtınası sırasında, tarifi bana uyan ve benimkiyle aynı plakalı Buick kullanan bir adamın arabadan indiğini ve kendini genç bir kıza gösterdiğini, teşhir ettiğini söylemişler. Kıza edepsiz laflar etmiş. Kız plaka numarasını bir ağacın altına, karın üzerine yazmış, fırtına dindiğinde hâlâ okunabilir vaziyetteymiş. Plakanın bana ait olduğunu yadsımanın yararı yoktu, ancak öykü doğru değildi. Gertrude'u ve polisi, kızın yalan söylediğine ya da plaka numarasıyla ilgili bir hata yaptığına inandırdım.

Şimdiyse polis bir kez daha gelmişti. Başka bir genç kız için.

Karım hâlâ odasından çıkmıyor. Resim yapıyor. Çünkü bana inanmıyor. Numarayı kara yazan kızın doğru söylediğine inanıyor. Ben masumum. Tanrı önünde, çocuklarımın başı üzerine yemin ederim ki, ben masumum. Ama karım kapısını kilitliyor ve camdan dışarı bakıyor. Bana inanmıyor. Ya sen?

> (George kara gözlüğünü çıkardı, bir peçeteyle parlattı. Onu neden taktığını şimdi anlamıştım. Sararmış göz aklarının şiş, kırmızı damarlarla yol yol olmasından değildi. Nedeni, gözlerinin bir çift kırılmış prizma gibi olmasındandı. Bir acının, kederin bir yere böylesine kalıcı bir biçimde yerleştiğini daha önce hiç görmemiştim,

bir cenahın bıçağı onu ebediyen çirkinleştirmişti sanki. Dayanılmazdı, gözlerini bana dikince hemen bakışlarımı kaçırdım.)

Sen inanıyor musun bana?

TC (masadan uzanıp elini var gücümle tutarak): Elbette, George. Elbette inanıyorum sana.

Gizli Bahçeler

Yer: Adını Andrew Jackson'dan alan, Jackson Meydanı. New Orleans'da eski kentin tam ortasına rahatça yerleşmiş üç yüz yıllık bir vaha olan, orta büyüklükteki park, St. Louis Katedrali'nin gri kuleleri ve Amerika'nın en eski, bir bakıma en kasvetli zariflikteki apartmanlarıyla, Pontalba Binaları'yla çevrili.
Tarih: 26 Mart 1979, coşku dolu bir bahar günü. Begonyalar açmış, açalyalar patlamak üzere, seyyar satıcıların bağırtıları (yerfıstığı, gül, faytonla gezinti, kâğıt külahlarda kızarmış karides), yakındaki Mississippi'den geçen gemilerin düdükleri ve kıkırdaşarak hoplayıp zıplayan çocukların ellerinden kaçan, gümüşî mavi gökyüzüne yükselen mutlu balonlar.

"Evet, bir erkeğin durmadan gezip dolaştığını alenen beyan ederim," derdi Bud Amcam yakınırcasına; kendini verandadaki salıncaktan ve cin fizlerden alabildiğinde, durmaksızın yolculuk eden bu gezgin satıcı. Evet, gerçekten de bir erkek dolaşır durur; şu son birkaç ay içinde Denver'a, Cheyenne'e, Butte'a, Salt Lake City'ye, Vancouver'a, Seattle, Portland, Los Angeles, Boston, Toronto, Washington, Miami'ye gittim. Ama soran olsa, herhalde şöyle derdim: Niye, nereye gittim ki? Bütün kışı New York'ta geçirdim.

Yine de bir erkek gezer. İşte şimdi yine New Orleans'dayım, doğum yerim, eski memleketim. Jackson Meydanı'ndaki parkta bir banka oturmuş güneşleniyorum, okul günlerimden beri ayaklarımı uzattığım ve çevreyi seyredip dinlediğim, esneyip kaşındığım ve hayal kurduğum ve kendimle konuştuğum yerde. Belki de siz kendisiyle hiç konuşmayan insanlardansınızdır. Yani yüksek sesle. Belki de bunu salt delilerin yaptığına inanıyorsunuz. Şahsen, sağlıklı bir şey olduğunu düşünüyorum. Böylece kendi kendinle dostluk da edebilirsin: karşı çıkacak

kimse olmadan atıp tutmakta ve sisteminden bir sürü şeyi çıkarıp atmakta serbestsin.

Örneğin, şu karşıdaki Pontalba Binaları'nı alın. Güzel, demir parmaklıkları ve koyu renk panjurlu pencereleriyle pek süslüler. ABD'de yapılan ilk apartmanlar; o yüksek tavanlı, havadar, aristokrat odaların ilk sahiplerinin akrabaları hâlâ burada oturuyor. Uzun süre diş biledim Pontalba'ya. İşte nedeni: eskiden, on dokuz yaşında filanken, Royal Caddesi'nde, birkaç blok ötedeki bir apartmanda oturuyordum: küçük, önemsiz, yıpranmış, hamam böceklerinin cenneti, dar sokaktan her tramvay geçişinde zangır zangır titreyen bir bina. Isıtma yoktu; kışın yataktan çıkmaya korkardık, nemli yaz günlerindeyse içi ılık etsuyu dolu bir kâsede yüzer gibiydik. Hep, eşi bulunmaz bir gün, bu delikten çıkacağımı ve Pontalba'nın kutsal topraklarına ayak basacağımı düşlerdim. Oysa param yetseydi bile yapamazdım bunu. Orada bir yer edinmenin tek yolu, kiracılardan birinin ölmesi ve daireyi size miras bırakmasıydı; bazen de boşalan bir yeri, bir New Orleans geleneği olarak, seçkin bir vatandaşa çok cüzi bir bedel karşılığında teklif ederlerdi.

Bir sürü tatlı kaçık dolaşmıştır bu meydanda. Korsanlar. Lafitte, ta kendisi. Bonnie Parker ve Clyde Barrow. Huey Long. Ya da kızıl bir şemsiyenin gölgesinde yürüyüşe çıkan Kontes Willie Piazza; kırmızı fenerli komşu mahalledeki en havalı *maison de plaisir*'lerden[16] birinin sahibesi: evin şöhreti, sunduğu egzotik tatlıdan kaynaklanıyordu: kremayla haşlanmış, absinthe'le tatlandırılmış olup, sırtüstü yatan bir melez güzelinin vajinasında sunulan taze çilek. Ya da bir başka hanım, Kontes Willie'den büsbütün farklı biri: Annie Christmas, iki metre boyunda bir mavna kaptanı, pek çok kez iki kolunun altında ellişer kiloluk iki un çuvalı taşırken görülmüştür. Ve Jim Bowie. Ve seksen belki de doksan yaşındaki şık beyefendi Bay Neddie Flanders; son yıllara kadar her akşam meydanda boy göstermiş ve bir armonika eşliğinde gece yarısından şafağa, son derece zarif hareketlerle, oynak bir kukla gibi 'step' dansı yapmıştır. Ah o *karakterler.* Yüzlercesini sayabilirim.

Hey. Yolun karşısından gelen ses de ne? Belâ. Evet, bir itiş kakış. Bir erkekle bir kadın, ikisi de siyah: adam iriyarı, boğa enseli, saçı özenle taranmış, ama tavırları alttan alır gibi, mecalsiz; kadın zayıf, teni limon sarısı, şirret ama neredeyse güzel.

KADIN: Orospu çocuğu. Ne demek yani, yürütmek? Hiçbir şey gizlemedim ben. Orospu çocuğu!
ADAM: Şişşt, kadın. Seni gördüm. Saydım. Üç erkek. Altmış papel eder. Bana sadece otuz verdin.
KADIN: Tanrı cezanı versin, pis zenci! Kulağım jiletle kesmeli. Ciğerini doğrayıp kedilere atmalı. Gözlerini neftyağında kızartmalı senin. Dinle, pis zenci. Hele bana bir daha yalancı de bakalım.
ADAM (yatıştırmaya çalışarak): Tatlım...
KADIN: Tatlımmış. Seni tatlı niyetine pişireceğim.
ADAM: Bayan Myrtle, bak, ben gördüğüme inanırım.
KADIN (ağır ağır: bir yılanın kayışı): Piç. Zenci piç. Aslında senin annen hiç olmadı. Sen bir köpeğin kıçından doğdun.

(Adama bir tokat atıyor. Sertçe. Dönüp yürüyor, başı havada. Adam peşinden gitmiyor, eliyle yanağını ovalayarak öylece duruyor.)

Bir süre bahar sevinciyle hoplayıp zıplayan balonlu çocukları seyrettim ve Tatlı Ağız denen bir karışım satan satıcının arabasının çevresine açgözlülükle toplandıklarını gördüm: gökkuşağı renklerindeki şuruplarla tatlandırılmış dondurma toplarıydı. Birden acıktığımı fark ettim, susamıştım da. Fransız Pazarı'na gidip kızarmış çörekle New Orleans'a özgü o nefis hindiba kokulu acı kahveden içip içmemeyi düşündüm. Bu, St. Antoine'ın mönüsündeki her şeyden daha iyiydi; St. Antoine zaten berbat bir lokantadır. Kentteki ünlü lokantaların çoğu gibi. Gallatoire fena sayılmaz ama her zaman kalabalıktır; yer ayırmayı kabul etmezler, uzun süre kuyrukta beklemek zorunda kalırsınız, üstelik buna değmez de. Tam Pazar'a gitmeye karar vermiştim ki, araya bir şey girdi.

Şimdi, hayatta en nefret ettiğim şey, birinin gizlice yanıma sokulması ve arkamdan-
SES (hızlı hızlı; boğuk, erkeksi ama işveli): İki tahmin hakkı. (Sessizlik) Hadi, Jockey. Benim olduğumu biliyorsun. (Sessizlik; sonra gözlerimi kapatan ellerini çekerek, nedense sinirli) Jockey, *ben* olduğumu tahmin edemedin mi, yani? Junebug?
TC: Büyük Junebug Johnson! *Comme ça-va?*[17]
B.J.J.BÜYÜK JUNEBUG JOHNSON (neşeyle kıkırdayarak): Oh, *başlatma* şimdi. Kalk ayağa, oğlum. Yaşlı Junebug'a bir sarıl bakalım. Hey, amma sıskasın. Seni ilk gördüğüm kilodasın yine. Kaç kilosun, Jockey?
TC: Altmış iki. Altmış üç.

(Kollarımla onu sarmam güçtü, benim iki katımdı çünkü; belki de daha fazla. Onu kırk yıldır tanırdım, Royal Caddesi'ndeki o iç karartıcı apartmanda oturduğum günlerden beri. Deniz kıyısındaki barına sık sık giderdim, bar hâlâ onun. Gözleri pembe olsaydı kolayca albino sayılabilirdi. Teni bir nilüfer kadar beyazdı; tıpkı kıvırcık, seyrek saçları gibi. Bir keresinde bana saçlarının bir gecede apak kesildiğini söylemişti; daha on altısına bile basmadan. Bir gecede mi, diye sorduğumda, şöyle demişti: "Lunaparktaki tren yolculuğu bir de Ed Jenkins'ın organı. Peşpeşe gelen iki olay. Bir gece, gölün ordaki lunaparkta o hızlı eğlence trenlerinden birine binmiştik, en son vagondaydık. Birden bağlantısı koptu, vagon allak bullak oldu, az kaldı raydan kopup düşüyorduk, ertesi sabah bir baktım saçlarımda kır teller. Bir hafta kadar sonra, başımdan Ed Jenkins'la ilgili o olay geçti. Tanıdığım bir oğlandı. Kız arkadaşlarımdan biri abisinden, Ed Jenkins'ın bugüne kadar görülmüş en büyük alete sahip olduğunu duymuş. Yakışıklı ama çelimsiz biriydi, sen boyda filan, ben de tabii inanmadım, ve bir gün şaka yollu, 'Ed Jenkins, müthiş bir aletin olduğunu duydum,' dedim. O da, 'Doğru. Bak göstereyim,' dedi ve gösterdi, ben bir çığlık attım; o, 'Şimdi de onu senin içine koyacağım,' dedi, ben, 'Oh, hayır, yapmayacaksın!' diye bağırdım; elma tutan bir bebek kolu kadardı. Hey Tanrım! Ama dediğini yaptı. İçime koydu. Müthiş bir itiş kakıştan sonra. Üstelik bakireydim. Hemen hemen yani. Onun gibi bir şey işte. Yani tahmin edebilirsin. Kısa bir süre sonra saçlarım bir cadınınki gibi apak oldu."

B.J.J. doklarda çalışanlar gibi giyinir: tulum, kolları dirseğe kadar sıvanmış mavi erkek gömleği, bileğe kadar bağcıklı işçi botları; benzinin solukluğuna renk katacak tek damla bile makyaj yapmaz. Ama kadınsıdır, alabildiğine doğal görünümüne karşın, vakur bir tiptir. Pahalı parfümler sürer. Kanal Caddesi'ndeki Maison Blanc'dan alınma Paris kokuları. Ayrıca, altın dişlerini gösteren muhteşem bir tebessümü vardır; soğuk bir yağmurun ardından insanın içini ısıtan bir güneş gibi. Herhalde hoşlanırdınız ondan; çoğu hoşlanır. Hoşlanmayanlarsa daha çok rıhtımdaki rakip barların sahipleridir, çünkü Junebug'ınki rıhtımın ötesinde oturanlarca fazla bilinmese de çok popüler bir uğrak yeridir. Üç odalıdır: çinko tezgâhlı devasa bir barın bulunduğu büyük salon, hep meşgul üç bilardo masasının durduğu ikinci bir oda ve müzik dolabının çalıştığı, dans edilen bir

bölüm. Yirmi dört saat açıktır ve şafak vakti de gün batınımdaki kadar doludur. Oraya denizcilerle dok işçileri gider tabii, ayrıca ürünlerini Fransız Pazarı'na getiren çiftçiler, polisler ve itfaiyeciler ve çatık kaşlı kumarbazlar ve daha da çatık kaşlı fahişeler; güneşin doğuşuna yakın, Bourbon Caddesi'ndeki turist tuzaklarında çalışanlar akın eder. Üstsüz dansözler, striptizciler, eşcinseller, barmenler, köylüleri batakhanelere çekmek için tiz bir sesle bağırıp duran, kaba sesli kapıcı çığırtkanlar.

Şu 'Jockey' meselesine gelince, bu Ginger Brennan'a borçlu olduğum bir lakap. Kırkbilmemkaç yıl önce Ginger, Pazar'daki o eski, sabaha kadar açık, özgün çörek ve kahve barında garsondu; o bar artık yok, Ginger ise Pontchartain Gölü'ndeki bir iskelede balık avlarken yıldırım çarpması sonucu öldü. Her neyse, bir gece bir müşteri Ginger'a köşedeki 'küçük serserinin' kim olduğunu sordu, iflah olmaz bir yalancı olan Ginger da, benim profesyonel bir jokey olduğumu söyledi: "Yarış pistinde gerçek bir fırtına kesilir." Oldukça akla yakındı bu, çünkü kısa boylu ve tüy sıklettim ve kolayca bir jokey gibi poz verebilirdim, zaten sık sık başvurduğum bir fanteziydi bu: insanların beni yarışlara katılan uyanık bir tip sanmaları hoşuma gidiyordu. Yarış Şekli dergisini okumaya başlamış, mesleğin argosunu öğrenmiştim. Laf yayıldı, ö açıp kapayıncaya kadar herkes beni Jockey diye çağırmaya ve atlar hakkında ipucu vermem için yalvarmaya başladı.)

BÜYÜK JUNEBUG JOHNSON: Ben de kilo verdim. Yirmi kilo kadar. Evlendim evleneli zayıflıyorum. Çoğu kadın yüzüğü takar takmaz şişmeye başlar. Ama ben Jim'i oltaya takınca öyle mutlu oldum ki, buzdolabımı silip süpürmekten vazgeçtim. Üzüntü, işte insanı asıl şişmanlatan bu.

TC: Büyük Junebug Johnson evlendi ha? Kimse yazmadı bana. Bekâr ölmeye yeminli olduğunu sanıyordum.

BJ.J.: İnsan fikrini değiştiremez mi? Ed Jenkins olayından kurtulduktan, o manzarayı kafamdan silip attıktan sonra, erkeklere ilgi duyan bir hanım oldum. Tabii bu yıllar aldı.

TC: Jim? Adı Jim mi?

BJ.J.: Jim O'Reilly. Ama İrlandalı değil. Plaquemine'dan gelme, ailesinin çoğu da Cajun.[18] Bunun gerçek adı olup olmadığını bile bilmiyorum. Onun hakkında fazla şey bilmiyorum. Çok sessizdir.

TC: Ama iyi bir âşık olmalı. Seni tavlayabildiğine göre.

BJ.J. (gözleri fıldır fıldır): Oh, tatlım, *başlatma* şimdi.

TC (gülerek): Seninle ilgili en net hatırladığım şey, bu. Kim bir şey dese, ne hakkında olursa olsun, her zaman: "Oh, tatlım, *başlatma* şimdi," derdin.
BJ.J.: Evet. Bu her şeyi kapsıyor, öyle değil mi?

> (Değinmeyi unuttum: Brooklyn aksanıyla konuşur. Bu garip gelebilir, oysa değildir. New Orleans'takilerin yarısı hiç de Güneyli gibi konuşmaz; gözlerinizi kapayın, kendinizi Bensonhurt'teki bir taksi şoförünü dinliyor sanırsınız, bu durum, şehrin İrlanda Kanalı denilen kesimindeki özel bir konuşma biçiminden kaynaklanır. İrlanda Kanalı, Emerald Adası'ndan gelen göçmenlerin oturduğu semttir.)

TC: Peki ne zamandır Bayan O 'Reilly'sin?
BJ.J.: Önümüzdeki temmuz üç yıl olacak. İşin doğrusu, fazla seçeneğim yoktu. Aklım iyice karışmıştı. Benden çok daha genç, neredeyse yirmi yaş. Üstelik yakışıklı da. Hem de nasıl. Kadınların bayıldığı türden. Ama benim için deli oluyordu, peşimden hiç ayrılmıyor, her dakika evet demem için yalvarıyor, demezsem rıhtımdan atlayacağını söylüyordu. Bir de armağanlar... her gün. Bir seferinde bir çift inci küpe. Hakiki inciler: ısırdım da kırılmadı. Ve bir sepet kedi yavrusu. Kediye alerjim olduğunu, aksırttığını, gözlerimin şiştiğini bilmiyordu. Herkes paramın peşinde olduğunu söylüyordu. Onun gibi tatlı biri benim gibi bir moruğun peşinden başka ne için koşardı ki? Oysa bu bizim durumumuza pek uygun değildi, çünkü Streckfus Gemi Acentesi'nde çok iyi, gerçek bir işi vardı. Ama iflas ettiğini, başının Red Tibeaux, Ambrose Butterfield ve bir sürü kumarbazla belâda olduğunu söylüyorlardı. Sordum ona, yalan, dedi, ancak doğru olabilirdi, onun hakkında hiçbir şey bilmiyordum, hâlâ da bilmiyorum. Tek bildiğim, benden tek kuruş istememiş olması. Aklım karmakarışıktı. Ben de kalkıp Augustine Genet'ye gittim. Madam Genet'yi hatırlıyor musun? Hani ruhları okuyan. Ölüm döşeğinde olduğunu duydum ve hemen oraya koştum, gerçekten de kötü durumdaydı. Yüz yaşındaydı sanki, bir köstebek kadar da kör; güçlükle fısıldayabiliyordu, ama bana dedi ki: Evlen o adamla, iyi bir insan ve seni mutlu edecek; evlen onunla, söz ver bana. Ben de verdim. İşte seçeneğim yoktu derken bunu kastediyorum. Ölüm döşeğindeki bir bayana verdiğim sözden dönemem. Ve sözümü tuttuğuma öööyle memnunum ki. *Mutluyum.* Ben mutlu bir kadınım. Her ne kadar o kediler beni hapşırtıyorsa da. Ya sen, Jockey. Sen kendinden memnun musun?
TC: Şöyle böyle.
BJ.J.: Mardi Gras'ya en son ne zaman katıldın?

TC (isteksiz, Mardi Gras anılarını canlandırmaktan hoşnutsuz: benim için pek eğlenceli değildi, sokakların sarhoş, yaygaracı, kefenlere bürünmüş, ürkütücü maskeler takmış kimselerle girdap gibi dönüp durması; çocukken Mardi Gras patırtısına her karışmamın ardından karabasan görürdüm): Çocukluğumdan beri katılmadım. Her sefer kalabalıkta kaybolurdum. Son kayboluşumda beni alıp karakola götürdüler. Annem beni bulana kadar bütün gece ağlamıştım.

BJ.J.: Kahrolası polis! Bu yıl, polis greve gittiği için Mardi Gras yapamadık, biliyorsun. Tam da böyle bir zamanda greve gitmek, aklın alıyor mu? Bu şehre milyonlara maloldu. Tam bir şantaj. Bazı iyi polis dostlarım var, iyi müşteriler. Ama tamamı, hepsi de sahtekâr. Buralarda hiçbir zaman kanuna saygı duymamışımdır, üstüne üstlük Bay Shaw'a nasıl davrandıklarını gördükten sonra, benim için tamamıyla bittiler. Şu Eyalet Savcısı denen adam, *Jim* Garrison. Ne biçim bir herif! Dilerim şeytan onu şişe geçirip, ağır ağır çevirir. Zaten öyle de olacak. Ne yazık ki Bay Shaw göremeyecek ama. Yukarıdan, *cennetten* -çünkü eminim oradadır- Bay Shaw yaşlı Garrison'ın cehennemde yandığını göremeyecek.

> (B.J.J., New Orleans'taki kaliteli, tarihi restorasyonların çoğundan sorumlu, kibar, kültürlü mimar Clay Shaw'dan söz ediyordu. Bir keresinde şehrin yıkıcı, açıkça düzen bozucu Eyalet Savcısı James Garrison tarafından, Başkan Kennedy'nin suikastının planlanmasında kilit adam olmakla suçlanmıştı. Shaw bu düzmece itham yüzünden iki kez yargılandı, her ikisinde de tamamen aklandığı halde, aşağı yukarı iflasın eşiğine geldi. Sağlığı bozuldu, birkaç yıl önce de ölüp gitti.)

TC: Son duruşmadan sonra, Clay bana bir mektup yazdı: "Her zaman biraz paranoyak olduğuma inanmışımdır, ama bunu atlattıktan sonra, artık olmadığımı biliyorum ve bir daha da asla olmayacağım."

BJ.J.: Paranoyak ne demek?

TC: Şey. Eh, bir şey demek değil. Paranoya önemsizdir. Sen ciddiye almadığın sürece.

BJ.J.: Bay Shaw'u çok özlüyorum. Başı dertteyken, bu şehirde kimin beyefendi olduğunu, kimin olmadığını anlamak kolaylaşmıştı. Bir beyefendi, Bay Shaw'un yanından geçerken şapkasını çıkarandı; piçlerse gözlerini kaçırıyorlardı. (Kıkır kıkır gülerek) Bay Shaw çok şakacıydı. Benim bara her gelişinde güldürürdü beni. Hiç onun Jesse James öyküsünü duydun mu? Bir gün Jesse James Batı'da bir treni soyuyormuş.

O ve çetesi bir vagona dalıp silahlarını çekmişler, Jesse James bağırmış: “Eller yukarı! Kadınları soyacak, erkeklerin de ırzına geçeceğiz! ” Adamlardan biri şöyle demiş: “Yanlış söylemediniz mi, efendim? Yani erkekleri soyacak, kadınların da ırzına geçeceksiniz, öyle değil mi? Ama trende küçük tatlı bir ibnecik varmış, atılmış: “Sen kendi işine baksana! Bay James bir trenin nasıl soyulacağını iyi bilir! ”

(İki ve üç ve dört: St. Louis Katedrali’nin saatleri bildiren çanı çalıyor: ...beş...altı.... Çan ağır, vakur, parlak bir bariton gibi, çok eski parçaları ezberden, yankılı bir sesle okuyor, ses parkı yaklaşmakta olan akşam karanlığı gibi ağır ağır sarıyor: kahkahayla karışık gevezelikler, gidenlerin iyimser vedaları, ağızları şekerli, balonlu çocuklar, gemilerin uzaktan uzağa duyulan düdüklerinin yapayalnız, acıklı iniltileri ve şuruplu dondurma satıcısının el arabasından yükselen, uyumsuz bahar zillerinin oluşturduğu müzik. Büyük Junebug Johnson fazladan, kocaman çirkin Rolex kol saatine bakıyor.)

B.J.J.: Tanrı bizi korusun. Çoktan evin yolunu tutmalıydım. Jim yemeğini tam yedide ister, benim dışımda kimsenin hazırlamasına izin vermez. Nedenini sorma. Benim yemekler beş para etmez. Gerçekten becerebildiğim tek şey, bira çekmek. Ve... Aman Tanrım, şimdi hatırladım: Bu gece bar nöbeti bende. Artık yalnız gündüzleri çalışıyorum, diğer zamanlarda da Irma duruyor. Ama Irma’nın oğlanlardan biri hastalanmış, o da evde, yanında kalmak istedi. Bak, sana bir ortağım olduğunu söylemeyi unuttum, eğlenmesini bilen ama sıkı çalışan, genç bir dul. Irma bir tavuk yetiştiricisiyle evliymiş, adam ölmüş; kızı beş çocukla bırakarak- iki tanesi de ikiz, üstelik kız daha otuzunda bile yok. O da dişiyle tırnağıyla çiftliği idare etmeye başlamış: tavuk yetiştirmek, boyunlarını koparmak ve kamyonla buradaki pazara getirmek. Bir başına. Hem de minicik bir şey, vücudu şahane gerçi, saçları da kendinden çilek rengi, benimki gibi kıvırcık. Atlantic City’ye gidip güzellik yarışmasına katılabilirdi; eğer şaşı olmasaydı: Irma öyle şaşıdır ki, neye, kime baktığını anlayamazsın. Diğer kadın şoförlerle birlikte bara gelmeye başladı. Önce onu da öteki kadın kamyoncular gibi sevici sandım, ama yanılmıştım. Erkeklerden hoşlanıyor, onlar da şaşı olmasına rağmen, bayılıyorlar ona. Aslına bakarsan, benimkinin de içi gidiyor; ona takılıyorum, bu da onu ööööyle kızdırıyor ki. Ama bilmek istersin belki, Jim etraftayken, Irma kıpır kıpır. İşte o *zamanlar* nereye baktığını anlayabiliyorsun. Eh, ebediyen yaşayacak değilim, eğer ben gittikten sonra birlikte olmak isterlerse, benim için sakıncası yok. Ben

yeterince mutlu oldum. Hem Irma'nın Jim'e çok iyi bakacağına eminim. Harika bir kız. İşte bu yüzden benimle çalışmasını önerdim. Hey, seni yeniden görmek çok iyiydi, Jockey. Daha sonra yine uğra. Konuşacaklarımız daha bitmedi. Ama artık yaşlı kemiklerimi harekete geçirmenin vakti geldi.

Altı... altı... altı... Saati bildiren çanların sesi, gitgide yeşile dönüşen havada asılı kalıyor, sonra titreyerek tarih uykusuna dalıyor.

Bazı kentler, tıpkı Noel ağacının altındaki ambalajlı paketler gibi beklenmedik armağanlar, esrarlı zevkler gizler. Bazı kentler hep ambalajlı paketler olarak kalacaktır: asla çözülemeyecek bilmeceler, tatile gelmiş ziyaretçilere, hatta en meraklı, en inatçı gezginlere bile içini göstermeyen kutular. Bu tür kentleri tanımak, onları açmak için, orada doğmuş olmak gerekir. Venedik böyledir. Ekim bitip de Adriyatik rüzgârı son Amerikalı'yı hatta son Alman'ı da süpürdükten, bagajlarıyla birlikte önüne katıp götürdükten sonra, ortaya bambaşka bir Venedik çıkar; Venedikli *élégant*'ların[19], nakışlı yelekleriyle narin Düklerin, solgun, uzun boylu yeğenlerinin kollarına dayanarak yürüyen leylek bacaklı Konteslerin diyarı: bu James'vari yaratıklar, bu D'Annunzio romantikleri, yaz boyunca güvercinleri besleyen, Piazza San Marco'nun kemerleri altında gezinen, Danieli'nin lobisinde (Gritti bahara kadar kapalıdır) çay içmek için yarışan, en eğlencelisi de, Alplerin ve denizlerin ötesinden gelmiş, gürültücü güruhların son gözdesi Harry'nin Amerikan Barı'nda martini içip kızarmış peynirli kanepe yemeye koşan yabancılar buradayken, palazzo'larının mor gölgelerinden çıkmayı akıllarına bile getirmezler.

Anlaşılması güç, ikili bir yaşam süren bir diğer şehir de Fez'dir. Boston da hâlâ öyle, Louisburg Alanı'nın bakımlı meydanlarının, mor renkli, kemerli pencerelerin gerisinde gizemli kabile ayinlerinin sürüp gittiğini anlıyor ama birkaç okumuş, seçkin Bostonlu'nun dışında bu şifreli ritüellerin neler olduğunu bilmiyoruz, asla da öğrenemeyeceğiz. Yine de, sır dolu bütün kentler arasında bana göre en gizemlisi, en benzersizi, dışarlıklı birinin görmesine tek izin verileni, New Orleans'dır. Nemli duvarlar, görüş mesafesini daraltan iri bitkiler, yüksek, kalın, kilitli demir kapılar, panjurlu pencereler ve mimoza ve kamelyaların zıt renkleriyle doldurduğu, uyuşuk kertenkelelerin çatal dillerini titrettiği, hurma yapraklarının arasına kaçıştığı

bahçelere uzanan loş tüneller; bunlar tesadüfen oraya buraya yerleştirilmiş dekorlar değildir; özenle seçilmiş, bir araya getirilmiş bir mimaridir ve bir Mardi Gras balosundaki kostümler, maskeler gibi, bu koruyucu binalarda yaşayanların yaşamlarını gizlemek, örtmek içindir: iki kuzen, aralarında şehrin karışmış, iç içe geçmiş ailelerine dağılmış yüz kuzen daha bulunan bu iki kişi, gizli bahçelerini serinleten, yumuşak fıskiyeli havuzun yanındaki incir ağacının altında oturmuş, fısıldaşıyorlar.

Biri piyano çalıyor. Sesin nereden geldiğini çıkartamıyorum: tuşların üzerinde gezinen, hızla kayan güçlü parmaklar: "İstiyorum, istiyorum..." Siyah bir erkeğin sesi bu; iyi söylüyor,: "Kocaman şişman bir anne istiyorum, etleri tirtir titreyen kocaman şişman bir anne istiyorum. Yeah! "

Ayak sesleri. Yüksek topuklu kadın ayağından çıkan sesler yaklaşıyor ve tam önümde duruyor. Öğleden sonra, "menajeri'yle tartışmasına kulak misafiri olduğum o çok zayıf, neredeyse güzel, cırtlak sesli kadın bu. Gülümsüyor, sonra göz kırpıyor, önce bir gözünü, sonra da diğerini; sesi artık öfkeli değil. Muzun tadı nasılsa, onun da ses tonu öyle.

KADIN: Ne var ne yok?
TC: Hiçbir şey.
KADIN: Vakitten ne haber?
TC: Bir bakayım. Galiba altı, biraz geçiyor.
KADIN (güler): Yani, *vaktin* var mı, diye sordum. Odam, hemen şu köşeyi dönünce.
TC: Sanmıyorum. Bugün olmaz.
KADIN: Çok tatlısın.
TC: Herkes istediğini düşünmekte serbesttir.
KADIN: Seninle dalga geçmiyorum. Ciddiyim. Çok tatlısın.
TC: Eh, teşekkürler.
KADIN: Ama pek eğlenilmiş gibi bir halin yok. Hadi gel. Sana nasıl iyi vakit geçirileceğini göstereyim. Çok eğleneceğiz.
TC: Sanmıyorum.
KADIN: Neyin var senin? Benden hoşlanmadın mı?
TC: Yo, hoşlandım.
KADIN: Ne var o halde? Bana bir neden göster.
TC: Pek çok nedeni var.

KADIN: Pekâlâ. Birini söyle, yalnız bir tanesini.
TC: Oh, tatlım, *başlatma* şimdi.

Gözüpeklik

Tarih: Kasım, 1970.
Yer: Los Angeles Uluslararası Havalimanı.

Bir telefon kulübesinde oturuyorum. Sabahın on biri ve yarım saattir telefon açacakmış gibi burada oturuyorum. Kulübeden, TWA'nin New York'a aktarmasız öğle uçağının kalkacağı 38 numaralı çıkış kapısı olduğu gibi görünüyor. O uçakta yerim ayrıldı, biletim takma bir adla alındı, ama uçağa binebileceğim oldukça şüpheli. Bir kere, kapıda uzun boylu iki adam duruyor, şapkalarını iyice öne eğmiş, bu sert görünümlü adamları tanıyorum. San Diego Şeriflik Bürosu'nun dedektifleri, tutuklanma emrim ceplerinde. İşte bu yüzden telefon kabininde gizleniyorum. İşin doğrusu, başım fena halde dertte.

Başımın derde girmesi, bir yıl önce yaptığım bir dizi röportajdan kaynaklanıyor; zayıf, uzun boylu, zararsız görünüşlü genç bir adam olan Robert M. ile o sıralar tutuklu bulunduğu San Quentin Hapishanesi'nde, idamını beklediği ölüm hücresinde yaptığım söyleşiler. Üç cinayetten hüküm giymişti: döverek öldürdüğü annesi, kız kardeşi ve bu iki cinayet nedeniyle duruşma gününü beklerken hapishanede boğarak öldürdüğü bir tutuklu. Robert M. zeki bir psikopattı; onu yakından tanımıştım, yazmayacağımı ya da başkasına aktarmayacağımı bildiği için bana tüm hayatını ve işlediği suçları açık açık anlatmıştı. Birden fazla cinayet işleyenlerle ilgili bir araştırma yapıyordum, Robert M. de dosyalarıma giren dava öykülerinden biriydi. Ve bence iş orada bitmişti.

Sonra, yani Los Angeles Havalimanında insanı boğacak kadar sıcak bir telefon kabinine hapsolmamdan iki ay önce, San Diego Şeriflik Bürosu'nda çalışan bir dedektif aradı. Palm Springs'teki evimden aramıştı beni. Saygılı ve kibardı; hüküm giymiş katillerle yaptığım röportajlardan haberdar olduğunu, bana birkaç soru sormak istediğini söyledi. Ben de ertesi gün için öğle yemeğine davet ettim.

Beyefendi yalnız değildi, San Diego'lu üç dedektifle birlikte geldi. Burnum pis bir koku almıştı. Yine de, bir yerine dört konukla

birden karşılaşmayı hiç de garipsememiş gibi davrandım. Ama konukseverliğim umurlarında bile değildi; yemek filan da istemiyorlardı. Tek istedikleri Robert M. hakkında konuşmaktı. Onu ne kadar tanıyordum? Bana cinayetlerini itiraf etmiş miydi? Görüşmemize ait kayıtlar var mıydı elimde? Bıraktım sorsunlar; ben kendi sorumu sorana kadar hiçbir yanıt vermedim: Robert M.'le tanışıklığım neden onları bu kadar ilgilendiriyordu acaba?

Nedeni şuydu: yasal bir ayrıntı nedeniyle, federal mahkeme Robert M.’in mahkûmiyetini iptal etmiş ve California eyaletine onu yeniden yargılama emri vermişti. Yeni duruşma kasım sonlarında yapılacaktı, bir başka deyişle, o günden yaklaşık iki ay sonra. Olguları sıraladıktan sonra, dedektiflerden biri ince ama fazlasıyla resmî görünüşlü bir belge uzattı bana. Robert M.’nin duruşmasına katılmamı emreden bir mahkeme celbiydi- herhalde davacı tarafın tanığı olarak. Tamam, beni kandırmışlardı, sinirden çıldırmıştım, ama gülümsedim ve başımla onayladım, gülümsediler ve ne kadar iyi biri olduğumu, ifadem Robert M.’nin doğruca gaz odasına gönderilmesini kolaylaştıracağından bana ne kadar minnettar olduklarını söylediler. Şu sapık katili! Güldüler, vedalaştılar: “Mahkemede görüşürüz.”

Mahkeme celbine uymaya hiç niyetim yoktu, üstelik doğuracağı sonuçların farkında olduğum halde: adalete karşı gelmekten tutuklanabilir, cezaya çarptırılıp hapse atılabilirdim. Robert M.’ye saygı duyduğum yoktu, onu korumaya da çalışmıyordum; o üç cinayeti onun işlediğini ve asla serbest bırakılmaması gereken tehlikeli bir ruh hastası olduğunu biliyordum. Ancak, tanıklığım olmadan da onu yeniden mahkûm etmeye yetecek, yeterli delilleri olduğunu da biliyordum. Önemli olan, Robert M.’nin öğrendiklerimi asla kullanmayacağıma ve açıklamayacağıma dair ettiğim yemine karşılık bana güvenmiş olmasıydı. Bu şartlarda ona ihanet etmek, hem alçakça olacak, hem de Robert M. ve görüşme yaptığım, onun gibi daha pek çok insana, güvendikleri kişinin bir polis muhbiri, bir ispiyoncu olduğunu kanıtlayacaktı.

Birkaç avukata danıştım. Hepsi de aynı şeyi öğütledi: celbe uy ya da kendini en kötüsüne hazırla. Herkes tereddütümü anlayışla karşılasa da, hiçbiri çözüm öneremiyordu: *California’dan ayrılmamın dışında.* Mahkeme emrine riayetsizlik, suçlunun iadesini gerektiren bir suç değildi, bir kez eyaletten çıktıktan sonra, yetkililerin beni cezalandırmak için yapabilecekleri hiçbir şey yoktu. Evet, bir şey vardı: bir daha asla

California’ya *dönemezdim.* Birkaç emlak meselesi ve iş taahhütümün bu kadar kısa zamanda çekip gitmemi güçleştirmesine rağmen, bu bana dayanılmaz bir ceza gibi gelmiyordu.

Vaktin geçip gittiğini fark etmedim, mahkemenin başladığı gün hâlâ Palm Springs’teydim. O sabah hizmetçim, bana candan bağlı bir dost olan Myrtle Bennett, bağırarak eve girdi: “Acele et! Şimdi radyoda söylediler. Tutuklanman için emir çıkmış. Her an gelebilirler.”

Gerçekten de Palm Springs polisi tam kadro, ellerinde kelepçelerle göründüğünde aradan sadece yirmi dakika geçmişti (oldukça abartılı bir sahne ama inanın, California emniyet güçleri hiç de hafife alınacak bir kurum değildir). Ancak bahçeyi altüst etmelerine ve evi tepeden tırnağa aramalarına karşın tek bulabildikleri, garajdaki arabamla oturma odasındaki sâdık Bayan Bennett oldu. Bayan Bennett onlara, bir gün önce New York’a gittiğimi söyledi. İnanmadılar ama Bayan Bennett, Palm Springs’in yutulması güç lokmalarındandır; bu siyah kadın tam kırk yıldır toplumun seçkin ve politik açıdan etkin bir üyesidir. Fazla ısrar etmemişler, yalnızca tüm noktaları tutuklanmam için alarma geçirmişler.

Peki ben *neredeydim?* Ben Bayan Bennett’ın toz mavisi eski Chevrolet’siyle, satın alındığı gün bile saatte elli mil yapamamış arabasıyla otoyolda güçbela ilerliyordum. Onun arabasında daha güvende olacağıma karar vermiştik. Aslında hiçbir yerde güvende olmam mümkün değildi; zokayı yutmuş bir balık kadar asabiydim. Palm Springs’ten yaklaşık otuz dakikalık mesafedeki Palm Desert’a varınca otoyoldan ayrıldım ve çölden çıkıp San Jacinto dağlarına ulaşan tenha, virajlı, sarsıntılı, dar yola saptım. Çöl yanıyordu, kırk derecenin üstündeydi, ama ıssız dağlara tırmandıkça hava serinledi, soğudu, daha da soğudu. İyiydi de, eski Chevy’nin kaloriferi çalışmadığı gibi, sırtımda da hâlâ Bayan Bennett’in koşarak eve girdiği sırada bulunanlar vardı: sandalet, beyaz keten pantolon ve incecik bir süveter. Yalnızca, içinde kredi kartları ve üç yüz dolar bulunan cüzdanımı alıp çıkmıştım.

Nereye gideceğimi biliyordum, bir plan yapmıştım. San Jacinto dağlarında, Palm Springs’le San Diego’nun ortasında Idylwyld adında küçük, sevimsiz bir köy vardır. Yazları çöl sıcağından kaçanlar gelir, kışınsa, her ne kadar karın ve pistlerin kalitesi düşükse de, bir kayak merkezidir. Ama şimdi mevsim dışı olduğundan, orta sınıf motellerin ve sahte şelalerin oluşturduğu bu itici koleksiyon, hiç olmazsa kendime gelene kadar, biraz soluklanabileceğim en uygun yerdi.

Eski araba son tepeyi de tırmanıp Idylwyld'e girdiğinde kar başlamıştı: şu daha yere düşmeden havada dağılıp giden taze karlardan. Köy boşalmıştı, motellerin çoğu kapalıydı. Sonunda, Eskimo Kulübeleri adında bir yerin önünde durdum. Tanrı şahit, odalar Eskimo kulübeleri kadar soğuktu. Tek bir avantajı vardı, o da etraftaki tek canlı olan sahibi. Yarı sağır, seksen yaşlarında ve benden çok oynadığı yalnız adam rolüyle ilgilenen biri. Bayan Bennett'e telefon ettim, çok heyecanlıydı. “Canım, her yerde seni arıyorlar! TV'de bile verdiler!” Nerede olduğumu bilmemesi daha iyiydi; iyi olduğumu, yarın tekrar arayacağımı söyledim. Sonra Los Angeles'tâki yakın arkadaşlarımdan birini aradım; o da çok heyecanlanmıştı: “Fotoğrafın *Examiner'*da" Onu sakinleştirdikten sonra, kesin talimatlarımı bildirdim: New York'a kalkan aktarmasız öğle uçağına ‘George Thomas' adına bir bilet al ve yarın sabah onda beni evinde bekle.

Uyku tutmayacak kadar üşümüş, acıkmıştım; gün doğar doğmaz yola çıktım ve dokuzda Los Angeles'a vardım. Dostum beni bekliyordu. Chevrolet'yi onun evinde bıraktık, birkaç sandviç yutup, kaldırabileceğim kadar konyak içtikten sonra, onun arabasıyla havalimanına gittik, orada vedalaştık, o da bana TWA'dan öğle uçağına ayırttığı bileti verdi.

İşte bu terk edilmiş telefon kulübesine tıkılıp, başımdaki belâyı düşünerek oturup kaldığım âna kadar olup bitenler.

Çıkış kapısının üstündeki saat 11.35'i gösteriyor. Yolcuların beklediği bölüm tıklım tıklım, uçak yakında kalkışa hazır olacak. Ve orada, benim geçeceğim kapının iki yanını, Palm Springs'te beni ziyarete gelmiş olan, uzun boylu iki beyefendi, gözlerini dört açmış, San Diego'lu dedektifler tutmuş.

Bir an, dostumu arayıp havalimanına çağırmayı, beni park yerinden almasını söylemeyi düşündüm. Ama zaten yeterince şey yapmıştı ve yakalandığımız takdirde bir kaçağa yataklık etmekle suçlanabilirdi. Bana yardım etmek isteyen pek çok arkadaşım için geçerliydi bu. Belki de kapıdaki gardiyanlara teslim olmak en akıllıcasıydı? Yoksa, ne? Yalnızca bir mucize, ille de bir sözcük bulmak gerekiyorsa, yalnızca bir mucize kurtarabilirdi beni. İyi ama biz mucizelere inanmayız, değil mi?

Birdenbire bir mucize oldu.

Orada, hapishanemin camlı, dar kapısının önünden, zilyon dolarlık pırlantalar takmış ve altın rengi, samur bir kürk giymiş, mağrur, enfes bir siyahı Amazon (çevresi çiğ renkli, zevksiz giysilere bürünmüş, durmadan konuşan hoppa bir grup genç, koro delikanlısıyla sarılı) yıldız geçti.

Etraftakiler arasında gösterişli giysileri ve varlığıyla büyük bir heyecan yaratan bu göz kamaştırıcı görüntü kime aitti dersiniz? Bir dostuma! Çok çok eski bir dostuma!

TC (kabinin kapısını açıp bağırarak): *Pearl!* Pearl Bailey! (Bir mucize! O ve maiyetindekiler beni duyuyor) Pearl, lütfen buraya gel...

PEARL (gözlerini kısarak bakıyor, sonra yüzünü ansızın pırıl pırıl bir tebessüm kaplıyor): Ah, bebeğim! Burada gizlenmiş ne yapıyorsun?

TC (yaklaşması için işaret ederek, fısıltıyla): Pearl, dinle. Başım dertte.

PEARL (birden ciddileşerek; çünkü çok zeki bir kadındır ve derdimin hiç de komik olmadığını hemen anlamıştır): Anlat bana.

TC: New York uçağına mı bineceksin?

PEARL: Öyle. Hepimiz.

TC: O uçağa mutlaka binmeliyim, Pearl. Biletim var. Ama kapıda bekleyen iki adam beni durdurmak istiyor.

PEARL: Hangi adamlar? (Gösterdim) Seni nasıl durdurabilirler ki?

TC: Dedektif onlar. Pearl, uzun uzun açıklayacak vaktim yok...

PEARL: Hiçbir şey açıklaman gerekmez.

> (Yakışıklı genç siyah erkeklerden oluşan koroyu gözleriyle taradı; yarım düzineydiler, Pearl'ün hep kalabalık bir grupla yolculuk etmekten hoşlandığını anımsadım. Birini yanımıza çağırdı; sarı kovboy şapkası takmış, üzerinde ÜFLEME, EM yazılı bir kazak, kenarları ermin kürklü, beyaz deri bir rüzgârlık, caz sanatçılarının giydiği türden sarı bir pantolon (yaklaşık 1940) ve topuklu sarı kadın ayakkabısı giymiş, genç bir oğlan.)

Bu, Jimmy. Senden biraz iri ama bence uyar. Jimmy, dostumu alıp tuvalete götür ve giysilerini değiş tokuş et. Jimmy, sakın gevezelik etme, yalnızca Pearlie Mae'nin dediklerini yap. Sizi burada bekleyeceğiz. Hadi, acele edin! On dakikayı geçirirsek uçağı kaçırırız.

> (Telefon kulübesiyle erkekler tuvaleti arasındaki mesafe on metre kadardı. Paralı helalardan birine girip kapıyı kilitledik ve sırtımızdakileri çıkarmaya başladık. Jimmy bunu bir cümbüş olarak görüyor, ilk sigarasını içen liseli bir kız gibi kıkırdıyordu. Ben: "Şu, Pearl. Gerçek bir mucize. Birini gördüğüme hiç bu kadar memnun olmamıştım. Hiç." Jimmy: "Oh, Bayan Bailey mükemmel bir kadındır. Tepeden tırnağa duygu. Koca bir kalbi var. Ne demek istediğimi anlıyor musun? Sırf şefkat."

Ona katılmadığım, Pearl Bailey'nin kalpsiz bir sürtük olduğuna inandığım bir dönem vardı; benim yazdığım, şarkı sözlerini de Harold Arlen'la birlikte kotardığımız, *Çiçekten Ev* adlı müzikalde başrolü, Madame Fleur'ü oynadığı sıralar. O iş, pek çok yetenekli insanı bir araya getirmişti: yönetmen Peter Brook'tu; koreograf George Ballanchine; efsaneleşen dekor ve kostümlerdense Oliver Messel sorumluydu. Ama Pearl Bailey kendi dediğini yaptırmaya öyle kararlıydı ki, tüm yapıma hükmetmek için elinden geleni ardına koymadı- oyunun aleyhine bile olsa. Her neyse, yaşa ve öğren, bağışla ve unut; oyun Broadway turunu tamamlayıp bitirdiğinde Pearl ve ben yine dosttuk. Bir sanatçı olarak yeteneğinin yanı sıra, kişiliğine de saygı duymaya başlamıştım: baş etmek güçtür ama kesinlikle kişilik sahibi bir kadındır; kim olduğunu ve nerede bulunduğunu bilen biridir.

Jimmy utanç verecek kadar dar gelen pantolonumu giymeye çalışır, ben de onun ermin kenarlı rüzgârlığını sırtıma geçirirken, kapıya sinirli sinirli vuruldu.)

ERKEK SESİ: Hey. Neler oluyor orada?

JIMMY: *Sen* de kimsin?

ERKEK SESİ: Ben buranın görevlisiyim. Beni susturmaya kalkma. Orada olup bitenler, kanuna aykırı.

JIMMY: Yok ya?

GÖREVLİ: Dört tane ayak görüyorum. Giysilerin çıkarıldığını görüyorum. Neler olduğunu anlamayacak kadar aptal mı sandınız beni? Kanuna aykırı bu. İki erkeğin aynı anda aynı tuvalete girip kapıyı kilitlemesi, yasalara aykırı.

JIMMY: Amaan, defolup gitsene.

GÖREVLİ: Polis çağıracağım. Sizi Z ve F'den içeri atsınlar da görün.

JIMMY: Z ve F de neyin nesi?

GÖREVLİ: Zina ve fuhuş. Evet, efendim. Hemen gidip polis getireceğim.

TC: Tanrım, İsa ve Meryem...

GÖREVLİ: Açın şu kapıyı!

TC: Yanlış anladın.

GÖREVLİ: Ne gördüğümün farkındayım ben. Dört ayak görüyorum.

TC: Bir sonraki sahne için giysi değiştiriyorduk.

GÖREVLİ: Ne sahnesi?

TC: Filmin. Bir sonraki sahneyi çekmek için hazırlanıyoruz.

GÖREVLİ (meraklı ve etkilenmiş): Dışarıda film mi çeviriyorlar?
JIMMY (fırsatı kaçırmayarak): Pearl Bailey'nin filmi. Bir yıldızdır. Marlon Brando da var.
TC: Kirk Douglas da.
JIMMY: (gülmemek için yumruklarını ısırarak): Ve Shirley Temple. Sinemaya geri dönüyor.
GÖREVLİ (inanıp inanmamakta kararsız): Ya, öyle mi? Peki siz kimsiniz?
TC: Yalnızca figüranlar. O yüzden soyunma odamız yok.
GÖREVLİ: Bana ne! İki erkek, dört ayak. Bu, kanuna aykırı.
JIMMY: Gidip dışarı baksana. Pearl Bailey'i göreceksin, ta kendisini. Marlon Brando. Kirk Douglas. Shirley Temple. Mahatma Gandhi. O da var. Gerçek bir pırlanta.
GÖREVLİ: Kim?
JIMMY: Mamie Eisenhower.
TC (giysi takası tamamlanmıştı, kapıyı açtım. Benimkiler Jimmy'nin üstünde çok kötü durmuyor ama benim üstümdekilerin fazla tahrik edici bir etki yarattığından kuşkulanıyorum; kısa boylu, kıllı bir siyah olan görevlinin yüzündeki ifade, bu tahmini doğruluyor): Özür dilerim. Kanuna karşı gelecek bir şey yaptığımızın farkında değildik.
JIMMY (kımıldayamayacak kadar sersemlemiş görevlinin yanından gururla geçerken): İzle bizi, tatlım. Seni çeteyle tanıştıralım. Birkaç imzalı resim alırsın.

> (Sonunda koridora çıkabilmiştik; hiç gülümsemeyen Pearl, kürklü kollarıyla beni sardı, beraberindekiler etrafımızda bizi gizleyen bir çember oluşturdular. Ne bir şaka, ne de bir soytarılık yapıldı. Sinirlerim, yıldırım çarpmış bir kedi gibi cızırdıyordu; Pearl'e gelince, eskiden beni dehşete düşüren nitelikleri o dayanıklılık, o inatçılık şimdi bir çağlayan gibi güçlü, harekete geçmişti.)

PEARL: Bu andan sonra, sesini çıkarma. Ben ne dersem diyeyim, sen ağzını açma. Şapkayı biraz daha indir yüzüne. Güçsüz ve hastaymışsın gibi bana yaslan. Gözlerini kapa. Bırak seni ben idare edeyim.

Pekâlâ. Şimdi masaya doğru ilerliyoruz. Biletler Jimmy'de. Son çağrıyı çoktan yaptılar, etrafta fazla insan kalmadı. Senin hafıyeler yerlerinden kımıldamadı bile; yorgun ve bezgin bir halleri var. Şimdi bize bakıyorlar. İkisi birden. Onların arasından geçerken, bizim çocuklar onları şaşırtacak, dikkatlerini dağıtacak. Biri geliyor. İyice yaslan, biraz inle; TWA'nın önemli şahsiyetlerinden biri bu... Şimdi Mama'nın nasıl rol kestiğini bir

seyret bakalım... (Sesini değiştirerek, tiyatrocu kişiliğine bürünerek, aynı anda hem gülünç hem de ağır bir sesle, hafif yorgun) Bay Calloway? Ah, siz bizim kurtarıcı meleğimizsiniz. Şu anda gerçekten yardıma ihtiyacımız var. Uçağa bir an önce binmeliyiz. Arkadaşım benim müzisyenlerden biri, kendini çok kötü hissediyor. Yürüyemiyor bile. Vegas'ta çalışıyorduk, galiba güneşte fazla kaldı. Güneş, insanın beynini de midesini de bozuyor. Belki de yaptığı perhizdendir. Müzisyenlerin yeme alışkanlıkları çok tuhaftır. Özellikle piyanistlerin. Sosisli sandviçten başka şey koymaz ağzına. Dün gece tam on tane sosisli sandviç yedi. Sağlıklı mı şimdi bu? Kendini zehirlenmiş gibi hissettiğine şaşmamalı. Şaşırdınız mı, Bay Calloway? Sizi pek fazla şeyin şaşırtacağını sanmam, uçak işinde çalışan biri olarak. Yani şu uçak kaçırmalar filan. Dört bir yanda suçlular kol geziyor. New York'a varır varmaz arkadaşımı dosdoğru doktora götüreceğim ki, ona güneşten uzak durmasını ve sosisli sandviç yemekten vazgeçmesini öğütlesin. Ah, teşekkür ederim, Bay Callovvay. Yo, ben koridor tarafına geçeyim. Dostumu cam kenarına oturtalım. Biraz hava alırsa kendisini daha iyi hisseder.

Tamam, ahbap, gözlerini açabilirsin artık.

TC: Kapalı tutsam daha iyi olacak. Böylece rüyada olduğuma daha çok inanıyorum.

PEARL (rahatlamış, kıkır kıkır gülerek): Her neyse, başardık işte. Dostların seni görmedi bile. Yanlarından geçerken, Jimmy birinin poposuna vurdu, Billy de ötekinin ayağına bastı.

TC: Jimmy nerde?

PEARL: Oğlanlar ekonomik mevkide giderler. Jimmy'nin eşyaları seni değiştirmiş. Gençleştirmiş. Bilhassa ayakkabılar, bayıldım.

HOSTES: Günaydın, Bayan Bailey. Bir kadeh şampanya ister misiniz?

PEARL: Hayır, canım. Ama belki arkadaşım bir şey ister.

TC: Konyak.

HOSTES: Özür dilerim, efendim, ama uçak kalkana kadar yalnız şampanya ikram ediyoruz.

PEARL: Adam konyak istiyor.

HOSTES: Üzgünüm, Bayan Bailey. Yasak.

PEARL (alçak ama madeni, *Çiçekten Ev*'in provalarından gayet iyi tanıdığım bir sesle): Adama konyağını getir. Bütün şişeyi. Şimdi.

(Hostes konyağı getirdi, titreyen ellerimle irice bir kadeh doldurdum: açlık, yorgunluk, korku, son yirmi dört saatte yaşadığım baş döndürücü

olaylar etkisini göstermeye başlamıştı. Bir kadeh daha içtim de azıcık kendime geldim.)

TC: Olanı biteni sana anlatmam gerekiyor.

PEARL: Hiç gerekmez.

TC: O halde anlatmayacağım. Böylece vicdanın rahat olur. Yalnızca, aklı başında birinin suç diye niteleyeceği hiçbir şey yapmadığımı söyleyebilirim.

PEARL (pırlantalı kol saatine bakarak): Şu anda Palm Springs'in üstünde olmalıydık. Kapının asırlar önce kapandığını duydum. Hostes!

HOSTES: Evet, Bayan Bailey?

PEARL: Neler oluyor?

HOSTES: Oh, şimdi kaptan konuşacak...

KAPTAN'IN SESİ (hoparlörden): Bayanlar, baylar, gecikmeden ötürü özür dileriz. Az sonra havalanacağız. Sabrınız için teşekkür ederim.

TC: Tanrım, İsa ve Meryem.

PEARL: Bir yudum daha iç. Tirtir titriyorsun. Sanki ilk geceymiş gibi. O *kadar da* kötü olamaz, ya!

TC: Çok daha kötü. Titrememi engelleyemiyorum, havalanmadan durmaz. Belki de New York'a inmeden.

PEARL: Hâlâ New York'ta mı oturuyorsun?

TC: Tanrı'ya şükür.

PEARL: Louis'i anımsıyor musun? Kocamı?

TC: Louis Bellson. Elbette. Dünyadaki en iyi davulcu. Gene Krupa'dan bile iyi.

PEARL: İkimiz de Vegas'ta o kadar çok çalışıyoruz ki, orada bir ev almak mantıklı geldi. Ben tam bir ev kedisi oldum. Çeşit çeşit yemekler pişiriyorum. Bir yemek kitabı yazıyorum. Vegas'ta yaşamak, başka herhangi bir yerde yaşamaktan farksız, yeter ki istenmeyenlerden uzak dur. *Kumarbazlar.* İşsizler. Ne zaman biri bana, iş bulsam çalışırdım, dese, hemen telefon rehberinin J harfine bakmasını söylerim: Jigololar. Mutlaka iş bulur. Yani, Vegas'ta. Orası umutsuz kadınlar kenti. Ben şanslıyım; doğru adamı buldum ve bunu anlayacak kadar da akıllı davrandım.

TC: New York'ta mı çalışacaksın?

PEARL: İran Salonu'nda.

KAPTAN'IN SESİ: Bayanlar baylar, özür dilerim ama birkaç dakika daha gecikeceğiz. Lütfen yerlerinizden ayrılmayın. İsteyen sigara içebilir.

PEARL (ansızın gerginleşerek): Hiç hoşlanmadım bundan. Kapıyı açıyorlar.
TC: Ne?
PEARL: *Kapıyı açıyorlar.*
TC: Tanrım, İsa..
PEARL: Hiç hoşlanmadım.
TC: Tanrım, İsa..
PEARL: İyice koltuğa gömül. Şapkayı yüzüne doğru çek.
TC: Korkuyorum.
PEARL (elimi tutup okşayarak): Horla.
TC: Horla mı?
PEARL: Horla!
TC: Nefes alamıyorum. Horlayamam ki.
PEARL: Bir denesen iyi olur, çünkü kapıdan dostların giriyor. Galiba uçağı arayacaklar. Şöyle sıkı bir temizlik.
TC: Tanrım, İsa..
PEARL: Horlasana, pis herif, horla! (Horladım; o da elimi daha kuvvetli sıktı; aynı anda çok tatlı bir ninni mırıldanmaya başladı, korkmuş bir çocuğu yatıştıran bir anne gibi. O arada çevremizi saran bir başka mırıltı daha vardı: uçakta neler olup bittiğini merak eden, koridorda bir aşağı bir yukarı gezinen ve ara sıra durup bir yolcuyu inceleyen bu iki gizemli adamın ne yaptığını soran insanların sesi. Dakikalar geçti. Sayıyordum: altı, yedi. Tiktiktik. Sonunda Pearl, anaç melodiyi kesti, elini de çekti. Sonra uçağın büyük yuvarlak kapısının kapandığını duydum.)
TC: Gittiler mi?
PEARL: Ooohh... Ama neyi arıyorlarsa, ele geçirmeyi çok istedikleri belli.

Gerçekten de istiyorlardı. Robert M.'nin duruşması tam da beklediğim gibi sonuçlandığı ve jüri onu üç cinayetten birinci derecede suçlu bulduğu halde, California mahkemesi onlarla işbirliğini reddetmeme çok içerlemişti. Bunun farkında değildim; olayın zamanla unutulup gideceğini sandım. Bir yıl kadar sonra en azından kısa bir ziyareti gerektiren bir iş çıkınca, California'ya dönmekte hiç tereddüt etmedim. Ve, daha Bel Air Otel'in giriş kartını doldurmaya başladığım anda tutuklandım, kendimi çıkarcı bir yargıcın karşısında buldum ve beş bin dolar artı Orange Eyalet Hapishanesi'nde süresiz cezaya çarptırıldım; bu, beni haftalarca ya da

aylarca ya da yıllarca hapiste tutabilirler, demekti. Ancak kısa süre sonra salıverildim, çünkü tutuklanma celbimde küçük ama önemli bir hata yapılmıştı; aslında New York’ta oturmama karşın, yasal olarak California’da ikamet ettiğimi yazmışlardı, bu durum mahkûmiyet kararımı ve tutukluluğumu geçersiz kılıyordu.

Ama bunların hepsi henüz çok uzaklardaydı, Pearl’ü ve kanun kaçağı dostunu uçucu bir kasım cennetine götüren gümüşî araçta, kimsenin düşleyemeyeceği şeylerdi. Uçağın gölgesinin çölde dalgalanmasını ve Grand Canyon’a doğru sürüklenişini izledim. Konuştuk, güldük, yedik, şarkı söyledik. Yıldızlar ve havayı dolduran eflatun akşam alacası, mavi karlarla kaplı Rocky Dağları ileride hayal meyal seçiliyordu, tepelerinde limon dilimi gibi asılı duran, yeni ay.

TC: Bak, Pearl. Yeni ay. Hadi dilek tutalım.

PEARL: Ne dileyeceksin?

TC: Her zaman şu andaki kadar mutlu olmayı.

PEARL: Oh, tatlım, bu mucize istemekten farksız. Gerçek bir şey dile.

TC: Ama ben mucizelere inanırım.

PEARL: O zaman tek söyleyebileceğim: sakın kumara başlama.

Sonra Her Şey Altüst Oldu

Sahne: California'daki San Quentin Hapishanesi'nin en korunaklı binasındaki hücrelerden biri. Hücredeki tek eşya, portatif bir karyola; hücrenin gediklisi Robert Beausoleil ile ziyaretçisinin bu yatağın üzerinde, son derece rahatsız bir pozisyonda oturmaları isteniyor. Hücre temiz, düzenli; bir köşede iyice cilalanmış bir gitar duruyor. Ama bir kış akşamı yaklaşmakta ve hava epey soğuk, hatta nemli; sanki San Francisco körfezinin sisi hapishaneye de sızmış.

Soğuğa rağmen Beausoleil'in üstünde gömlek yok, yalnızca hapishane işi kot pantolonunu giymiş; görünüşünden, özellikle vücudundan hoşnut olduğu belli: kıvrak, çevik, on yıldan fazla bir süredir tutuklu kaldığı düşünülecek olursa, fazlasıyla iyi durumda. Göğsü ve kolları, dövmeli sembollerin bir panoraması: korkunç ejderhalar, kıvrık krizantemler, uzanmış yılanlar. Kimilerine göre olağanüstü yakışıklı sayılır; öyle de, ama daha çok serseri maço tarzında. Çocukken aktörlük yaptığım, bir çok Hollywood filminde oynadığını öğrenince şaşırmadım; daha sonra, genç bir adamken deneysel film yapımcısı *(Akrep Burcu Yükseliyor)* ve yazar *(Hollywood Babylon)* Kenneth Anger'ın himayesine girmiş; Anger ona *Lucifer Yükselişte* adındaki, tamamlanmayan filminde başrol vermiş.

Şimdi otuz bir yaşında olan Robert Beausoleil, Charles Manşon çetesinin gerçek muamma kişilerinden biri; daha doğrusu aşiretin eylemlerinde hiçbir zaman öne çıkarılmadığı halde, Manson adındaki ailenin cinayet maceralarının sırrını çözecek anahtar, özellikle Sharon Tate-Lo Bianco cinayetlerinin.

Her şey, Gary Hinman adında, orta yaşlı, profesyonel bir müzisyenin ölümüyle başladı; adam Manson çetesinin birkaç üyesiyle arkadaş olmuştu ve ne yazık ki, Los Angeles'ın Topanga vadisinde küçük, ıssız bir evde yaşıyordu. Hinman, bağlanmış ve günlerce işkence görmüştü (diğer pek çok eziyetin yanı sıra, bir kulağını da koparmışlardı) ve sonunda boğazı kesilerek ebedi huzura kavuşmuştu. Hinman'ın şişmiş, ağustos sineklerinin hücumuna uğramış cesedi bulunduğunda, polis mütevazı evinin duvarlarına

kanla yazılmış bir yazı gördü ("Domuzlara Ölüm!") bu, birkaç gün sonra Bayan Tate'le Bay ve Bayan Lo Bianco'nun öldürüleceği evdeki yazının benzeriydi.

Ancak, Tate-Lo Bianco cinayetlerinden bir-iki gün önce Robert Beausoleil, maktulün arabasını kullanırken yakalandı, tutuklandı ve zavallı Bay Hinman'ı öldürmekle suçlandı. İşte o zaman Manson'la kafadarları Beausoleil'i kurtarma umuduyla, Hinman olayına benzeyen bir dizi cinayet işlediler; bunlar olurken Beausoleil hapisteydi, peki o halde nasıl olur da Hinman canavarlığından sorumlu olabilirdi? Manson kabilesinin yürüttüğü mantık buydu. Bir başka deyişle, Tex Watson ve boğazı kesilen genç bayanların, Susan Atkins, Patricia Krenwinkel ve Leslie Van Hooten'ın iblisçe saldırılara uğramalarının nedeni, çetenin 'Bobby' Beausoleil'e duyduğu bağlılıktı.

RB: Garip. Beausoleil. Fransızca bu. Soyadını Fransızca. Güzel Güneş demektir. Hastir. Burada kimsenin güneş filan gördüğü yok. Sis düdüklerini dinle. Tren düdüğü gibi. İnleme, inleme. Yazın daha da kötüdür. Herhalde yazın kışa göre daha çok sis oluyor. Hava. Hastir. Hiçbir yere gidecek değilim. Ama bir dinle. İnliyor. İnliyor. Ee, bugün neyin peşindesin bakalım?

TC: Buralardaydım da. Sirhan'la biraz konuştuk.

RB (güler): Sirhan B. Sirhan. Yukarıdaki hücredeyken onunla tanışmıştım. Hasta bir herif. Buraya ait değil. Atascadero'da olması gerekirdi. Çiklet ister misin? Evet, sen buraları gayet iyi tanıyorsun artık. Avludayken seni izledim. Müdürün avluda yalnız dolaşmana izin vermesine şaştım. Biri seni doğrayabilirdi.

TC: Neden?

RB: Sırf laf olsun diye. Ama buraya sık sık geldin, değil mi? Çocuklar anlatıyordu da.

TC: Farklı araştırma projeleri için altı-yedi kez geldim.

RB: Burada hiç görmediğim bir tek şey var. O elma yeşili odayı görmeyi çok istiyorum. Beni o Hinman işinde kıstırdıkları vakit ve ölüme mahkûm olduğumda, eh, yukarıda iyi bir hücreye tıktılar. Ta ki mahkeme ölüm cezasını iptal edene dek. Ben de hep küçük yeşil odayı merak ederdim.

TC: Aslında üç oda sayılır.

RB: Ben ortasına camdan bir kulübenin oturtulduğu küçük, yuvarlak bir oda sanıyordum. Kulübede camlar olmalı ki, dışarıdaki tanıklar adamın şeftali kokulu parfümle boğuluşunu görebilsinler.
TC: Evet, gaz odası öyle. Ama tutuklu Ölüm Hücresi'nden aşağıya indirilince, asansör doğrudan 'bekleme' odası denen yere açılıyor, orası tanık odasına bitişik. Bu 'bekleme' odasında iki hücre var, ikili bir infaz durumunda kullanılmak üzere, iki tane. Sıradan hücreler, bunun gibi; tutuklu son gecesini orada geçiriyor: sabahki infaza kadar okuyarak, radyo dinleyerek, gardiyanlarla kâğıt oynayarak. Ama keşfettiğim ilginç şey şu ki, orada *üçüncü* bir oda var. Tam 'bekleme' hücresinin yanındaki kapalı bir kapının ardında. Kapıyı açtım ve içeri girdim, oradaki gardiyanların hiçbiri beni durdurmadı. Gördüğüm en ürkütücü odaydı. İçinde ne vardı, biliyor musun? Geriye kalanlar; değişik hükümlülerin 'bekleme' hücresindeyken yanlarında olan şahsi eşyaları. Kitaplar. İncililer. Kovboy romanları, Erle Stanley Gardner, James Bond. Eski, sararmış gazeteler. Kimisi yirmi yıllık. Bitirilmemiş çapraz bulmacalar. Bitmemiş mektuplar. Sevgililere ait resimler. Bulanık, küçük Kodak çocukları. Çok dokunaklıydı.
RB: Hiç, birine gaz verilirken izledin mi?
TC: Bir kez. Ama adam olayı eğlenceye dönüştürmüştü. Gittiği için mutluydu, bir an önce olup bitmesini istiyordu; dişlerini temizletmek için dişçi koltuğuna oturur gibi oturdu o koltuğa. Kansas'ta, iki erkeğin asılışını gördüm.
RB: Perry Smith; ötekinin adı neydi, Dick Hickock. Eh, bir kez ip gerilince, artık hiçbir şey hissetmezler sanırım.
TC: Bize söylenen böyle. Ama düştükten sonra da yaşamayı sürdürüyorlar, on beş, yirmi dakika. Çırpınarak. Soluk almaya çalışarak, beden hâlâ yaşama mücadelesi veriyor. Kendimi tutamadım, kustum.
RB: Belki de o kadar soğukkanlı değilsin, ha? Soğukkanlı görünüyorsun. Peki Sirhan, Özel Güvenlik altında tutulmaktan yakınıyor mu?
TC: Biraz. Çok yalnız. Diğer tutuklulara karışmak, topluluğa katılmak istiyor.
RB: Kendisi için neyin iyi olduğunu o bilmez. Dışarıda, biri onu mutlaka temizler.
TC: Neden?
RB: O Kennedy'yi neden temizlediyse, aynı sebepten. Tanınma. İnsanları temizleyenlerin yarısı bunu ister işte: meşhur olmak. Resimlerinin gazetelerde çıkması.

TC: Ama sen Gary Hinman'ı bu yüzden öldürmedin.
RB: (Sessizlik)
TC: Nedeni, senin ve Manson'ın Hinman'dan parasını, arabasını istemeniz, o da kabul etmeyince...
RB: (Sessizlik)
TC: Düşünüyordum da... Sirhan'ı tanıyorum, Robert Kennedy'yi de tanırdım. Lee Harvey Oswald'i tanırdım, Jack Kennedy'yi de. Bu dört kişiyi de tanıyan biri olmak, şaşırtıcı gerçekten.
RB: Oswald? Oswald'ı tanır mıydın? Gerçekten mi?
TC: İltica etmesinden hemen sonra Moskova'da karşılaştık. Bir gece, İtalyan gazeteci dostumla yemeğe çıkacaktık, beni almaya geldiğinde, önce genç bir Amerikalı mülteciyle, Lee Harvey Oswald adındaki biriyle görüşmeye gitmemizin bir sakıncası olup olmadığını sordu. Oswald Metrople'de, Kremlin'de Çar döneminden kalma eski bir otelde kalıyordu. Metrople'nin kocaman, kasvetli, gölgelerle ve ölü palmiye ağaçlarıyla dolu bir lobisi vardır. Oradaydı, ölmüş bir palmiye ağacının altında, karanlıkta oturuyordu. Zayıf ve solgun, ince dudaklı, açlıktan ölmek üzereymiş gibi. Ayağında tenis ayakkabıları, sırtında kareli gömlek vardı. Çok sinirliydi, dişlerini gıcırdatıyor, gözleri yuvalarında fır dönüyordu. Her şeye kızmıştı: Amerikan büyükelçisine, Ruslara; onlara kızmasının nedeni Moskova'da kalmasına izin vermemeleriydi. Onunla yarım saat kadar konuştuk ve İtalyan dostum, hakkında makale yazılacak biri olmadığına karar verdi. Bir başka paranoyak isterik; Moskova ormanlarında onlardan sürüyle vardı. Onu bir daha hiç düşünmedim, yıllarca. Ta ki suikasttan sonra televizyonda yüzünü görünceye kadar.
RB: Böylece sen hem Oswald'ı hem de Kennedy'yi tanıyan tek kişi oluyorsun?
TC: Hayır. Amerikalı bir kız daha vardı, Priscilla Johnson. UP adına Moskova'da çalışıyordu. Kennedy'yi tanırdı, Oswald'la da benimle aynı sıralar tanışmıştı. Ama sana daha ilginç bir şey söyleyeceğim. Arkadaşlarının öldürdüğü insanlarla ilgili.
RB: (Sessizlik)
TC: Onları tanırdım. Tate'in evinde öldürülen beş kişiden dördünü tanıyordum. Sharon Tate'e Cannes Film Festivali'nde rastlamıştım. Jay Sebring birkaç kez saçımı kesmişti. Bir keresinde, San Fransisco'da Abigail Folger ve erkek arkadaşı Frykowski ile yemek yemiştim. Bir başka deyişle, hepsini de ayrı ayrı tanırdım. Ve sonra, bir gece bu insanlar bir araya

geliyor, aynı evde oturup senin arkadaşlarının gelmesini bekliyor. Gerçekten büyük rastlantı.
RB (bir sigara yakar; gülümser): Ne diyeceğim, biliyor musun? Sen tanıdıklarına şans getiren biri değilsin. Kahretsin! Dinle şunu. İnleme, inleme. Üşüdüm. Üşüyor musun?
TC: Neden gömleğini giymiyorsun?
RB: (Sessizlik)
TC: Şu dövme işi çok garip. Cinayetten, birkaç cinayetten mahkûm olmuş, birkaç yüz erkekle konuştum. Bulabildiğim tek ortak paydaları dövmeleriydi. Yüzde sekseni bol bol dövmeliydi. Richard Speck. York ve Latham. Smith ve Hickock.
RB: Kazağımı giyeceğim.
TC: Eğer burada olmasaydın, olmak istediğin bir yerde, yapmak istediğin bir şeyi yapıyor olsaydın, nerede ve ne yapıyor olurdun?
RB: Yolculuk. Honda'ma atlamış sahil yolunda, âni virajlar, dalgalar, deniz ve güneşle birlikte. San Fran'dan çıkar, Mendocino'ya doğru, servi ormanları arasında yol alırdım. Sevişirdim. Kumsalda, ateşin karşısında sevişirdim. Müzik çalar, düzüşür ve kocaman bir Acapulco meyvesini emerek güneşin batışını izlerdim. Ateşe birkaç odun atardım. İyi kadın, iyi haşhaş; bir başıma gezer dururdum.
TC: Haşhaşı burada da bulabilirsin.
RB: Başka şeyleri de. Her türlü uyuşturucu; tabii bedeli karşılığında. Burada, tekerlekli paten dışında her şeyin üzerinde iş tutmaya hazır oğlanlar da var.
TC: Tutuklanmadan önce yaşamın böyle miydi? Gezip tozuyor muydun? Hiç işe girmedin mi?
RB: Arada bir. Bir-iki barda gitar çaldım.
TC: Anladığıma göre tam bir horozmuşsun. Gerçek bir harem ağası. Kaç çocuğun oldu?
RB (Sessizlik; omuz silkiyor, sırıtıyor, sigarasını içiyor)
TC: Gitarın olmasına şaştım. Bazı hapishanelerde izin vermezler, çünkü telleri çıkarılıp silah olarak kullanılabilir. Boğmak için. Ne zamandır çalıyorsun?
RB: Ooo, çocukluğumdan beri. Ben o Hollywood çocuklarındandım. Birkaç filmde oynadım. Ama ailem karşıydı. Çok dürüst insanlardır. Zaten ben de işin oyunculuk kısmına aldırmıyordum. Beste yapmak ve çalmak ve söylemek istiyordum yalnızca.

TC: Peki Kenneth Anger’la yaptığın filmden ne haber, *Lucifer Yükselişte?*
RB: Doğru.
TC: Anger’la aran nasıldı?
RB: İyiydi.
TC: O halde neden Kenneth Anger boynunda resimli bir madalyon taşıyor? Madalyonun bir yüzünde senin fotoğrafın, öteki yüzündeyse bir kurbağa ve bir yazı: “Bobby Beausoleil, Kenneth Anger tarafından bir kurbağaya dönüştürüldü.” Büyü gibi bir şey. Onu dolandırdığın için sana okunmuş bir lanet. Gece yarısı arabasını ve bazı eşyalarını almış, çekip gitmişsin.
RB (gözleri kısılmış): Bunu sana o mu söyledi?
TC: Hayır, onunla hiç tanışmadım. Başkalarından duydum.
RB (gitara uzanır, akort eder, tıngırdatır, şarkı söyler); “Bu benim şarkım, benim şarkım, bu benim kara şarkım, kara şarkım...” Herkes sürekli Manson’la nasıl bir araya geldiğimi öğrenmek istiyor. Müziğimiz sayesinde. O da biraz çalar. Bir gece benim kadınlarımdan birkaçıyla dolaşıyorduk. Yol üzerindeki eski bir gece kulübüne geldik, bir birahaneye; dışarda epeyce araba park etmişti. Biz de içeri girdik, Charlie de kadınlarından bazılarıyla oradaydı. Hep birlikte sohbet ettik, gitar çaldık; ertesi gün Charlie beni görmeye minibüsüme geldi ve artık birlikte, yani onunkiler ve benimkiler, hep birlikte kamp yapmaya başladık. Erkek ve kız kardeşler. Bir aile.
TC: Manson’ı bir lider olarak gördün mü? Ondan hemen etkilendin mi?
RB: Yo, hayır. Onun kendi adamları vardı, benim kendi adamlarım. Etkilenen biri varsa, oydu. Benden.
TC: Evet, cazibene kapılmıştı. Çılgınca tutulmuştu. Ya da öyle söylüyor. Kadın erkek pek çok kişide aynı etkiyi bırakıyorsun galiba?
RB: Her şey olacağına varır. Hepsi de iyidir.
TC: Masum insanları öldürmek iyi bir şey mi sence?
RB: Masum olduklarını kim söyledi?
TC: Bu konuya yine döneceğiz. Ama şimdilik: Senin ahlak anlayışın nedir? İyiyle kötüyü nasıl ayırt edersin?
RB: İyiyle kötü mü? *Her şey* iyidir. Olmuşsa, iyi demektir. Aksi halde, meydana gelmezdi. Hayatın akış şekli böyle. Her şeyin birlikte hareket etmesi. Ben de ona katılırım. Sorgulamam.
TC: Bir başka deyişle, cinayet eylemini sorgulamazsın. Madem ki “oluyor” öyleyse “iyidir” dersin. Mazur görülebilir?

RB: Benim kendi adaletim var. Kendi yasalarıma göre yaşarım. Bu toplumun yasalarına saygı duymuyorum, çünkü toplum kendi yasalarına hürmet etmiyor. Ben kendi kanunlarımı koyar ve onlara uyarım. Benim kendi adalet anlayışım var.
TC: Nedir peki adalet anlayışın?
RB: Ben, gidenin döneceğine inanırım. Yukarı çıkan, aşağı iner. Hayat böyledir, böyle akar, ben de onunla birlikte sürüklenirim.
TC: Pek mantıklı değil, en azından bana göre. Ayrıca aptal olduğunu sanmıyorum. Bir kez daha deneyelim. Sana göre, Manson'ın yabancıları, masum insanları boğazlamak üzere Tex Watson'u ve diğer kızları o eve göndermesi gayet iyi..
RB: Dediğim gibi: Onların masum olduğunu kim söyledi? Uyuşturucu alışverişi için insanları yaktılar. Sharon Tate ve o çete. Çocukları yollardan toplayıp eve getiriyor ve kırbaçlıyorlardı. Ve filmini çekiyorlardı. Polislere sor; filmleri buldular. Tabii sana gerçeği söylemezler.
TC: Gerçek şu ki; Sharon Tate ve Lo Bianco ve dostları, seni korumak için öldürüldüler. Ölümleri, Gary Hinman cinayetiyle doğrudan ilişkili.
RB: Lafı nereye getirmeye çalıştığını biliyorum.
TC: Olanların tümü de Hinman cinayetinin taklitleriydi; Hinman'ı senin öldürmüş olamayacağını kanıtlamak için. Böylelikle seni hapisten çıkartmayı umuyorlardı.
RB: Beni hapisten çıkartmak için. (Başını sallıyor, gülümsüyor, içini çekiyor; pohpohlanmış) Bunların hiçbiri tek bir duruşmada bile ortaya atılmadı. Kızlar kürsüye çıktılar, olup biteni olduğu gibi anlatmaya çalıştılar ama kimse dinlemedi. İnsanlar, basının dışında hiç kimsenin sözüne inanmıyorlar. Medya onları, bir ırk savaşını başlatmak istediğimiz için bunları yaptığımıza inanmaya programlamıştı. Yani gaddar zencilerin, iyi beyazlara zarar vermek için dört döndüklerine. Sırf bunun için, tıpkı senin dediğin gibi. Medya bize “aile” diyordu. Söyledikleri tek doğru şey de buydu. Biz *aileydik*. Biz anne, baba, ağabey, kız kardeş, kız evlât, oğulduk. Ailemizin bir üyesi tehlikeye girdiğinde, onu terk etmezdik. İşte bir kardeşe, cinayet suçuyla kodese düşmüş bir erkek kardeşe duyulan sevgi yüzünden işlendi onca cinayet.
TC: Ve sen buna pişman değilsin?
RB: Hayır. Eğer kardeşlerim yaptıysa, iyi bir şey demektir. Hayattaki her şey iyidir. Hepsi durmadan akar. Hepsi iyidir. Her şey müziktir.

TC: Ölüm hücresindeyken, gaz odasına akmaya ve o şeftali kokusunu içine çekmeye zorlamaydın, bunu da onaylar mıydın?
RB: Eğer sonu oraya varsaydı... Meydana gelen her şey iyidir.
TC: Savaş. Açlık çeken çocuklar. Acı. Zalimlik. Körlük. Hapishaneler. Umutsuzluk. Kayıtsızlık. Hepsi iyi mi?
RB: Bana nasıl bakıyorsun öyle?
TC: Hiç. Yüzündeki değişimleri izliyordum. Bir an, tek bir açının belli belirsiz değişmesiyle bile öyle çocuksu, tamamen masum ve cazip oluyorsun ki. Bir an sonraysa biri seni kolayca Kırk ikinci Cadde'nin iblisi sanabilir. *Gece Olmalı* filmini gördün mü? Robert Montgomery'nin oynadığı eski bir film. Hayır mı? Çocuksu, masum görünüşlü genç bir adamın öyküsüdür. İngiltere taşrasında yaşlı hanımları cezbederek dolaşır, sonra kafalarını kesip deri şapka kutularına koyar ve yanında gezdirir.
RB: Bunun benimle ilgisi ne?
TC: Düşünüyordum da, yeniden çekilse, biri onu Amerika'ya uyarlasa, Montgomery tipinin yerine ela gözlü ve dumanlı sesli, genç bir serseriyi koysa, o role çok iyi uyardın.
RB: Benim bir psikopat olduğumu mu söylemeye çalışıyorsun? Ben deli değilim. Eğer şiddet kullanmak zorundaysam kullanırım, ama öldürmeye inanmam.
TC: Galiba sağırım ben. Yanıldım mı, yoksa az önce bana, bir insan diğerine ne tür bir zulüm uygularsa uygulasın iyidir, her şey iyidir, demedin mi?
RB: (Sessizlik)
TC: Söylesene Bobby, kendini nasıl değerlendirirsin?
RB: Bir mahkûm olarak.
TC: Onun dışında?
RB: Bir erkek. *Beyaz* bir erkek. Ve beyaz bir erkeğin temsil ettiği her şey.
TC: Evet, gardiyanlardan biri Ari Kardeşlik'in elebaşısı olduğunu söylemişti.
RB (düşmanca): Kardeşlik hakkında *ne* biliyorsun?
TC: Faşist eğilimli bir tür örgüt olduğunu. California'da başlayıp Amerika'daki tüm hapishanelere yayıldığını; kuzey, güney, doğu ve batıda. Hapishane yetkililerinin bunu tehlikeli, sorun çıkaran bir hareket olarak gördüklerini.

RB: İnsan kendini savunmalı. Sayıca azız. Ne kadar güç olduğunu bilemezsin. Burada birbirimizden, polislerden korktuğumuzdan çok daha fazla korkuyoruz. Sırtına bir darbe yemek istemiyorsan, her an tetikte olmalısın. Siyahlar ve Chicanolar'ın kendi çeteleri var; Kızılderililerin de -yoksa "Yerli Amerikalılar" mı demeliydim? Kızılderililerin kendilerine taktıkları ad bu, çünkü: aman güleyim bari! Evet bayım, *güç*. Onca ırksal gerginlik, politika, uyuşturucu, kumar ve seks. Siyahlar, genç beyaz çocuklar için çıldırıyorlar, o koca siyah aletlerini, o sıkı beyaz kıçlarına sokmaya bayılıyorlar.
TC: Buradan şartlı salıverildiğin takdirde, yaşamının nasıl olacağını hiç düşündün mü?
RB: Bu, sonu olmayan bir tünel. Charlie'yi asla bırakmazlar.
TC: Umarım haklısındır ve bence haklısın da. Ama bir gün şartlı olarak salıverilmen mümkün. Belki tahmininden de evvel. O zaman ne olacak?
RB (gitarla oynayarak): Müziğimi plak yapmak isterdim. Radyoda çalmak.
TC: Perry Smith'in düşü de buydu. Charlie Manson'ınki de. Belki dövmeden başka ortak noktalarınız da var.
RB: Aramızda kalsın, Charlie pek yetenekli sayılmaz. (Telleri tıngırdatarak) "Bu benim şarkım, benim kara şarkım, kara şarkım." İlk gitarıma on bir yaşındayken sahip oldum; büyükannemin tavan arasında bulmuştum; çalmayı kendi kendime öğrendim, o günden beri müzik için çıldırırım. Büyükannem çok tatlı kadındı, tavan arasıysa en sevdiğim yer. Sırtüstü uzanıp yağmuru dinlemeye bayılırdım. Ya da babam elinde kemeriyle beni aradığında, gizlenmeye. Allah Kahretsin! Duydun mu? İnle, inle. İnsanı deli etmeye yeter.
TC: Beni dinle, Bobby. Ve dikkatle yanıtla. Diyelim ki buradan çıktın, biri geldi, örneğin Charlie ve şiddet kullanmanı, birini öldürmeni istedi. Yapar mısın?
RB (bir sigara daha yakıp, yarısına kadar içtikten sonra): Olabilir. Belli olmaz Gary Hinman'a... ona zarar vermeyi hiç istememiştim. Ama bir şey oldu. Sonra bir başkası. Ve sonra her şey altüst oldu.
TC: Ve tümü de iyiydi?
RB: Tümü de iyiydi.

Güzel Bir Çocuk

Tarih: 28 Nisan 1955.
Yer: New York, Lexington Avenue ve Elli İkinci Cadde'nin kesiştiği noktadaki Universal Cenaze Evi. İlginç bir topluluk sıraları doldurmuş: hepsi de bir gün önce yetmiş beş yaşında ölen, İngiliz kökenli aktris Constance Collier'ın hatırına toplanmış; daha çok uluslararası tiyatro, sinema ve edebiyat arenasının ünlüleri.

1880'de doğan Bayan Collier sanat hayatına bir müzikholde revü kızı olarak başladı ve oradan, İngiltere'nin başlıca Shakespeare aktrisi olmak üzere ayrıldı (Sir Max Beerbohm'un hiçbir zaman evlenmediği uzatmalı nişanlısıydı ve belki de bu yüzden Sir Max'ın *Zuleika Dobson* romanındaki ele geçmez, hain kahramana esin kaynağı oldu). Daha sonra Birleşik Devletler'e göç etti ve New York sahnelerinde olduğu kadar Hollywood filmlerinde de dikkate değer bir kişilik yarattı. Ömrünün son yirmi yılını New York'ta, eşsiz bir drama eğitmeni olarak geçirdi; öğrencilerini yalnızca profesyonellerden seçerdi, çoktan 'yıldız' olmuş profesyonellerden. Katherine Hepburn daimi bir öğrenciydi; bir başka Hepburn, Audrey de hâmilik ettiklerinden bir başkası; tıpkı Vivien Leigh ve ölümünden birkaç ay önce kabul ettiği, "özel problemim" dediği yeni üye, Marilyn Monroe gibi.

Kendi sesiyle konuştuğu ilk rolünü oynadığı *Asfalt Orman* filminin yönetmeni John Huston sayesinde tanıştığım Marilyn Monroe, Bayan Collier'ın kanatları altına benim önerim üzerine sığınmıştı. Bayan Collier'ı altı yıldır tanıyordum ve ona fiziksel, duygusal, yaratıcılık açısından, gerçek bir fazilet simgesi olarak hayranlık besliyordum; buyurgan tavırları, etkileyici katedral sesiyle, hafif hain ama inanılmayacak kadar sıcak, vakur ama *gemûtlich*[20] bir kadındı. Manhattan'ın ortasındaki Victoria tarzı, karanlık stüdyosunda sık sık verdiği öğle yemeklerine katılmaya bayılırdım; anlatacak bir yığın öyküsü olurdu: Sir Beerbohm ve büyük Fransız aktörü Coquelin'le başrolü paylaştığı filmler, Oscar Wilde'la ilişkisi, genç Chaplin, Garbo, bu suskun İsveçlinin gelişme günleri. Gerçek

bir keyifti; sadık sekreteri ve yoldaşı Phyllis Wilbourn da öyle. Bu sessiz, hamarat, hiç evlenmemiş hanım, işvereninin ölümünden sonra Katherine Hepburn'ın yoldaşı oldu ve öyle kaldı. Sonradan iyi dost olduğum pek çok kişiyle, Bayan Collier tanıştırmıştı beni: Lunt'lar, Olivier'ler, özellikle de Aldous Huxley. Ama onu Marilyn Monroe ile tanıştıran ben oldum, başlarda kabule pek yanaşmadığı bir tanışıklıktı bu: gözleri bozuktu, Marilyn'in tek bir filmini bile görmemişti ve onun hakkında kötü şöhretli, platin bir seks bombası olduğundan başka hiçbir şey bilmiyordu; kısacası Bayan Collier'ın katı klasik üslubuna hiç uymayan bir plastik hamur. Bense ikisinin kamçılayıcı bir bileşim oluşturacağına inanıyordum.

Oluşturdular. "Oh, evet," diye bildirdi Bayan Collier, "onda bir şey var. Güzel bir çocuk. Yalnızca görülen kısımlarını kastetmiyorum, o zaten ortada. Aktris olduğunu sanmıyorum, geleneksel anlamda, katiyen değil. Ondaki şey bu kişilik, bu parlaklık, bu pırıl pırıl zekâ sahnede asla yüzeye çıkamaz. Öyle kırılgan ve derinde ki, yalnız bir kamera tarafından yakalanabilir. Tıpkı sinekkuşunun uçuşu gibi: ondaki şiiri sadece bir kamera dondurabilir. Bu kızın yalnızca bir başka Harlow ya da sürtük ya da başka bir şey olduğunu düşünen, *delidir.* Deli deyince, şu anda üzerinde çalıştığımız da bu: Ophelia. Bu fikre gülenler çıkacaktır ama inan bana, Marilyn gelmiş geçmiş en enfes Ophelia olabilir. Geçen hafta Greta'yla konuşuyorduk, Marilyn'in Ophelia'sından söz ettim, Greta evet dedi, buna inanırmış, çünkü iki filmini görmüş -çok kötü ve pespaye şeyler- ama yine de Marilyn'in yeteneklerini fark edebilmiş. Aslında Greta'nın çok hoş bir fikri var. *Dorian Gray*'in filmini yapmak istediğini biliyor muydun? Dorian'ı kendisi oynayacak tabii. Evet, Dorian'ın baştan çıkarıp mahvettiği kızlardan birini Marilyn'in oynamasını istermiş. Greta! Ne kadar alışılmadık! Böylesine bir yetenek, biraz da Marilyn gibi. Tabii Greta mükemmel bir sanatçı, kontrolünü bir an bile yitirmeyen bir oyuncu. Bu güzel çocuktaysa ne disiplin kavramı var ne de özveri. Nedense hiç yaşlanmayacakmış gibi geliyor bana. Bunu söylemek çok tuhaf ama, hep genç yaşta öleceğini hissediyorum. Umarım, gerçekten dilerim, içinde hapsedilmiş bir ruh gibi dolanıp duran o garip, güzelim yeteneği özgür kılacak kadar uzun yaşar."

Ama şimdi Bayan Collier öldü; bense Universal Şapeli'nin yan dehlizinde Marilyn'i bekleyerek geziniyorum; bir gece önce telefonda konuştuk ve öğle başlayacak olan tören sırasında yan yana oturmayı kararlaştırdık. Yarım saat gecikmişti, *her zaman* gecikirdi zaten. Hey

Tanrım! Sonra, apansız çıkageldi, fakat sesini duyana kadar fark etmedim onu.

MARILYN: Oh, bebeğim, çok özür dilerim. Ama biliyor musun, önce güzelce boyandım, sonra belki de takma kirpik, ruj filan kullanmamanın daha doğru olacağına karar verdim ve yüzümü yıkadım, hem ne giyeceğime de bir türlü karar veremedim...

(Giymeyi uygun gördüğü giysi, Papa'yla görüşmeye giden bir başrahibeye daha uygun. Saçlarını siyah şifon bir eşarbın altına gizlemiş, siyah elbisesi bol ve uzun ve sanki ödünç alınmış gibi; siyah ipek çorapları ince bacaklarının sarışın parlaklığını donuklaştırmış. Ama bir başrahibe, o belli belirsiz erotik, siyah, yüksek topuklu ayakkabıları ya da pürüzsüz cildinin vanilya solgunluğunu vurgulayan o baykuşumsu kara gözlükleri takmazdı kuşkusuz.)

TC: İyi görünüyorsun.

MARILYN (çoktan dibine kadar yenmiş bir tırnağı kemirerek): Emin misin? Yani, öyle sinirliyim ki. Tuvalet nerede? Bir dakikalığına da olsa, oraya bir kaçabilsem.

TC: Ve hemen bir hap yutsan? Hayır. Şişşşt. Cyril Ritchard'ın sesi bu: töreni başlattı.

(Parmak uçlarımıza basarak kalabalık şapele girdik ve son sıradaki dar bir boşluğa iliştik. Cyril Ritchard bitirdi; sözü Bayan Collier'ın yaşam boyu meslektaşı Cathleen Nesbitt aldı; en son da Brian Adherne yaslı topluluğa hitap etti. Bütün bu zaman zarfında, yanımdaki dostum düzenli aralıklarla gözlüğünü kaldırıp gri-mavi gözlerinden süzülen yaşları sildi. Onu makyajsız birkaç kez görmüştüm, ama bugün bambaşka bir görüntü sergiliyordu, daha önce hiç gözlemlemediğim bir yüzdü bu. Nedenini önce anlayamadım. Ah! Başındaki örtüdendi! Bukleleri görünmez, yüzü de kozmetiklerden arınmışken, on iki yaşında gösteriyordu; yetimhaneye henüz getirilmiş, acıklı durumuna hayıflanan, buluğ çağındaki bir bâkire. Sonunda tören bitti, cemaat dağılmaya başladı.)

MARILYN: Lütfen, oturalım. Herkes gidene kadar bekleyelim.

TC: Neden?

MARILYN: Canım kimseyle konuşmak istemiyor. Böyle durumlarda ne diyeceğimi bilemiyorum.
TC: O halde sen otur, ben dışarıda beklerim. Sigara içmem gerekiyor.
MARILYN: Beni yalnız bırakamazsın! Tanrım! Burada içsene.
TC: *Burada mı?* Şapelde mi?
MARILYN: Neden olmasın? İçmek istediğin nedir? Esrar mı?
TC: Çok komik. Hadi gel, çıkalım.
MARILYN: Lütfen. Aşağıda bir sürü fotoğrafçı var. Bu durumdayken resmimi çekmelerini kesinlikle istemem.
TC: Bu yüzden seni suçlayamam.
MARILYN: Ama iyi göründüğümü söylemiştin.
TC: Öylesin. Mükemmelsin, tabii eğer Frankenstein’ın Karısı'nı oynuyorsan.
MARILYN: Şimdi de gülüyorsun bana.
TC: Gülermiş gibi bir halim var mı?
MARILYN: İçinden gülüyorsun. Bu da en kötüsüdür. (Suratını asarak, tırnak kemirerek) Aslında makyaj yapabilirmişim. Herkes yapmış.
TC: Örneğin, ben. Topak topak.
MARILYN: Ben ciddiyim. Saçlarım... Boya istiyor. Boyatacak vakit bulamadım. Öyle âni oldu ki, Bayan Collier’ın ölümü filan. Görüyor musun?

(Başörtüsünü hafifçe kaldırıp saçlarının ayrım yerindeki koyu renk çizgiyi gösterdi.)

TC: Ah ben zavallı saf! Bunca zamandır hep doğuştan sarışın olduğunu sanıyordum.
MARILYN: Öyleyim. Ama kimse *o kadar* doğal sarışın olamaz. Ve unutmadan: hassittir!
TC: Tamam, işte herkes çıktı. Hadi kalk, kalk.
MARILYN: O fotoğrafçılar hâlâ aşağıda. Biliyorum.
TC: Seni girerken görmediklerine göre, çıkarken de fark etmeyeceklerdir.
MARILYN: Bir tanesi gördü. Daha haykırmasına kalmadan, kapıdan içeri süzülüverdim.
TC: Arkada bir giriş mutlaka vardır. Oradan çıkabiliriz.
MARILYN: Ceset görmek istemiyorum.
TC: Neden görelim ki?
MARILYN: Burası bir cenaze evi. Cesetleri bir yerde saklıyorlardır herhalde. Bugün tek eksiğim bu zaten, cesetle dolu bir odaya

girmek. Sabret. Seni bir yere götüreceğim ve bir şişe köpüklü içireceğim.

(Bunun üzerine oturduk ve konuştuk; Marilyn dedi ki: "Cenazelerden nefret ederim. Kendiminkine gitmek zorunda kalmayacağım için memnunum. Hem ben tören istemiyorum, küllerimi, eğer olursa, çocuklarımdan biri dalgalara savursun. Bayan Collier benimle ilgilenmeseydi, iyiliğimi düşünmemiş olsaydı, buraya asla gelmezdim. Tıpkı bir nine gibiydi, sert, yaşlı bir nine ama bana çok şey öğretti. Nefes almasını o öğretti bana. Ben de kullandım, hem sırf oyunculuk için değil. Soluk almanın sorun olduğu başka durumlar da var, bilirsin. Ama ilk duyduğumda, Bayan Collier'ın öldüğünü yani, ilk düşündüğüm şey, ah, Phyllis'e ne olacak şimdi oldu. Tüm yaşamı, Bayan Collier'dı. Neyse ki Bayan Hepburn'la yaşayacağını duydum. Şanslı Phyllis; artık biraz eğlenebilir. Onunla hemen yer değiştirmeye hazırım. Bayan Hepburn harika bir kadın, gerçekten. Dostum olmasını isterdim. Böylece arada bir telefon edip onunla...eh, bilmiyorum, yalnızca arardım işte."

New York'u ne kadar çok sevdiğimizden ve Los Angeles'tan ne kadar nefret ettiğimizden söz ettik ("Orada doğmama rağmen, orası hakkında söylenecek tek iyi şey gelmiyor aklıma. Gözlerimi yumup Los Angeles'ı düşündüğüm zaman, tek gördüğüm, büyük bir varisli damar."); aktörlerden ve oyunculuktan konuştuk ("Herkes rol yapamadığımı söylüyor. Aynı şeyi Elizabeth Taylor için de söylediler. Ve yanıldılar. *Güneşte Bir Yer*'de çok başarılıydı. Ben bir türlü uygun role düşemiyorum, istediğim role. Görünüşüm bana karşı. Fazla belirgin."); biraz daha Elizabeth Taylor'dan söz ettik, onu tanıyıp tanımadığımı sordu, evet, dedim, peki nasıl biri, dedi, yani *gerçekte* nasıl, ben şey, dedim, biraz sana benziyor, açık kalpli ve sivri dillidir; Marilyn, siktir, dedi; sonra, eh, dedi, biri sana Marilyn Monroe nasıldı, *gerçekte* nasıl biriydi diye sorsa, ne derdin? Ben de, bunu biraz düşünmeliyim, dedim.)

TC: Ne dersin, artık buradan çıkalım mı? Bana şampanya vadetmiştin, anımsadın mı?

MARILYN: Anımsıyorum. Ama hiç param yok.

TC: Her zaman geç kalırsın ve hiç paran olmaz. Nasıl oluyor da kendini Kraliçe Elizabeth sanabiliyorsun?

MARILYN: Kim?

TC: Kraliçe Elizabeth. İngiltere kraliçesi.

MARILYN (Suratını asarak): O kancık da nerden çıktı şimdi?
TC: Kraliçe Elizabeth de hiç para taşımaz. Buna izin yoktur. Kraliyet avuçlarına pis para değmemeli. Kanun gibi bir şey işte.
MARILYN: Keşke benim için de böyle bir yasa çıkarsalar.
TC: Bu gidişle çıkarırlar, merak etme.
MARILYN: Ama çok tuhaf. Aldıklarının parasını nasıl ödüyor peki? Örneğin alışverişe çıktığında?
TC: Nedimesi bir bavul dolusu bozuk parayla peşinde dolaşıyor.
MARILYN: Biliyor musun, iddiaya girerim her şeyi bedavaya alıyordur. Kalite onay imzasının karşılığı olarak.
TC: Gerçekten de mümkün. Hiç şaşırmazdım doğrusu. Majestelerinin Emriyle. Corgi köpekler. Bütün o Fortnum ve Mason şekerlemeleri. Lâzımlık. Prezervatifler.
MARILYN: Prezervatifi ne yapacak ki?
TC: O değil, budala. İki adım geriden yürüyen o kütük için. Prens Philip.
MARILYN: O mu? Oh, evet. Çok tatlı. Çok hoş bir çükü varmış gibi görünüyor. Sana hiç Errol Flynn’in aletini çıkarıp onunla piyano çaldığı günü anlatmış mıydım? A evet, yüz yıl önceydi, modelliğe yeni başlamıştım ve şu açık saçık partilerden birine gitmiştim; Errol Flynn kendinden gayet memnun, oradaydı ve aletini çıkartıp onunla piyano çaldı. Tuşlara onunla vurarak. *You Are My Sunshine*'ı çalmıştı. Tanrım! Herkes Hollywood’daki en büyük aletin Milton Berle’e ait olduğunu söylüyor. Her neyse, kimin *umurunda?* Baksana, *hiç* paran yok mu?
TC: Elli papel kadar.
MARILYN: Eh, bununla biraz köpüklü alabiliriz.

(Dışarısı, Lexington Avenue birkaç zararsız yayanın dışında boşalmıştı. Saat iki civarındaydı ve insanın isteyebileceği en tatlı nisan öğleden sonrasıydı: Yürüyüş için ideal bir hava. Biz de Üçüncü Cadde’ye doğru ağır ağır yürüdük. Birkaç aylak başını çevirip baktı, ama Marilyn’i Marilyn olarak tanıdıklarından değil, üstündeki cenaze giysisinden ötürü; o kendine has küçük gülüşüyle, bir Eğlence Vagonu’nun çınlayan zilleri kadar baştan çıkarıcı sesiyle kıkırdadı: “Belki de hep böyle giyinmeliyim. Tanınmaz oldum.”

PJ. Clarke’ın barına yaklaşırken, bir şeyler içmek için bara girmeyi önerdim, ama karşı çıktı. “Şimdi o gösteriş budalası sürüngenlerle dolmuştur. Ve tabii o kaltak, Dorothy Kilgallen yine orada kafayı

çekiyordur. Bu ayyaşların derdi ne kuzum? Kızılderelilerden de beter içiyorlar."

Kilgallen'ı savunma ihtiyacı hissettim, arkadaşım sayılırdı, bazen çok zeki bir kadın olabildiğini söyledim. "Olabilir. Ama benim hakkımda öyle iğneleyici şeyler yazdı ki. Zaten o kaltakların tümü de benden nefret eder. Hedda. Louella. Alışmam gerek biliyorum, ama yapamıyorum işte. Gerçekten acı veriyor. Bu acuzelere ne yaptım ki ben? Hakkımda doğru dürüst tek cümle yazan, Sidney Skolsky oldu. Ama o da bir erkek. Erkekler iyi davranır bana. Yani insan muamelesi yaparlar. En azından aksi kanıtlanana kadar suçlu saymazlar. Örneğin Bob Thomas, tam bir beyefendi. Ve Jack O'Brian."

Antikacıların vitrinlerine baktık; birinde eski yüzüklerle dolu bir tepsi duruyordu. "Ne kadar güzel," dedi. "Şu ufak incili, lâl taşından olan. Yüzük takabilmeyi çok isterdim, ama insanların ilgisini ellerime çekmekten nefret ederim, öyle tombullar ki. Elizabeth Taylor'ın elleri de tombul. Fakat onda o gözler varken, kim bakar ellerine? Aynanın karşısında çıplak dans etmekten ve göğüslerimin hoplayıp zıplamasını izlemekten çok hoşlanırım. Onlar fena sayılmaz. Ama keşke ellerim bu kadar tombul olmasaydı."

Bir başka vitrinde gösterişli, büyük, sarkaçlı bir duvar saati vardı, durup inceledi: "Benim hiç evim olmadı. İçinde bana ait mobilyaların bulunduğu gerçek bir yuva. Yeniden evlenirsem ve çok para kazanırsam, birkaç kamyon kiralayacak ve Üçüncü Cadde'ye çıkıp gördüğüm her çılgın eşyayı alacağım. Bir düzine sarkaçlı saat alıp yan yana dizeceğim ve hepsini aynı anda çaldıracağım. İşte bu, tam da yuvaya yakışan bir şey, öyle değil mi?")

MARILYN: Hey! Karşıya bak!

TC: Neye?

MARILYN: Avuç içini gösteren tabelayı gördün mü? Falcı salonu olmalı.

TC: Şu anda canın istiyor mu böyle bir şeyi?

MARILYN: Eh, bir bakmaktan ne çıkar?

(Davetkâr bir yer değildi. Lekeli vitrin camından seçebildiğimiz bomboş bir odada, bir deri bir kemik, kıllı bir Çingene kadın rahatsız edici bir parlaklık yayan, cehennem kırmızısı bir ampulün altına, hasır bir koltuğa oturmuş bir çift bebek patiği örüyordu; bakışlarımıza karşılık vermedi. Marilyn her şeye rağmen içeri girmeye niyetlendi, sonra fikrini değiştirdi.)

MARILYN: Bazen olacakları öğrenmek istiyorum. Ama hemen sonra, öğrenmemenin daha hayırlı olacağını düşünüyorum. Yine de öğrenmek istediğim iki şey var. Biri, kilo verip veremeyeceğim.

TC: Peki ya diğeri?

MARILYN: Bu bir sır.

TC: Ama olmadı şimdi. Bugün sır saklayamayız. Bugün keder günü ve kederliler en gizli düşüncelerini bile paylaşırlar.

MARILYN: Eh pekâlâ, bir erkek. O konuda öğrenmek istediğim bir şey var. Ama bütün söyleyeceklerim bu kadar. Bu, *gerçekten* bir sır.

(İçimden şöyle dedim: Sen öyle zannet, nasılsa alırım ağzından.)

TC: Şampanya içmeye hazırım.

(Gezintimizi, İkinci Cadde'deki zevksiz döşenmiş, bomboş bir Çin lokantasında sona erdirdik. Barı tıka basa doluydu, bir şişe Mumm's ısmarladık, ama ılıktı, buz kovasında da değildi, biz de uzun kadehlerde, buz atıp öyle içtik.)

MARILYN: Çok eğlenceli. Setteymiş gibi, tabii sette olmaktan hoşlanıyorsan, ki ben kesinlikle hoşlanmam. *Mağara.* O pislik. Hıh!

TC: Hadi bakalım şu gizli âşığını bir dinleyelim.

MARILYN: (Sessizlik)

TC: (Sessizlik)

MARILYN: (Kıkırdama)

TC: (Sessizlik)

MARILYN: Bir sürü kadın tanıyorsun. Tanıdığın en çekici kadın hangisi?

TC: Yarışma yok. Barbara Paley. Eller aşağı.

MARILYN (somurtarak): Şu "Babe" dedikleri mi? Bana hiç de bebek gibi gelmiyor. Onu *Vogue*'da filan görmüştüm. Çok şık. Hoş. Sırf resimlerine bakmak bile kendimi domuz yalı gibi görmeme yetiyor.

TC: Bunu duymak çok hoşuna gidecektir. Seni çok kıskanıyor.

MARILYN: *Beni mi?* İşte yine başladın, alay ediyorsun.

TC: Hiç de değil. *Kıskanıyor* işte.

MARILYN: Ama niçin?

TC: Köşe yazarlarından biri, galiba Kilgallen, şuna benzer bir şeyler yazmıştı: "Söylentiye göre Bayan DiMaggio televizyonun en tepedeki, en nüfuzlu şahsiyetiyle buluşmuş ve bu yalnızca iş görüşmek için değilmiş." Eh, o da makaleyi okumuş ve inanmış.

MARILYN: *Neye* inanmış?

TC: Kocasının seninle bir ilişkisi olduğuna. William S. Paley. TV'nin en tepedeki patronu. Biçimli sarışınlara düşkündür. Kumrallara da.
MARILYN: Ama çatlaklık bu. Adamla hiç karşılaşmadım.
TC: Ah, hadi canım. Bana güvenebilirsin. Senin şu gizli sevgili, William S. Paley, n'est-ce-pas?[21]
MARILYN: Hayır! O bir yazar. Yazardır.
TC: İşte şimdi oldu. Az da olsa yol alabildik. Demek sevgilin bir yazar. Şu tüccarlardan biri olmalı, yoksa adını söylemekten utanmazdın.
MARILYN (öfkeli, çileden çıkmış): "S" ne anlama geliyor?
TC: S mi? Ne S'si?
MARILYN: Wiliam S. Paley'deki "S"?
TC: Haa, o "S". Hiçbir anlama gelmiyor. Araya sırf hoş göründüğü için sokuşturmuş.
MARILYN: Yani gerisinde isim bulunmayan bir harf yalnızca? Tanrım. Bay Paley biraz güvensiz biri olmalı.
TC: Bir sürü yeri seğirir durur. Ama biz şu gizemli yazmanımıza dönelim.
MARILYN: Kes artık! Hiç anlamıyorsun. Kaybedecek o kadar çok şeyim var ki.
TC: Garson, bir Mumm's daha, lütfen.
MARILYN: Dilimi çözmeye mi çalışıyorsun?
TC: Evet. Bak ne diyeceğim. Değiş tokuş yapacağız. Ben sana bir öykü anlatacağım, eğer ilginç bulursan, o zaman belki sen de bana yazar arkadaşını anlatırsın.
MARILYN (oltaya yakalanmış, ama gönülsüz): Senin öykü ne hakkında?
TC: Errol Flynn.
MARILYN: (Sessizlik)
TC: (Sessizlik)
MARILYN (kendinden nefret ederek): İyi, anlat bakalım.
TC: Errol hakkında anlattığın olayı anımsıyor musun? Çüküyle nasıl gururlandığını? Bunu teyit edebilirim. Bir kere birlikte samimi bir gece geçirmiştik. Beni dinliyor musun?
MARILYN: Uyduruyorsun. Beni kandırmaya çalışıyorsun.
TC: İzci sözü. Çok dürüst bir alışveriş yapmaktayım, (suskunluk; ama tuzağa düştüğünü görebiliyordum, bir sigara yaktıktan sonra...) Evet, bu, ben on sekiz yaşımdayken oldu. Yo, on dokuz. Savaş sırasındaydı. 1943 kışı. O gece Carol Marcus, belki de çoktan Carol Saroyan olmuştu, en yakın arkadaşı Gloria Vanderbilt onuruna bir parti veriyordu. Annesinin Park

Avenue’daki evinde. Büyük bir parti. Elli kişi kadar. Gece yarısına doğru Errol Flynn, yanında alter egosu Freddie McEvoy adındaki kabadayı playboyla çıkageldi. İkisi de kafayı iyice bulmuştu. Her neyse, Errol benimle gevezelik etmeye başladı, zekiydi, birbirimizi güldürüyorduk; birdenbire El Morocco’ya gitmek istediğini söyledi, ben de onunla ve dostu McEvoy’la gitmek ister miydim acaba? Olur, dedim, ama sonra McEvoy partiden ve sosyeteye yeni tanıtılan kızlardan ayrılmak istemedi, biz de Errol'la birlikte çıktık. Fakat El Morocco’ya gitmedik. Bir taksiye binip Gramercy Park’a, tek odalı küçük evime gittik. Ertesi gün öğlene kadar kaldı.
MARILYN: Peki, on üzerinden kaç alırdı?
TC: Doğruyu söylemek gerekirse, söz konusu kişi Errol Flynn olmasaydı, anımsamazdım bile.
MARILYN: Bu aman aman bir öykü değil. Benimkiyle kesinlikle kıyaslanamaz.
TC: Garson, şampanyamız nerede kaldı? Burada iki susamış insan var.
MARILYN: Hem anlattıkların yeni bir şey değil ki. Errol’un zikzaklar çizdiğini baştan beri biliyordum. Bir masörüm var, kız kardeş gibiyizdir. Tyrone Power’ın da masörü; bana Errol’la Ty Power arasında geçenleri anlattı. Yo, sen bundan daha fazlasını yapmak zorundasın.
TC: Çok sıkı pazarlık ediyorsun.
MARILYN: Evet, dinliyorum. Hadi, bu alandaki en iyi tecrübeni bir duyalım bakalım.
TC: En iyisi mi? En unutulmazı mı? Peki önce sen yanıtlasan?
MARILYN: *Ben mi* sıkı pazarlık ediyormuşum? Hah! (Şampanyasını yutarak) Joe fena sayılmaz. Birkaç iyi vuruş yapabiliyor. Eğer bu yeterli olsaydı, hâlâ evli olurduk. Gerçi onu hâlâ seviyorum, sahici bir heriftir.
TC: Kocalar sayılmaz. Bu oyunda, olmaz.
MARILYN (tırnak kemirerek; gerçekten düşünceli): Evet, bir erkekle tanışmıştım, Gary Cooper’la bir akrabalığı vardı. Bir borsa simsarı, görünüşü oldukça vasat, altmış beşinde, kalın camlı gözlükler filan. Denizanası kadar kalındı camları. Ne olduğunu adlandıramayacağım ama...
TC: Orada dur. Onun hakkında başka kızlardan epeyce şey dinledim. O yaşlı kılıç ustası oldukça çapkın anlaşılan. Adı Paul Shields. Rocky Cooper’ın üvey babası. Çok heyecan uyandırdığı belli.
MARILYN: Öyle. Tamam, açıkgöz. Sıra sende.

TC: Unutalım bunu. Sana hiçbir şey anlatmak zorunda değilim. Çünkü maskeli hârikanın kim olduğunu biliyorum: Arthur Miller. (Siyah gözlüğünü indirdi: Aman Tanrım, bakışlar insanı öldürebilseydi, vay!) Yazar olduğunu söyler söylemez tahmin etmiştim.
MARILYN (kekeleyerek): Ama nasıl? Yani kimse... Demek istediğim, çok az kişi..
TC: En azından üç, belki de dört yıl önce Irving Drutman..
MARILYN: Irving *ne?*
TC: Drutman. *Herald Tribune*'un yazarlarındandır. Arthur Miller'la dolaştığını söylemişti. Ona tutulduğunu. Bundan daha önce söz etmedim, çünkü çok beyefendi biriyim.
MARILYN: Beyefendiymiş! Seni piç. (Yine kekeliyor, ama koyu renk gözlüğünü yeniden takmış) Anlamıyorsun. O çok zaman önceydi. Çoktan bitti. Bu, yeni. Şimdi o kadar farklı ki, hem...
TC: Beni düğüne davet etmeyi unutma da.
MARILYN: Eğer bundan söz edersen seni öldürürüm. Temizletirim. Bu isteğimi memnuniyetle yerine getirmeye hazır birkaç erkek tanıyorum.
TC: Bundan hiç kuşkum yok.

(Garson nihayet ikinci şişeyle görünüyor.)

MARILYN: Söyle geri götürsün. Artık canım istemiyor. Buradan defolup gitmek istiyorum.
TC: Seni üzdüysem özür dilerim.
MARILYN: Üzgün değilim.

(Ama öyleydi. Ben hesabı öderken o tuvalete gitti, keşke yanımda bir kitap olsaydı, dedim içimden: tuvalete yaptığı ziyaretler bazen bir filin hamileliği kadar uzun sürerdi. Zaman akıp giderken, acaba uyarıcı mı alıyor, yatıştırıcı mı, diye düşündüm. Yatıştırıcı, kuşkusuz. Barda bir gazete vardı, aldım; Çinceydi. Yirmi dakika sonra, gidip bir bakmaya karar verdim. Öldürücü dozda bir şeyler almış, hatta bileklerini kesmiş bile olabilirdi. Hanımlar tuvaletini buldum, kapıya vurdum. "İçeri gel," dedi. İçerde loş bir aynanın karşısındaydı. Ben: "Ne yapıyorsun?" O: "Ona bakıyorum." Doğrusu, çingene pembesi bir rujla dudaklarını boyuyordu. Kasvetli eşarbı da çıkarmış, parlak pamuk helvası yumuşaklığındaki saçlarını fırçalamıştı.)

MARILYN: Umarım yeteri kadar paran kalmıştır.
TC: Alacağımız şeye bağlı. İnci almaya yetmez, tabii almayı düşündüğün buysa.

MARILYN (kıkırdıyor, neşesi yerine gelmiş. Bir daha Arthur Miller'dan söz etmemeye karar veriyorum). Hayır. Yalnızca uzun bir taksi yolculuğu düşünüyordum.
TC: Nereye gidiyoruz, Hollywood'a mı?
MARILYN: Aman, hayır. Sevdiğim bir yere. Varınca anlarsın.

> (O kadar uzun süre beklememe gerek kalmadı, çünkü taksiye biner binmez, Güney Caddesi Rıhtımı'na dediğini duydum, içimden: Staten Island'a gitmek için feribota binilen yer değil mi orası, dedim. Bir sonraki varsayımımsa şuydu: O şampanyanın üstüne bir de hapları yutunca, dengesini yitirdi.)

TC: Umarım tekneye filan binmeyeceğiz. Yanıma Dramamine'mi almadım.
MARILYN (mutlu, kıkırdayarak): Yalnızca rıhtım.
TC: Nedenini sorabilir miyim?
MARILYN: Oradan hoşlanıyorum. Yabancı bir yer gibi kokar, hem martıları da besleyebiliriz.
TC: Neyle? Onlara verecek hiçbir şey yok ki yanında.
MARILYN: Evet, var. Çantam tıka basa kısmet kurabiyesiyle dolu. O lokantadan yürütmüştüm.
TC (takılarak): Ooh, oh. Sen tuvaletteyken bir tanesini kırdım. İçindeki kâğıtta açık saçık bir şaka vardı.
MARILYN: Hay Allah! Pis kısmet kurabiyeleri, ha?

> (Yol bizi Bowery'ye götürdü. Minicik rehine dükkânları ve kan bağış merkezleri ve elli sentlik portatif karyolaların kiralandığı yatakhaneler ve bir dolara yatak bulunan küçük çirkin oteller ve beyazlar için barlar, siyahlar için barlar, her yanda serseriler, aylaklar, genç, gençlikten çok uzak, yaşlı, kaldırım kenarlarına çöküvermiş serseriler, cam kırıklarının ve kusmuk artıklarının ortasına çömelmiş, kapı eşiklerine yatmış ve sokak köşelerine penguenler gibi büzülmüş serseriler. Bir kere, kırmızı ışıkta durduğumuzda, mor burunlu, korkuluk kılıklı biri bize doğru el salladı ve taksinin ön camını titreyen elleriyle, ıslak bir bez parçasıyla silmeye başladı. Karşı çıkan şoförümüz İtalyanca küfürler savurdu.)

MARILYN: Nedir? Ne oluyor?
TC: Camı temizlediği için bahşiş istiyor.
MARILYN (çantasıyla yüzünü kapatarak): Ne korkunç! Dayanamıyorum. Ona bir şeyler ver. Çabuk. Lütfen!

(Ama taksi çoktan hareket etmiş, yaşlı ayyaşı ezmesine ramak kalmıştı. Marilyn ağlıyordu.)

Midem bulanıyor.

TC: Eve gitmek ister misin?

MARILYN: Her şey mahvoldu.

TC: Seni eve götüreceğim.

MARILYN: Bana bir dakika ver. Toparlanırım.

(Bunun üzerine Güney Caddesi'nde yol almaya başladık, gerçekten de bir feribot demirlemişti, suyun karşısında Brooklyn'in silueti ve alçalan, sonra yükselen martılar, lacivert ufka karşı bembeyaz, incecik yün yapağı gibi, dantel kadar narin bulutlar ufku kesiyor; bu tablo bir süre sonra yatıştırdı onu.

Taksiden inerken, kahverengi-siyah tüylü küçük bir Çin köpeğinin tasmasından tutmuş bir erkeğin, muhtemelen bir yolcunun feribota doğru yürüdüğünü gördük, dostum durup köpeğin başını okşadı.)

ERKEK (ciddi ama düşmanca değil): Tanımadığınız köpekleri ellememelisiniz. Özellikle bu cinsleri. Sizi ısırabilirler.

MARILYN: Köpekler beni asla ısırmaz. Yalnızca insanlar. Adı ne?

ERKEK: Fu Manchu.

MARILYN (kıkırdayarak); Oh, tıpkı filmdeki gibi. Çok tatlı.

ERKEK: Sizinki ne?

MARILYN: Adım mı? Marilyn.

ERKEK: Tahmin etmiştim. Karım bana inanmayacak. Bir imza rica edebilir miyim?

(Bir kartvizitle bir kalem çıkardı; Marilyn çantasının üzerine koyup, imzaladı: *Tanrı sizi korusun, Marilyn Monroe)*

MARILYN: Teşekkür ederim.

ERKEK: Asıl ben teşekkür ederim. Ofıstekiler bunu görünce inanamayacak.

(İskelenin ucuna doğru yürümeyi sürdürdük, çarpan suyun sesine kulak verdik.)

MARILYN: Eskiden ben de imza isterdim. Bazen hâlâ isterim. Geçen yıl Clark Gable, Chasens'da yan masadaydı, ondan peçetemi imzalamasını rica etmiştim.

(Bir payandaya yaslanınca, profili ortaya çıktı: fethedilmemiş uzaklıkları inceleyen Galatea. Yel saçlarını uçurdu; Marilyn yüzünü bir ruh kadar zahmetsiz bana çevirdi, sanki başını çeviren, rüzgârdı.)

TC: Evet, kuşları ne zaman besleyeceğiz? Ben de acıktım. Geç oldu, hem daha öğle yemeği bile yemedik.
MARILYN: Anımsadın mı, birisi Marilyn nasıldı, *gerçekte* nasıl biriydi, diye sorsa, nasıl yanıtlayacağını sormuştum sana: Evet, ne derdin onlara? (Ses tonu neşeli, şakacı, ama ciddiydi de: dürüst bir yanıt bekliyordu) Eminim onlara aptalın biriydi, dersin. Kafasız bir sarışın.
TC: Elbette. Ama ayrıca derdim ki...

> (Işık uzaklaşıyordu. Marilyn de onunla birlikte kaybolup gidiyordu sanki, gökyüzüne ve bulutlara karışıyor, onların gerisine çekiliyordu. Martı çığlıklarını bastırmak için sesimi yükseltmek ve onu geri çağırmak istiyordum: Marilyn! Marilyn, neden her şey olacağına vardı? Yaşam neden bu kadar boktan olmak zorunda?)

TC: Derdim ki...
MARILYN: Seni duyamıyorum.
TC: Çok güzel bir çocuk olduğunu söylerdim.

Gece Dönüşleri ya da Siyam ikizleri Nasıl Sevişir?

TC: Saçma! Cin gibi uyanığız! Ulu Tanrım, dalalı daha bir dakika bile olmadı. Ne zamandır uyukluyoruz, tatlım?
TC: Saat şimdi iki. Gece yarısı uyumaya niyetlendik, ama çok gergindik. Sen, neden kendimizi rahatlatmıyoruz, dedin, bu bizi biraz gevşetebilir, genelde öyle olur; biz de rahatladık ve hemen uyuduk. Bazen merak ediyorum: Yumruk Anamız ve Beş Kızı olmasa, ne yapardık biz? Bunca yıldır bir avuç gerçek dost oldular bize. Gerçek dostlar.
TC: Yalnızca birkaç berbat saat. Tanrı bilir bir daha gözlerimizi ne zaman yumarız? Yapabileceğimiz bir şey de yok. Bir yudumcuk bir şey bile içemeyiz çünkü nanay. Uyku hapı da olmaz, o da nanay.
TC: Bırak şimdi. Şu Amos ile Andy saçmalığını kes artık. Bu gece hiç havamda değilim.
TC: Sen hiçbir zaman havanda değilsindir ki. Kendimizi rahatlatmamızı bile istememiştin.
TC: Haksızlık etme. O işe hiç hayır dedim mi? Ne zaman rahatlamak istesen, hemen sırtüstü yatıp, bırakırım.
TC: Başka seçeneğin yok da ondan.
TC: Beni katlanmaya zorladığın onca saçmalığa kıyasla, kendi kendimi tatmin etmeyi yeğlerim.
TC: Sana kalsaydı birbirimizden başka hiç kimseyle seks yapmazdık.
TC: Doğru, bu bizi ne çok ıstıraptan kurtarırdı bir düşün.
TC: Ama o zaman da birbirimizden başkasına âşık olamazdık.
TC: Ha ha ha ha ha. Ho ho ho ho ho. Bu bir deprem mi yoksa bir şok mu? Hakiki kaplumbağa çorbası mı yoksa yalnızca taklit mi? Gördüğüm Lido mu yoksa Asbury Park mı? Yoksa uzun vadede yalnızca pislik mi?
TC: Hiç şarkı söyleyemezsin. Banyodayken bile.
TC: Bu gece gerçekten kırıcısın. Belki Kancık Listemizin üzerinde çalışarak biraz vakit geçirebiliriz?

TC: Yerinde olsam, Kancık Listesi demezdim. Kuvvetle Hoşlanılmayanlar Listesi, daha yerinde olurdu.
TC: Peki, bu gece kuvvetle hoşlanmadıklarımız kimler acaba? Hayatta olanlardan. Hayatta değillerse, ilginç olmaz.
TC: Billy Graham
Prenses Margaret
Billy Graham
Prenses Anne
Rahip İke
Ralph Nader
Anayasa Mahkemesi Yargıcı Byron 'Whizzer' White
Prenses Z
Werner Erhard
Veliaht Prenses
Billy Graham
Bayan Gandhi
Masters ve Johnson
Prenses Z
Billy Graham
CBS, ABC, NBC, NET televizyonları
Sammy Davis, Jr
Bay Jerry Brown
Billy Graham
Prenses Z
J. Edgar Hoover
Werner Erhard
TC: Bir dakika! J. Edgar Hoover öldü.
TC: Hayır, ölmedi. Yaşlı Johnny'yi hücrelere ayırdılar, onlar da dört bir yana dağıldı. Clyde Tolson'ı da hücrelere böldüler; flört etmeyi sürdürmeleri için. Kardinal Spellman bölünmüş olarak, arada sırada bir cümbüş için onlara katılmakta.
TC: Neden ısrarla Billy Graham'ın üzerinde duruyorsun?
TC: Billy Graham, Werner Erhard, Masters ve Johnson, Prensez Z, hepsi de at pisliğiyle dolu. Ama Rahip *boğazına kadar* dolu.
TC: Aralarında en dolu olanı o mu?
TC: Hayır, Prensez Z.en dolusu.
TC: Nasıl oluyor?

TC: Eh, ne de olsa o bir *at.* Bir atın, kapasitesi ne olursa olsun insanlara oranla çok daha fazla at pisliği barındırması doğal değil mi? Prenses Z'yi, Belmont'ta beşinci yarışta koşan o dişi tayı anımsamıyor musun? Ona oynamış ve bir çuval para kaybetmiştik, daha doğrusu son kuruşumuza kadar. Sen şöyle demiştin: "Tıpkı Bud Amcanın dediği gibi: 'Paranı asla adı Prenses olan bir ata yatırma.'"
TC: Bud Amca akıllı adamdı. Yaşlı kuzenimiz Sook gibi değil, ama akıllı. Her neyse, Kuvvetle Hoşlandığımız kim var? Hiç olmazsa bu geceliğine?
TC: Kimse yok. Hepsi de öldü. Kimisi yeni, kimisiyse yüzyıllar önce. Çoğu *Père Lachaise'de.* Rimbaud orada değil, ama oradakiler insanı şaşırtıyor. Gertrude ve Alice. Proust. Sarah Bernhardt. Oscar Wilde. Agatha Christie nereye gömüldü acaba?..
TC: Kestiğim için özür dilerim ama Kuvvetle Hoşlandığımız canlı biri mutlaka vardır.
TC: Zor. Gerçekten zor. Tamam. Bayan Richard Nixon. İran İmparatoriçesi. Bayan William 'Billy' Carter. Üç kurban, üç azize. Eğer Billy Graham, Billy Carter olsaydı, o zaman Billy Graham, Billy Graham olabilirdi.
TC: Bu bana geçen gece yemekte yan masada oturan kadını anımsattı. Şöyle dedi: "Los Angeles yaşamak için mükemmel bir yer... tabii Meksikalıysan."
TC: Son günlerde başka iyi fıkralar duydun mu?
TC: Bu fıkra değildi. Çok yerinde, sosyal bir gözlemdi. Los Angeles'taki Meksikalıların kendine has, özgün bir kültürleri var, geri kalanınsa hiçbir şeyi. Güneşten yanmış şamatacı Uriah Heep'ler kenti.

Geçenlerde, beni kıkır kıkır güldüren bir şey duydum. D.D. Ryan'ın Greta Garbo'ya söylediği bir şey.
TC: Ah, evet. Aynı binada otururlar.
TC: Hem de yirmi küsur yıldır. İyi dost olmamaları ne kötü, birbirlerinden mutlaka hoşlanırlardı. İkisi de şakadan anlar ve açık sözlüdür, fakat yalnızca *en passant*[22] şakalaşmışlar, hepsi o kadar. Birkaç hafta önce, D.D. asansöre binmiş ve kendini Garbo'yla yalnız bulmuş. Her zamanki gibi gözalıcı tarzda giyinmişmiş, Garbo, onu daha önce hiç fark etmemiş gibi, "Oo, Bayan Ryan," demiş, "Ne kadar *güzelsiniz.*" Şaşırmış ve fazlasıyla etkilenmiş olan D.D., demiş ki: "Hele bunu söyleyene bakın."
TC: Hepsi bu kadar mı?
TC: *C'est tout.*[23]
TC: Bana anlamsız geldi.

TC: Boşver, unut gitsin. Hiç önemli değil. Hadi ışıkları yakalım ve kâğıt kalem çıkaralım. Derginin makalesine başlayalım. Burada yatıp senin gibi bir budalayla gevezelik etmenin âlemi yok. Biraz para kazanmaya çalışmak çok daha iyi olacak.
TC: Kendinle söyleşeceğin şu Oto-Röportaj yazısını mı kastediyorsun? Soruları kendin sorup, kendin yanıtlayacağın?
TC: Üff! .. Ben çalışırken neden sen sessizce yatmıyorsun? Şu zararlı hoppalığından kurtulmaya ihtiyacım var biraz.
TC: Pekâlâ, pislik torbası.
TC: İyi, işte başlıyoruz.

S: Seni ne korkutur?
C: Düşsel bahçelerdeki gerçek kurbağalar.
S: Hayır, gerçek hayatta..
C: Ben gerçek yaşamdan söz ediyorum.
S: İstersen başka şekilde sorayım. Başından geçenler arasında, seni en çok korkutan hangisiydi?
C: İhanetler. Terk edilmeler.

Ama daha açık seçik bir şey mi istiyorsun? Peki, çocukluğuma ait en eski anım, korku veren bir şey. Galiba üç yaşındaydım, belki daha da küçük, annemin beni gezdirmek için tuttuğu kocaman, siyah bir kadınla St. Louis hayvanat bahçesine gitmiştik. Ansızın bir kıyamet koptu. Çocuklar, kadınlar, yaşlı başlı adamlar haykırarak çil yavrusu gibi dört bir yana kaçışıyorlardı. İki aslan kafesten kaçmış. Kana susamış bu iki canavar şimdi sinsi sinsi parkta dolanıyordu. Bakıcım paniğe kapıldı. Beni öylece bıraktı, arkasını dönüp kaçtı. Anımsadıklarım bu kadar.

Dokuz yaşındayken, zehirli bir suyılanı tarafından ısırıldım, pamuk ağızlı dediklerinden. Birkaç kuzenimle birlikte, yaşadığımız Alabama'nın taşra kasabasından on kilometre kadar uzaktaki, ıssız bir ormanı keşfe çıkmıştık. Ormanın içinden dar, sığ, billursu bir dere akıyordu. Bir kıyısından diğerine, bir köprü gibi uzanan devrilmiş bir ağaç kütüğü vardı. Kuzenlerim dengelerini kollayarak, kütüğün üzerinden koşarak karşıya geçtiler, ama ben küçük nehri yüzerek geçmeye karar verdim. Tam karşı kıyıya ulaşmak üzereyken, kocaman

bir suyılanının kayarcasına yüzeye yaklaştığını gördüm. Benim ağzım da pamuk gibi kupkuru olmuştu, donmuş kalmış, tüm vücuduma novokain şırınga edilmişçesine uyuşmuştum. Yılan kıvrıla kıvrıla yaklaşıyordu. Aramızda birkaç santimlik mesafe kalmıştı ki, geri döndüm ve nehir ağzındaki kaygan çakıl taşlarının oluşturduğu yatağa tırmandım. Pamuk ağızlı dizimi ısırdı.

Bir hengâmedir koptu. Kuzenlerim beni sırayla sırtlarında bir çiftlik evine taşıdılar. Çiftçi katırın çektiği arabasını, tek taşıma aracını hazırlarken, karısı bir-iki tavuk yakaladı, canlı canlı ikiye ayırdı ve kanayan ılık hayvanları yarama bastırdı. “Zehiri emer,” dedi, gerçekten de tavukların eti yemyeşil kesildi. Kasabaya varana kadar kuzenlerim tavukları öldürüp yarama bastırmayı sürdürdüler. Eve gelince, ailem iki yüz kilometre kadar uzaktaki, Montgomery’deki hastaneyi aradı, beş saat sonra doktor yılan serumuyla birlikte geldi. Çok hastalanmıştım ve bunun tek iyi yanı, iki ay okula gidememiş olmamdı.

Bir keresinde, Japonya’ya giderken, Hawaii’de Doris Duke’un Diamond Head’de, bir uçurumun tepesine yaptırdığı alışılmadık, Pers saraylarına benzeyen evinde bir gece geçirmiştim. Uyandığımda güneş daha doğmamıştı, biraz etrafı gezmeye karar verdim. Yattığım odanın yere kadar camlı kapıları, okyanusa bakan bir bahçeye açılıyordu. Bahçeye çıkalı yarım dakika bile olmamıştı ki, ürkütücü bir Doberman sürüsü belirdi; nereden çıktıklarını anlamamıştım. Beni, çevremde oluşturdukları hırıltılı çemberin içine hapsettiler. Kimse beni, her gece Bayan Duke’un konukları odalarına çekildikten sonra, bu katil köpeklerin istenmeyen mütecavizleri durdurmak, hatta cezalandırmak üzere salıverildikleri konusunda uyarmamıştı. Köpekler bana dokunmaya kalkışmadı; yalnızca buz gibi gözlerini bana dikerek ve kontrollü bir öfkeyle titreşerek öylece durdular. Soluk almaya korkuyordum; ayağımı bir milim bile oynatacak olsam parçalamak için üzerime atılacaklarını hissediyordum. Ellerim titriyordu, bacaklarım da. Saçlarım okyanustan az önce çıkmışım gibi sırılsıklamdı. Tümüyle kıpırtısız durmaktan daha yorucu bir şey olamaz, yine de bunu bir saatten fazla süreyle başardım. Yardım, bir bahçıvan biçiminde geldi, neler olup bittiğini görünce yalnızca ıslık çaldı ve ellerini çırptı, iblisler kuyruklarını sallayarak onu karşılamaya koşuştular.

Bunlar, belirgin dehşet örnekleri. Yine de asıl korkularımız, belleğimizin koridorlarında gezinen ayak sesleri ve onların yarattığı kuşkular, yüzen gezen hayallerdir.

S: Yapabildiğin şeylerden bazılarını sayar mısın?

C: Buz pateni. Kayak. Baş aşağı okuyabilirim. Kaykay kullanabilirim. 38'lik tabancayla konserve kutusu vurabilirim. Bir Maserati'yi (şafakta, dümdüz ıssız bir Texas yolunda) saatte 170 mille sürmüştüm. Fürstenberg suflesi yapabilirim (gerçek bir hünerdir: peynir ve ıspanak karışımıyla altı poşe yumurtayı hiç bozmadan hamuruna yerleştireceksin; hilesi, sufle servis edilirken yumurta sarıları yumuşak ve cıvık olmalı.) 'Step' dansı yapabilirim. Daktiloda dakikada altmış sözcük yazabilirim.

S: Peki yapamadığın şeyler?

C: Alfabeyi ezberden okuyamam, en azından hatasız ya da baştan sona (ipnotizma altındayken bile; pek çok psiko-terapisti hayrete düşüren bir tutukluk). Tam bir matematik aptalıyımdır, iyi kötü toplama yapabilirim ama çıkarma, asla, hele cebir; birinci sınıftayken cebirden üç kez çakmıştım, üstelik özel öğretmenim olmasına rağmen. Gözlüklerim olmaksızın okuyabilir ama araba kullanamam. İtalya'da toplam dokuz yıl kalmama karşın, İtalyanca konuşamam. Önceden hazırlanmış konuşma yapamam, doğaçlama olmalı, 'aklıma geliverdiği gibi'.

S: Bir 'düstur'un var mı?

C: Sayılır. Öğrenciyken günlüğüme yazmıştım: Ben *talibim.* Neden özellikle bunu seçtiğimi bilmiyorum, çok tuhaf ve çift anlamlı olması hoşuma gitmişti cennete mi taliptim, yoksa cehenneme mi? Ne olursa olsun, soylu bir tınısı olduğu yadsınamaz.

Geçen kış, Mendocino yakınlarındaki bir sahil mezarlığını geziyordum; Kuzey California'nın ücra bir köyü, suyun yüzülemeyecek kadar serin olduğu, balinaların su püskürterek geçtikleri, hoyrat bir yerdir. Küçücük, çok güzel bir mezarlıktı ve deniz grisi-yeşili mezar taşlarının tarihi daha çok on dokuzuncu yüzyıla aitti, hemen hemen hepsinde bir deyiş, kiracısının felsefesini ele veren bir yazı kazılıydı. Bir tanesi şöyleydi: YORUM YOK.

Böylece, kendi mezar taşıma ne yazdırırdım acaba, diye düşünmeye başladım, gerçi benim bir mezar taşım olmayacaktı, çünkü iki yetenekli falcı, biri Haitili, diğeri Moskova'da yaşayan bir Hintli

devrimci, artık kazayla mı yoksa isteyerek mi bilemem, ama denizde kaybolacağımı söylemişti *(comme ça* Hart Crane). Uzun sözün kısası, aklıma ilk geliveren yazı şu oldu: KARARIMIN AKSİNE. Daha sonra, bana çok daha uygun bir deyiş akıl ettim. Bir mazeret, hemen hemen tüm taahhütler için kullandığım bir gerekçe: KURTULMAYA ÇALIŞTIM AMA BAŞARAMADIM.
S: Bir süre önce aktör olarak sinemaya adım attın *(Murder by Dealth* ile). Ve?
C: Ben aktör değilim, olmaya da niyetim yok. Şaka olsun diye yaptım, eğlenceli olacağını sanıyordum, eğlendim de sayılır, ancak tahminimden çok güç bir işmiş; altıda kalkmak ve yedi ya da sekizden önce stüdyodan çıkamamak. Eleştirmenler, ağız birliği etmişçesine, bir demet sarmısak sundular bana. Ama kabullendim, herkes öyle; zorunlu tepki denebilecek türden bir şeydi. İşin aslı, yeterliydim.
S: ‘Tanınma faktörü’yle nasıl baş edebildin?
C: Beni şu kadarcık bile rahatsız etmedi, üstelik yabancı bir lokalde çek imzalamak istediğinde çok yararlı oluyor. Ayrıca zaman zaman keyifli olaylara da yol açabiliyor. Örneğin, bir gece tıklım tıklım dolu bir Key West barında, dostlarla birlikteydim. Yan masalardan birinde, hafif sarhoş bir kadınla çok sarhoş kocası oturuyorlardı. Kadın yanıma gelip bir kâğıt peçeteyi imzalamamı rica etti. Kocası sinirlenmişti; sallanarak masaya geldi ve pantolonunun fermuarını açıp malzemesini dışarı çıkardı ve: “Madem imza dağıtmaya başladın, şunu da imzala bari,” dedi. Civardaki masalarda oturanlar susmuş oldukları için yanıtımı pek çok kişi duydu: “İmzamın sığacağından pek emin değilim, belki yalnızca paraf edebilirim.”

Genelde imza vermeye karşı değilim. Ama tepemi attıran *bir* şey var: imzamı isteyen her yetişkin erkek, istisnasız, bunu karısı veya kızı ya da sevgilisi için istediğini özenle belirtmiştir, ama asla, *asla* kendisi için istediğini söylemez.

Şehrin sokaklarında uzun yürüyüşlere çıktığım bir arkadaşım var. Sık sık, yanımızdan geçen bir başka yürüyüşçü duraklar, yüzünde o mu değil mi ifadesi belirir, sonra beni durdurur ve sorar, “Siz *Truman* Capote misiniz?” Ben, “Evet,” derim, “ben Truman Capote’yim.” Bunun üzerine dostum kaşlarını çatar, beni sarsar ve bağırır: “Tanrı aşkına, George! Ne zaman vazgeçeceksin bundan? Bir gün başın büyük derde girecek! ”

S: Sohbet etmeyi bir sanat olarak değerlendirir misin?
C: Ölmekte olan bir sanat, evet. Sözü sohbeti yerinde diye bilinen kişilerin çoğu -Samuel Johnson, Oscar Wilde, Whistler, Jean Cocteau, Lady Astor, Lady Cunard, Alice Roosevelt Longworth- dinlemesini bilmeyen, yalnızca konuşan insanlardır; söyleşi yapmazlar, monolog yaparlar. Bir sohbet bir diyalogdur, bir monolog değil. İşte hoşsohbet insanların bu kadar az olmasının nedeni: kıtlık yüzünden iki zeki konuşmacı çok ender karşılaşır. Elimdeki son listeye göre şahsen tanıdığım, bu sınıfa giren iki kişi var, Cocteau ve Bayan Longworth. (Bayan Longworth'i geri alıyorum; o solo yapan bir oyuncu değildir; yalnızca havayı paylaşmanıza izin verir.)

Sohbet ettiğim en iyi konuşmacılar arasında Gore Vidal (tabii bazen ince bazen kaba şakalarının kurbanı olmazsan) ve Cecil Beaton (o, hiç şaşmamak gerek, kendini tümüyle görsel tasvirlerle, kimisi çok güzel, *kimisiyse* dâhice nüktelerle dışavurur) sayılabilir. Danimarkalı merhum dâhi, Isak Dinesen takma adıyla yazan, Barones Blixen insanı ezip geçen o katı görünümüne karşın, *sohbet* açısından tam bir baştan çıkarıcı, bir ayartıcıydı. Ah öyle büyüleyiciydi ki, ateşin karşısına oturmuş, gümüş uçlu siyah sigaralarından birini söndürüp diğerini yakarak, Danimarka'da, deniz kıyısındaki köylerin birindeki o nefis evinde, güzelim dilini şampanyayla ıslatarak ve bir konudan diğerine geçerek: Afrika'da çiftçilik yaptığı yıllar (eğer hâlâ okumadıysanız, yaşamını anlatan *Out of Africa*'sını mutlaka okuyun; yüzyılın en iyi kitaplarından biri), Nazi işgali altındaki Danimarka'daki yaşamı anlatışını dinlemek: "Bana hayrandılar. Tartışıyorduk tabii ama ne dediğime aldırmıyorlardı, *herhangi* bir kadının dediklerine aldırdıkları bile yoktu; sırf erkeklerden oluşmuş bir topluluktu. Ayrıca kilerimde, kış elmalarının ve şampanya sandıklarının yanında Yahudileri gizlediğimden habersizdiler."

Şu anda aklıma geliveren, yüksek not verebileceğim diğer hoş sohbet kişiler arasında, Christopher Isherwood (tamamen değilse de hafifçe dışavurduğu açık kalpliliğiyle hiç kimse boy ölçüşemez) ve kediye benzeyen Colette'i sayabilirim. Kendini yeterince rahatlamış ve içmiş hissederse Marilyn Monroe da çok eğlendirici olabilirdi. Aynı şey, merhum film senaristi Harry Kurnitz için de geçerli; o inanılmayacak kadar yalın beyefendi, sözcüklerle yaptığı uçuşlarla, erkek, kadın, çocuk, her sınıftan insanı fethederdi. Diana Vreeland,

Yüksek Modanın eksantrik başrahibesi ve *Vogue*'un uzatmalı editörü, büyüleyici bir konuşmacıydı, yılanı bile deliğinden çıkarırdı.

On sekiz yaşımdayken, sohbeti beni en çok etkileyen kişiyle tanıştım, belki de söz konusu kişi beni her bakımdan en çok etkileyen olduğu içindir. Şöyle oldu:

New York'ta, Doğu Yetmiş dokuzuncu Cadde'de, New York Halk Kütüphanesi denen nefis bir sığınak vardır; 1942 yılının pek çok akşamüstünü, yazmayı düşündüğüm ama hiç gerçekleştiremediğim bir kitap için araştırma yaparak orada geçirdim. Zaman zaman, görünümü beni gerçekten ipnotize eden bir kadınla karşılaşıyordum, bilhassa gözleri: maviydi, kırlardaki gökyüzünün o soluk, bulutsuz, parlak mavisinden. Ama gözleri olmasa bile, yüzü yine de ilginçti: sert çeneli, yakışıklı, hem erkeksi hem kadınsı. Yer yer kırlaşmış saçları ortadan ayrıktı. Altmış beş filandı. Bir lezbiyen? Evet, kesinlikle.

Bir ocak günü kütüphaneden çıktığımda, akşam olmak üzereydi ve kar başlamıştı. Mavi gözlü hanım, sırtında iyi dikilmiş siyah, samur yakalı bir palto, kaldırımda bekliyordu. Eldivenli elini taksi çevirmek için kaldırmıştı ama görünürde taksi yoktu. Bana bakıp gülümsedi, "Bir fincan sıcak çikolatanın yararı olur mu dersiniz?" dedi. "Köşeyi dönünce bir Longchamps var."

Sıcak çikolata ısmarladı; ben "çok" dry bir martini istedim. Yarı ciddi, "Yaşınız tutuyor mu?" diye sordu.

"On dört yaşından beri içki içerim. Sigara da."

"Şu anda on dörtten fazla göstermiyorsunuz."

"Önümüzdeki eylül on dokuz olacağım." Sonra ona birkaç şey anlattım: New Orleans'tan geldiğimi, pek çok kısa öykümün yayınlandığını, yazar olmak istediğimi ve bir roman üzerinde çalıştığımı. Amerikalı yazarlardan hangilerini beğendiğimi öğrenmek istedi. "Hawthorne, Henry James, Emily Dickenson..." "Hayır, hayatta olanlardan." Ah, evet, hımm, bir bakalım: yarışma etkeni var oldukça, çağdaş bir yazarın ya da yazar adayının bir başkasına duyduğu hayranlığı itiraf etmesi ne kadar güç. Sonunda, "Hemingway değil," dedim. "Gerçekten hiç de dürüst bir erkek değil, her şeyi gizliyor. Thomas Wolfe da değil, bütün o soylu kusmalar filan; ama tabii o yaşamıyor. Faulkner, bazen: *Ağustos Işığı*. Fitzgerald, bazen: *Ritz Kadar Büyük Pırlanta, Gece Ne Kadar Hassastır.* Willa Cather'i gerçekten beğenirim. *Amansız Düşmanım*'ı okudunuz mu?"

Yüzünde herhangi belirgin bir ifade olmaksızın, “Aslında, onu ben yazdım,” dedi.

Willa Cather’in çok önce çekilmiş, belki de yirmili yıllardan kalma fotoğraflarını görmüştüm. Karşımdakinden daha yumuşak, daha gösterişsiz, daha az şıktı. Yine de o anda Willa Cather *olduğunu* anladım; yaşamımın *frissons*[24] anlarından biriydi bu. Bir okul çocuğu gibi, kitapları hakkında saçmalamaya başladım, en sevdiklerimi saydım: *Kayıp Bir Kadın, Profesörün Evi, Antonia'm.* Yazar olarak onunla ortak bir noktam olduğundan değil. Onun konularını kendim için asla seçmezdim, ya da onun üslubunu taklit etmeyi denemezdim. Yalnızca, onu büyük bir sanatçı olarak gördüğümdendi. Flaubert kadar iyi.

Arkadaş olduk; yazdıklarımı okudu ve hep yansız, yardıma hazır bir yargıç oldu. Sürprizlerle doluydu. Bir kere o ve yaşam boyu arkadaşı, Bayan Lewis geniş, zevkle döşenmiş bir Park Avenue apartmanında oturuyorlardı, İkincisi Bayan Cather’in Park Avenue’deki bir binada oturması, Nebraska’daki yetişme biçimi, romanlarındaki basit hatta hüzünlü havayla bağdaşmıyordu. Sonra, asıl ilgi odağı edebiyat değil, müzikti. Düzenli olarak konserlere gidiyordu ve en yakın dostlarının hemen hemen tamamı müzisyenlerdi, özellikle Yehudi Menuhin ile kız kardeşi Hepzibah.

Sahiden sohbet etmesini bilen bütün iyi konuşmacılar gibi, kusursuz bir dinleyiciydi. Konuşma sırası ona geldiğinde de lafı dolandırmaz, doğrudan konuya girerdi. Bir keresinde bana eleştirilere karşı fazla hassas davrandığımı söylemişti. Aslında kendisi eleştirel yaklaşımlara karşı bana oranla çok daha duyarlıydı; çalışmasına yöneltilmiş en ufak bir küçümseme, manen çökmesine yol açardı. Buna değindiğimde, şöyle dedi: “Evet, ama hepimiz daima başkalarında kendi kusurlarımızı arıyor, sonra da bunlar yüzünden onları azarlamıyor muyuz? Ben yaşıyorum, hepsi bu.”

S: İzlemekten hoşlandığın bir spor gösterisi var mı?

C: Havai fişekler. Gece göğünü aydınlatan, giderek kaybolan biçimlerin, binlerce renkte püskürmesi. Gördüklerim arasında en iyisi Japonya’daydı; Japon ustalar havada ateşten yaratıklar yaratabiliyorlar: kayan dragonlar, patlayan kediler, putperestlerin taptığı tanrılar. İtalyanlar, özellikle Venedikliler Büyük Kanal’ın üzerinde havai fişeklerden gerçek birer sanat eseri oluşturabiliyorlar.

S: Cinsel fantezilerin var mıdır?
C: Cinsel bir fantezi kurduğumda genellikle gerçekleştirmeyi denerim, bazen de başarılı olurum. Ancak kendimi sık sık erotik hayaller kurarken yakalıyorum: yalnızca hayal olarak kalan, uyanıkken görülen rüyalar.

Bu konuyu bir keresinde merhum E.M. Forster'la, bence yüzyılımızın en iyi İngiliz romancısıyla konuşmuştuk. Delikanlılığında, cinsel düşüncelerin zihnini tümüyle ele geçirdiğini söylemişti. "Bu ateşin yaşlandıkça söneceğini hatta beni tamamen bırakacağını sanırdım. Ama öyle olmadı; yirmili yaşlarımda artarak sürdü, ben de şöyle düşündüm: Eh, kırkıma geldiğimde bu işkenceden, kusursuz aşk nesnesini sürekli aramaktan nasılsa kurtulurum. Ama öyle olmadı; kırklı yıllarım boyunca şehvet kafamın içinde sinsi sinsi dolanıp durdu. Sonra elli yaşıma bastım, sonra da altmış ve hiçbir şey değişmedi: cinsel görüntüler beynimde dönme dolaptaki şekiller gibi dönüp durmaya devam etti. Şimdi yetmişlerimdeyim ve hâlâ cinsel imgelemin tutuklusuyum. Bu konuda yapabilecek hiçbir şeyin kalmayacağı bir yaşa gelene kadar sabretmem gerekiyor."
S: Hiç intiharı düşündün mü?
C: Elbette. Tıpkı -köyün delisi hariç- herkes gibi. Gayet iyi tanıdığım, saygın Japon yazar Yukio Mishima'nın, intiharından hemen sonra yayınlanan biyografisinde, yazarın şu sözlerini dehşete kapılarak okudum: "Oh, evet, intiharı sık sık düşünürüm. Ve kendini kesinlikle öldüreceğini bildiğim birkaç kişi tanıyorum. Truman Capote, örneğin." Bu sonuca varmasına neyin yol açtığını anlayamıyorum. Mishima'ya yaptığım ziyaretler hep neşeli, son derece candan geçmiştir. Mishima duygusal, sezgileri olağanüstü gelişmiş, hafife alınmaması gereken bir insandı. Ama bu konuda sezgileri onu yanılttı sanırım; onun yaptığını yapacak cesarete asla sahip olamam (bir arkadaşına kılıçla boynunu vurdurtmuştu). Her neyse, daha önce bir yerde söylediğim gibi, kendi hayatlarına kıyan insanların çoğu bunu, aslında başka birini öldürmek istedikleri için yaparlar -çapkın bir kocayı, vefasız bir sevgiliyi, güvenilmez bir dostu- ancak bunu yapacak cesaretleri yoktur, onların yerine kendilerini öldürürler. Ben değil ama; beni böyle bir duruma sürükleyen kişi, kendini ateş almaya hazır bir tabancanın karşısında bulacaktır.
S: Tanrı'ya ya da ulu bir güce inanıyor musun?

C: Ölümden sonraki yaşama inanıyorum. Demek istediğim, yeniden doğuş fikrine katılıyorum.
S: Sonraki yaşamında, dünyaya ne olarak dönmek isterdin?
C: Bir kuş olarak, tercihan bir şahin. Bir şahinin dış görünüşünü düşünerek kaygılanmasına ya da karşısındakileri cezbetmek ve hoşnut etmek için çaba harcamasına gerek yoktur; hava atmaya gerek duymaz. Ondan zaten kimse hoşlanmayacaktır; çirkin, istenmeyen, arzu edilmeyendir o. Bunun sağlayacağı özgürlükler saymakla bitmez. Diğer yandan, bir deniz kaplumbağası olmaya da karşı çıkmazdım. Yeryüzünü gezebilir ve okyanusun derinliklerindeki sırları da öğrenebilirler. Üstelik çok uzun yaşarlar ve kapaklı gözleri öyle çok bilgelik biriktirir ki...
S: Bir dileğinin yerine geleceğini bilseydin, ne dilerdin?
C: Bir sabah uyanmak ve nihayet büyüdüğümü, gücenikliklerden, kindar düşüncelerden ve diğer yararsız, çocukça duygulardan arındığımı görmek isterdim. Bir başka deyişle, kendimi bir yetişkin olarak bulmak isterdim.

TC: Hâlâ uyanık mısın?
TC: Biraz sıkılmış ama hâlâ uyanık. Sen uyanıkken ben nasıl uyuyabilirim?
TC: Peki bu yazdıklarım hakkında ne düşünüyorsun? Buraya kadar?
TC: Ehhh... madem ki *sordun.* At pisliğiyle haşır neşir olan bir tek Billy Graham değil.
TC: Kancıklık, kancıklık, kancıklık. Yakınmak ve kancıklık etmek. Tek yaptığın bu. Tek bir tatlı sözcük bile etmezsin.
TC: Ah, *baştan sona* yanlış demek istemiyorum. Yalnızca şurada burada birkaç şey. Bir-iki nokta. Demek istediğim, belki de göründüğün kadar dürüst değilsin.
TC: Ben dürüst görünmeye çalışmıyorum. *Dürüstüm.*
TC: Üzgünüm. Osurmak istememiştim. Bu sana bir cevap değildi, kazara oldu.
TC: Dikkatimi dağıtmak için uygulanmış bir taktikti. Bana sahtekâr diyorsun, Allah kahretsin, beni Billy Graham'la kıyaslıyorsun, sonra da

sıyrılmaya çalışıyorsun. Konuş. Sahtekârlık denebilecek ne yazmışım bakalım?
TC: Hiçbir şey. Çok önemsiz. Şu film işi örneğin. Şaka olsun diye yaptın, ha? Para için yaptın, bir de insanı çileden çıkaran şu soytarı tarafını tatmin etmek için. Kurtul o heriften. Tam bir baş belâsı o.
TC: Ah, bilemiyorum. Ne zaman ne yapacağı bilinmez biri, ama ona karşı nedense çok yumuşağım. Benim bir parçam o, senin gibi. Peki ya diğer önemsiz şeyler neymiş?
TC: Bir sonraki soru. Bak, o önemsiz sayılmaz. Soruyu yanıtlayış biçimin: Tanrı'ya inanır mısın? Ânında kaytarıverdin. Ölümden sonraki yaşama, yeniden doğmaya dair bir şeyler söyledin, bir şahin olarak yeniden doğmak filan. Sana haberlerim var, dostum, sana bir şahin gibi davranılması için yeniden doğmayı beklemen gereksiz; pek çok kişi bunu yapıyor bile. Binlerce kişi. Ama yanıtının düzmece olan yanı bu değil. Önemli olan doğruca çıkıp Tanrı'ya *inandığını* söylememiş olman. Seni duydum, bir salatalık kadar soğukkanlı, bir maymunu bile morartacak itiraflarda bulunduğunu kulaklarımla işittim, oysa şu an, Tanrı'ya inandığını bile kabul edemiyorsun. Nedir? Sana Yeniden Dirilmiş Hıristiyan, Sahte İsa, demelerinden mi korkuyorsun?
TC: O kadar basit değil. Tanrı'ya inanırdım. Ama sonra inanmamaya başladım. Hatırlıyor musun, çok küçükken köpeğimiz Queenie ve yaşlı kuzen Sook'la ormana gezmeye giderdik? Kır çiçekleri ve yaban kuşkonmazı arardık. Kelebek yakalar sonra da bırakırdık. Tatlısu levreği tutar sonra da dereye geri atardık. Bazen dev mantarlar toplardık, Sook perilerin nerede yaşadığını anlatırdı; güzelim zehirli mantarların altında. Tanrının görebildiğimiz her şeyi düzenlemesi gibi, onların da orada yaşamasını düzenlediğini söylerdi. İyi ve kötü. Karıncalar ve sivrisinekler ve çıngıraklı yılanlar, her yaprak, gökteki güneş, eski ay ve yeni ay, yağmurlu günler... Ona inanırdık.

Ama sonra bu inancı sarsan şeyler oldu. Birincisi, kilise ve kayıtsız, cahil bir papazın ağzına geleni söylediği vaazlara uyuz oldum; sonra bütün o yatılı okullar ve her kahrolası sabah şapele gitme zorunluluğu. Sonra, İncil'in kendisi: inanmamızı söylediği şeylere birazcık sağduyusu olan kim inanabilir? Zehirli mantarlar neredeydi? Aylar neredeydi? Ve nihayet hayat, yaşamın ta kendisi, inançtan geriye ne kaldıysa silip süpürdü. Ben karşılaştığım en kötü insan değilim, ama kasıtlı eziyet de dahil olmak üzere birkaç ciddi günah işledim ve bu beni bir nebze olsun rahatsız etmedi, hiç

düşünmedim bile. Ta ki mecbur kalana dek. Yağmur, kapkara bir sağanak başladığında ve yağmaya devam ettiğinde. İşte o zaman yeniden Tanrı'yı düşünmeye başladım.

Aziz Julian'ı düşündüm. Flaubert'in, *St. Julian, L'Hospitalier* öyküsündeki. O öyküyü okuyalı o kadar uzun zaman olmuştu ki; üstelik neredeydim, kütüphanelerden oldukça uzak bir sanatoryumda; kitabın bir kopyasını bulmam olanaksızdı. Ama (en azından konusu iyi kötü belleğimdeydi) Julian'ın çocukken ormanlarda dolaşmaya ve hayvanlara ve canlılara bayıldığını anımsıyordum. Büyük bir malikânede yaşıyordu ve ailesi ona tapıyordu; dünyadaki her şeye sahip olmasını istiyorlardı. Babası ona en iyi cins atları, ok ve yayları alıyor, avlanmasını öğretiyordu. Öylesine çok sevdiği hayvanları öldürmeyi... Buysa çok kötüydü, çünkü Julian öldürmekten zevk aldığını keşfediyordu. Yalnızca çok kanlı bir avın ardından mutlu olabiliyordu. Hayvanları, kuşları öldürmek bir cinnet halini almıştı, yeteneğini bir kez takdir ettikten sonra komşuları onun bu kana susamışlığından nefret etmeye ve korkmaya başladılar.

Şimdi, öykünün kafamda oldukça bulanıklaştığı kısma geldik. Her ne halse, Julian nasılsa annesiyle babasını öldürür. Bir av kazası mı? Onun gibi bir şey, bir felaket. Toplum dışına atılır ve nedamet getirir. Yalınayak, yırtık pırtık bir halde dünyayı dolaşarak, bağışlanmayı diler. Yaşlanır ve hastalanır. Soğuk bir gecede, bir nehir kıyısında kendisini karşıya geçirecek bir sal bekler. Belki de Styx Nehri'dir[25]. Çünkü Julian ölmek üzeredir. Beklerken, yaşlı korkunç bir adam görünür. Cüzamlıdır, gözleri cılk yara, ağzı çürümüş. Julian bilmiyordu ama bu mide bulandırıcı, şeytansı adam Tanrı'ydı. Ve Tanrı çektiklerinin Julian'ın zalim kalbini değiştirip değiştirmediğini denemek istiyordu. Julian'a üşüdüğünü ve battaniyesini paylaşmak istediğini söyledi, Julian kabul etti; cüzamlı sonra Julian'ın kendisine sarılmasını istedi ve Julian yaptı; sonra, son bir istekte bulundu; Julian'ın hastalıklı ve çürümüş dudaklarından öpmesini istedi. Julian öptü. Bunun üzerine Julian ve ansızın ışık saçan, parlak bir görüntüye dönüşmüş olan, yaşlı cüzamlı, birlikte cennete yükseldiler. Böylece Julian, Aziz Julian oldu.

İşte yağmurun altındaydım ve sağanak şiddetlendikçe, daha çok düşünür olmuştum Julian'ı. Bir cüzamlıyı kollarıma alma şansını yakalalabilmek için dua ediyordum. Böylece yeniden Tanrı'ya inanmaya başladım ve Sook'un haklı olduğunu anladım: her şey O'nun tarafından yaratılmıştı,

eski ay ve yeni ay, yağan şiddetli yağmur. O'ndan yardım dilediğim sürece, bana yardım edecekti.
TC: Etti mi peki?
TC: Evet. Giderek daha fazla. Ama henüz bir aziz olamadım. Bir alkoliğim. Uyuşturucu bağımlısıyım. Eşcinselim. Bir dâhiyim. Hem bu dört güvenilmez niteliğe sahip olup, hem de aziz olabilirim elbette. Ancak henüz aziz değilim, kesinlikle.
TC: Eh, Roma bir günde kurulmadı. Hadi, artık keselim ve biraz uyumaya çalışalım.
TC: Ama önce dua edelim. Hadi, *eski* duamızı yapalım. Gerçekten küçük olduğumuz ve Sook ve Queenie'yle aynı yatakta, ev çok büyük ve çok soğuk olduğu için yorganın altına girip uyuduğumuz günlerdeki gibi.
TC: Eski duamızı mı? Peki.
TC ve TC: Şimdi uyumak için yattım, Tanrı'ya ruhumu kollaması için yakarıyorum. Ve eğer uyanmadan ölürsem, Tanrı'ya ruhumu alması için yalvarıyorum. Amin.
TC: İyi geceler.
TC: İyi geceler.
TC: Seni seviyorum.
TC: Ben de seni seviyorum.
TC: İyi olur. Çünkü sonuçta tek sahip olduğumuz, birbirimiziz. Yalnız. Mezara kadar. Trajedi de burada, öyle değil mi?
TC: Unuttun. Bir de Tanrı'mız var.
TC: Evet. Tanrı'mız var.
TC: Zzzzzzz
TC: Zzzzzzzzzzzz
TC ve TC: Zzzzzzzzzzz

Dipnotlar

1 (Fr.) Pekâlâ, doğru muymuş? (ç.n.)
2 İspanyol asıllı olup Karayib Adaları'nda doğup yaşayan kimse, (ç-.n.)
3 (Fr.) Çok pahalı. (ç.n.)
4 (Fr.) Sıradan, ucuz şarap. (ç.n.)
5 Biraz (ç.n.)
6 (İng.) Fildişi avcısı, (ç.n.)
7 Teksas, Meksika karışımı bir dil.
8 ABD Güney'de zenci aleyhtarı olan fakir ve cahil çiftçi (ç.n.)
9 Sebt günü. Musevilerce cumartesileri, Hıristiyanlarca pazarları uygulanan kutsal dinlenme günü (ç.n.)
10 (Fr) Biraz, azıcık, (ç.n.)
11 (Ing.) Neşeli, sevinçli, (ç.n.)
12 (Fr.) Sırf birinin hoşuna gitmek için yapılan bir hareket, jest, (ç.n.)
13 (Fr.) Afiyet olsun. (ç.n.)
14 On dört Şubat'a rastlayan St. Valentine (Sevgililer) Günü. (ç.n.)
15 (Mit.) Amathea'nın boynuzu. Sanatçılar tarafından bolluk sembolü olarak kullanılan, içinden meyveler taşan boynuz şekli. (ç.n.)
16 (Fr.) Zevk yuvası, eğlence evi. (ç.n.)
17 (Fr.) Nasılsın? (ç.n.)
18 Louisiana'ya yerleşen Acadian Fransızlardan; beyaz, Kızılderili ve zenci karışımı, güneybatı Alabama ve Mississippi'nin civar yörelerinde yaşayan kişi, (ç.n.)
19 (Fr.) Zarif, efendi, şık. (ç.n.)
20 (Alm.) İyi huylu, sempatik, lütufkâr. (ç.n.)
21 (Fr.) Değil mi? (ç.n.)
22 (Fr.) Arada sırada, (ç.n.)
23 (Fr.) Hepsi bu. (ç.n.)
24 (Fr.) Heyecan ve korkudan titreme, ürperme. (Ç.N.)
25 (Yunan mitolojisinde) Ölüler diyarını kuşatan nehir.(ç.n.)